

**CRNA GORA
VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
DIREKTORAT ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE**

**STRATEGIJA ZA SMANJENJE RIZIKA OD
KATASTROFA ZA PERIOD 2025-2030
SA
AKCIONIM PLANOM ZA 2025-2026**

Jun 2024. godine

1. UVOD	1
1.1. ZNAČAJ DONOŠENJA NOVOG STRATEŠKOG DOKUMENTA U OBLASTI SMANJENJA RIZIKA OD KATASTROFA	1
1.2. USAGLAŠENOST STRATEGIJE SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA PREDVIĐENIM USTAVOM	2
1.3. USAGLAŠENOST STRATEGIJE SA KROVNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA.....	2
1.4. USAGLAŠENOST STRATEGIJE SA OSTALIM SEKTORSKIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PREDMETNU PODOBLAST JAVNE POLITIKE.....	6
1.5. PREGLED MEĐUNARODNIH OBAVEZA CRNE GORE U OBLASTI SMANJENJA RIZIKA OD KATASTROFA	9
2. ANALIZA STANJA	11
2.1. PREGLED KLJUČNIH DOSTIGNUĆA I PREPORUKA IZ IMPLEMENTACIJE PRETHODNOG STRATEŠKOG DOKUMENTA	11
2.2. ANALIZA RIZIKA KOJI UGROŽAVAJU LJUDE, MATERIJALNA I KULTURNA DOBRA I ŽIVOTNU SREDINU	14
2.3. SWOT ANALIZA – SNAGE, SLABOSTI, ŠANSE I PRIJETNJE.....	31
2.4. DRVO PROBLEMA I DRVO RJEŠENJA	34
2.5. ANALIZA ZAINTERESOVANIH STRANA	36
2.6. RODNA RAVNOPRAVNOST I INKLUZIJA RANJIVIH KATEGORIJA STANOVNIŠTVA	55
3. VIZIJA, STRATEŠKI I OPERATIVNI CILJEVI S PRATEĆIM INDIKATORIMA USPJEHA	59
3.1. VIZIJA I MISIJA	59
3.2. RAZRADA STRATEŠKIH I OPERATIVNIH CILJEVA	60
3.3. RAZRADA KLJUČNIH AKTIVNOSTI ZA SPROVOĐENJE SVAKOG OD OPERATIVNIH CILJEVA	71
4. FINANSIJSKI OKVIR ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE	165
5. MEHANIZAM ZA MONITORING, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU	166
6. INFORMACIJA ZA JAVNOST O CILJEVIMA I OČEKIVANIM UČINCIMA STRATEGIJE U SKLADU S KOMUNIKACIONOM STRATEGIJOM VLADE CRNE GORE	171
7. PRATEĆI AKCIONI PLAN ZA 2025-2026 S PROCJENOM TROŠKOVA	174

1. Uvod

1.1. Značaj donošenja novog strateškog dokumenta u oblasti smanjenja rizika od katastrofa

Prirodnim i ljudskim aktivnostima izazvane katastrofe oduvijek su predstavljale jednu od najvećih prijetnji ljudskoj bezbjednosti, kvalitetu života, materijalnim i kulturnim dobrima, ekonomiji i društvu u cjelini. Klimatske promjene kroz porast temperature, promjenu obrazaca padavina, povećanje nivoa mora imaju veliki uticaj na učestalost i ozbiljnost ekstremnih vremenskih događaja i katastrofa. Opasnosti kao što su suše, požari, poplave, cikloni itd. su prirodne pojave i one iz godine u godinu postaju učestaliji i povećavaju rizik po ljude, materijalna dobra i životnu sredinu. Geološki rizici, odnosno zemljotresi, svojim razornim dejstvom u značajnoj mjeri određuju i mijenjaju karakteristike zajednice u oblastima gdje se dogode i veoma negativno determinišu razvojne komponente društva. Loše prostorno planiranje, nedovoljno poštovanje propisa vezanih za izgradnju objekata, nedostatak adekvatne pripreme za djelovanje u slučaju prirodnih i drugih katastrofa, svaku zajednicu čine veoma ranjivom i umanjuju njen nivo otpornosti.

Novi strateški dokument Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za period 2025 – 2030. godina (u daljem tekstu Strategija) ima za cilj smanjenje i sprečavanje događanja novih rizika, te jačanje kapaciteta društva, državnih i lokalnih institucija u odgovoru na različite vrste prirodnih i drugih katastrofa. Elementarne (prirodne) nepogode, tehničko-tehnološke i druge nesreće su u porastu i svojom učestalošću, intenzitetom i nekada razornim dejstvom, značajno ometaju održivi razvoj cijelog društva, generišući nove rizike, te porast u štetama i gubicima u vezi sa katastrofama koje imaju ekonomski, socijalni, zdravstveni, kulturni i drugi uticaj.

Strategija je, po svojoj sadržini, dokument kojim se sistematski pristupa identifikovanju, procjeni i smanjenju rizika od katastrofa s ciljem da promoviše održivi razvoj povećanjem otpornosti zajednice na sve katastrofe sa kojima se može suočiti i predstavlja izraz javne politike kojom se definišu ciljevi i zadaci u različitim vremenskim okvirima sa konkretnim ciljevima i indikatorima, čime se obezbjeđuje koncept efikasnog upravljanja rizikom od katastrofa.

U cilju smanjenja rizika od katastrofa, potrebno je fokusirati se na jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa, kao i na umreženost svih institucija, relevantnih sektora i zainteresovanih strana na odgovarajućim nivoima za djelovanje u slučaju događanja katastrofa.

Svrha ovog dokumenta je da se kroz adekvatno mapiranje rizika od katastrofa i istraživanje ranjivosti zajednice postigne adekvatan nivo smanjenja rizika od katastrofa čime se smanjuje ranjivost zajednice ublažavanjem efekata katastrofa, a jača održivi razvoj.

Cilj ove Strategije je da se doprinese adekvatnom razvoju sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori, kako bi se sopstveni ljudski i materijalni resursi koristili na najefikasniji mogući način.

Strategija je kontinuitet Strategije za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2018 – 2023. godina, prioritarno fokusirana na realizaciju nerealizovanih aktivnosti iz prethodnog perioda i na analizu realizovanih aktivnosti, kako bi se adekvatno i ciljano sprovelo planiranje aktivnosti za naredni period, čime se značajno unaprijeđuje sistem zaštite i spašavanja kako na lokalnom, tako i na nacionalnom nivou.

1.2. Usaglašenost Strategije sa strateškim dokumentima predviđenim Ustavom

Strategija nacionalne bezbjednosti 2018.

Politika unutrašnje bezbjednosti se zasniva na poštovanju ustavnih načela i principa, kao i načela međunarodnog prava i obaveza Crne Gore na međunarodnom planu. Nacionalnu bezbjednost čini politika zaštite od prirodnih i vještački izazvanih katastrofa, te Strategija afirmiše javnu politiku Crne Gore koja nastoji da izgradi pune kapacitete za smanjenje rizika od katastrofa u svim njenim segmentima. Strategija nacionalne bezbjednosti je najviši državni strategijski dokument kojim se uređuje sistem nacionalne bezbjednosti i osnova je za izgradnju sistema bezbjednosti Crne Gore, te definiše bezbjednosnu politiku i pripremu strateških dokumenata u oblasti zaštite od prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i ima za cilj stvaranje uslova za sveobuhvatno upravljanje prirodnim i drugim katastrofama.

Akcionim planom za implementaciju Strategije nacionalne bezbjednosti za period 2018-2020 utvrđen je strateški cilj 3: Jačanje otpornosti, civilne spremnosti i sposobnosti za upravljanje krizama i operativni cilj 3: Razvoj nacionalnih kapaciteta za odgovor na prirodne i vještački izazvane katastrofe, epidemije i pandemije. Strategija definiše aktivnosti za sprovođenje citiranog strateškog i operativnog cilja koje predstavljaju kombinaciju bezbjednosnih interesa i odgovora Crne Gore na izazove, rizike i prijetnje.

1.3. Usaglašenost Strategije sa krovnim strateškim dokumentima

Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore za period 2024-2027

Novi strateški dokument je u potpunosti usklađen sa Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore za period 2024 – 2027. godina i zasnovan je na dokumentu koji mu je prethodio i kroz koji su sagledani postignuti efekti već sprovedene javne politike u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, a kroz praćenje, ranije izvještavanje, odgovarajuće preporuke i evaluaciju,

utvrđene su aktivnosti koje nijesu sprovedene prethodnim dokumentom i evidentirane su novim. Usvajanje Završnog izvještaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa 2018 – 2023. godina, za 2023. godinu definisano je Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore za period 2024 – 2027. godina u dijelu tabelarnog prikaza obaveza u 2024. godini: prioritet 1 – Crna Gora je država vladavine prava i kredibilna članica EU i NATO, cilj 3 – Na pravdi se gradi jaka država, tematski dio TD 42. Ovim izvještajem su prikazani rezultati, aktivnosti i stepen ispunjenosti obaveza iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa 2018 – 2023. godina, za 2023. godinu i date preporuke za dalje sprovođenje Strategije. Donošenje Strategije definisano je Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore za period 2024 – 2027. godina u dijelu tabelarnog prikaza obaveza u 2024. godini: prioritet 1 – Crna Gora je država vladavine prava i kredibilna članica EU i NATO, cilj 3 – Na pravdi se gradi jaka država, tematski dio TD 44. Novim strateškim dokumentom usljed novonastalih okolnosti utvrđeni su novi prioriteti i ciljevi koji su nastavak prethodnih.

Godišnji program rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu, kojim se definiše sprovođenje prioriteta 1 i postavljenog cilja 3 utvrđenih Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore za period 2024 – 2027 godina, predviđeno je usvajanje Završnog izvještaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa 2018 – 2023. godina, za 2023. godinu i donošenje Strategije.

Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024 – 2027

Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) je strateški dokument procesa evropske integracije Crne Gore koji definiše obim i dinamiku reformi koje su potrebne za usklađivanje Crne Gore sa pravnim poretkom Evropske unije i u njemu se navode ključne obaveze koje Crna Gora treba ispuniti na putu pristupanja EU. Jedna od ključnih obaveza koju Crna Gora treba da ispuni je donošenje Strategije. Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024 – 2027 u okviru pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene, u strateškom okviru za oblast F) civilna zaštita, definisano je donošenje Strategije sa periodom važenja od prvog kvartala 2025. godine do 2030. godine. Donošenjem Strategije, strateški dokument je u potpunosti usklađen sa Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024 – 2027. U okviru pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene Vlada Crne Gore je 18. februara 2021. godine donijela Akcioni plan za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27, koji predstavlja najvažniji dokument u ovoj oblasti, s obzirom na to da će implementacijom njime obuhvaćenih aktivnosti biti ispunjeni svi zahtjevi definisani od strane EU, kroz završna mjerila i kroz Zajedničku poziciju za poglavlje 27.

U oblasti civilne zaštite nije dobijeno završno mjerilo, ali je tim dokumentom u tački 9. Civilna zaštita podtačka I definisan zahtjev iz Zajedničke pozicije EU za pregovaračko poglavlje 27 : „EU podsjeća na potrebu da Crna Gora nastavi rad na transpoziciji zahtjeva koji proizlaze iz potpisanog Sporazuma o učešću Crne Gore u Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu, kao i za povezivanje sa Zajedničkim komunikacijskim i informacijskim sistemom za hitne slučajeve (CECIS). EU podsjeća da Crna Gora treba da uspostavi Sigurni trans-evropski servis za telematiku između administracija (sTESTA) između svog ministarstva, koje bi bilo odgovorno za komunikaciju, i Komisije, kao i sTESTA liniju s Ministarstvom unutrašnjih poslova. Ovo je preduslov za pristup CECIS-u.”

Crna Gora je odgovorila na zahtjev EU i u toku mjeseca decembra 2021. godine instalirana je oprema potrebna za uspostavljanje Sigurnog trans-evropskog servisa za telematiku između administracije (sTESTA), što predstavlja preduslov za povezivanje sa Zajedničkim sistemom za komunikaciju i informisanje u vanrednim situacijama (CECIS). Oprema je instalirana u za to predviđenim prostorijama Uprave policije. Povezivanje i korišćenje TESTA platforme garantuje automatsku verifikaciju i razmjenu podataka između Crne Gore i država potpisnica Konvencije o policijskoj saradnji u jugoistočnoj Evropi. Operativno komunikacioni centar 112 je u decembru mjesecu 2023. godine povezan sa Sigurnim transevropskim servisom za telematiku između administracije (sTESTA). Time su se stekli uslovi za pristup dvijema verzijama Zajedničkog sistema za komunikaciju i informisanje u vanrednim situacijama (CECIS), što se u potpunosti dogodilo u februaru 2024. godine.

Pod tačkom II definisan je zahtjev iz Zajedničke pozicije EU za pregovaračko poglavlje 27. „EU poziva Crnu Goru da ojača saradnju između Ministarstva unutrašnjih poslova, odgovornog za civilnu zaštitu, i drugih relevantnih ministarstava odgovornih za upravljanje rizicima od katastrofa, posebno u vezi s upravljanjem poplavama i industrijskim nesrećama”.

Crna Gora je odgovorila na zahtjev EU i tokom prethodnih godina Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktor za zaštitu i spašavanje u saradnji sa drugim ministarstvima i organima državne uprave iniciralo je izradu nacionalnih planova zaštite i spašavanja za različite vrste rizika (zemljotres 2018; požari 2018; poplave 2019; tehničko-tehnološke (industrijske) nesreće 2019; hemijski i biološki rizici 2021; klizišta i odroni 2021; radijacione-nuklearne nesreće 2023), koje je usvojila Vlada Crne Gore i čime je uspostavljen način koordinacije i rukovođenja u okviru sistema zaštite i spašavanja u našoj državi.

Ispunjavanjem oba prethodno navedena zahtjeva iz Zajedničke pozicije EU za pregovaračko poglavlje 27, podoblast civilna zaštita, sve obaveze su u potpunosti izvršene, čime su se stekli uslovi za privremeno zatvaranje ovog potpoglavlja.

U decembru 2021. godine završen je dokument Procjena rizika od katastrofa Crne Gore, kroz projekat koji je finansiran od strane Evropske komisije. Obaveza izrade nacionalne Procjene rizika od katastrofa, utvrđena je u tački 9.8 u Akcionom planu za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27, a proistekla je iz Strategije za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2018 – 2023. godina, koja obaveza se temeljila članstvom Crne Gore u Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu. Sažetak dokumenta je

dostavljen Evropskoj komisiji 14. decembra 2021. godine čime je u cjelosti ispunjena ova obaveza.

U septembru mjesecu 2023. godine uspješno je završena realizacija projekta Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore finansiranog od Evropske komisije. Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore je dokument koji sadrži detaljnu analizu administrativnih, tehničkih i finansijskih kapaciteta Crne Gore u odnosu na rizike koji su identifikovani u dokumentu Procjena rizika od katastrofa Crne Gore. Obaveza izrade ovog dokumenta utvrđena je u tački 9.9 u Akcionom planu za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27, a proistekla je iz Strategije za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2018 – 2023. godina. Dostavljanjem sažetka dokumenta Evropskoj komisiji u septembru 2023. godine u cjelosti je ispunjena i ova obaveza.

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine je dokument dugoročne razvojne strategije Crne Gore kojom se definišu rješenja za održivo upravljanje sa četiri grupe nacionalnih resursa: ljudskim, društvenim, prirodnim i ekonomskim, kao ključnim prioritetima ukupnog održivog razvoja crnogorskog društva. Objektivno i integralno sagledavajući održivost nacionalnog razvoja, Crna Gora je među prvim državama u svijetu koja je u potpunosti prihvatila i u nacionalni sistem integrisala zahtjeve Ujedinjenih nacija utvrđene Agendom UN-a za održivi razvoj do 2030. godine. Ciljevi održivog razvoja sadržani Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine, cilj 3: Obezbijediti zdrave živote i promovisati dobrobit za sve ljude u svim uzrastima i cilj 11: Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, bezbjednim, otpornim i održivim – definišu zadatke na osnaživanju kapaciteta Crne Gore za rano upozoravanje na rizike i upravljanje nacionalnim i globalnim rizicima, kao i obavezu da se značajno poveća broj gradova i ljudskih naselja koja usvajaju i sprovode integrisane politike i planove za efikasnost resursa, ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama, otpornost na katastrofe, i izrađuju i sprovode holističko upravljanje rizicima od katastrofa u skladu sa Sendai okvirom.

Strateški cilj u oblasti prirodnih resursa Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030. godine: Ublažiti uticaje prirodnih i antropogenih hazarda, implicirao je i niz mjera utvđenih istom: Povećati razumijevanje rizika od hazarda; Jačati institucionalni okvir za upravljanje rizicima od hazarda; Investirati u smanjenje rizika i jačanje otpornosti prirodnih i društvenih sistema; Unaprijediti spremnost za odgovor na katastrofe i obnovu kroz oporavak, rehabilitaciju i rekonstrukciju. Navedeni ciljevi su imanentni Strategiji i ista je u potpunosti kompatibilna ovom strateškom dokumentu.

Fiskalna strategija 2021-2024. godine

Polazeći od identifikovanih izazova u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, koji stoje pred Crnom Gorom na putu njenog društvenog i ekonomskog razvoja, a uvažavajući jedan od

principa na kojem se temelji rad Vlade – zdravlje i zdrava životna sredina – strateški cilj ekonomske politike Crne Gore je: „ostvarenje pametnog, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života svih njenih građana”.

Sprovođenje aktivnosti za smanjenje rizika od katastrofa finansiraće se iz budžeta Crne Gore, budžeta jedinica lokalnih samouprava, sredstvima fonda sredstava za zaštitu i spašavanje, kreditima, realizacijom programa i projekata finansiranih iz EU fondova i drugih međunarodnih organizacija, kao i drugim izvorima.

Vlada Crne Gore će obezbijediti budžet za svaku godinu primjene Strategije iz sopstvenih izvora i/ili iz odgovarajućih fondova međunarodne zajednice. Ukupan iznos sredstava, koji će iz državnog budžeta biti izdvajan u narednim godinama za finansiranje Strategije, zavisioće od sredstava planiranih za ove namjene godišnjim zakonima o budžetu ključnih nosilaca aktivnosti predviđenih Strategijom.

1.4. Usaglašenost Strategije sa ostalim sektorskim strateškim dokumentima od značaja za predmetnu podoblast javne politike

Nacionalna Strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine

Vlada Crne Gore donijela je 17. septembra 2015. godine Nacionalnu strategiju u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine. Ovim dokumentom **planirano je smanjenje gasova sa efektom staklene bašte u sektorima energetike, industrije i saobraćaja od 30 odsto do 2030. godine** u odnosu na baznu 1990. godinu, a njegov ključni efekat je kretanje Crne Gore prema niskokarbonskom društvu, što je jedan od najvažnijih ciljeva EU i predstavlja globalni trend. Ovaj strateški dokument ključni je instrument politike za upravljanje klimatskim promjenama u Crnoj Gori i ustanovljava obavezu Vlade da djeluje protiv klimatskih promjena na integrisan i multisektorski način, poštujući međunarodne obaveze koje je zemlja preuzela prema Okvirnoj konvenciji UN o klimatskim promjenama (UNFCCC). Istim se pružaju neophodne smjernice za mjere mitigacije, odnosno ublažavanja klimatskih promjena i adaptacije na klimatske promjene. Navedenim dokumentom u poglavlju „Ublažavanje klimatskih promjena“, dat je pregled mjera mitigacije do kraja 2030. godine i za jedan od ključnih sektora: šumarstvo. Operativnim ciljem, citiranog strateškog dokumenta, “Mjere mitigacije Šumarstvo” : 1) Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje redovno inovira predlog Nacionalnog plana zaštite i spašavanja od požara, koga donosi Vlada Crne Gore, stvarajući adekvatne uslove na sprovođenju mjera i aktivnosti zaštite i spašavanja od požara u šumama i na otvorenom prostoru koordiniranjem, rukovođenjem i saradnjom ministarstava, organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave i privrednih društava, subjektima nadležnim za djelovanje u slučaju nastanka požara u šumama i na otvorenom prostoru; 2) Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje u skladu sa zakonom, doprinosi izradi opštinskih planova zaštite i spašavanja od požara, kao i preduzetnih planova zaštite i spašavanja od požara, koji sadrže preventivne, operativne i sanacione mjere

za efikasnu zaštitu šuma od požara, kao i pregled potrebnih materijalno-tehničkih sredstava i opreme, te potrebno ljudstvo za adekvatnu zaštitu šuma od požara; 3) Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktor za zaštitu i spašavanje, u saradnji sa državnim organima, organima državne uprave, akademskom i NVO zajednicom u decembru 2021. godine, izradilo je dokument Procjena rizika od katastrofa Crne Gore kojim je obrađen rizik od šumskih požara i požara na otvorenom prostoru kao jedan od primarnih rizika koji ugrožavaju teritoriju Crne Gore, kojim rizikom je obrađeno 6 mogućih scenarija požara (3 scenarija za najvjerovatniji neželjeni događaj i 3 scenarija za događaj sa najgorim mogućim posljedicama); 4) Ministarstvo unutrašnjih poslova permanentno ulaže potrebne resurse u održavanju vazduhoplova i postojeće opreme jedinice za gašenje požara iz vazduha.

Strategija i Nacionalna strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine su međusobno usklađeni dokumenti, jer su njihovi prioriteti i ciljevi apsolutno usklađeni na nivou definisanih ključnih mjera i relevantnih aktivnosti za realizaciju javne politike u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Adaptacija na klimatske promjene i smanjenje rizika od katastrofa rezultiraju umanjivanju stepena ranjivosti na varijabilnost klime, hazarde i ekstremne događaje, implicirajući koherentnost oba navedena dokumenta, čineći ih međusobno usklađenim.

Evidentno, citirana dokumenta su međusobno usklađena, jer tretiraju međusobno povezana pitanja sa zajedničkim ciljem: da se poveća otpornost ljudske zajednice i ekosistema na klimatske promjene i rizike od katastrofa.

Važno je napomenuti da obje strategije prepoznaju važnost međunarodne i regionalne saradnje u ostvarivanju svojih ciljeva, bilo kroz prilagođavanje klimatskim promjenama ili kroz koordinaciju u slučaju prirodnih i drugih katastrofa.

Strategija upravljanja vodama Crne Gore 2018 – 2035

Vlada Crne Gore je 30. juna 2017. godine donijela Strategiju upravljanja vodama Crne Gore, planski dokument kojim se utvrđuju dugoročni pravci upravljanja vodama i u kome su, pored prikaza društveno-ekonomskog okvira i prirodnih karakteristika, obrađeni postojeće stanje vodnih resursa i način njihovog korišćenja i zaštite, definisani ciljevi i strateške odrednice sprovođenja upravljanja vodama u Crnoj Gori, kao i strateški i operativni ciljevi neophodni za sprovođenje reformi i razvoj sektora voda. Jedan od strateških ciljeva definisanih Strategijom upravljanja vodama Crne Gore je: Smanjenje rizika od štetnog dejstva voda. Zaštita od štetnog dejstva voda sprovodi se u cilju preventivnog djelovanja i stvaranja uslova za: smanjenje mogućnosti nastanka poplava; smanjenje štetnih posljedica od poplava po zdravlje ljudi, životnu sredinu, kulturnu baštinu i privredu; obezbjeđivanje uslova za zaštitu i održivo korišćenje voda i zaštitu i unapređenje životne sredine. Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktor za zaštitu i spašavanje je jedna od institucija koja je nadležna za sprovođenje preventivnih, operativnih i sanacionih mjera zaštite i spašavanja od poplava shodno planovima

zaštite i spašavanja od poplava na nacionalnom i lokalnom nivou. Strategija je usklađena sa ovim dokumentom u svim segmentima, koji tretiraju pitanja od značaja za realizaciju javne politike u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Strategija zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021. godine

Strategijom zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021. godine, u Odjeljku XXII „Pripremljenost i odgovor u hitnim slučajevima” se navode relevantna dokumenta i uloge institucija sistema koje su nadležne da djeluju u slučaju radijacionog, odnosno nuklearnog hazarda koji na teritoriji Crne Gore može imati negativne posljedice po stanovništvo i životnu sredinu. Posebno relevantan strateški dokument, koji je Vlada Crne Gore donijela u maju 2021. godine je Nacionalni plan zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika čiju je izradu koordiniralo Ministarstvo unutrašnjih poslova. U okviru koordinisanih napora na sprvođenju hemijsko-bioloških i radijaciono-nuklearnih rizika (HBRN) na minimum, ovaj nacionalni plan obezbjeđuje da izgradnja kapaciteta unutar zemlje čini dio koordinirane i održive aktivnosti kojom se konsoliduju postojeći naponi, te obezbjeđuje jedinstvena nacionalna vizija za ublažavanje HBRN rizika. U tom smislu, ovaj nacionalni plan daje osnovu, za adekvatno djelovanje i razradu projekata za jačanje sposobnosti za ublažavanje HBRN rizika. Ovaj strateški dokument je osnov horizontalne usklađenosti Strategije i Strategije zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021. godine.

Orodnjenost Strategije

Nacionalnom strategijom rodne ravnopravnosti 2021-2025. godine sa Akcionim planom 2021-2022. godine u okviru Operativnog cilja 3, definisana je mjera 3.7: Procijeniti uticaj i sprovesti mjere prevencije kako bi se umanjio negativan uticaj klimatskih promjena i prirodnih katastrofa na zdravlje žena, muškaraca, osoba drugačijih polnih i rodni identiteta, kao i marginalizovanih i posebno osjetljivih osoba i grupa. Ovaj cilj je inkorporiran u Strategiju kroz aktivnosti na pojačanju otpornosti i adaptivnosti na opasnosti izazvane klimatskim promjenama i prirodnim katastrofama u segmentu zdravlja žena, muškaraca, osoba drugačijih polnih i rodni identiteta, kao i marginalizovanih i posebno osjetljivih osoba i grupa. Strategija je rodno odgovoran dokument, inkluzivan u pristupu smanjenja rizika od katastrofa za cijelo stanovništvo i usklađen je sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, koji u osnovnim odredbama proklamuje ravnopravno učešće žena i muškaraca, kao i lica drukčijih rodni identiteta u svim oblastima javnog i privatnog sektora, kao i jednak položaj i jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i sloboda. U skladu sa Zakonom, u Strategiji se, pored navedenog cilja vezanog za

zdravlje, takođe podstiče nediskriminatorno učešće žena, djece i mladih, osoba sa invaliditetom i ostalih grupa u cjelokupnom procesu smanjenja rizika od katastrofa.

1.5. Pregled međunarodnih obaveza Crne Gore u oblasti smanjenja rizika od katastrofa

Usklađenost sa međunarodnim obavezama

Za efikasan odgovor na rizike od katastrofa, pored lokalnog i nacionalnog nivoa, veoma je važna međunarodna saradnja, jer kada se katastrofe dogode često se pogođene zemlje ne mogu izboriti sa njihovim posljedicama bez međunarodne pomoći. Na tim saznanjima i potrebama je u sistemu Ujedinjenih nacija i ostalim regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i na bilateralnom planu, razvijena intenzivna saradnja. Ona je do sada rezultirala zaključivanjem jednog broja značajnih konvencija i daleko većim brojem bilateralnih ugovora. Bitan aspekt Strategije je međunarodna, regionalna i prekogranična saradnja, a Crna Gora je posvećena unapređenju regionalne i međunarodne saradnje.

Strategija je dokument kontinuiteta prethodnog dokumenta ovog tipa, kojim se dosljedno ispunjavaju preuzete međunarodne obaveze Crne Gore koje su implementirane u nacionalni pravni i strateški okvir, i to:

Opšte međunarodne obaveze: Brojni multilateralni međunarodni ugovori koji su od direktnog ili indirektnog značaja za oblast smanjenja rizika od katastrofa, koji se primjenjuju u situacijama prirodnih ili ljudskim aktivnostima prouzrokovanih katastrofa, klasifikovani su: 1) na one koji garantuju ljudska prava u situacijama katastrofa; 2) na one koji se tiču međunarodne humanitarne pomoći i 3) na one koji se tiču međunarodnog odgovora na rizike od katastrofa.

Sendai okvir za smanjenje rizika od katastrofa 2015-2030.: Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015 – 2030. godina je međunarodni dokument globalnog karaktera koji je usvojilo 187 zemalja članica Ujedinjenih nacija, uključujući i Crnu Goru, na Svjetskoj konferenciji koja je održana u periodu od 14. do 18. marta 2015. godine u Sendaiju u Japanu i koji je prihvatila Generalna skupština Ujedinjenih nacija. Nasljednik je Hjogo okvira: Izgradnja otpornosti naroda i zajednica na katastrofe, koji je bio na snazi od 2005. do 2015. godine kao prvi sveobuhvatni međunarodni sporazum u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Zemlje članice Ujedinjenih nacija su naglasile potrebu smanjenja rizika od katastrofa i prilagođavanja klimatskim promjenama kada su postavljeni ciljevi održivog razvoja. Sendai okvir prepoznaje državne institucije kao primarne aktere odgovorne za smanjenje rizika od katastrofa i nalaže da se ta odgovornost dijeli sa drugim akterima, uključujući lokalne vlasti, privatni sektor, nevladin sektor i druge. **Sendai okvirom izražena je potreba za fokusiranim djelovanjem Crne Gore kroz 4 prioriteta i sedam globalnih ciljeva.**

Zakonom o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju međunarodne humanitarne pomoći iz aprila 2024. godine, koji je usklađen sa Regulativom Savjeta (EZ) br. 1257/96 o humanitarnoj pomoći od 20. juna 1996 i Evropskim konsenzusom o humanitarnoj pomoći (2007) i u skladu je s načelima datim u članu 214 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU) - promoviše se koherentnost sistema, sektora i organizacija koje upravljaju međunarodnom razvojnom i humanitarnom pomoći, a što se odnosi i na rizike od katastrofa, saglasno prioritetima Sendai okvira vezanim za otpornost.

Evropski mehanizmi saradnje: Dva su ključna područja od značaja za međunarodni odgovor na katastrofe: humanitarna pomoć i saradnja u oblasti civilne zaštite. U obje oblasti djeluje Generalni direktorat za evropsku civilnu zaštitu i aktivnosti humanitarne pomoći preko Centra za koordinaciju odgovora u vanrednim situacijama, kojim se od država članica Mehanizma, pa i Crne Gore kao kandidata za ulazak u Evropsku uniju, zahtijeva uspostavljanje timova radi eventualnog pružanja pomoći u okviru zemalja članica Mehanizma i van EU. Za oblast humanitarne pomoći postoje odgovarajući propisi EU, koji se odnose na pružanje pomoći državama članicama koji obavezuju Crnu Goru, ali i temelje njeno pravo na istu. U oblasti civilne zaštite Savjet EU je usvojio nekoliko odluka i rezolucija. Odlukom iz 2001. godine (Odluka 2001/792/EC), ustanovljen je pomenuti Mehanizam EU za civilnu zaštitu, odnosno tadašnji Mehanizam Zajednice za civilnu zaštitu, a Odlukom iz 2013. godine koja je u primjeni od 1. januara 2014. godine, Mehanizam Unije za civilnu zaštitu usmjeren je na jačanje saradnje između Unije i država članica i olakšavanje koordinacije u području civilne zaštite kako bi se poboljšala djelotvornost sistema za prevenciju, pripremljenost i odgovor na prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, te ustanovljena detaljna pravila za zahtjeve za pružanje pomoći i odgovore na te zahtjeve.

NATO saradnja za pružanje pomoći u slučaju katastrofa: NATO saradnja za pružanje pomoći u slučaju katastrofa se primjenjuje između članica ove organizacije i obavezuje Crnu Goru za pružanje pomoći u slučaju katastrofa, ali i temelji njeno pravo na istu. Na polju ublažavanja međunarodnih katastrofa osnovan je Evroatlanski koordinacioni centar za odgovor na katastrofe (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre - EADRCC), odgovoran za koordinaciju pomoći zemljama članicama u slučaju katastrofa. Članice NATO-a i partnerske zemlje usvojile su Memorandum o razumijevanju, koji olakšava prekogranični transport civila angažovanih od strane NATO u operacijama odgovora na katastrofe.

Regionalna saradnja u Jugoistočnoj Evropi: Crna Gora je zajedno sa još devet zemalja članica Inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE). Riječ je o regionalnoj inicijativi koja se bavi smanjenjem rizika od katastrofa i koja okuplja zemlje Jugoistočne Evrope (Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Sjevernu Makedoniju, Crnu Goru, Rumuniju, Srbiju, Sloveniju i Tursku). Inicijativa doprinosi izgradnji institucionalnih kapaciteta organizacija nadležnih za poslove civilne zaštite/zaštite i spašavanja i smanjenja rizika od katastrofa kako bi se poboljšala pripremljenost i prevencija katastrofa u zemljama regiona jugoistočne Evrope.

Bilateralni sporazumi: Crna Gora je zaključila bilateralne sporazume o saradnji i pomoći u slučaju prirodnih i drugih katastrofa sa Republikom Grčkom, Republikom Slovačkom,

Ukrajinom, Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom, Republikom Sjevernom Makedonijom, Republikom Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Republikom Albanijom, Republikom Turskom, Republikom Azerbejdžan, Republikom Bugarskom i Jermenijom.

Procjena uticaja na životnu sredinu

Prirodne i tehničko-tehnološke katastrofe su u porastu i svojom učestalošću i nekada razornim dejstvom, značajno ometaju održivi razvoj cijelog društva, generišući nove rizike i porast šteta i gubitaka u vezi sa katastrofama. Sprovođenje aktivnosti iz Strategije ima direktni i indirektni uticaj na stanovništvo, materijalna dobra, kulturna dobra i u značajnoj mjeri opredjeljuje razvoj društva i zajednice u cjelini.

Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (član 5 stav 3 alineja 2) definisano je da se izrada Strateške procjene uticaja na životnu sredinu ne vrši za planove i programe namijenjene ublažavanju i otklanjanju posljedica elementarnih nepogoda. Imajuću u vidu činjenicu da bavljenje pitanjima smanjenja rizika od katastrofa iz ove Strategije detaljno obuhvata oblasti povezane sa elementarnim nepogodama, jasno je da pri izradi Strategije nije potrebno raditi na Strateškoj procjeni.

Ovo naročito proizilazi nakon procesa popunjavanja Upitnika za stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu (strana 111 Metodologije) koji obuhvata elemente strateške procjene uticaja na životnu sredinu počev od opštih pitanja, preko usklađenosti sa Evropskim zelenim dogovorom, do usklađenosti sa Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine, gdje je jasno da nijesu utvrđeni pozitivni ishodi u okviru kriterijuma provjere kvaliteta tj. da je ukupan odgovor negativan.

2. Analiza stanja

2.1. Pregled ključnih dostignuća i preporuka iz implementacije prethodnog strateškog dokumenta

Ključne prepreke tokom faze implementacije su se odnosile na nemogućnost finansiranja određenih aktivnosti i nedostatak odgovornosti i vlasništva nad rezultatima koji su u nadležnosti uključenih institucija, kao i politička nestabilnost u proteklom periodu, koja je uticala na kadrovske promjene, te gubitak institucionalne memorije i institucionalnih kapaciteta. Dodatno, iako je veliki broj intervjuisanih sagovornika istakao da se implementacijom Strategije unaprijedila međuinstitucionalna saradnja i komunikacija, u pojedinačnim slučajevima je to predstavljalo izazov. Na centralnom nivou, promjena vlasti je uzrokovala promjenu matičnih institucija određenih aktera u Strategiji (Zavod za geološka istraživanja), što je zbog nepreciznog normativnog okvira dodatno uticalo na nerazjašnjene

nadležnosti ove institucije, te je onemogućilo da direktno bude uključena u implementaciju u mjeri u kojoj je to predviđeno Strategijom. Političke promjene su imale uticaj i na lokalnom nivou, konkretno u dijelu aktivnosti za koje su bile zadužene lokalne službe zaštite i spašavanja, koje su pod ingerencijom lokalnih samouprava. Po mišljenju sagovornika intervjua, politička zapošljavanja i odliv stručnog kadra dovode do nerazumijevanja obaveza i nedostatka odgovornosti za aktivnosti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, što se dodatno odrazilo na visok broj nerealizovanih aktivnosti.

Pored navedenih izazova i prepreka, kašnjenja u implementaciji su djelimično uzrokovana i pandemijom koronavirusa, kao i sajber napadima, koji su ograničili uključene institucije da ažurno sprovedu planirane aktivnosti i o tome izvijeste Direktorata. Direktorata je često dobijao neprecizne podatke tokom izvještajnog perioda, posebno u dijelu koji se odnosi na finansijsko izvještavanje, zbog čega je iznos ukupnih utrošenih sredstava za sprovođenje aktivnosti Strategije okviran i po mišljenju službenika Direktorata nije konačan.

Sa druge strane, Strategija je i uspostavila pojedine dobre prakse, prije svega u polju promocije i edukacije građana/ki, te uključivanjem tema zaštite i spašavanja u nastavni program i pilotiranjem tih predmeta u pet škola. Takođe, dodatna vrijednost Strategije se ogleda i u unapređenju horizontalne saradnje, preciznije povezivanjem institucija koje do implementacije Strategije nijesu imale priliku da komuniciraju i blisko saraduju. Dodatno, u okviru Strategije su donešena i dva važna dokumenta - *Procjena rizika od katastrofa* i *Procjena sposobnosti upravljanja rizicima*, što predstavlja važan osnov za implementaciju daljih aktivnosti u ovoj oblasti.

Konačno, treba imati u vidu da se DRR Strategija sprovodila po prvi put u Crnoj Gori. Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a je, kao glavni nosilac Strategije, imao težak zadatak po pitanju koordinacije brojnih stejkholdera i aktivnosti, gdje je, po mišljenju gotovo svih ispitanika intervjua, nerijetko premašivao svoje odgovornosti i kapacitete. Direktorata je uspio da poveže institucije na centralnom i lokalnom nivou i u saradnji sa njima, i pored brojnih brojnih internih i eksternih izazova, postigne 51% realizacije planiranih aktivnosti, što znači da je od ukupno 105 aktivnosti predviđenih Strategijom, realizovano je 53, nije realizovano 38, a djelimično je realizovano 14 aktivnosti. Realizacijom označenih aktivnosti je osiguran zamah za planiranje naredne DRR Strategije, čija neupitna relevantnost predstavlja krucijalan okvir za njen nastavak i, u odnosu na primjenu naučenih lekcija, efikasniju pripremu i implementaciju za naredni šestogodišnji period. Takođe, finansiranje je predstavljalo najveći izazov u implementaciji aktivnosti predviđenih Strategijom, najčešće zbog nedostatka finansijskih sredstava, ili zbog prioritizacije finansiranja drugih aktivnosti od strane uključenih institucija.

Na osnovu ukupnog procesa evaluacije, mogu se dati sljedeće preporuke:

1. Strategiju je neophodno izraditi sa u skladu sa *Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata*, vodeći računa o povezanosti ciljeva, rezultata i aktivnosti, kao i pretpostavki za njihovo realizovanje; Dodatno, neophodno je ustanoviti mjerljive indkatore u skladu sa SMART kriterijumima, sa početnim i očekivanim

vrijednostima, kao i načinima mjerenja njihovih postignuća periodično i na kraju implementacije;

2. Strategija treba da sadrži elaboriran plan upravljanja rizicima, sa identifikovanim mjerama mitigacije. Strategija bi, takođe, trebalo da predloži i detaljan plan monitoringa i evaluacije, uz preciziran način na koji se ovi procesi sprovode;

3. Za narednu Strategiju bi bilo korisno uspostavljanje operativnog (upravljačkog) tijela i nadzornog (kontrolnog) tijela, sa utvrđenim mandatom, načinom odabira članova/predstavnika u ovim tijelima i načinom funkcionisanja. Operativno tijelo bi trebalo da sadrži predstavnike svih institucija uključenih u implementaciju Strategije, čija bi uloga bila monitoring i diskusija o tekućim aktivnostima, i usvajanje izvještaja akcionih planova. U nadzornom tijelu bi trebalo da budu članovi koji predstavljaju visoko rukovodni kadar u određenim institucijama i donosioci odluka, čija bi uloga bila kontrolna i konsultativna u odnosu na novonastale rizike, kao i usvajanje preporuka za unapređenje implementacije;

4. U cilju efektivnije implementacije neophodna je proaktivnija uloga svih uključenih institucija na centralnom i lokalnom nivou. Na lokalnom nivou je neophodno donošenje lokalnih strategija za smanjenje rizika od katastrofa i drugih povezanih strategija i akcionih planova, kao i uključivanje lokalnih službi zaštite i spašavanja u proces planiranja i oslanjanje na podatke *sa terena*;

5. U smislu unapređenja tehničkih kapaciteta, neophodna je kontinuirana edukacija kadrova, nabavka nedostajuće opreme neophodne za implementaciju planiranih aktivnosti, uspostavljanje i funkcionisanje relevantnih i ažuriranih baza podataka i drugih sistema koji će institucijama i građanima obezbijediti brzu i laku dostupnost podacima i informacijama;

6. Obezbeđivanje normativnih preduslova za sprovođenje aktivnosti planiranih Strategijom predlaganjem izmjena i /ili dopuna normativnih akata, kako u smislu preciziranja nadležnosti uključenih institucija, tako i u smislu obezbeđivanja ostalih preduslova za nesmetanu implementaciju, ili unapređenje preduslova za planiranje budućih DRR Strategija;

7. Uvezivanje Strategije sa drugim relevantnim programima i projektima na nacionalnom i lokalnom nivou, prije svega sa projektima koji doprinose ispunjenju ciljeva utvrđenih Strategijom, te stvaranje sinergije sa intervencijama u oblasti klimatskih promjena, kao što je Nacionalni plan adaptacije na klimatske promjene, i drugim sličnim projektima. Pored oblasti klimatskih promjena, potrebno je obratiti pažnju i na rodnu ravnopravnost, što je takođe prepoznato kao povezana oblast;

8. Za narednu DRR Strategiju imperativ je odgovornije i utemeljenije finansijsko planiranje u odnosu na finansijske kapacitete i prioritete uključenih institucija. Predlaganje sredstava za planirane aktivnosti treba da bude opravdano i izvodljivo, a izvještavanje blagovremeno i precizno. Nedostatak finansijskih sredstava za predložene aktivnosti bi se mogao nadoknaditi iz alternativnih izvora finansiranja i fondova koji su trenutno na raspolaganju Crnoj Gori. U tom smislu je potrebno unapređenje kapaciteta za pristup i upravljanje sredstvima koja se dodjeljuju kroz donatorske projekte, sa posebnim naglaskom na EU fondove, ali i druge dostupne izvore bespovratnog finansiranja;

9. Konačno, u cilju unapređenja međuinstitucionalne saradnje i komunikacije, kao i komunikacije sa građanima i medijima, bilo bi potrebno izraditi i Komunikacioni plan za Strategiju. Pored predlaganja načina za internu i eksternu komunikaciju, Komunikacionim planom bi se predvidjele i određene promotivne, informativne i edukativne aktivnosti, gdje bi pored medija važni stejkholderi bili i obrazovne institucije i nevladin sektor.

2.2. Analiza rizika koji ugrožavaju ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu

Prema Procjeni rizika iz 2021¹ najozbiljniji, najučestaliji i najdominantniji rizici u Crnoj Gori su: 1. geološki rizici (zemljotresi, klizišta, odroni); 2. klimatske promjene (olujne vremenske nepogode, suše i hladni talasi i sniježne padavine); 3. poplave; 4. šumski požari i požari na otvorenom prostoru; 5. zarazne bolesti ljudi/epidemije; 6. zarazne bolesti biljaka/epifitotije i zarazne bolesti životinja/epizootije; 7. tehničko-tehnološke nesreće; 8. radijacione/nuklearne nesreće; i 9. rizici u privrednim i vanprivrednim objektima i ustanovama tj. kritična infrastruktura, u koju spadaju: energetika, saobraćaj, snabdijevanje vodom, zdravstvo, finansije, elektronske komunikacije i informaciono-komunikacione tehnologije, zaštita životne sredine, funkcionisanje državnih organa, nesreće u drumskom, željezničkom, pomorskom i vazdušnom saobraćaju. U Procjeni sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa², takođe su identifikovani i analizirani administrativni, tehnički i finansijski kapaciteti u našoj državi vezani za prepoznate rizike. Iz tog razloga, analiza rizika u predmetnoj Strategiji predstavlja kratak, koncizan i suštinski sveobuhvatan prikaz najdominantnijih rizika u Crnoj Gori.

Geološki rizici

Tektonika Crne Gore je složena jer geomorfološke, hidrogeološke i inženjersko-geološke karakteristike terena predstavljaju preduslov za nastanak manjih ili većih prirodnih hazarda i bitan faktor za projektovanje i izgradnju naselja i infrastrukture. Geološki hazardi (zemljotresi, odroni i klizišta) među kojima je u Crnoj Gori najdominantniji zemljotres, zahtijevaju kontinuirano jačanje kapaciteta za izgrađivanje otpornosti. Ključne preporuke, prioritetni ciljevi kontrole i smanjenja seizmičkog rizika dati su i u novom PPCG³, koji definiše prioritete prostornog planiranja i ciljeve razvoja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Zemljotresi

Crna Gora pripada seizmički aktivnim područjima, sa izraženim seizmičkim hazardom. Najveći seizmogeni potencijal ima priobalni pojas Crne Gore i njegovo neposredno zaleđe, dok

¹<https://media.gov.me/media/gov/2021/mup/nacionalna-procjena-rizika-elektronska publikacija.pdf>

² *Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa*

³ *Nacrt Prostornog Plana Crne Gore do 2040.g.*

kako se krećemo ka unutrašnjosti Crne Gore on postepeno slabi. Seizmičnost Crne Gore karakterišu brojna autohtona seizmogena žarišta. Kao izrazito seizmički aktivan prostor Crne Gore, treba svakako apostrofirati seizmogene zone oko Ulcinja i Bara, Budve i Brajića, Boke Kotorske, ali i neposrednu okolinu Berana, kompletan region Skadarskog jezera, Maganika itd. Na seizmičnost Crne Gore takođe utiče i veći broj seizmogениh zona na zapadnom Balkanu – posebno one sa prostora južne Hrvatske, istočne Hercegovine, sjeverne Albanije i južne i jugoistočne Srbije.

Na slici broj 1 prikazana je klasifikacija seizmičkih zona na teritoriji Crne Gore prema maksimalnom horizontalnom ubrzanju tla za povratni period od 475 godina i 10% vjerovatnoće prevazilaženja u 50 godina.

Slika 1. Klasifikacija seizmičkih zona Crne Gore

Najjači zemljotresi koji su prouzrokovali rušenja i ljudske žrtve desili su se: na prostoru između Dubrovnika i Bokokotorskog zaliva (1563. i 1608. godine magnitude $M=6.3$ jedinice Rihterove skale, 1667. godine, $M=7.4$), u okolini Skadra (1905. godine, $M=6.6$), u podmorju Jadrana – naspram Ulcinja i Bara (1979. godine, $M=7.0$). Posljednji zemljotres iz 1979. godine bio je naj snažniji u XX vijeku⁴ tokom kojeg je, usljed formiranih odrona i kližišta direktno stradao veći broj ljudi i ostvarena je ogromna materijalna šteta na infrastrukturnim objektima i kulturnim dobrima.

Od sredine 70-ih godina XX vijeka i prvog punjenja akumulacije „Mratinje” HE Piva, na sjeverozapadu Crne Gore javlja se i tipičan primjer indukovane seizmičnosti koja se odlikuje plitkim žarištima i trendom sezonskog povećanja broja zemljotresa, a vremenski se poklapa sa periodima visokog vodostaja u akumulacionom jezeru ili naglim punjenjem/praznjenjem akumulacije.

Jake zemljotrese na teritoriji Crne Gore prati intenzivna manifestacija geoloških hazarda kao što su velika kliženja tla, veliki odroni stijena i likvifakcija tla, promjena toka podzemnih voda i položaja izvorišta, kao i podizanje ili spuštanje mora usljed tektonskih poremećaja u podmorju

⁴ Izvor: Državni arhiv Crne Gore

i u priobalnom dijelu Jadranskog mora. Tokom zemljotresa iz 1979. godine na više lokacija u zoni crnogorskog primorja i okoline Skadarskog jezera, registrovane su pojave likvifikacije (tečenja tla). Likvifikacija se može očekivati u terenima pretežno izgrađenim od pijeska i mulja, materijala kod koga postoje slabe kohezione veze i koji u uslovima jakih zemljotresa prelaze u tačno stanje, uz postojanje određenog stepena zasićenja vodom.

Usljed dejstva zemljotresa i kao neposredna posljedica istog, može se pojaviti čitav niz sekundarnih hazarda, kao što su: požari, tehničko-tehnološke nesreće, lokalne epidemije, socijalni nemiri i dr.

Klizišta i odroni

Teritoriju Crne Gore izgrađuju različite geološke formacije od kojih jedan dio formacija po fizičko-mehaničkim karakteristikama može da predstavlja prirodne potencijalne uzročnike nestabilnosti terena. Takve formacije su prije svega različite flišne formacije, koje su razvijene na oko 10% teritorije Crne Gore. Inženjersko-geološke karakteristike geoloških formacija i stijena, uz sadejstvo drugih prirodnih faktora i uticaja, mogu doprinijeti nastanku klizanja i odrona sa lokalnim i regionalnim posljedicama. Seizmičke sile iniciraju narušavanje granične ravnoteže tla, te je realno očekivati da će nakon dejstva zemljotresa doći do pojave više većih klizišta i odrona.

Nestabilni tereni su česti u intenzivno izmijenjenim zonama flišnih plastičnih i vodonepropusnih stijena preko kojih zaliježu, najčešće u tektonskom odnosu, debele mase krutih, dobro okamenjenih i vodopropusnih stijena, uglavnom krečnjaka. Mogućnost aktiviranja ovih procesa je pojačana za vrijeme kišnih perioda, a naročito za vrijeme zemljotresa. Obzirom da je seizmičnost terena u Crnoj Gori najveća u Primorju i u Skadarsko-Zetskoj depresiji, vjerovatnoća nastanka velikih klizišta naročito je ispoljena u gornjem i srednjem slivu rijeke Morače i na strmim primorskim padinama Rumije, Sutormana, Lovćena i Orjena.⁵

U najnepovoljnijem slučaju klizišta, osim rušenja dijela naselja i svih vrsta infrastrukturnih objekata na zahvaćenom terenu, mogla bi da pregrade i riječne tokove sa značajnim ukupnim štetama i posljedicama. Klizišta mogu narušiti konkretnu prirodnu sredinu u lokalnim i regionalnim razmjerama i registrovana su na više desetina lokacija širom Crne Gore.⁶ Baza podataka o rizicima⁷ izrađena kao web portal sadrži raspoložive, arhivske podatke o velikim blokovskim klizištima, odronima i klizanjima duž putne infrastrukture kao i svim nestabilnim terenima gdje su moguća masovna klizanja i otkidanja stijenskih masa, u svim regionima Crne Gore.

⁵ Nacionalni Plan zaštite i spašavanja od klizišta i odrona, Vlada CG, mart 2021.g

⁶ Baza podataka o rizicima, 2024.g; Karta klizišta sa Tumačem, JUZGICG, 2002

⁷ <https://www.rizici.me/login>

Klimatske promjene – ekstremni vremenski i klimatski događaji

U Crnoj Gori ekstremni vremenski i klimatski događaji koji ugrožavaju ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu su u neprekidnom porastu, a prisutni su: olujno vremenske nepogode (jake kiše koje dovode do poplava, oluje u sklopu ciklona, grad, jaki vjetar), suše i toplotni talasi, hladni talasi i sniježne padavine. Klimatski ekstremi, izloženost i ranjivost su pod uticajem brojnih faktora, uključujući antropogene klimatske promjene, prirodnu varijabilnost i društveno ekonomski razvoj. Smanjenje rizika od katastrofa i adaptacija na klimatske promjene fokusirani su na smanjenje izloženosti i ranjivosti i povećanje otpornosti od mogućih nepovoljnih uticaja klimatskih ekstrema. Prema projekcijama buduće klime očekuje se da će klimatske promjene povećati frekvenciju i jačinu ekstremnih događaja, osim sniježnih oluja, zbog smanjivanja akumulacija sniježnog pokrivača, ali i da će podstaknuti i mnoge druge nevremenski povezane hazarde, npr. klizišta.

Olujno vremenske nepogode lokalnog karaktera karakteristične su za topliji dio godine i to su potencijalno vrlo opasne situacije u kojima bezbjednost ljudi može biti ugrožena i koje mogu da naprave veliku materijalnu štetu i razaranja na ograničenom malom prostoru za relativno kratko vrijeme, trajanja oko 5-20 minuta. Prema Procjeni rizika od katastrofa Crne Gore nastanak olujno vremenskih nepogoda (OVN) i učestalost javljanja ovog hazarda na manjem prostoru najveća je na primorju, prosječno bar jednom u 1-2 godine, a ekstremnog karaktera bar jednom u 5 godina, sa velikom vjerovatnoćom od 51 - 98 %. Olujno vremenske nepogode koje bi zahvatile veći prostor Crne Gore (Središnji i Primorski region) imaju čestinu javljanja jednom u 2-20 godina, sa procjenom realizacije 6 - 50 %.

Postoje dva tipa ekstremnih padavina – jakih kiša. Prvi su kratkotrajne padavine vrlo jakog intenziteta koje mogu da generišu flash flood efekte, bujične tokove i urbane poplave, koje mogu realizovati količinu kiše i do 100 l/m². Drugi tip ekstremnih padavina – jakih obilnih kiša su ciklonske padavine, direktno vezane za ciklonsku aktivnost ili serije ciklona, a mogu da traju više dana sa nekoliko kišnih serija i u kojima količina kiše može dostići i preći 1000 l/m², opteretiti hidrološki sistem, dovesti do maksimalnih nivoa vodostaja i povećati nivo vode u vještačkim akumulacijama-jezerima.

Meteorološke situacije u kojima dolazi do realizacije ekstremno jakih udara vjetra koji imaju olujni i orkanski karakter prilično su zastupljene na području Crne Gore. U ljetnjem periodu ova pojava je od izuzetnog značaja za regione koji imaju visok indeks opasnosti od požara. Olujni udari vjetra svojom snagom u velikoj mjeri mogu da utiču na normalno funkcionisanje infrastrukturnih sistema, a naročito su značajni za primorje i za aktivnosti na moru – obalni dio. Takođe, olujni vjetrovi u kombinaciji sa snijegom u centralnim i sjevernim predjelima mogu značajno da utiču na formiranje sniježnih nameta i time ozbiljno ugroze normalno funkcionisanje infrastrukturnih sistema i ostalih redovnih aktivnosti.

Suše i toplotni talasi povezani su sa meteorološkim situacijama u kojima se vrši intenzivna advekcija tople vazdušne mase velikih razmjera iz pustinjskih oblasti sa sjevera afričkog kontinenta. Toplotni talasi su sve češća pojava i postoji trend rasta dužine istih. Vjerovatnoća da se na teritoriji Crne Gore dogodi suša sa najtežim posljedicama je 1 događaj u 2 do 20

godina. Ukupan nivo rizika od jake suše je visok i ista drastično povećava vjerovatnoću za nastanak šumskih požara, posebno u sjevernom regionu. Učestalost javljanja multirizika je sa povratnim periodom 3-5 godina.

Prodor hladnih polarnih vazdušnih masa velikih razmjera koje se sa sjevera i sjeveroistoka Evrope spuštaju u pravcu centralnog Mediterana na područje Crne Gore, uslovljavaju ekstremno niske temperature vazduha i hladne talase. Usljed interakcije ovakve hladne i vlažne vazdušne mase i vlažne vazdušne mase iz Sredozemlja realizuju se obilne sniježne padavine. Analiza pojavljivanja hladnih talasa tokom godine pokazuje da postoji trend njihovog smanjenja. Vjerovatnoća pojave ovog hazarda najveća je u Sjevernom regionu sa umjerenom čestinom javljanja, 6 - 50%, što znači jedan događaj u 2 - 20 godina.

Poplave

Najučestaliji rizik u Crnoj Gori, uslovljen i usložen klimatskim promjenama, negativnim procesima u rječnim koritima zbog bujičnog karaktera rijeka koje imaju veliku godišnju količinu pronosa nanosa, kao i djelimično negativnim djelovanjem čovjeka su poplave. Direktni uzroci, najčešće prepoznati, za pojavu poplava su: obilne padavine u slivovima većih rijeka ili jezera, kiša uz naglo topljenje snijega, visina vodostaja u momentu njegovog porasta, kratkotrajne kiše visokog intenziteta, poplave u kraškim poljima usljed velikih padavina i nedovoljne propusnosti prirodnih ponora, pojava leda na rijekama, povremeno visok nivo mora, eventualni proboj brana i nasipa, pojava koincidencije velikih voda, meandriranje toka, pojava klizišta, neprimjerena gradnja, uticaj stanja vodotoka i brana iz susjednih država i drugi uzroci. Indirektni uzroci pojave poplava mogu biti prirodnog ili antropogenog porijekla, a najznačajniji antropogeni uzrok poplava u posljednjim decenijama je ubrzana i neplanska urbanizacija, nastala kao posljedica rasta populacije u naseljima, koja dodatno povećava rizik od poplava, pogotovu kada se objekti grade gotovo u samim koritima, čime se smanjuje propusna moć i kapacitet vodotoka.

Učestalost poplavnih događaja posljednjih 20 godina znatno je veća nego u ranijem periodu. Poplave iz 2010. godine kada je na Skadarskom jezeru zabilježen istorijski maksimum od 10.44.m predstavljaju parametar za planiranje preventivnih, operativnih i sanacionih mjera. Stavljanje prostornog planiranja u funkciju smanjenja rizika od poplava jedan je od najznačajnijih vidova prevencije i zaštite od poplava. Nacionalni Plan zaštite i spašavanja od poplava⁸ i opštinski planovi zaštite i spašavanja od poplava⁹ identifikovali su i propisali sve ključne mjere, sa prepoznatim prioritetima i zakonskim nosiocima.

U Crnoj Gori se može izdvojiti nekoliko oblasti u kojima se poplave javljaju i čije su karakteristike i razmjere definisane prirodnim i antropogenim uticajem.

⁸ Nacionalni Plan zaštite i spašavanja od poplava, PG 20'''

⁹ Opštinski planovi zaštite i spašavanja/ od poplava 12 opština u CG

Stepen ugroženosti od poplava u Dunavskom dijelu sliva najveći je duž rijeka Lim, Čehotina, Ibar, Tara i Piva kao i duž bujičnih vodotoka. Poplavama duž navedenih vodotoka najčešće su ugroženi: naselja, industrijski i infrastrukturni objekti, poljoprivredno zemljište, saobraćajnice, mostovi, dalekovodi i vodovodi i dr.

Za Jadranski sliv posebno je karakterističan složeni kompleks Skadarskog jezera sa rijekom Bojanom. Poplave koje nastaju u zoni Skadarskog jezera ugrožavaju stanovništvo, poljoprivredno zemljište, infrastrukturu i kulturna dobra. Osnovna karakteristika ovih poplava je da se voda sa poplavljenih područja sporo povlači, pa pored direktnih šteta od poplava, imamo i pojavu indirektno štete, odnosno gubitke koji se ogledaju u odlaganju pojedinih privrednih aktivnosti na tom području.

Poplave u karstnim poljima, kao što su Cetinjsko i Nikšićko po svom obimu i štetama koje mogu prouzrokovati su takođe značajne, jer mogu usloviti štete i gubitke prvenstveno na poljoprivrednim imanjima i lokalnoj infrastrukturi, kulturnim dobrima, a predstavljaju i ograničenje za izgradnju i razvoj.

Karakteristične bujične poplave nastaju duž bujičnih tokova,¹⁰ koji zbog velikog nagiba terena i intervencija u prostoru, izazvaju znatne štete na objektima i infrastrukturi i prirodnim resursima. Registrovano je oko 300 bujičnih slivova i područja, a oko 460 000 ha je zahvaćeno raznim oblicima erozije od I-V kategorije razornosti.

Direktiva 2007/60/EC o procjeni i upravljanju rizicima od poplava (EU direktiva o poplavama, FD) stupila je na snagu 26. novembra 2007. godine. Ova Direktiva zahtijeva od države da procijeni da li su svi vodotoci i obalne linije izloženi riziku od poplava, da se mapiraju obim poplava i imovine i ljudi, životna sredina, kulturna baština i privredne aktivnosti koje su u opasnosti u ovim područjima i da se preduzmu adekvatne i koordinisane mjere za smanjenje rizika od poplava. Direktiva je u potpunosti transponovana u crnogorsko zakonodavstvo kroz Zakon o vodama i Pravilnik o bližem sadržaju preliminarne procjene rizika od poplava i plana upravljanja rizicima od poplava.

Radi klasifikovanja voda, praćenja i unaprjeđenja vodnog režima, planiranja razvoja vodne infrastrukture i upravljanja vodama u Crnoj Gori uspostavljen je vodni informacijski sistem. Crna Gora je dobila softver u kojem su prostorno prikazana područja značajno ugrožena od poplava, mape opasnosti od poplava i mape rizika od poplava.

Vodni informacijski sistem je takođe preduslov za napredne analize, koje omogućavaju simulacije poplavnih talasa i dinamiku njihovog kretanja u prostoru.

Na navedeno se može nadovezati planiranje preventivne zaštite jer se u plavnim zonama ili izbjegava gradnja, ili se u njima predviđaju hidrotehnički objekti za zaštitu od poplava, te su mape opasnosti od poplava i mape rizika od poplava sastavni dio prostornog plana Crne Gore.

¹⁰ ([http://www.meteo.co.me/zakoniipravilnici/Drugi+nacionalni+izvjestaj+o+klimatskim+promjenama\(1\).pdf](http://www.meteo.co.me/zakoniipravilnici/Drugi+nacionalni+izvjestaj+o+klimatskim+promjenama(1).pdf))

Šumski požari i požari na otvorenom prostoru

Šumski požari predstavljaju ključnu prijetnju po šumske ekosisteme i globalni ekološki i ekonomski problem. Zbog geografske pozicije u Mediteranu, opštih karakteristika terena i sve izraženijeg negativnog uticaja klimatskih promjena, crnogorske šume su posebno ugrožene.¹¹ Šumski požari i požari na otvorenom prostoru predstavljaju sve učestaliji rizik, najčešće povezan sa ljetnjim sušnim periodima i direktno uslovljen ekstremnim meteorološkim uslovima, kao i ljudskim faktorom.

Šume su jedan od najznačajnijih prirodnih ekosistema i jedna od komponenti na kojoj se bazira održivi razvoj Crne Gore. Šume i šumska zemljišta imaju mnoštvo značajnih funkcija, kao što su proizvodne, ekološke i socijalne.¹² Šume pokrivaju 59.5%, a šumsko zemljište 9.9%, što čini 69.4% ukupne teritorije Crne Gore.¹³ Šumski pokrivač daleko je iznad evropskog (46%) i svjetskog (30%) nivoa šumskog pokrivača. Pod zaštitom je 13.41% od ukupne površine teritorije Crne Gore. Očuvanje šuma je od primarnog značaja za razvoj jedne države, tako da ulaganje u zaštitu, očuvanje i obnavljanje šuma nema alternativu. Crna Gora se opredijelila da svoj razvoj temelji na osnovama ekološke države, pa očuvanje šumskih resursa, ekosistema, očuvanja biodiverziteta i održivo gazdovanje dobijaju na izuzetnoj važnosti.

Priroda, predjeli i kulturna dobra čine skup zajedničkih vrijednosti koje su utkane u identitet prostora i života u Crnoj Gori. Veliki dio predjela je obrastao šumama, ali i visokoplaninskim pašnjacima i zapuštenim poljoprivrednim zemljištima. Šumski i požari na otvorenom prostoru se javljaju kao uzročno posljedična veza klimatskih i meteoroloških uslova, relativne vlažnosti šumskog pokrivača, biljne vegetacije i šumskog reda, reljefa i orografije terena sa brojnim društvenim aktivnostima na datom prostoru. Analizom požara posljednjih 20 godina, procijenjeno je da šume trenutno najviše ugrožavaju klimatske promjene sa povećanim rizicima suša, požara i biotskih štetočina, i te prijetnje će se nastaviti u budućnosti.

Požari na otvorenom prostoru su sve učestaliji u centralnom i primorskom regionu, pretežno su vezani za ljetnji sušni period i direktno uslovljeni ekstremnim vremenskim pojavama. Kada više meteoroloških parametara istovremeno djeluje, prave nepovoljnu kombinaciju koja uzrokuje izbijanje i nekontrolisano širenje požara. Požari se najčešće odnose na nisko i srednje rastinje, a javljaju se pretežno na nepristupačnom terenu. Gotovo svi prerastu u šumske požare i ugrožavaju ekonomske šume, maslinjake, voćnjake i druge kulture, parkove i zelene površine. Prilikom takvih požara, pored šumskih kompleksa i jedinstvenih pejzažnih cjelina, ugroženi su i brojni turistički, saobraćajni, industrijski objekti, kulturno-istorijski objekti, kao i vrijedni predmeti i građa koji se u njima čuvaju i autentični ambijentalni predjeli, kao i kritična infrastruktura čiji značajan broj objekata spada u kategoriju visoko požarno opterećenih,¹⁴ zbog čega mogu nastati značajne posljedice po stanovništvo, ekonomiju i ekologiju.

¹¹ Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2018-2023.godina, Podgorica, 2017.

¹² Zakon o šumama („Sužbeni. list CG” br.74/10)

¹³ Revidovana strategija razvoja šumarstva, Podgorica, 2018.

¹⁴ Nacionalni Plan zaštite i spašavanja od požara, Podgorica, 2018.

Kroz Procjenu sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore sagledani su najizraženiji problemi, kao i prioriteti za smanjenje rizika od požara. U okviru Projekta izgradnje i jačanja kapaciteta za smanjenje rizika od katastrofa uspostavljen je Crnogorski informacijski sistem za šumske požare (*MEFFIS*)¹⁵ i sprovedene su aktivnosti za smanjenje rizika od katastrofa zasnovane na rješenjima iz ekosistema (*ECO-DRR*). Crna Gora je dobila softver za *MEFFIS* koji će unaprijediti sistem rane detekcije požara.

Epidemije

Zarazne bolesti koje se obavezno prijavljuju u Crnoj Gori, regulisane su Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti,¹⁶ u skladu sa kojim na predlog Instituta za javno zdravlje Crne Gore, Ministarstvo zdravlja svake godine donosi Program obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti na teritoriji Crne Gore.

Prevenција zaraznih bolesti ogleda se u: obaveznoj imunizaciji lica određenog uzrasta protiv sljedećih zaraznih bolesti: tuberkuloze, dječije paralize, difterije, tetanusa, velikog kašlja, malih boginja, epidemijskih zaušaka, crvenke, virusnog hepatitisa „B”, hemofilusa influence tip b i streptokoka pneumonije (pneumokoka), dok se imunizacija lica po epidemiološkim i kliničkim indikacijama sprovodi protiv: virusnog hepatitisa „B”, trbušnog tifusa, bjesnila, tetanusa, gripa, žute groznice, kolere, difterije, oboljenja izazvanih hemofilusom influence tipa b, meningokoknog meningitisa, - oboljenja izazvanih streptokokusom pneumonije (pneumokokom), virusnog hepatitisa „A”, COVID-19, humanog papiloma virusa (HPV), varicela, malih boginja, epidemijskih zaušaka, crvenke, velikog kašlja, respiratornog sincicijalnog virusa, i drugih zaraznih bolesti.¹⁷

Zbog nedovoljnog obuhvata vakcinacijom protiv malih boginja, a usljed razornog djelovanja antivakcinalnih pokreta od 2014. godine pa nadalje, za očekivati je da se u godinama pred nama registruje epidemija većih razmjera, ukoliko se hitno ne sprovedu sve aktivnosti i predložene mjere da bi se postigao nivo obuhvata imunizacijama među obveznicima za morbile – minimalnih 95%. Takođe, u Crnoj Gori je od početka novembra 2023. godine primjetan rast oboljelih od velikog kašlja (pertusis). Registrovano je 759 slučajeva obolijevanja od velikog kašlja do 17.03.2024. godine.¹⁸

Ostala oboljenja uključuju povremene epidemije zaraznih oboljenja koja su još uvijek prisutna u endemo-epidemijskoj formi na teritoriji Crne Gore (varicela, virusni hepatitis A, enterokolitisi raznih etiologija, Hemoragična groznica sa bubrežnim sindromom, enterovirusni meningitisi, meningokokni meningitis i dr.). Pored pomenutih, postoji mogućnost i importovanja pojedinih oboljenja iz inostranstva. Prvenstveno se misli na naročito opasna

¹⁵ [CGFFIS \(meffis.me\)](http://CGFFIS(meffis.me))

¹⁶ Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službeni list CG”, br. 12/18, 64/20 i 59/21)

¹⁷ Program obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti na teritoriji Crne Gore („Službeni list CG”, broj 7/24, od 31.01.2024. godine)

¹⁸ Baza podataka Instituta za javno zdravlje

zarazna oboljenja (oboljenja koja se lako i brzo šire i/ili imaju visok letalitet), među koja spadaju karantinska oboljenja (kuga, hemoragična groznica) i druge naročito opasne bolesti (poput: kolere, SARS-a, West Nil, encefalitisa, ptičjeg gripa, humanog pandemijskog gripa, korona virusa i dr.).

Najznačajniji importovani virus sa kojim se Crna Gora susrela, kao i čitav svijet posljednih godina jeste epidemija SARS-CoV-2 virusa (COVID-19). Od početka epidemijskih dešavanja (mart 2020. godine) do 16.04.2024. godine, ukupan broj registrovanih slučajeva infekcije novim korona virusom u Crnoj Gori je 296 550, a ukupan broj preminulih povezanih sa COVID-19 infekcijom u Crnoj Gori od početka pandemije je 2 846.¹⁹

Zarazne bolesti životinja i biljaka

Zarazne bolesti životinja - epizootije

Zarazne bolesti životinja klasifikuju se u naročito opasne zarazne bolesti, opasne zarazne bolesti i ostale zarazne bolesti životinja. Naročito opasne zarazne bolesti životinja imaju mogućnost veoma naglog i brzog prekograničnog širenja. Pojava ovih bolesti izaziva u manjoj ili većoj mjeri negativne socioekonomske posljedice za državu, utiče na smanjenje, a nekada u odnosu na brojnost neke vrste ugrožava i opstanak određene životinjske vrste i dovodi do kraćih ili dužih ograničenja u međunarodnoj trgovini životinjama i proizvodima životinjskog porijekla. Crna Gora se od 2005.do 2020.godine suočila sa pojavom pet naročito opasnih zaraznih bolesti životinja, a to su: bolest kvrgave kože goveda, bolest plavog jezika, klasična kuga svinja, visoko patogena avijarna influence i bjesnilo.

Pod okriljem Međunarodne organizacije za hranu i poljoprivredu (FAO) i Svjetske organizacije za zdravlje životinja (WOAH), veliki broj zemalja prepoznao je potrebu zajedničkog djelovanja u suzbijanju određenih bolesti čija pojava i širenje predstavlja prijetnju na regionalnom i globalnom nivou. Globalni okvir za unapređenje kontrole naročito opasnih bolesti životinja (GF-TADs) predstavlja zajedničku inicijativu u cilju prevencije, otkrivanja i suzbijanja prekograničnih bolesti životinja. Baza podataka o rizicima²⁰ izrađena kao web portal sadrži tehničke, administrativne i finansijske podatke vezano za upravljanjem rizika od zaraznih bolesti životinja i biljaka.

Zarazne bolesti biljaka - epifitotije

Rizik od unosa karantinski štetnih organizama bilja, a naročito prioriternih, čiju pojavu nije moguće predvidjeti, spriječiti i kvantifikovati je uvijek prisutan. Ovi štetni organizmi su predmet posebnog praćenja i nadzora i zahtijevaju brzu reakciju službi po unaprijed pripremljenim planovima.

¹⁹ Baza podataka Instituta za javno zdravlje

²⁰ <https://www.rizici.me/login>

U Crnoj Gori zabilježeno je prisustvo sljedećih štetnih organizama: Crvenog surlaša palmi *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier), Zlatne žutice vinove loze Fitoplazme *Candidatus Phytoplasma vitis* (Flavescence dorée), Insekta azijske strižibube *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky) i Kestenove ose galice *Dryocosmus kuriphilus*.

Pod okriljem Međunarodne organizacije za hranu i poljoprivredu (FAO), Međunarodne konvencije za zaštitu bilja (IPPC) i Evropske i Mediteranske organizacije za zaštitu bilja (EPPO), veliki broj zemalja prepoznao je potrebu zajedničkog djelovanja u suzbijanju određenih bolesti čija pojava i širenje predstavlja prijetnju na regionalnom i globalnom nivou.

U cilju utvrđivanja prisustva veoma štetnih organizama (karantinski štetni organizmi) vrši se posebni nadzor koji podrazumijeva sistematsko prikupljanje i čuvanje podataka o štetnim organizmima, kroz zdravstvene preglede bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, prikupljanje uzoraka, laboratorijska ispitivanja i druge aktivnosti u skladu sa propisanim zakonskim obavezama.

Stalni nadzor nad štetnim organizmima vrši se na određenom bilju, kao i na kulturama od nacionalnog interesa za Crnu Goru: vinova loza, maslina, citrusi i drugo. Na ovaj način poljoprivredni proizvođači imaju jasnu sliku o štetnim organizmima i mjerama borbe, što doprinosi i proizvodnji bezbjedne hrane (smanjenju broja tretiranja, odnosno upotrebe pesticida).

Tehničko – tehnološke nesreće

Tehničko-tehnološka nesreća je iznenadni i nekontrolisani događaj ili niz događaja koji je izmakao kontroli prilikom upravljanja određenim sredstvima za rad i prilikom postupanja sa opasnim materijama u proizvodnji, upotrebi, prevozu, prometu, preradi, skladištenju i odlaganju, kao što su požar, eksplozija, havarija, saobraćajna nesreća u drumskom, rječnom, pomorskom, željezničkom i vazdušnom saobraćaju, nesreća u rudnicima i tunelima, rušenje brana, havarija na elektroenergetskim, naftnim i gasnim postrojenjima, hemijska kontaminacija, čije posljedice ugrožavaju bezbjednost i živote ljudi, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu.

Rizik od nastanka tehničko – tehnoloških nesreća postoji tokom procesa proizvodnje, transporta i skladištenja opasnih materija, tako da se mjesta nastanka mogu klasifikovati kao: proizvodna i tehnološka postrojenja u kojima opasne materije učestvuju u procesu proizvodnje, skladišta, magacini i objekti u kojima se deponuju ili čuvaju opasne materije, sredstva i komunikacije kojima se prevoze opasne materije. Jedan od ciljeva zaštite životne sredine je sprečavanje velikih nesreća koje uključuju opasne supstance. Takve supstance nalaze se u postrojenjima u kojima se obavljaju djelatnosti proizvodnje, prerade i skladištenja, a koje mogu nastati i kao nusproizvod u proizvodnji proizvoda, odnosno mogu nastati prilikom događaja velike nesreće. Privredna društva u kojima može doći do tehničko-tehnoloških nesreća, sa najvećim posljedicama su Luka Bar, Messer Tehnogas Petrovac, Jugopetrol, Termoelektrana Pljevlja, Rudnik uglja Pljevlja, Poliex Berane i Booster Nikšić.

Potreba za efikasnom kontrolom rizika od tehničko-tehnoloških nesreća je naglašena u mnogim politikama i zakonima. SEVESO III²¹ direktiva propisuje uslove i procedure preventivnog djelovanja, kao i djelovanja za vrijeme i nakon velike nesreće, kako bi se zaštitili životi i zdravlje ljudi, imovina i životna sredina. Osnovno načelo je spriječiti veliku nesreću, a u slučaju takvog događaja cilj je ograničiti posljedice.

Agencija za zaštitu životne sredine vodi registar Seveso postrojenja urađen na osnovu dostavljenih Obavještenja, shodno Pravilniku o količinama opasnih materija po kategorijama kojima se određuje stepen rizika („Službeni list CG”, br. 63/16) na osnovu kojeg su identifikovana postrojenja u kojima se skladišti količina hemikalija koja predstavlja veći i manji rizik. Navedena Direktiva transponovana je u crnogorsko zakonodavstvo.

Radijacione i nuklearne nesreće

Nuklearne nesreće

Međunarodna agencija za atomsku energiju (IAEA) definiše nuklearne i radijacione nesreće kao nesreće pri kojima dolazi do velikog ispuštanja radioaktivnosti u životnu sredinu ili do topljenja jezgra reaktora, uglavnom uz fatalne posljedice po ljudske živote. Primjeri velike nuklearne nesreće su nesreća iz 1986. godine u kojoj je oštećeno reaktorsko jezgro i otpuštene značajne količine radioaktivnosti u Černobilu (Ukrajina), kao i nuklearna nesreća u Fukušimi (Japan) 2011. godine koju je prouzrokovao cunami.

Na teritoriji Crne Gore ne postoje nuklearne elektrane, niti drugi nuklearni objekti, tako da Crna Gora ne može predstavljati izvor radioaktivnog zagađenja ili kontaminacije na vlastitoj teritoriji, niti može biti izvor prekogranične opasnosti. Međutim, nuklearnih elektrana ima u zemljama u okruženju. Aktivne nuklearne elektrane koje su najbliže Crnoj Gori nalaze se u Mađarskoj „Pakš” na 336 km (4 reaktora, svaki po 475MW električne snage), Bugarskoj „Kozloduj” na 293 km (2 reaktora svaki po 1000MW električne snage) i Sloveniji „Krško” na 382 km (jedan reaktor sa 696MW električne snage). Nuklearni akcident na nekoj od nuklearnih elektrana pod nepovoljnim meteorološkim uslovima mogao bi da dovede do kontaminacije cjelokupne teritorije Crne Gore ili njenih dijelova. Takođe, teritorija Crne Gore može biti pogođena nuklearnom ili radijacionom nesrećom u slučaju nesreće pri prevozu radioaktivnog ili nuklearnog materijala.

Radijacione nesreće

Radijacioni rizik je vjerovatnoća da pojedinac/ka, materijalna dobra ili životna sredina dožive određeni štetni efekat kao rezultat izlaganja jonizujućem zračenju. Najčešći uzroci koji dovode

²¹ Klasifikacija u skladu sa SEVESO III Direktivom 2012/18/EU o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne materije u Crnoj Gori transponovana je u Zakonu o zaštiti i spašavanju i Zakonu o životnoj sredini kroz Pravilnik o bližem sadržaju plana prevencije i plana zaštite od udesa („Sl list CG”, br. 67/16) i Pravilnik o količinama opasnih materija po kategorijama kojima se određuje stepen rizika SEVESO postrojenja („Sl list CG”, br. 63/16) u skladu sa kojima operateri imaju obavezu izrade Obavještenja, Planova prevencije i Planova zaštite od udesa, kao i preduzetnih planova za zaštitu i spašavanje.

do radijacionih nesreća su posljedica slabije obučenosti lica koja rade sa radioaktivnim izvorima, ili nemara, zanemarivanja propisa vezanih za radijacionu sigurnost, izostanka regulatornog nadzora (što može da dovede i do gubitka izvora), nekvalitetno održavanje opreme (dovodi do zaglavljivanja izvora u pozicijama koje bi mogle da dovedu do ozračivanja operatora), kao i krađe radioaktivnih izvora.

Radijacioni objekti su objekti koji posjeduju izvore jonizujućih zračenja i koji mogu dovesti do akcidenta na lokacijama koje je moguće predvidjeti. Takvi objekti kod kojih postoji mogućnost akcidenta sa posljedicama na samoj lokaciji su centralno postrojenje za skladištenje radioaktivnog otpada kojim upravlja d.o.o. Centar za ekotoksikološka ispitivanja (CETI) i instalacije koje rade u sklopu Kliničkog centra Crne Gore. U Kliničkom centru Crne Gore koriste se izvori jonizujućih zračenja na Institutu za onkologiju i to u Centru za medikalnu onkologiju s dnevnom bolnicom, Centru za radioterapiju i Centru za nuklearnu medicinsku dijagnostiku. Usljed akcidenta na ovim lokacijama, može doći do porasta doze ili do kontaminacije, što zahtijeva primjenu hitnih zaštitnih mjera na licu mjesta, ali ne predviđa primjenu hitnih zaštitnih mjera u široj okolini.

Neki od primjera povećane radioaktivnosti u Crnoj Gori zabilježeni su prilikom dozimetrijske kontrole pošiljaka metalnog otpada. Tokom kontrole, više puta je otkriveno prisustvo povećane radioaktivnosti, kao posljedica postojanja izvora jonizujućeg zračenja u otpadnom metalu, pri čemu je stopiran uvoz od oko 130 tona otpada.

Najveći broj izvora u Crnoj Gori koristi se u industriji za ispitivanje materijala. Gama radiografija predstavlja metodu primjene radioaktivnih izotopa za otkrivanje pukotine na varovima i nehomogenosti u nekom materijalu. Za industrijsku radiografiju u Crnoj Gori koristi se radionuklid selen (^{75}Se) koji po svojoj nominalnoj aktivnosti pripada izvorima kategorije dva (2). Selen (^{75}Se) posjeduje Institut za crnu metalurgiju A.D. Nikšić. Prilikom transporta ovih radioaktivnih izvora može doći do prekomjernog ozračivanja usljed saobraćajne nesreće ili krađe uređaja sa izvorom iz vozila, što se već dešavalo u zemljama u okruženju.

Rizici u privrednim i vanprivrednim objektima i ustanovama- kritična infrastruktura

Željeznički saobraćaj

Zbog izuzetno složene konfiguracije terena i činjenice da je na kompletnoj pruzi sagrađen veliki broj objekata, koji se nalaze u oblastima sa visokim seizmičkim intenzitetom, pruga je veoma zahtjevna za održavanje. Praćenjem i analizom zajedničkih pokazatelja došlo se do podatka da prosječan broj vanrednih događaja u dužem vremenskom intervalu na godišnjem nivou iznosi oko 40 događaja sa manjim posljedicama, dok se uzroci njihovog nastajanja mogu svrstati u sljedeće kategorije: tehnički nedostaci na postrojenjima i voznim sredstvima, lični propusti željezničkih radnika, operatera i izvođača radova i prirodne i druge katastrofe.

Klizišta i odroni predstavljaju najveći rizik po željezničku infrastrukturu, kao i sniježne lavine. Na određenim dionicama pruge postoji znatan rizik od požara zbog konfiguracije terena i velikih nagiba gdje je česta upotreba kočionih sistema, što dovodi do varničenja i zapaljenja trave i niskog rastinja duž pruge. Takođe, saobraćajne nesreće u željezničkom saobraćaju su učestale prevashodno na dijelu pruge sa najvećim nagibom. U prethodnom periodu dogodile su se dvije velike željezničke nesreće i to u mjestu Bioče 2006. godine i nedaleko od Mojkovca 2012. godine.²²

Drumski saobraćaj

Mrežu puteva u Crnoj Gori čine državni (autoput, brze saobraćajnice, magistralni i regionalni), opštinski i nekategorisani putevi. Ukupna dužina puteva iznosi 9.038 km. Drumski saobraćaj kao multidisciplinarna privredna grana, značajna za mnoge aspekte razvoja nacionalne ekonomije, obuhvata i veliki broj rizika koji pogađaju razne vidove realizacije ove djelatnosti i imaju specifičan uticaj na povezane privredne grane koja omogućava odvijanje drumskog transporta i njegovo povezivanje kako na lokalnom tako i na regionalnom nivou.

Državni i lokalni putevi izloženi su prvenstveno zemljotresima, klizištima i odronima, poplavama, sniježnim nanosima i lavinama. Identifikovane su kritične dionice u skladu sa istorijskim podacima i pregledom stanja na terenu.²³ Izrađena je mapa magistralnih i regionalnih puteva u GIS formatu.²⁴ Kao primjer uticaja vremenskih nepogoda na saobraćaj možemo uzeti januar 2012. godine kada su velike sniježne padavine uslovile višednevnu blokadu saobraćaja na više punih pravaca.

Vazdušni saobraćaj

U Crnoj Gori postoje dva međunarodna aerodroma – Podgorica (LYPG) i Tivat (LYTV), letilišta Ćemovsko polje i Kapino polje, kao i dva odobrena heliodroma Splendid (LYBS) i Tivat/Porto Montenegro (LYTS). Sa velikim brojem objekata i velikih manevarskih površina, izražena je osjetljivost na seizmičke aktivnosti, posebno u dijelu terminalnih zgrada, manevarskih površina i prilikom prevoza opasnih materija, a posebno se izdvajaju: terminal, poletno-sletne staze, radarski sistemi i kontrolni toranj.

Mogući rizici su požari i eksplozije, a posljedice mogu biti: širenje požara na okolinu, zagađenje površinskih i podzemnih voda, kao i opasnost po okolne objekte kao posljedica udarnog talasa nakon eksplozije. Nacionalnim planom sigurnosti prepoznati su najznačajniji rizici u vezi sa operacijama vazduhoplova, poput rizika od izlijetanja vazduhoplova sa poletno-sletne staze.

Zbog geografskog položaja Crne Gore i intenziteta letjenja mogu se prepoznati kao moguće i druge nesreće; sudar aviona u vazduhu, teroristički akti – podmetanje bombe i otmice aviona,

²² <https://www.gov.me/dokumenta/a9cf7fb1-1c45-4baf-a5bc-5de9a3329be7> Strategija za smanjenje rizika od katastrofa Crne Gore sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2018-2023. godina.

²³ <https://media.gov.me/media/gov/2021/mup/nacionalna-procjena-rizika-elektronska-objava-strana-1037>

²⁴ <https://www.rizici.me/login>

otkaz tehničkih uređaja u avionu i na zemlji itd. Ove nesreće mogu prouzrokovati velike materijalne štete i gubitak ljudskih života, naročito ako se dese iznad naseljenih mjesta, fabrika, brana itd. Jedna od najtragičnijih vazduhoplovnih nesreća na ovim prostorima, desila se 11. septembra 1973. godine u blizini Kolašina kada je avion JAT-a na relaciji Skoplje – Podgorica zbog pogrešne orijentacije udario u Babin zub, vrh planinskog vijenca Maganik, nadomak Kolašina.

Pomorski saobraćaj

Za dolazak brodova, kruzera, mega jahti i drugih plovnih objekata uglavnom se koriste usluge Luke Bar, Luke Kotor i Luke Zelenika. Prepoznati direktni i indirektni rizici u pomorskom saobraćaju, koji se odnose na kritičnu infrastrukturu u lukama od nacionalnog značaja, mogu biti prouzrokovani kao uticaj dejstva seizmičkih aktivnosti, požara, eksplozije, plimnog talasa i ekstermnih vremenskih nepogoda u kratkom ili dužem periodu. Čvorišta pomorskog transporta, kao što su luke i marine, a samim tim i lučka kritična infrastruktura koju posjeduju, predstavljaju zone sa najvećom stopom izloženosti rizicima od prirodnih i drugih katastrofa.

Moguća akcidentna situacija je i zagađenje mora, a posljedice nesreće su: širenje požara u lučkom akvatorijumu i zagađenje mora sa plovnih objekata i naftnih terminala, uz potencijalno širenje van lučkog akvatorijuma i ugrožavanje obližnjih plaža i obale, što dovodi do negativnog uticaja za razvoj turizma i zaštitu životne sredine.

U posljednjih 20 godina nisu se dogodile nesreće sa gubicima ljudskih života u pomorskom saobraćaju, ali je došlo do izlivanja nafte sa brodova, i to u Luci Bar i Brodogradilištu Bijela, zbog uticaja i naglih promjena vremenskih uslova tokom ljetnje turističke sezone.

Obrazovno-vaspitne ustanove

U Crnoj Gori postoji 21 državna predškolska ustanova, 162 državne osnovne škole i 50 državnih srednjih škola. U osnovnim školama ima oko 68.000 učenika/ca, srednjim školama oko 26.000, predškolskim ustanovama oko 23.000 djece, muzičkim školama oko 5.500 polaznika/ca, i u 3 resursna centra ima oko 260 učenika/ca. Zaposlenih u obrazovanju (nastavni i vannastavni kadar) ima oko 14 000.

Oko 25% školskih objekata je kroz istoriju uništeno ili oštećeno pod dejstvom nekog hazarda i to najčešće od zemljotresa – u čak 60% slučajeva, 20% od poplava, 14% od požara i 6% od klizišta. Najčešće su se oštećenja ili uništenja školskih objekata dešavala poslije Drugog svjetskog rata, u 80% slučajeva, a u 20% slučajeva prije Drugog svjetskog rata. Izloženost školskih objekata riziku od prirodnih i drugih katastrofa detaljno je opisana u Procjeni sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore.²⁵

²⁵ Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa, str. 403

Kulturna baština

Kulturna baština je skup dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi prepoznaju kao odraz i izraz svojih vrijednosti, vjerovanja i tradicija.²⁶ Predstavlja važan segment nacionalnog identiteta značajan za mnoge aspekte društva. Valorizovani segment kulturne baštine predstavljaju nepokretna, pokretna i nematerijalna kulturna dobra, koja su zbog posjedovanja kulturnih vrijednosti zakonom zaštićena i imaju status kulturnog dobra. Na teritoriji Crne Gore zaštićeno je ukupno 2026 kulturnih dobara²⁷, od čega nepokretnih 1399 (od čega spomen obilježja 582), pokretnih 607, i nematerijalnih 20.

Ostvarivanje zaštite između ostalog podrazumijeva i upravljanje rizicima kojima su izložena kulturna dobra.²⁸ Može biti izložena brojnim rizicima, posebno raznovrsna nepokretna kulturna baština koja obuhvata profane, sakralne, memorijalne, fortifikacione, infrastrukturne objekte, grupe građevina, koji su kategorisani kao: kulturno - istorijski objekti (arhitektonska djela, njegovi ostaci, arheološki elementi, djela primijenjene umjetnosti, slikarstva ili vajarstva, natpisi, pećinsko stanište, djelo ili ostatak tehničke kulture, stare industrije ili infrastrukture i drugo dobro koje je trajno vezano za određeni arhitektonski objekat ili mjesto, memorijalni ili drugi spomen objekat), kulturno-istorijske cjeline, (stari gradovi, urbana ili ruralna naselja, homogene grupe građevina), lokaliteti ili područja (arheološka nalazišta, kulturno - istorijska područja, kulturni pejzaž).²⁹

Posebno mogu biti ugrožena ona od međunarodno značaja upisana na UNESCO Listi. Crna Gora ima 3 kulturna dobra upisana na UNESCO Listi svjetske baštine i to: Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora; Stećke – srednjevjekovna groblja, u okviru kojih su 3 lokaliteta nekropola stećaka i to: Žugića Bare i Grčko groblje, Novakovići - Opština Žabljak i Grčko groblje, Šćepan Polje - Opština Plužine;³⁰ Venecijanske odbrambene tvrđave između XV i XVII vijeka - Kotorska tvrđava.³¹

U grupu objekata na koju posebno treba obratiti pažnju, a koja mogu biti izložena riziku, spadaju državni organi, nacionalne i lokalne ustanove kulture (javne ustanove kulture, bioskopi, pozorišta, muzeji, galerije, biblioteke, arhivi i dr.), jer je u ovim objektima zaposlen i okuplja se veći broj ljudi, a u većini od njih se čuvaju i izložena su pokretna kulturna dobra³² i drugi vrijedni kulturno istorijski predmeti, bibliotečka i arhivska građa i dr.

²⁶ Zakon o zaštiti kulturnih dobara ("Službeni list CG", br. 049/10 od 13.08.2010, 040/11 od 08.08.2011, 044/17 od 06.07.2017, 018/19 od 22.03.2019) Član 11.

²⁷ Podaci Ministarstva kulture i medija i Uprave za zaštitu kulturnih dobara

²⁸ Zakon o zaštiti kulturnih dobara ("Službeni list CG", br. 049/10 od 13.08.2010, 040/11 od 08.08.2011, 044/17 od 06.07.2017, 018/19 od 22.03.2019) član 11.

²⁹ Zakon o zaštiti kulturnih dobara ("Službeni list CG", br. 049/10 od 13.08.2010, 040/11 od 08.08.2011, 044/17 od 06.07.2017, 018/19 od 22.03.2019) čl. 12,13,14,15..

³⁰ 2016. godine upisani na UNESCO Listu svjetske baštine, u okviru transnacionalne nominacije stećaka sa teritorija četiri države, Crna Gora, Hrvatska, BiH i Srbija.

³¹ 2017. godine, upisani na UNESCO Listu svjetske baštine u okviru transnacionalne nominacije Venecijanskih odbrambenih tvrđava između XV i XVII vijeka, tri države, (Italija, Crna Gora i Hrvatska).

³² Zakon o zaštiti kulturnih dobara ("Službeni list Crne Gore", br. 049/10 od 13.08.2010, 040/11 od 08.08.2011, 044/17 od 06.07.2017. i 018/19 od 22.03.2019) član 16.

Kako se najveći broj kulturnih dobara nalazi u Primorskom regionu, sa više od 50% od ukupne kulturne baštine, najvjerovatniji mogući rizik koji može uzrokovati najveću štetu je zemljotres sa očekivanim intenzitetom od IX stepeni MCS. Sigurnost objekata koji imaju kulturno-istorijske vrijednosti, posebno je naglašena kada je u pitanju seizmički rizik, imajući u vidu istorijske periode kada su objekti građeni, kao i tradicionalni način gradnje, ali i lokacije koje su prepoznate kao rizične zone, a na njima je najveća koncentracija kulturnih dobara.

U slučaju opasnosti i pojave različitih hazarda u ovim objektima, pored ostalog ugroženi su turisti i zaposleni, kao i pokretna kulturna dobra, obimna arhivska i bibliotečka građa i drugi muzejski predmeti i građa od kulturno-istorijskog značaja, koje je neophodno evakuisati u skladu sa posebnim pravilima i uslovima.

Iznenadni plimni talas je prijetnja po brojna kulturna dobra koja se nalaze u priobalnom dijelu, kao i u Basenu Skadarskog jezera i uz zemljotres predstavlja najdominantniji rizik kojima je kulturna baština Crne Gore izložena. Shodno Zakonu vodi se Registar svih kulturnih dobara Crne Gore.

Sportski objekti

Sportski objekti su izloženi riziku od prirodnih i drugih katastrofa i identifikovani su kroz svaki pojedinačni hazard koji je tretiran Procjenom rizika od katastrofa Crne Gore. Shodno podacima Centralnog registra za sport – Ministarstva sporta i mladih,³³ u Crnoj Gori postoji 190 sportskih objekata (u navedenu cifru ne ulaze školske sportske sale). Od navedenog broja 145 sportskih objekata su otvorenog tipa, dok je 45 zatvorenog tipa.

Sportski objekti, u slučaju dešavanja prirodnih i drugih katastrofa, predviđeni su za smještaj ugroženog stanovništva, kao npr. kada je SC „Morača” u Glavnom gradu za vrijeme pandemije korona virusa korišćen za smještaj zaraženih lica. Kapaciteti na koje možemo da računamo u slučaju zemljotresa, poplava, požara većih razmjera i drugih nesreća su u rasponu od 300 do 800 lica u zavisnosti od ukupnog kapaciteta i tipa sportskog objekta.

Važno je navesti da izrađene i usvojene Procjene rizika i planove zaštite i spašavanja ima veoma mali broj sportskih objekata u Crnoj Gori. Takođe, u budžetima sportskih objekata, kao i društvima koji upravljaju sportskim objektima nema predviđenih stavki za zaštitu i spašavanje, odnosno smanjenje rizika od katastrofa.

Energetika

Na osnovu sektorskih kriterijuma definisana je grupa objekata koji su dio kritične energetske infrastrukture. Ti objekti su termoelektrana Pljevlja, hidroelektrana Perućica i hidroelektrana Piva. Osim proizvodnih objekata Elektroprivreda Crne Gore ima izgrađenu značajnu električnu mrežu raznih naponskih nivoa sa dalekovodima, trafostanicama i drugim objektima, kao i razučenu distributivnu mrežu po svim naseljenim mjestima Crne Gore. Ovi objekti su kroz

³³ <https://www.gov.me/ms>

proces deregulacije i formiranja privrednih društava sa pretežnom djelatnošću u oblasti pružanja mrežnih usluga prešli u vlasništvo novih kompanija Crnogorski elektroprenosni sistem (CGES) i Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS).

Preduzetnim planovima zaštite i spašavanja EPCG, CGES-a i CEDIS-a identifikovani su sljedeći rizici: eksplozije gasova i zapaljivih tečnosti i drugih zapaljivih materija koje sa vazduhom stvaraju eksplozivne smješe i drugih eksplozivnih materija, epidemije, požari, rušenje i prelivanje brana na akumulacijama, industrijske i druge tehničko-tehnološke nesreće, zemljotresi, teroristički akti, poplave, odroni i klizišta, sniježnih nanosi i lavine.

U elektroenergetskom sistemu, posebno su izraženi rizici od eksplozije u TE „Pljevlja”, prelivanje i rušenje brane na HE „Piva”, poplave uzrokovane velikim kišnim padavinama i ispuštanjem vode iz HE „Perućica” i prekid u napajanju električnom energijom izazvan ekstremnim meteorološkim uslovima. Navedena energetska infrastruktura je u nadležnosti energetskih kompanija i na njihovim web stranicama nalaze se detaljni podaci o bitnim elementima funkcionisanja.

Telekomunikacije

Sve državne institucije i preduzeća od državnog značaja koriste elektronske komunikacije i informacione tehnologije zbog čega su pod konstantnim rizikom da gubitkom njihovih servisa država trpi ogromne posljedice koje utiču na pravilno funkcionisanje cjelokupnog državnog aparata. Operatori javnih elektronskih komunikacionih mreža posjeduju interne procedure za upravljanje rizicima i za oporavak od katastrofa. U slučaju potrebe obavještanja javnosti za vrijeme elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća postoji tehnička mogućnost slanja određenog SMS sadržaja kroz mrežu prema svim korisnicima mobilne telefonije putem SMS-a i preko kablovske televizije.

Intenzivni sajber napadi na Vladinu informatičku infrastrukturu i informaciono-komunikacionu mrežu organa, krajem 2022. godine, otkrili su ranjivosti u segmentu informacione bezbjednosti i činjenicu da se u prethodnom periodu vrlo malo pažnje poklanjalo razvoju kapaciteta za kvalitetnu sajber odbranu.

Servisi, instalacije i oprema mogu biti ugroženi prevashodno u slučaju zemljotresa, požara i poplava. Procjenom rizika od katastrofa Crne Gore izrađeni su scenariji u slučaju zemljotresa i procjenjen je potencijalni uticaj na telekomunikacionu mrežu.

Vojni objekti

Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore koriste kasarne, vojne aerodrome, vojna sidrišta, skladišta i stacionarna čvorišta veze. Prilikom izrade dokumenta „Procjena rizika od katastrofa Crne Gore” i odabira scenarija za događaje iz nadležnosti Vojske Crne Gore, posebno je bio uzet u razmatranje rizik od neeksplozivnih ubojnih sredstava u vojnom magacinu „Brezovik”.

Skladišta ubojnih sredstava predstavljaju realnu opasnost za živote i zdravlje ljudi, kao i objekte i životnu sredinu. U nizu potencijalnih opasnosti u skladištima ubojnih sredstava

najznačajnije su: opasnosti od eksplozije, požara, trovanja i drugih događaja. Ukoliko su proizvedena po savremenim standardima i ako se skladište i održavaju po propisima rizik od neeksplozivnih ubojnih sredstava svešće se na minimum.

2.3. SWOT analiza – snage, slabosti, šanse i prijetnje

Snage (strengths)

- Uspostavljen strateški i zakonodavni okvir za sprovođenje politike smanjenja rizika od katastrofa;
- Donešena su planska dokumenta na nacionalnom nivou u oblasti zaštite i spašavanja;
- Izrada lokalnih planova iz oblasti zaštite i spašavanja za većinu rizika je zadovoljavajuća;
- Formirani su timovi za rukovođenje i koordiniranje u zaštiti i spašavanju na nacionalnom i lokalnom nivou (Koordinacioni tim, Operativni štab i Opštinski timovi za zaštitu i spašavanje);
- Međuinstitucionalna i međusektorska saradnja je uspostavljena na adekvatnom nivou;
- Administrativni kapaciteti za upravljanje rizicima od katastrofa razvijeni su u ključnim oblastima (klimatske promjene, šumski požari, epidemije, epizootije, epifitotije i dr.);
- Tehnički kapaciteti institucija koje predstavljaju bitan faktor u sistemu zaštite i spašavanja, a odnose se na procjene i smanjenje rizika, su uspostavljeni na određenom nivou;
- Uspostavljena je i u potpunosti ažurirana DesInventar Sendai baza podataka u Crnoj Gori sa svim dostupnim evidentiranim podacima sa lokalnog i nacionalnog nivoa;
- Kreiran je profil rizika za Crnu Goru u okviru INFORM Indeksa rizika;
- Izrađena je baza podataka o rizicima;
- Uspostavljena je dobra bilateralna, regionalna i međunarodna saradnja u oblasti DRR;
- Crna Gora uspješno koristi sredstva iz EU fondova i drugih instrumenata tehničke pomoći za oblast smanjenja rizika od katastrofa, kao i dostupnih međunarodnih fondova.

Slabosti (weaknesses)

- Smanjenje rizika od katastrofa ne zauzima adekvatno mjesto u politikama donosilaca odluka na nacionalnom i lokalnom nivou;
- Nedovoljno razvijena svijest građana/ki o rizicima i načinu postupanja prije, u toku i nakon prirodnih i drugih katastrofa;
- Ne postoje dovoljni administrativni kapaciteti koji se bave isključivo smanjenjem rizika od katastrofa;

- Sistem zaštite i spašavanja nije zaokružen sa uspostavljenom i funkcionalnom masovnom podrškom, kao što su jedinice i timovi civilne zaštite;
- Nedostatak opreme i sredstava za određene rizike (traganje i spašavanje u slučaju geoloških rizika, prevashodno u slučaju zemljotresa);
- Nepostojanje sistema za obavještanje i uzbuñivanje stanovništva u slučaju neposredne opasnosti od rizika;
- Interni akti jednog broja državnih organa, organa državne uprave, stručnih i specijalizovanih institucija, organa lokalne samouprave i drugih subjekata pokazuju da nisu adekvatno definisane njihove obaveze u oblasti smanjenja rizika od katastrofa;
- Neadekvatnost i nekonzistentnost legislative za prostorno i urbanističko planiranje i odsustvo utvrđivanja seizmičkog rizika za objekte kritične infrastrukture;
- Primjena informacionih tehnologija i softverskih alata različita je kako u odnosu na pojedine rizike, tako i na subjekte sistema;
- Nedostatak komunikacione strategije za informisanje javnosti u slučaju vanrednih događaja;
- Nedovoljan broj izrađenih procjena rizika, planova zaštite i spašavanja i strategija za smanjenje rizika od katastrofa na opštinskom nivou;
- Nedovoljan broj donešenih preduzetnih planova za zaštitu i spašavanje od strane obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih, kulturnih i sportskih ustanova i preduzeća u okviru lokalnih samouprava;
- Privatni sektor sa ljudskim kapacitetima nije u dovoljnoj mjeri uključen u oblast smanjenja rizika od katastrofa;
- Nedostatak administrativnih i tehničkih kapaciteta za sprovođenje inspekcijuskog nadzora u oblasti zaštite i spašavanja;
- Finansijska sredstva koja se izdvajaju državnim budžetom i budžetima lokalnih samouprava nisu dovoljna kako bi se unaprijedili administrativni i tehnički kapaciteti neophodni za jačanje otpornosti na sve rizike;
- Nedovoljna uključenost žena i ranjivih kategorija stanovništva u planiranje, izradu i sprovođenje mjera zaštite i spašavanja.

Šanse (opportunities)

- Jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta u oblasti zaštite i spašavanja;
- Obezbjeđivanje materijalnih rezervi za potrebe sistema zaštite i spašavanja;
- U pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u opisu poslova definisati odgovornosti, mjesta, obaveze i uslove za lica koja će se baviti isključivo praćenjem i sprovođenjem mjera smanjenja rizika od katastrofa;
- Jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta za sprovođenje inspekcijuskog nadzora u oblasti zaštite i spašavanja;
- Prilikom usklađivanja zakonske regulative, politika i strateških dokumenta u oblasti smanjenja rizika od katastrofa uzeti u obzir odredbe Zakona o zaštiti i spašavanju i

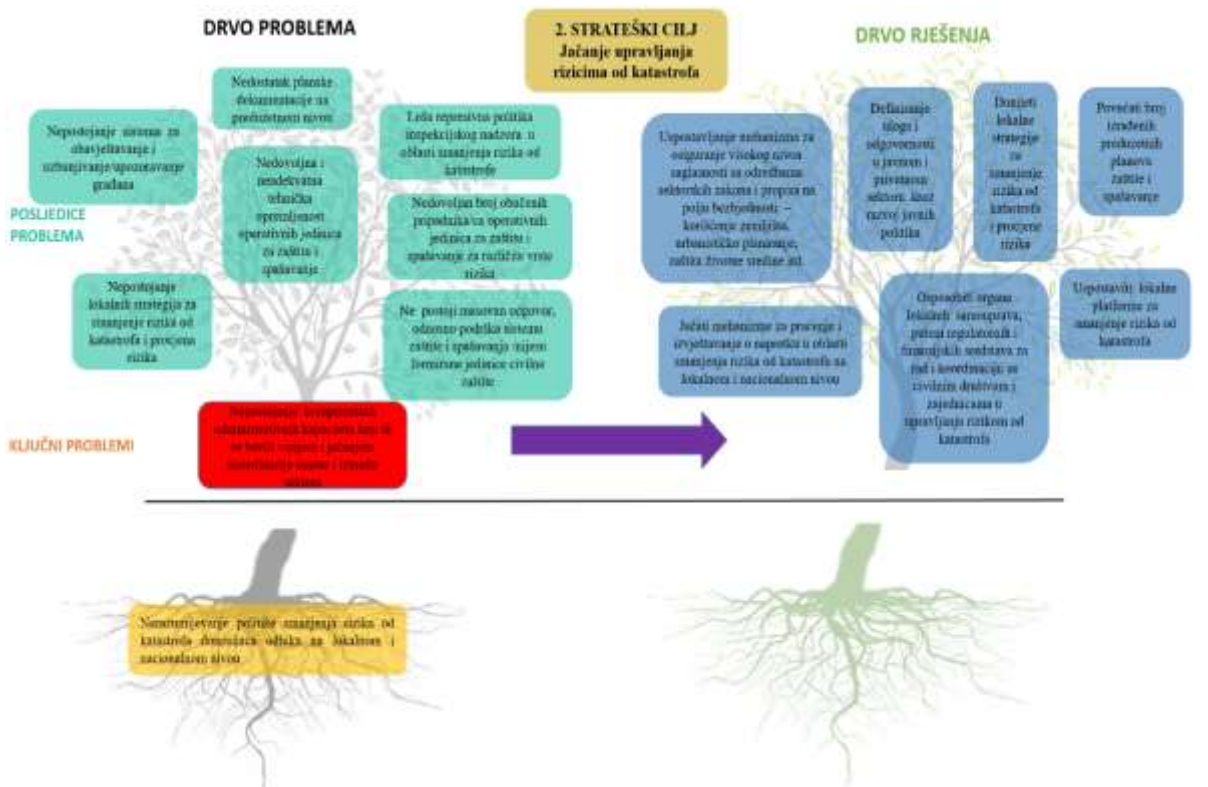
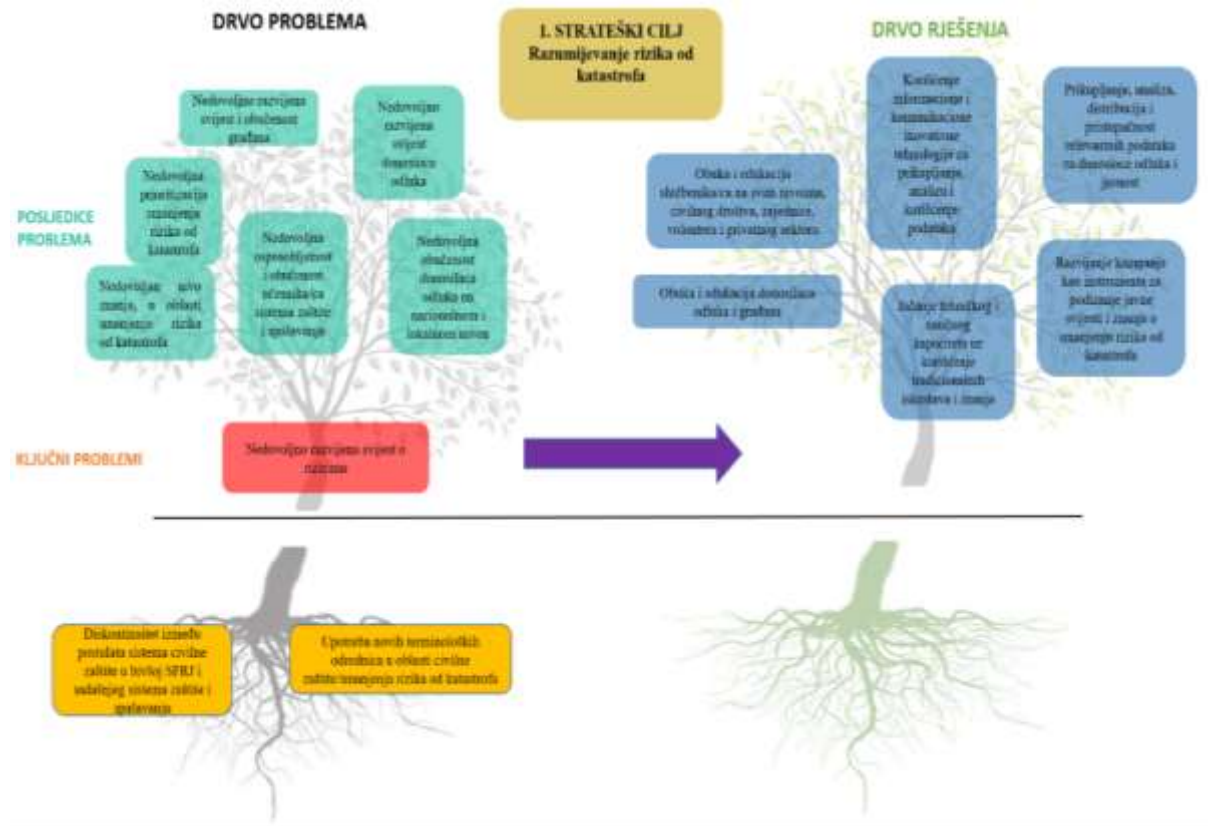
rezultate iz Procjene rizika od katastrofa Crne Gore i Procjene sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore;

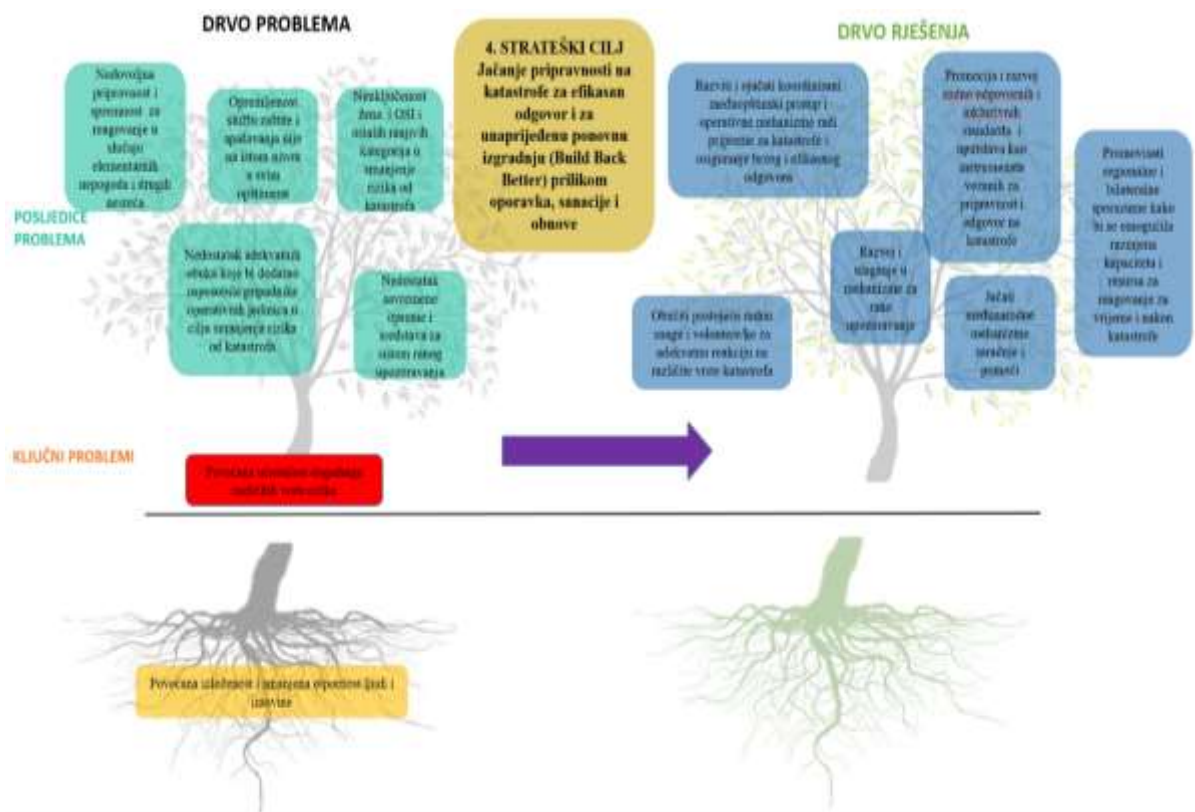
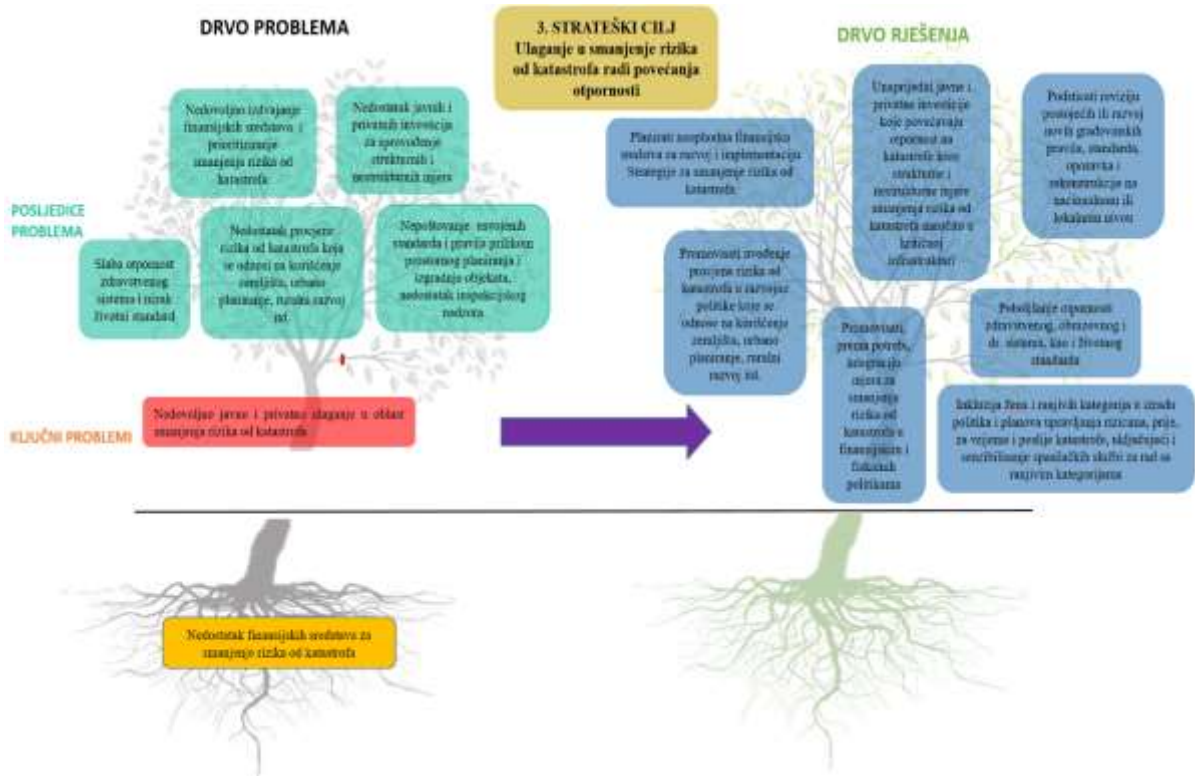
- Jačanje kapaciteta članova/ca timova za zaštitu i spašavanje kroz izvođenje obuka osposobljavanja shodno Pravilniku o osposobljavanju članova Koordinacionog i Opštinskog tima za zaštitu i spašavanje („Službeni list CG”, broj 81/20);
- Izvođenje obuka osposobljavanja i usavršavanja pripadnika/ca specijalističkih i dobrovoljnih jedinica za zaštitu i spašavanje shodno Pravilniku o osposobljavanju i usavršavanju pripadnika jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica za zaštitu i spašavanje („Službeni list CG”, broj 81/20) koja će biti usmjerena na rodno odgovoran pristup;
- Donijeti komunikacionu strategiju za informisanje javnosti u vezi sa smanjenjem rizika od katastrofa koja će biti zasnovana na rodno odgovornom i inkluzivnom pristupu;
- Jačati kapacitete softverskih alata i opreme (u smislu njihovog broja i osavremenjavanja) i edukovati ljude koji tu opremu koriste;
- Definisati budžetski program koji će se direktno odnositi na aktivnosti planiranja i sprovođenja mjera smanjenja rizika od katastrofa.

Prijetnje (threats)

- Nerazvijena svijest donosilaca odluka na nacionalnom i lokalnom nivou o važnosti sprovođenja politike smanjenja rizika od katastrofa;
- Nedovoljna informisanost stanovništva koja se tiče preventivnih radnji i postupanja u slučaju rizika;
- Nedovoljna pripremljenost subjekata zaštite i spašavanja za djelovanje u slučaju elementarnih nepogoda, tehničko tehnoloških i drugih nesreća;
- Nedovoljno izdvajanje finansijskih sredstava za smanjenje rizika od katastrofa na nacionalnom i lokalnom nivou;
- Neadekvatna kaznena politika u oblasti zaštite i spašavanja.

2.4. Drvo problema i drvo rješenja

2.5. Analiza zainteresovanih strana

Organizacija sistema zaštite i spašavanja

Crna Gora je kroz Zakon o zaštiti i spašavanju prepoznala da su poslovi zaštite i spašavanja poslovi od javnog interesa, koji obuhvataju skup mjera i radnji koje se preduzimaju u cilju otkrivanja i sprečavanja nastajanja opasnosti, kao i ublažavanja i otklanjanja posljedica elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća, radijacionih, hemijskih i bioloških kontaminacija, ratnog razaranja i terorizma, epidemija, epizootija, epifitotija i drugih nesreća koje mogu ugroziti ili ugrožavaju stanovništvo, materijalna dobra i životnu sredinu.

Radi sprovođenja poslova zaštite i spašavanja, 2007. godine osnovan je Sektor za vanredne situacije i civilnu bezbjednost, današnji Direktorat za zaštitu i spašavanje, kao organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova, tako da je Ministarstvo unutrašnjih poslova nadležno, između ostalog, i za upravljanje rizicima, upravljanje zaštitom i spašavanjem i upravljanje sanacijom posljedica.

Glavni zadaci Direktorata za zaštitu i spašavanje su:

- koordinacija rada učesnika/ca sistema zaštite i spašavanja u vezi organizacije, planiranja, pripreme i sprovođenja mjera i aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa;
- praćenje i analiziranje stanja u oblasti zaštite i spašavanja;
- osposobljavanje i usavršavanje pripadnika/ca jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica, kao i nadzor u pogledu funkcionisanja i opremanja operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje;
- obavještanje i uzbunjivanje građana/ki u slučaju nastanka katastrofa, elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća;
- neprekidno prikupljanje, obrada i prenošenje podataka u vezi sa situacijom na ugroženim područjima preko Operativno-komunikacionog centra 112 (OKC 112);
- organizovanje uklanjanja, deaktiviranja i uništavanja neeksplozivnih ubojnih sredstava;
- upravni poslovi u okviru nadležnosti i ovlašćenja utvrđenih zakonom u oblasti zaštite i spašavanja, prevoza opasnih materija, proizvodnje, prometa, nabavke, skladištenja i upotrebe eksplozivnih materija, skladištenja, držanja, prometa, rukovanja i upotrebe zapaljivih tečnosti i gasova i transporta i tranzita naoružanja i vojne opreme;
- traženje pomoći od drugih država i međunarodnih organa i organizacija u slučaju nastanka katastrofe, elementarne nepogode i druge nesreće;
- saradnja sa nadležnim organima drugih država i međunarodnim organizacijama i institucijama itd.

Radi rukovođenja i koordiniranja u zaštiti i spašavanju na teritoriji Crne Gore obrazovan je **Koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje**, čiji je rukovodilac predsjednik Vlade, zamjenik rukovodioca ministar nadležan za poslove zaštite i spašavanje, a članovi ministri nadležni za vanjske poslove, poslove odbrane, zdravlja, rada i socijalnog staranja, održivog razvoja,

turizma, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, saobraćaja, pomorstva, kao i predstavnik Generalnog sekretarijata Vlade zadužen za odnose sa javnošću i predsjednik radnog tijela Vlade za procjenu šteta od elementarnih nepogoda.

Obrazovanjem **Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje** koji vrši operativno koordiniranje aktivnosti učesnika/ca zaštite i spašavanja obezbijedeno je znatno efikasnije rukovođenje, bolja koordinacija između učesnika/ca zaštite i spašavanja i racionalnija upotreba ljudskih i materijalnih resursa na terenu. Operativni štab čine: rukovodilac/teljka i dva predstavnika/ce organizacione jedinice ministarstva nadležnog za poslove zaštite i spašavanja; starješina/ka i jedan predstavnik/ca organa uprave nadležnog za poslove policije, načelnik/ca Generalštaba Vojske Crne Gore; starješine/ke organa uprave nadležnih za poslove carina, hidrometeorologije, seizmologije, voda, šuma, saobraćaja, veterinarske poslove, fitosanitarne poslove i poslove zaštite životne sredine; lica koja rukovode zdravstvenim ustanovama koje pružaju hitnu medicinsku pomoć, urgentnu medicinsku pomoć, kao i zdravstvenom ustanovom čija je djelatnost usmjerena na očuvanje i unapređenje zdravlja svih građana; predstavnik/ca Crvenog krsta, kao i visoki rukovodni kadar organa državne uprave nadležnih za poslove šumarstva, vodoprivrede, zdravlja i vanjskih poslova. Rukovodilac/teljka organizacione jedinice ministarstva nadležnog za poslove zaštite i spašavanja je rukovodilac/teljka Operativnog štaba.

Za rukovođenje i koordiniranje aktivnostima zaštite i spašavanja na teritoriji opštine zadužen je **Opštinski tim za zaštitu i spašavanje** kojim rukovodi predsjednik opštine i koga čine predstavnik organizacione jedinice ministarstva nadležnog za poslove zaštite i spašavanja, starješine/ke organa lokalne uprave, odgovorna lica u privrednim društvima i drugim subjektima čija je djelatnost u vezi sa zaštitom i spašavanjem i predstavnik/ca Crvenog krsta. **Usaglašenost rukovođenja i koordiniranja** obezbijedena je obavezom da Opštinski tim za zaštitu i spašavanje saraduje sa Koordinacionim timom i Operativnim štabom za zaštitu i spašavanje.

Takođe, Zakonom o zaštiti i spašavanju propisano je da se i **u privrednom društvu, drugom pravnom licu i kod preduzetnika/ca može obrazovati tim za zaštitu i spašavanje**, koji rukovodi i koordinira u aktivnostima zaštite i spašavanja u skladu sa preduzetnim planom zaštite i spašavanja za taj rizik.

Za uspješno rukovođenje i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja od bitnog je značaja **rana najava** događaja koji se mogu desiti. Zbog toga je i u zakonu prepoznata potreba za pružanjem informacija, od strane nadležnog organa za hidrometeorološke poslove, o nastupanju eksternih meteoroloških i hidroloških situacija i pružanje logističke podrške u toku ekstremne situacije za potrebe planiranja akcija i donošenje raznih odluka. Takođe, obavezu dostavljanja raspoloživih podataka i informacija o stanju voda i atmosfere, prikupljenih u zoni i u vrijeme dejstva pojava koje prouzrokuju nepogode i akcidente imaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici/ce koji obavljaju meteorološka i hidrološka mjerenja i osmatranja, koje verifikuje i potvrđuje njihovu validnost, nadležni organ uprave za hidrometeorološke poslove.

Centralizovano prikupljanje informacija i podataka o svim vrstama rizika koji mogu ugroziti ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu, te njihova obrada, obavlja se u Operativno-komunikacionom centru 112 kao organizacionoj cjelini Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, koji ima obavezu daljeg obavještanja državnih organa, organa državne uprave i organa opštine, privrednih društava, drugih pravnih lica, preduzetnika/ca i građana/ki radi preduzimanja preventivnih i operativnih aktivnosti, dok po potrebi i njihovo uzbunjivanje omogućava izbjegavanje posljedica ili njihovo značajno smanjenje.

Ovako organizovan sistem zaštite i spašavanja omogućava uspješno, efikasno i blagovremeno postupanje u slučaju elementarnih nepogoda, većih i drugih nesreća, ali i dobru osnovu za njegovu dalju nadgradnju, posebno u dijelu jačanja ljudskih i materijalnih resursa kroz stručno osposobljavanje i usavršavanje subjekata zaštite i spašavanja, korišćenje novih tehnologija i nabavku savremene opreme i sredstava.

Resursi sistema zaštite i spašavanja

Veoma važnu komponentu sistema zaštite i spašavanja predstavljaju ljudski i materijalni kapaciteti koji se koriste za efikasnu zaštitu i spašavanje stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine od nastupanja elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća.

Kvalitet odgovora sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori u značajnoj mjeri određuje mogućnost angažovanja raspoloživih ljudskih i materijalnih kapaciteta, kako operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, tako i državnih organa, organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, preduzetnika/ca i drugih pravnih i fizičkih lica.

Bez obzira što uspostavljeni sistem zaštite i spašavanja omogućava angažovanje svih raspoloživih resursa na području Crne Gore, oni nijesu uvijek dovoljni, tako da se sistem, u slučaju potrebe, oslanja i na međunarodne resurse, prije svega resurse država iz okruženja, država članica Mehanizma Unije za civilnu zaštitu i NATO-a.

Opštinske službe zaštite i spašavanja

Opštinske službe zaštite i spašavanja su profesionalne službe koje vrše sljedeće poslove: pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; gašenje požara i spašavanje prilikom požara; spašavanje iz ruševina, klizišta i sniježnih lavina; spašavanje prilikom poplava i drugih elementarnih nepogoda; spašavanje u planinama i kanjonima; spašavanje prilikom saobraćajnih nesreća i spašavanje prilikom udesa i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu. S obzirom na kompleksnost i raznovrsnost poslova kojima se bave predstavljaju oslonac operativnog odgovora na sve vrste elementarnih nepogoda, većih i drugih nesreća. Ove službe su organizovane u svim opštinama na području Crne Gore, osim u opštinama Tuzi i Zeta.

Na osnovu statističkih podataka za 2023. godinu,³⁴ u formiranim službama zaštite i spašavanja ima ukupno 785 zaposlenih, od kojih 636 radi u operativnom dijelu (586 zaposlenih je u stalnom radnom odnosu, dok 50 radi po ugovoru), a u administrativnom dijelu zaposleno je 149 službenika/ca (122 zaposlenih je u stalnom radnom odnosu, dok 27 radi po ugovoru). Od ukupno 785 zaposlenih, 738 je muškaraca (94.01%) i 47 žena (5.99%). Kada je u pitanju starosna struktura pripadnika operativnog dijela službi zaštite i spašavanja najviše je pripadnika/ca od 25 do 45 godina. I pored ovog statističkog podatka, potrebno je obnavljanje kadra i plansko zapošljavanje uz redovno stručno osposobljavanje i usavršavanje pripadnika/ca službi zaštite i spašavanja.

Direktorat za zaštitu i spašavanje, u periodu od 2018. do 2023. godine,³⁵ u okviru programa, projekata i donacija, kao i shodno Planu stručnog osposobljavanja i usavršavanja pripadnika/ca operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje realizovao je značajan broj obuka za pripadnike/ce službi zaštite i spašavanja. Na ovaj način obučeno je ukupno 578 pripadnika/ca službi zaštite i spašavanja, i to za:

- Spašavanje na brzim vodama (RESCUE 3) – 82;
- Zaštitu i spašavanje od požara – 43;
- Pružanje prve pomoći u vanbolničkim uslovima (osnovni i napredni nivo);
- Opasne materije – 24;
- Traganje i spašavanje iz ruševina (SDE1+SDE2) – 64;
- Spašavanje sa visina i dubina (osnovni i napredni nivo) – 31;
- Tehničke intervencije-rad sa razvalnim alatima – 33;
- Sistem zaštite i spašavanja – 36;
- Prevazilaženje profesionalnog stresa prilikom reagovanja u slučaju prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća – 53;
- Smanjenje rizika od katastrofa (DRR) – 36;
- Procedure Mehanizama Unije za civilnu zaštitu – 50;
- Koordinacija službi za hitne intervencije kod saobraćajnih nesreća sa velikim brojem povrijeđenih – 16;
- Kartografija i prva pomoć – 10;
- Obuka za vođe potraga u ruralnim predjelima (osnovni i napredni) – 18.

Pored pripadnika/ce službi zaštite i spašavanja izvršena je i obuka 125 pripadnika/ca dobrovoljnih vatrogasnih društava i specijalističkih jedinica za zaštitu i spašavanje na različite teme od značaja za zaštitu i spašavanje (Pružanje prve pomoći u vanbolničkim uslovima (osnovni i napredni nivo); Opasne materije; Traganje i spašavanje iz ruševina; Spašavanje sa visina i dubina (osnovni i napredni nivo); Tehničke intervencije-rad sa razvalnim alatima; Sistem zaštite i spašavanja; Prevazilaženje profesionalnog stresa prilikom reagovanja u slučaju

³⁴ Vidjeti: Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje (2024), Izvještaj o stanju sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori u 2023. godini, Podgorica.

³⁵ Podaci iz baze podataka o obukama pripadnika/ca operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a (datum pristupanja bazi podataka, 15.04.2024. godine).

prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća; Smanjenje rizika od katastrofa (DRR) – 36 pripadnika/ca i Procedure Mehanizama Unije za civilnu zaštitu).

Objekti u kojima su smještene službe zaštite i spašavanja u Podgorici, Baru, Ulcinju, Herceg Novom, Cetinju, Bijelom Polju, Šavniku, Andrijevići, Žabljaku, Beranama, Mojkovcu, Danilovgradu u značajnoj mjeri ispunjavaju neophodne uslove za smještaj pripadnika/ca i tehnike službi zaštite i spašavanja, za razliku od objekata službi zaštite i spašavanja u Kotoru, Petnjici, Budvi, Pljevljima, Plavu, Plužinama, Gusinju, Nikšiću, Kolašinu, Tivtu i Rožajama gdje to pitanje nije još uvijek adekvatno riješeno.

Opremljenost službi zaštite i spašavanja varira od opštine do opštine. Na osnovu statističkih podataka prosječna starost lične zaštitne opreme je 8,5 godina. Lična zaštitna oprema koju posjeduju službe zaštite i spašavanja dotrajala je u većini opština na sjeveru Crne Gore. Takođe, postojeća lična i kolektivna oprema pripadnika/ca ovih službi nije u skladu sa standardima koje propisuje EU, tako da je potrebno pristupiti obnavljanju i nabavci nedostajuće opreme i sredstava i planiranju finansijskih sredstava za njihovu nabavku u budžetima lokalnih samouprava.

U opštinskim službama za zaštitu i spašavanje ima ukupno 242 vozila, od toga je 152 vatrogasno-spasilačkih vozila ispravno i u punom kapacitetu, a ostalih tehnički ispravnih vozila je 54. Ukupno je neispravno 36 vozila.

Kada je u pitanju sistem radio veza pokrivenost tetra signalom u južnom i centralnom dijelu Crne Gore je na zadovoljavajućem nivou u urbanim i ruralnim područjima. Na sjeveru Crne Gore možemo konstatovati da je pokrivenost obezbijeđena u urbanim područjima, dok u ruralnom dijelu pojedinih opština pokrivenost nije na zadovoljavajućem nivou. Službe zaštite i spašavanja u Mojkovcu, Kolašinu i Šavniku još uvijek ne koriste tetra sistem, dok se u ostalim formiranim službama tetra sistem koristi.

Civilna zaštita

Civilna zaštita je dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja i čine je jedinice i timovi civilne zaštite, zaštitna i spasilačka oprema i sredstva. Nakon izvršenog procesa transformacije, predviđeno je da civilna zaštita u Crnoj Gori funkcioniše kao sistem za masovnu podršku civilnim strukturama u slučaju elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća. U skladu s prepoznatim hazardima i nakon izvršenih detaljnih stručnih analiza iskazana je potreba za ukupno 2.000 pripadnika/ca organizovanih u jedinice civilne zaštite opšte namjene i jedinice specijalizovane namjene.

Nedostatak finansijsko-materijalnih sredstava, i pored normativne zaokruženosti i realno utvrđenih potreba, uslovio je da ovaj resurs nije stavljen u funkciju. Adekvatnim zakonskim rješenjima i stimulativnim mjerama za pripadnike/ce civilne zaštite stvoreni su povoljniji uslovi za organizovanje jedinica i timova civilne zaštite, ali bez stabilnog izvora finansiranja za

njihovo angažovanje, opremanje, obučavanje i usavršavanje. Realne mogućnosti upotrebe ovog resursa su veoma ograničene.

Specijalističke jedinice za zaštitu i spašavanje

Specijalističke jedinice čine građani/ke koji dobrovoljno vrše aktivnosti zaštite i spašavanja organizovani u spasilačka društva, organizacije Crvenog krsta, planinarske službe spašavanja, speleološka društva, ronilačka društva, kinološka društva, izviđačke i skautske organizacije, klubove radio-amatera/ki i druga slična društva.

Specijalističke jedinice dužne su da učestvuju u zaštiti i spašavanju u vanrednim stanjima na poziv Ministarstva unutrašnjih poslova – Direktorata za zaštitu i spašavanje koje sa njima zaključuje ugovore o angažovanju, i u kojima su precizirana međusobna prava i obaveze i druga pitanja od značaja za sprovođenje zaštite i spašavanja.

Ministarstvo unutrašnjih poslova ima zaključene ugovore sa Gorskom službom spašavanja Crne Gore i Savezom radio amatera/ki, dok su Ministarstvo unutrašnjih poslova i Crveni krst Crne Gore, 2021. godine, potpisali Memorandum o saradnji.

Dobrovoljne jedinice za zaštitu i spašavanje

Dobrovoljne jedinice se organizuju radi dobrovoljnog učestvovanja građana/ki u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara ugroženih elementarnim nepogodama, tehničko-tehnološkim i drugim nesrećama. Privredna društva, preduzetnici/ce i druga pravna i fizička lica mogu organizovati dobrovoljne jedinice.

Na području Crne Gore sa dugom tradicijom djeluju dobrovoljna vatrogasna društva u opštinama Tivat (DVD Krtoli) i Kotor (DVD „Bogoljub Brezić” Perast). U opštini Herceg Novi djeluju tri dobrovoljna vatrogasna društva „Bijela”, „Luštica” i „Prijevor”, a u opštini Tivat pored DVD Krtoli, postoje još dva dobrovoljna vatrogasna društva DVD „Boka” i DVD Tivat. U Nikšiću djeluju DVD Trubjela, DVD Župa i DVD Vojnik.

Dobrovoljna vatrogasna društva imaju ukupno oko 300 dobrovoljnih vatrogasaca i raspolažu sa dvadesettri vatrogasno-spasilačka vozila i četiri putnička. Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a kroz svoje aktivnosti permanentno podstiče trend formiranja novih dobrovoljnih vatrogasnih društava kroz različite vidove pomoći kao npr. obuke, doniranje opreme, uključivanje u terenske vježbe njihovih pripadnika/ca i sl.

Preduzetne jedinice za zaštitu i spašavanje

Preduzetne jedinice za zaštitu i spašavanje, kao vrsta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, veoma su važne zbog neophodnosti pružanja prvog odgovora prilikom događanja elementarne nepogode, tehničko-tehnološke i druge nesreće u privrednom društvu, drugom pravnom licu ili kod preduzetnika/ca. Na osnovu procjene rizika od nastanka tehničko-

tehnološkog ili drugog hazarda, Opština određuje privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike/ce koji su obavezni da organizuju preduzetne jedinice.

Preduzetne jedinice su organizovane u Luci Bar, aerodromima Tivat i Podgorica, Luštici Bay, Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić i Monteputu d.o.o. Podgorica. U okviru Monteputa d.o.o. sistematizovana je Služba zaštite i spašavanja. Služba se sastoji iz dvije cjeline, tj. Služba zaštite i spašavanja na autoputu i Služba zaštite i spašavanja na tunelu Sozina. Služba zaštite i spašavanja na autoputu raspolaže sa 28 vatrogasaca-spasilaca i 4 vozila, dok Služba zaštite i spašavanja na tunelu Sozini raspolaže sa 14 vatrogasaca-spasilaca i 2 vozila. Svi vatrogasci-spasioci su opremljeni sa ličnom zaštitnom opremom za prilaz vatri i kolektivnom opremom za gašenje požara i spašavanja iz saobraćajnih udesa.

Jedinica za gašenje požara iz vazduha

Jedina funkcionalna operativna jedinica formirana na državnom nivou, jeste jedinica za gašenje požara iz vazduha. Direkcija Avio-helikopterska jedinica vrši poslove koje se odnose na organizovanje i djelovanje jedinice za gašenje požara iz vazduha. Ova operativna jedinica, raspolaže sa tri aviona za gašenje požara tipa AT-802/802A. Podršku jedinici za gašenja požara iz vazduha obezbjeđuju dva helikoptera Direkcije – Avio-helikopterska jedinica tipa ABell-412 i ABell-212 za izviđanje i lociranje požara, kao i za transport timova za gašenje požara. Sistem radio veza koji se upotrebljava u sistemu zaštite i spašavanja treba dalje unapređivati, prije svega, neophodno je izvršiti uvezivanje radio sistema Tetra sa Jedinicom za gašenje požara iz vazduha. Tetra sistem se koristi u Direktoratu za zaštitu i spašavanje, kao nezavisan sistem radio veza.

Ostali resursi

Osim na resurse operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, sistem zaštite i spašavanja u Crnoj Gori oslanja se na ljudske i materijalne resurse državnih organa, organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, preduzetnika i drugih pravnih i fizičkih lica, jer se svi ovi subjekti u slučaju elemenarnih nepogoda, većih i drugih nesreća stavljaju u funkciju zaštite i spašavanja. Pritom, poseban značaj imaju resursi Uprave policije i Vojske Crne Gore, koji namjenski razvijaju kapacitete za pomoć u slučaju katastrofa izazvanih elementarnim nepogodama i drugim nesrećama. Njihovo angažovanje i upotreba vrši se shodno zakonu i na zahtjev rukovodioca/teljke Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje.

Planska dokumentacija u oblasti zaštite i spašavanja

Zaštita i spašavanje sprovodi se na osnovu planova zaštite i spašavanja. Planovi zaštite i spašavanja su: nacionalni planovi zaštite i spašavanja, opštinski planovi zaštite i spašavanja i planovi zaštite i spašavanja privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika (preduzetni planovi).

Nacionalne planove donosi Vlada, na predlog Ministarstva unutrašnjih poslova. Opštinske planove donose skupštine opština, a preduzetne planove donose privredna društva, druga

pravna lica i preduzetnici, uz saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova. Planovi zaštite i spašavanja izrađuju se na osnovu elaborata o procjeni rizika.³⁶ Elaborat o procjeni rizika sastavni je dio plana zaštite i spašavanja.³⁷

Na nacionalnom nivou izrađeni su planovi za rizike za koje je procijenjeno da u najvećoj mjeri ugrožavaju Crnu Goru (zemljotres, požari, poplave, klizišta i odroni, tehničko-tehnološke nesreće, hemijski i biološki rizici, radijacione i nuklearne nesreće itd), dok je na lokalnom nivou 21 opština izradila planove zaštite i spašavanja od požara, 17 opština planove zaštite i spašavanja od poplava, 14 planove zaštite i spašavanja od zemljotresa i 3 planove zaštite i spašavanja od klizišta i odrona. Glavni grad Podgorica izradio je opštinski plan zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća i Plan zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika, dok je Opština Pljevlja izradila plan zaštite i spašavanja od ekstremnih meteoroloških pojava.

Broj izrađenih planova zaštite i spašavanja kod privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika/ca zaključno sa 2023. godinom je 611 i odnosi se najviše na požare, zemljotres i poplave. U narednom periodu će kroz povećani angažman inspekcijских i drugih službi stanje u oblasti planiranja biti dodatno unaprijeđeno.

Međunarodna saradnja i globalno partnerstvo

Crna Gora, u skladu sa ciljem „F” Sendai okvira, koji se odnosi na važnost međunarodne saradnje u kontekstu smanjenja rizika od katastrofa, kontinuirano unapređuje nivo saradnje na regionalnom i globalnom nivou. Međunarodna saradnja je prepoznata kao jedan od veoma bitnih mehanizama smanjenja rizika od katastrofa i definisana je u Zakonu o zaštiti i spašavanju kao obaveza nadležnog Ministarstva da saraduje sa nadležnim organima drugih država i međunarodnim organizacijama i institucijama.

Neprekidni rast i jačanje kapaciteta Crne Gore u kontekstu smanjenja rizika od katastrofa i zaštite i spašavanja, u značajnoj mjeri se oslanja na saradnju sa međunarodnim organizacijama i institucijama koje su dio EU i UN struktura (UNDRR, UNDP, UNICEF, UNOCHA... itd.), kao i na bilateralnu saradnju sa organizacijama kao što su: Njemačka agencija za međunarodnu saradnju (GIZ), Japanska agencija za međunarodnu saradnju (JICA), Svjetska banka (WB) i Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD). Važno je napomenuti saradnju koja se ostvaruje i sa Međunarodnom organizacijom Crvenog krsta, Svjetskom zdravstvenom organizacijom (WHO), Svjetskom meteorološkom organizacijom (WMO), Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA) i dr.

³⁶ Vidjeti: Pravilnik o sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja elaborata o procjeni rizika na osnovu kojih se izrađuju planovi zaštite i spašavanja („Službeni list CG”, broj 31/17).

³⁷ Vidjeti: Pravilnik o bližem sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja planova zaštite i spašavanja („Službeni list CG”, broj 34/17).

Postojeća saradnja sa Kancelarijom Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa (UNDRR) uključuje obavezu na sprovođenje politika smanjenja rizika od katastrofa u skladu sa načelima i praksama Sendai okvira.

Crna Gora učestvuje u aktivnostima u okviru Inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE), koja predstavlja mrežu koja ima za cilj jačanje regionalne saradnje i poboljšanje kapaciteta za pripremljenost i prevenciju katastrofa u zemljama regiona jugoistočne Evrope. Takođe, Crna Gora je aktivna učesnica i u nizu drugih konvencija, ugovora, protokola, sporazuma, inicijativa, komiteta, regionalnih programa, evropskih i međunarodnih programa vezanih za smanjenja rizika od katastrofa i zaštitu i spašavanje.

Crna Gora je zaključila 12 bilateralnih sporazuma o saradnji u oblasti zaštite od prirodnih i civilizacijskih katastrofa, i to sa: Republikom Grčkom, Republikom Slovačkom, Ukrajinom, Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom, Republikom Sjevernom Makedonijom, Republikom Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Republikom Albanijom, Republikom Turskom, Republikom Azerbejdžan i Republikom Bugarskom. Ovi sporazumi predviđaju saradnju u različitim područjima, kao što su: planiranje i sprovođenje preventivnih mjera za zaštitu od prirodnih, tehničko-tehnoloških nesreća i civilizacijskih katastrofa; međusobno obavještanje o opasnostima, nastanku i posljedicama katastrofe; međusobnu pomoć pri zaštiti i spašavanju i otklanjanju posljedica katastrofa; saradnju prilikom obučavanja i osposobljavanja pripadnika/ca operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, te organizovanje i sprovođenje zajedničkih vježbi; razmjenu naučnih i tehničkih podataka bitnih za zaštitu i spašavanje od katastrofa i saradnju pri razvoju i proizvodnji opreme za spašavanje. U prethodnom periodu ovi sporazumi su uglavnom korišćeni kao instrument za pružanje ili primanje pomoći u slučaju katastrofa, a veoma rijetko za saradnju u prevenciji i pripravnosti na katastrofe. S obzirom na prekogranični karakter rizika u regionu, Crnoj Gori i drugim zemljama u regionu jasna je potreba za unapređenjem saradnje u okviru bilateralnih, ali i regionalnih sporazuma o saradnji, posebno u glavnim oblastima, među kojima su i ažuriranja prekograničnih sistema monitoringa i sistema ranog upozoravanja.

Vrlo dobar primjer prekogranične regionalne saradnje je integrisano upravljanje vodnim resursima i upravljanje rizikom od poplava povezanim sa klimatskim promjenama u prekograničnom slivu rijeke Drim. Kao posljedica regionalne saradnje sprovode se brojni projekti za uspostavljanje mreža meteorološkog i hidrološkog monitoringa koje ispunjavaju standarde Svjetske meteorološke organizacije, kao i mreže hidrometeoroloških stanica koje bi omogućile usklađenost sa Direktivom EU o vodama i Direktivom EU o poplavama.

Crna Gora je članica Mehanizma Unije za civilnu zaštitu (UCPM) od 2014. godine,³⁸ što joj omogućava da učestvuje u velikom broju aktivnosti koje pruža ovaj mehanizam, kao što je stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika kroz učešće na radionicama, seminarima,

³⁸ Sporazum je ratifikovan u Skupštini Crne Gore, 17. marta 2015. godine (Sporazum između Crne Gore i Evropske unije o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije ("Službeni list CG – međunarodni ugovori", broj 3/15)).

kursevima, vježbama,³⁹ razmjenama eksperata/kinja itd., učestvovanje na sastancima Komiteta i ekspertskih radnih grupa i u raznim programima i projektima. Uspostavljena je i permanentna komunikaciju sa Centrom za koordinaciju odgovora na vanredne situacije (Emergency Response Coordination Centre – ERCC), a imamo i mogućnost korišćenja Zajedničkog sistema za komunikaciju i informisanje u vanrednim situacijama (CECIS).⁴⁰ Preko Mehanizma Unije za civilnu zaštitu Crna Gora je primala, ali i slala pomoć drugim državama (prije svega zemljama regiona) u slučaju katastrofa.

Crna Gora kao članica NATO-a aktivno učestvuje u radu različitih tijela ovog saveza (npr. na sastancima Grupe za civilnu zaštitu u okviru Komiteta za civilno planiranje u vanrednim situacijama – CEPC), kao i u pripremi i izvođenju terenskih i drugih simulacionih vježbi shodno različitim rizicima,⁴¹ što u velikoj mjeri doprinosi povećanju znanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Naročito važnim smatramo uspostavljenu saradnju sa Evro-atlantskim centrom za koordinaciju odgovora na katastrofe (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre – EADRCC).

Uloge i nadležnosti ministarstava, organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave i drugih organizacija u oblasti smanjenja rizika od katastrofa

Ministarstvo unutrašnjih poslova

Uloga Ministarstva unutrašnjih poslova u oblasti smanjenja rizika od katastrofa ogleda se u pravovremenom, kvalitetnom i adekvatnom planiranju, pripremanju i sprovođenju mjera zaštite i spašavanja građana/ki, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine. Ministarstvo, Direkcija za inspekcijски nadzor vrši nadzor nad sprovođenjem zakona i propisa iz oblasti zaštite i spašavanja, za osposobljavanje i usavršavanje pripadnika/ca jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica, kao i za podizanje svijesti i znanja građana i građanki u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Ministarstvo učestvuje u prikupljanju podataka u slučaju prijetnji od rizika i nastanka rizika i putem sredstava veze, primjenom standardnih operativnih postupaka, hitno obavještava javnost, nadležne organe i druge učesnike zaštite i spašavanja, kao i daje službena saopštenja o opasnostima nastupanja vanrednog stanja, njihovom obimu i aktivnostima i mjerama koje je neophodno preduzeti u zaštiti i spašavanju.

Ministarstvo je kontakt tačka za komunikaciju i sprovođenje različitog spektra aktivnosti u okviru saradnje sa Kancelarijom Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa za Evropu i centralnu Aziju (UNDRR); vrši koordinaciju zajedničkih aktivnosti bilateralne i

³⁹ Crna Gora je učestvovala na velikom broju štabnih i terenskih vježbi u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu. Takođe, Crna Gora je bila domaćin i nekoliko vježbi od kojih se izdvajaju EU MNE ModEX 2019 i BALANCE 2022.

⁴⁰ CECIS sistem uspostavljen je u OKC 112, 15. februara 2024. godine.

⁴¹ Crna Gora je uspješno organizovala NATO EADRCC međunarodnu terensku vježbu upravljanja posljedicama vanrednih situacija „CRNA GORA 2016“, u periodu od 31. oktobra do 4. novembra 2016. godine na kojoj je učestvovalo 17 međunarodnih spasilačkih timova, dok je ukupan broj učesnika/ca vježbe bio oko 680. Učestvovalo se i na NATO EADRCC međunarodnim terenskim vježbama upravljanja posljedicama vanrednih situacija u Bosni i Hercegovini 2017. godine, Srbiji 2018. godine i Sjevernoj Makedoniji 2021. godine.

multilateralne saradnje sa međunarodnim akterima i domaćim institucijama i nevladinim organizacijama i koordinaciju saradnje i učešća u aktivnostima Mehanizma Unije za civilnu zaštitu Unije i NATO-a u oblasti zaštite i spašavanja i smanjenja rizika od katastrofa.

Ministarstvo je dužno i da koordinira sa ministarstvima, organima državne uprave, opštinama, nevladinim i međunarodnim organizacijama u području pripreme i realizacije programa i projekata u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, izradi strateških dokumenata i planova, te uz nadzornu ulogu i aktivno učešće prati sprovođenje Strategije za smanjenja rizika od katastrofa.

Ministarstvo vanjskih poslova

Ministarstvo vanjskih poslova je nadležno za sprovođenje utvrđene vanjske politike. Takođe, Ministarstvo usklađuje i koordinira vanjsko – političke i druge međunarodne aktivnosti koje u okviru svoje nadležnosti sprovode državni organi i organi državne uprave. Uloga Ministarstva je i ostvarivanje političkih, ekonomskih, kulturno – informativnih i drugih odnosa sa drugim državama i međunarodnim organizacijama, sprovođenje regionalne i međunarodne saradnje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, kao i koordinacija međunarodne razvojne saradnje i humanitarne pomoći.

Ministarstvo vanjskih poslova je nacionalni koordinator međunarodne razvojne saradnje i upućivanja međunarodne humanitarne pomoći koju sprovode državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave i lokalne uprave, javne ustanove, pravna lica sa javnim ovlašćenjima i drugi subjekti u okviru svojih nadležnosti, odnosno djelatnosti. Shodno Zakonu o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći, koji je Vlada Crne Gore utvrdila, predviđeno je da prioritete ciljeve i oblasti djelovanja za sprovođenje međunarodne razvojne saradnje i upućivanje međunarodne humanitarne pomoći utvrđuje Vlada Crne Gore, na predlog organa državne uprave nadležnog za vanjske poslove. Predlog odluke o upućivanju međunarodne pomoći priprema Ministarstvo u koordinaciji sa organima državne uprave.

Saradnja sa NATO-m u oblasti smanjenja rizika od katastrofa odvija se kroz Komitet za otpornost (Resilience Committee - RC). U skladu sa statusom Crne Gore kao članice Alijanse, predstavnici nadležnih crnogorskih institucija redovno učestvuju na sastancima tog Komiteta i radnih grupa u njegovom okviru. Ministarstvo (Generalni direktorat za NATO i politiku bezbjednosti i Misija Crne Gore pri NATO) koordinira komunikaciju između drugih državnih organa i RC-a i vrši funkciju obavještanja svih relevantnih strana o planiranju i realizaciji predmetnih sastanaka. MVP (Generalni direktorat za NATO i politiku bezbjednosti) takođe, saraduje i koordinira komunikaciju sa Evro-atlantskim centrom za koordinaciju odgovora na katastrofe (EADRCC) NATO-a, što je i bio slučaj u prethodnom periodu (tokom poplava 2011. godine, ekstremnih meteoroloških pojava 2012. godine, požara 2017. godine i tokom covid pandemije 2020. godine).

Pomoć Ujedinjenih nacija u slučaju prirodnih i od strane čovjeka izazvanih katastrofa realizuje se kroz Centralni fond za reagovanje na hitne situacije (Central Emergency Response Fund –

CERF). Ukoliko za to postoji potreba, Crna Gora, preko Ministarstva vanjskih poslova (Generalni direktorat za multilateralne poslove i Stalna misija Crne Gore pri UN-u) podnosi zahtjev CERF-u, koji zatim opredjeljuje humanitarnu i/ili drugu vrstu pomoći i/ili finansijska sredstva. Imajući u vidu značaj CERF-a za omogućavanje hitnog i adekvatnog odgovora humanitarnih partnera na katastrofe, kao i u prikupljanju donatorske podrške kroz pravovremene humanitarne akcije, Crna Gora (MVP) opredjeljuje, shodno raspoloživim sredstvima, dobrovoljnu kontribuciju za CERF svake godine.

Kad je u pitanju Kancelarija UN za smanjenje rizika od katastrofa (UNDRR), diplomatsko-konzularna predstavništva Crne Gore, primarno Stalna misija Crne Gore pri UN i drugim međunarodnim organizacijama u Ženevi, prati aktivnosti UNDRR u cilju ispunjavanja obaveza država članica u kontekstu implementacije Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa (2015-2030) i njegovo integrisanje u nacionalne strateške dokumente.

Ministarstvo zdravlja

Ministarstvo zdravlja prati zdravstvenu situaciju i sprovodi adekvatne mjere za prevenciju i kontrolu problema u oblasti zdravstva, podržavajući učešće, inicijative i razvoj aktivnosti zajednice vezane za zdravlje, što su vrlo bitne aktivnosti i mjere u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Prati stanja i strateško planiranje sistema zdravstvene zaštite i sistema zdravstvenog osiguranja, kao i njihovo funkcionisanje i razvoj, prati i analizu najvažnijih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva, zdravstvenu zaštitu posebno osjetljivih i ugroženih grupa stanovništva, prati i unapređuje zdravstveno stanje i zdravstvene potrebe stanovništva, podstiče jačanje javnog zdravlja, priprema plan programskih i projektnih aktivnosti u oblasti programske zdravstvene zaštite.

Ministarstvo zdravlja vrši poslove koji se odnose na praćenje mjera zaštite životne sredine koje su od uticaja na zdravlje građana, ostvarivanje saradnje sa drugim institucijama i organizacijama u zemlji i inostranstvu iz oblasti zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja, unapređenje farmaceutske politike, proizvodnju, promet i ispitivanje lijekova i medicinskih sredstava i mjere za obezbjeđivanje kvaliteta, bezbjednosti i efikasnosti lijekova, mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, mjere za sprečavanje i suzbijanje Covid 19 virusa i drugih nepoznatih virusnih bolesti koje se pojavljuju na nacionalnom i međunarodnom planu, stručno usavršavanje i specijalizaciju zdravstvenih radnika/ca i zdravstvenih saradnika/ca, unapređenje sistema zdravstvene zaštite primjenom informaciono-komunikacionih tehnologija usklađenih sa nacionalnim i međunarodno priznatim standardima, izgradnju i investicije u zdravstvu i javne nabavke u zdravstvu.

Takođe, u saradnji sa drugim relevantnim ministarstvima, organima državne uprave i organima lokalne samouprave identifikuje oblasti koje treba zaštititi za dobrobit stanovništva, kreira politiku aktivnosti u zdravstvenom sektoru radi promovisanja koherentnog razvoja i implementacije mjera za smanjenje rizika od katastrofa.

Ministarstvo energetike i rudarstva

Uloga Ministarstva energetike i rudarstva u smanjenju rizika od katastrofa ogleda se u mogućnosti predlaganja mjera Vladi Crne Gore u slučaju poremećaja na tržištu električne energije koje može biti izazvano, između ostalog, prirodnim i tehničko-tehnološkim katastrofama. Takođe, Ministarstvo je radi sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima zakonski uredilo održavanje obaveznih rezervi i rješavanje poremećaja u snabdijevanju naftnim derivatima. Odluku o postupanju u slučaju poremećaja u snabdijevanju naftnim derivatima donosi Vlada Crne Gore, na osnovu Kriznog plana.

Uloga ovog ministarstva u implementaciji Strategije uključuje i aktivnosti u sektoru energetike, energetske efikasnosti, geoloških istraživanja i rudarstva, kao i polaganju stručnih ispita iz oblasti energetike, rudarstva i geoloških istraživanja. U okviru ovog ministarstva izdaju se i prate koncesije iz oblasti energetike i minelarnih sirovina gdje koncesionari, u cilju smanjenja rizika od katastrofa, moraju primjenjivati sve propisane mjere zaštite na radu, zaštite od požara, zaštite života, zdravlja lica i imovine, kako bi se rizik od prirodnih i od strane čovjeka izazvanih katastrofa sveo na najmanji mogući nivo.

JU Zavod za geološka istraživanja Crne Gore

JU Zavod za geološka istraživanja Crne Gore je javna ustanova koja u oblasti geoloških istraživanja obavlja poslove od javnog interesa za Crnu Goru. Najznačajnije aktivnosti u pogledu smanjenja rizika od katastrofa su aktivnosti izrade svih vrsta geoloških karata za potrebe države (Prostorni plan) i izrade geoloških karata posebne namjene (urbanistički planovi), kao i osnivanje i vođenje geoinformacionog sistema. Zavod je pokrenuo izradu Karte podložnosti na klizanje i debitne tokove i Karte odrona s ciljem tretmana rizika u okviru kojih će se razvijati metodologija upravljanja rizicima u okviru projekata koji su u toku. Istovremeno Zavod razvija metodologiju za izradu Karte podložnosti na klizanje sa uputstvom za izradu na primjeru pilot prostora opštine Tivat i Kotor u okviru međunarodnog Interreg projekta IPA CBC SafEarth (2017-2019).

Ministarstvo ekologije, turizma, ruralnog razvoja i razvoja sjevera

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera indirektno doprinosi smanjenju rizika od katastrofa kroz aktivnosti usmjerenih na zaštitu i unapređenje životne sredine, adaptaciju i ublažavanje posljedica klimatskih promjena, očuvanje biodiverziteta i zaštitu zaštićenih područja, kao i efikasnim upravljanjem otpadom, uključujući upravljanje opasnim materijalima i otpadom. Sve ove aktivnosti doprinose smanjenju rizika od ekoloških katastrofa i poboljšanju otpornosti na katastrofe. Kroz kontrolu zagađenja, adekvatnim upravljanjem hemikalijama i bezbjednosti od jonizujućih i nejonizujućih zračenja, Ministarstvo direktno utiče na prevenciju ekoloških katastrofa. Efikasno upravljanje otpadom, koje obuhvata i odgovorno rukovanje opasnim materijalima, ključno je za smanjenje potencijalnih rizika od zagađenja i ekoloških katastrofa.

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju je organ uprave koji uz primjenu naučnih metoda i saznanja daje značajne podatke u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Zavod se bavi praćenjem stanja klime, aktivnostima u oblasti klimatskih promjena, uključujući varijabilnost klime i klimatske ekstreme (poplave, suše, toplotni talasi, šumski požari itd.), vrši procjenu ranjivosti i adaptaciju, prema standardima međuvladinog panela za klimatske promjene (IPCC). Zatim, praćenjem meteoroloških procesa i njihovom najavom i davanjem upozorenja o nailasku nepovoljnih vremenskih prilika. Ovaj organ odgovoran je za uspostavljanje, kvalitetno funkcionisanje i unapređenje sistema rane najave i upozoravanje na mogućnost nastanka elementarnih nepogoda. Efikasnim funkcionisanjem i obavještavanjem nadležnih organa o mogućnosti nastanka meteoroloških nepogoda velikih razmjera, na najdirektniji način se omogućava stavljanje sistema zaštite i spašavanja u stanje pripravnosti, radi potrebe da se pruži brz i adekvatan odgovor, a samim tim utiče na smanjenje rizika od katastrofa i njihovih posljedica. Uz redovno održavanje i unapređenje mreže seizmografa i akcelografa, Zavod vrši seizmički monitoring na teritoriji Crne Gore. Hitnim obavještenjem o lokaciji, jačini i očekivanim efektima dogođenog zemljotresa utiče na inicijalno i pravovremeno planiranje neposrednog odgovora. Takođe, Zavod prati i izučava seizmičnost Crne Gore i daje dugoročnu prognozu seizmičnosti na teritoriji Crne Gore, kroz izradu karata seizmičkog hazarda za različite povratne periode vremena.

Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore

Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore – uloga Agencije u smanjenja rizika od katastrofa obuhvata stručne i administrativne poslove u zaštiti životne sredine, kao što su monitoring, izrada analiza i izvještaja, izdavanje dozvola. Glavni ciljevi Agencije su zaštita i unapređenje prirodne sredine u Crnoj Gori, transparentna implementacija zakona, pružanje pouzdanih informacija o stanju životne sredine. Agencija aktivno radi na unapređenju ekološkog statusa Crne Gore.

JP Nacionalni parkovi Crne Gore (JPNPCG)

JP Nacionalni parkovi Crne Gore (JPNPCG) – uloga javnog preduzeća je direktno usmjerena i utiče na smanjenje rizika od katastrofa kroz širok spektar aktivnosti usmjerenih na upravljanje, zaštitu, razvoj i promociju nacionalnih parkova. To uključuje donošenje akata o unutrašnjem redu, sprovođenje planova i programa upravljanja, sprovođenje mjera zaštite, održavanje granica parkova, te podsticanje održivog korišćenja prirodnih resursa. Osim toga, JPNPCG daje doprinos razvoju nauke, turizma, kulture i rekreacije omogućavajući pristup nacionalnim parkovima i njihovim objektima za istraživačke svrhe i turističke aktivnosti. Sprovodi sanitarnu sječu šume, kontrolu branja šumskih proizvoda i sakupljanje sjemena. Takođe, bavi se uzgojem ribe, održavanjem ambijentalne higijene, te obavlja druge poslove u funkciji zaštite, unapređenja i racionalnog korišćenja nacionalnih parkova u skladu sa zakonskim odredbama.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Aktivnosti koje Ministarstvo sprovodi u oblasti smanjenja rizika od katastrofa vezane su za upravljanje šumarskim sektorom, uključujući i zaštitu i obnovu šuma, samoodržavanje, prevenciju i zaštitu od požara; upravljanje vodama i vodnim resursima; sprovođenje mjera dezinfekcije, dezinsekcije, deratizacije; kontrolu lova i ribolova; pružanje veterinarskih, fitosanitarnih i drugih usluga. Takođe, u saradnji sa drugim ministarstvima i organima državne uprave nadgleda primjenu zdravstvenih standarda vezanih za poljoprivredu, šumarstvo, ruralni razvoj, kontrolu kvaliteta hrane i poljoprivrednih sirovina radi zaštite korisnika.

Kada je u pitanju upravljanje vodama i vodnim resursima, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za vodoprivredu je nadležan za predlaganje i sprovođenje politike u oblasti voda (korišćenje voda, zaštita voda od zagađenja i zaštita od štetnog dejstva voda), za donošenje planskih dokumenta i normativnih akata iz svoje nadležnosti.

Uprava za vode

Uprava za vode sprovodi zaštitu od štetnog dejstva voda (poplava) kao aktivnosti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, a posebno obezbjeđuje sprovođenje mjera i radova na uređenju voda i vodotoka; upravljanje vodnim objektima za zaštitu od štetnog dejstva voda; uspostavljanje i vođenje vodnog informacionog sistema, vodnih katastara, registra voda od značaja za Crnu Goru i prati prirodne i druge pojave radi obezbjeđenja podataka za zaštitu od štetnog dejstva voda; izrađuje Preliminarnu procjenu rizika od poplava za svako vodno područje; priprema mape opasnosti i mape rizika od poplava za određena područja i u konačnom Planove upravljanja rizicima od poplava.

Uprava za gazdovanje šumama i lovištima

Uprava za gazdovanje šumama i lovištima obavlja poslove koji se odnose na: obezbjeđivanje i unapređivanje gazdovanja šumama; mjere i radnje na njezi, obnavljanju, podizanju i melioraciji šuma (biološka reprodukcija), izdvajanje sjemenskih sastojina - zdravstveni pregled i obezbjeđivanje sjemenskog i sadnog materijala; mjere i radnje radi očuvanja prirodnih i radom stvorenih vrijednosti šuma, sprečavanja i otklanjanja štetnih posljedica svih biotskih i abiotskih faktora koji ugrožavaju te vrijednosti i sanacije postojećeg stanja; zaštitu šuma i šumskog zemljišta od protivpravnog prisvajanja i korišćenja, požara i dr.; vođenje izvještajno-prognostičke službe; planiranje gazdovanja šumama i lovištima sa posebnom namjenom, koje se ostvaruje kroz izradu planova razvoja, programa gazdovanja šumama i planova gazdovanja privatnim šumama, izvođačkih projekata i programa pošumljavanja goleti i planova sanacije šuma; izradu programa šumskih saobraćajnica; doznaku stabala, premjer i žigosanje drveta i izdavanje uvjerenja o porijeklu šumskih sortimenata, sprovođenje mjera zaštite lovišta sa posebnom namjenom i divljači i izdavanje uvjerenja o porijeklu divljači iz lovišta sa posebnom namjenom; obezbeđuje korišćenje svih korisnih funkcija šuma. Uprava svoje funkcije obavlja preko 17 područnih jedinica koje su dužne da sprovode mjere zaštite od šumskih požara zajedno sa korisnikom ili privatnim vlasnikom, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, Nacionalnim planom zaštite i spašavanja od požara, opštinskim planovima zaštite i spašavanja od požara i preduzetnim planovima zaštite i spašavanja od požara.

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva vrši poslove koji se odnose na praćenje stanja i preduzimanje mjera iz oblasti drumskog, željezničkog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja, odnosno sprovodi inspekcijski nadzor u propisima iz oblasti saobraćaja, i to kada je u pitanju saobraćajna infrastruktura (državni putevi, željeznička infrastruktura, infrastruktura civilno-vazdušnog saobraćaja i lučka infrastruktura), ali i sigurnost drumskog, željezničkog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja. U kontekstu smanjenja rizika od katastrofa, uloga Ministarstva naročito se ogleda u nadležnostima koje se odnose na: prevoz opasnih materija u željezničkom, pomorskom i vazdušnom saobraćaju i na unutrašnjim plovnim putevima; uređenje unutrašnjeg i međunarodnog javnog prevoza putnika i tereta u drumskom saobraćaju, autobuskih i teretnih stanica; bezbjednost i interoperabilnost željezničkog saobraćaja; praćenje stanja i inspekcijski nadzor nad radom žičara; bezbjedonosna zaštita brodova i luka otvorenih za međunarodni saobraćaj; sigurnost plovidbe; sprječavanje i preduzimanje hitnih mjera u slučaju zagađenja mora sa plovnih objekata.

Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine vrši niz poslova značajnih za smanjenje rizika od katastrofa, a odnose se na: oblasti prostornog planiranja i urbanizma, građevinarstva, legalizacije i inspekcijskog nadzora; svojinsko-pravnih odnosa, državne imovine, premjera i katastra nepokretnosti, eksproprijacije zemljišta, pripremu i izradu planskih dokumenata; vođenje dokumentacione osnove o prostoru za potrebe izrade, donošenja i sprovođenja planskih dokumenata, vršenja nadzora, trajnog praćenja stanja u prostoru i izrade izvještaja o stanju uređenja prostora, sa indikatorima za praćenje sprovođenja planskih dokumenata; izradu izvještaja o stanju uređenja prostora; uspostavljanje i vođenje informacionog sistema o prostoru; uspostavljanje nacionalne infrastrukture prostornih podataka; vođenje registra planskih dokumenata; vođenje razvojne i strateške politike u oblasti građevinarstva i građevinskih proizvoda, politiku unapređenja stambenog fonda; privatno-javno partnerstvo u oblasti stanovanja, kao i veliki broj drugih poslova u okviru nadležnosti ovog ministarstva.

Uprava za nekretnine

Uprava za nekretnine – obezbjeđuje podatke i usluge koje su od velikog značaja za obavljanje poslova u nadležnosti institucija iz domena javnog i privatnog sektora. Prostorni podaci, upravljanje njima, njihova razmjena i korišćenje čine jednu od osnova razvoja društva. Radi efikasnijeg prikupljanja i obrade, održavanja i distribucije podataka o nepokretnostima vodi se geodetsko-katastarski informacioni sistem koji sadrži podatke neophodne za potrebe smanjenja rizika od katastrofa. Geodetsko-katastarski informacioni sistem je osnovni podsistem informacionog sistema državnih organa i Zakonom je propisano da sadrži podatke i funkcije: osnovnih geodetskih radova, katastra nepokretnosti, registra kućnih brojeva, ulica i trgova – adresni registar, evidencije prostornih jedinica, osnovne državne karte i topografskih karata, kao i katastra vodova.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija

Uloga Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u smanjenju rizika od katastrofa ogleda se u kreiranju, uspostavljanju i razvijanju kvalitetnog obrazovno-vaspitnog sistema i njegove infrastrukture koja garantuje bezbjednost i zaštitu učenika/ca i školskog osoblja, kao i adekvatan nivo znanja o rizicima. Zatim, u podsticanju, razvijanju i promociji inovacija u oblasti smanjenja rizika od katastrofa i povezivanju crnogorske naučno-istraživačke zajednice sa relevantnim Evropskim institucijama iz ove oblasti.

Crna Gora i njene institucije posebno su aktivne u području tehničke saradnje, saradnje u oblasti nauke i istraživanja (nuklearne nauke i aplikacije) i u području djelovanja Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) koje se odnosi na nuklearnu sigurnost i bezbjednost, gdje Crna Gora kao članica koristi mogućnost obuke odgovarajućeg kadra u zemlji i inostranstvu, na kursovima, obukama, seminarima, konferencijama, kao i upućivanje ekspertske misije u zemlju članicu.

Takođe, Ministarstvo podstiče implementaciju preventivnih aktivnosti iz oblasti smanjenja rizika od katastrofa kroz izradu planova zaštite i spašavanja za različite vrste rizika u obrazovnim ustanovama, kao i sprovođenju edukacije nastavnog kadra i sprovođenju vježbi evakuacije lica iz ovih ustanova.

Zavod za školstvo

Zavod za školstvo – utvrđuje i obezbjeđuje kvalitet obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama, obavlja razvojne, savjetodavne, istraživačke i stručne poslove iz oblasti predškolskog, osnovnog, srednjeg opšteg obrazovanja, kao i stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, obrazovanja i vaspitanja djece sa posebnim potrebama i vaspitanja u domovima učenika. Takođe, uloga Zavoda za školstvo je unapređenje obrazovnog sistema realizacijom istraživanja, izradom analiza, davanjem stručnih mišljenja i preporuka formalnim i neformalnim institucijama i udruženjima, kao i unapređenje ambijenta za učenje učenika/ca, unapređenje kurikuluma na osnovu indikatora utvrđenih istraživanjem obrazovne prakse i programa za osnovno i srednje obrazovanje, te obrazovnog sistema putem savjetovanja.

Sve nadležnosti Zavoda za školstvo veoma su važne i imaju direktnu vezu sa oblašću smanjenja rizika od katastrofa. Preciznije rečeno, u nadležnosti Zavoda za školstvo su realizacija unapređenja međupredmetnog programa Obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, edukacija nastavnika/ca za primjenu tog programa i programa Psihosocijalna zaštita djece/učenika/ca u kriznim situacijama, realizacija istraživanja u kojima se mogu ispitivati efekti realizacije u nastavnom procesu međupredmetnog programa, realizacija savjetovanja sa direktorima/kama i stručnim saradnicima/cama oko planiranja i organizovanja realizacije nastave sa sadržajima koji se odnose na smanjenje rizika od prirodnih i drugih katastrofa.

Ministarstvo odbrane

Uloga Ministarstva odbrane u oblasti smanjenja rizika od katastrofa primarno se odnosi na sprovođenje svih mjera i aktivnosti vezanih za pripremu i angažovanje raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa kao podrške civilnim institucijama.

Strategijom odbrane definisane su tri misije Vojske Crne Gore, dok se aktivnosti vezane za oblast smanjenja rizika od katastrofa, u najvećoj mjeri sprovode u okviru III misije pod nazivom „Podrška drugim institucijama“, kroz realizaciju sljedećih zadataka: podrška prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i drugih nesreća; doprinos unutrašnjoj bezbjednosti u miru; podrška u aktivnostima traganja i spašavanja; podrška aktivnostima civilnog društva. U ovom kontekstu, Vojska razvija, osposobljava i planski angažuje svoje snage i sredstva, a u cilju jačanja državnih kapaciteta za integrisani odgovor na krizne situacije u miru. Jedinice Vojske se angažuju kada druge institucije ne mogu samostalno zaštititi nacionalne bezbjednosne interese, pružiti adekvatan odgovor u kriznoj situaciji i blagovremeno i uspješno zaštititi i spašavati ljude i imovinu.

Vojska u svojoj strukturi nema jedinice kojima je podrška drugim institucijama osnovni zadatak, već za tu namjenu angažuje formacijske sastave obučene i za ovu vrstu zadataka. Vojska pruža podršku drugim institucijama i u slučajevima ugrožavanja nacionalne bezbjednosti terorizmom, u slučaju migrantskih kriza, hibridnih i drugih izazova i prijetnji, u skladu sa Ustavom i zakonima Crne Gore.

Ministarstvo kulture i medija

Uloga Ministarstva kulture i medija u smanjenju rizika od katastrofa ogleda se u kreiranju i stvaranju uslova (normativnih, strateških, kadrovskih i dr.) za preduzimanje odgovarajućih mjera za smanjenje/sprječavanje rizika kojima kulturna baština i objekti kulture mogu biti izloženi (nepokretna i pokretna kulturna dobra, objekti i ustanove kulture i drugi objekti u kojima se trajno čuvaju ili izlažu pokretna kulturna dobra, muzejski predmeti, arhivska i bibliotečka građa) kao i drugi segmenti koji obuhvataju muzejsku, bibliotečku, arhivsku, kinotečku i druge djelatnosti kulture). Zatim, u pružanju informacija i relevantnih podataka o svim kulturnim dobrima i objektima kulture, podsticanju, razvijanju i promociji vrijednosti, važnosti očuvanja i zaštite kulturne baštine u oblasti smanjenja rizika od katastrofa i povezivanju crnogorskih institucija kulture sa relevantnim evropskim institucijama iz ove oblasti.

Ministarstvo koordinira nacionalnim ustanovama kulture i organima državne uprave iz oblasti kulturne baštine, u području pripreme i realizacije programa i projekata u oblasti zaštite i očuvanja kulturne baštine, praćenja stanja, te uz nadzornu ulogu i aktivno učešće prati sprovođenje planova i programa čiji je cilj unapređenje stanja kulturnih dobara, što uključuje identifikaciju kulturnih dobara, objekata kulture i lokaliteta koji su posebno osjetljivi na rizike, kao i razvoj planskih mjera zaštite. Podstiče implementaciju preventivnih mjera zaštite u oblasti smanjenja rizika od katastrofa kroz izradu procjena rizika i planova zaštite i spašavanja za različite vrste rizika u ustanovama kulture kao i sprovođenju edukacije zaposlenog kadra.

Ministarstvo vrši nadzor nad sprovođenjem zakona i propisa iz oblasti zaštite kulturne baštine i kulture, a u saradnji sa nacionalnim ustanovama i organima iz oblasti kulturne baštine obezbjeđuje podatke za sve objekte u kojima su smještene nacionalne ustanove kulture, za kulturna dobra koja mogu biti od značaja za smanjenje rizika od katastrofa, organizuje edukativne programe i kampanje radi podizanja svijesti o važnosti zaštite kulturne baštine u slučaju katastrofa itd. Takođe, ministarstvo radi na implementaciji preventivnih mjera koje uključuju jačanje infrastrukture objekata i unaprjeđenje stanja ugroženih kulturnih dobara. Ministarstvo aktivno saraduje sa međunarodnim organizacijama i partnerima kako bi razmijenilo iskustva, najbolje prakse i resurse u oblasti smanjenja rizika od katastrofa i zaštite kulturne baštine.

Zajednica opština Crne Gore i jedinice lokalne samouprave

Zajednica opština Crne Gore je nacionalna asocijacija lokalnih zajednica za teritoriju Crne Gore, formirana u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, u koju se na neodređeno vrijeme dobrovoljno udružuju jedinice lokalne samouprave radi razvoja i unapređenja lokalne samouprave, njene zaštite i ostvarivanja zajedničkih interesa. Zajednica predstavlja i zastupa zajednički utvrđene interese svojih članica, a naročito u postupku pripreme i donošenja zakona i drugih akata koji su od značaja za organizaciju, rad, funkcionisanje i finansiranje lokalne samouprave i predstavljanju njihovih interesa pred centralnim vlastima i međunarodnim organizacijama i asocijacijama. Članice Zajednice su jedinice lokalne samouprave sa teritorije Crne Gore.

Nadležnosti jedinica lokalne samouprave u oblasti smanjenja rizika od katastrofa odnose se na adekvatno sprovođenje odredbi Zakona o zaštiti i spašavanju kao baznog zakona u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, u kome su utvrđene obaveze formiranja opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, izrade opštinskih planova za zaštitu i spašavanje za različite vrste rizika, formiranja službi zaštite i spašavanja i njihovim stručnim i materijalnim obezbjeđivanjem, nadležnosti opštinskih organa (skupštine opštine i predsjednika opštine) itd. Sprovođenjem označenih i drugih aktivnosti dominantno se utiče na smanjenje rizika od katastrofa na lokalnom nivou.

U oblasti zaštite i spašavanja **skupština opštine** donosi opštinske planove i programe razvoja sistema zaštite i spašavanja na svojoj teritoriji, utvrđuje način finansiranja sistema zaštite i spašavanja na svojoj teritoriji i odlučuje o visini sredstava iz budžeta opštine za naknadu štete prouzrokovane rizikom i razmatra stanje sistema zaštite i spašavanja u opštini.

Nadležnosti **predsjednika/ca opština** u oblasti zaštite i spašavanja su da organizuje i oprema službu zaštite, određuje, na osnovu procjene rizika od katastrofa privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike koji su u obavezi da organizuju preduzetne jedinice, donosi naredbu o evakuaciji stanovništva sa jednog na drugi dio teritorije opštine, utvrđuje visinu štete nastale od posljedica rizika i dostavlja izvještaj Vladi o procijenjenim štetama i nastalim posljedicama.

Kancelarija za održivi razvoj

Kancelarija za održivi razvoj Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore ima glavnu ulogu u koordinaciji i usmjeravanju resornih politika u skladu sa principima i ciljevima održivog razvoja. Ovo ostvaruje na način što usmjerava, prati sprovođenje, izvještavanje i evaluaciju realizacije Ciljeva održivog razvoja (COR), Nacionalne strategije održivog razvoja i Akcionog plana koji je prati.

Kancelarija takođe ima ključnu ulogu u pružanju podrške Nacionalnom savjetu za održivi razvoj (NSOR) i šest radnih grupa u okviru NSOR: za praćenje sprovođenja politike održivog razvoja, mitigaciju i adaptaciju na klimatske promjene, integralno upravljanje obalnim područjem Crne Gore, održivi razvoj na lokalnom nivou, finansiranje za održivi razvoj i pravednu tranziciju. Kroz ovu podršku, Kancelarija obezbjeđuje horizontalno pozicioniranje NSOR u odnosu na resore zadužene za sprovođenje sektorskih politika.

Kroz svoj mandat, KOR povezuje ciljeve održivog razvoja sa procesom pristupanja Crne Gore EU, odnosno sa EU *acquis*. Konkretno, 65% podciljeva Agende 2030 je povezano sa poglavljima pristupanja EU, a najviše u poglavljima 19, 23, 24 i 27, odnosno ima najveću usklađenost u COR 6, 7 i 13. Dodatna vrijednost COR-a i NSOR-a je što kao mehanizam olakšavaju međusektorsku koordinaciju, dajući doprinos integraciji ciljeva održivog razvoja u sektorskim politikama.

Nevladine i međunarodne organizacije i organizacija Crvenog krsta

Uloga nevladinih i međunarodnih organizacija i organizacije Crvenog krsta u smanjenju rizika od katastrofa ogleda se u podršci državnim i lokalnim institucijama kroz pripremu i realizaciju mnogobrojnih programa i projekata u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, sa ciljem podizanja nivoa svijesti i znanja o smanjenju rizika od katastrofa.

Kao punopravni član Međunarodne federacije društava Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca (MFCK), Crveni krst Crne Gore prati smjernice MFCK kada je u pitanju smanjenje rizika od katastrofa i fokusira se na dvije oblasti:

- priprema i jačanje kapaciteta zajednica kako bi bile u boljoj poziciji da odgovore kada se desi nesreća;
- promocija aktivnosti koje ublažavaju različite efekte rizika.

2.6. Rodna ravnopravnost i inkluzija ranjivih kategorija stanovništva

Integracija rodne ravnopravnosti i zaštite ranjivih kategorija stanovništva u Strategiju za smanjenje rizika od katastrofa 2025-2030 ključna je za izgradnju otpornijeg i inkluzivnijeg društva i dodatno jača spremnost države za suočavanje sa izazovima prirodnih i drugih katastrofa. Bolje razumijevanje specifičnih potreba i izazova sa kojima se suočavaju žene i

ranjive grupe omogućava kreiranje efikasnijih mjera zaštite i spašavanja i prevenciju dodatnih šteta i gubitaka. Korišćenje rodno razvrstanih podataka i rodno odgovornih indikatora omogućava bolje planiranje, efikasniji odgovor i bolje praćenje efekata implementacije ove Strategije. Prethodna Strategija za smanjenje rizika od katastrofa nije uključila ove aspekte, osim u slučaju zaštite djece kao ranjive kategorije, gdje su u oblasti obrazovanja sprovedene brojne aktivnosti na edukaciji nastavnog kadra za postupanje u slučaju prirodnih i drugih katastrofa. U okviru međunarodnih projekata, sprovedene su i značajne aktivnosti vezane za zaštitu osoba sa invaliditetom, a izrađeni su i brojni priručnici, edukativni filmovi i drugi materijali. Prilikom izrade ove strategije za smanjenje rizika od katastrofa, konsultovane su i postojeće strategije za zaštitu žena i ranjivih grupa, Akcioni plan EU za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena 2021-2025 (*GAP III*), kao i Akcioni plan za rodnu ravnopravnost Sendai okvira (*GAP SF*).⁴² Takođe, prilikom definisanja aktivnosti u Akcionom planu prikazana je i korelacija između aktivnosti iz oblasti rodne ravnopravnosti i zaštite ranjivih kategorija stanovništva (po strateškim i operativnim ciljevima) i devet ključnih ciljeva *GAP SF*.

U Crnoj Gori živi 306 236 muškaraca i 313 793 žena.⁴³ Uprkos solidnoj zakonskoj osnovi, **rodna nejednakost** i dalje predstavlja ozbiljan izazov, naročito u oblasti moći (učesće u odlučivanju i upravljanju) i novca (rodni jaz u platama, vlasništvo nad nekretninama i privrednim subjektima).⁴⁴ U slučaju katastrofa, povećava se ranjivost i izloženost rodno zasnovanom nasilju prema **ženama i djevojčicama**. Stepem ugroženosti je povećan kod trudnica, porodilja i žena koje doje djecu, kao i žena i djevojčica iz ranjivih grupa stanovništva među kojima su: osobe sa invaliditetom, romsko i egipćansko stanovništvo, starije osobe, LGBTI osobe, migranti/kinje i azilanti/kinje. Muškarci mnogo rjeđe trpe rodno zasnovanu diskriminaciju i nasilje, iako se mogu suočiti s njom zbog pripadnosti nekoj od navedenih ranjivih grupa, a naročito u situacijama katastrofa. U **Direktoratu za zaštitu i spašavanje** učesće žena u **upravljanju katastrofama** je sljedeće: na kraju 2022. godine, od 121 izvršioca/teljke, bilo je 40% žena i 60% muškaraca. U 7 područnih jedinica, 5 žena pokrivalo je načelnička mjesta, dok se u 7 Direkcija 6 žena nalazilo na pozicijama ekspertsko-rukovodnog kadra. Na kraju 2023. godine bilo je zaposleno 127 izvršilaca, od kojih je 49 žena (38.58 %) i 78 muškaraca (61.42%). Obuku za rodnu ravnopravnost završilo je 5 osoba (4Ž, 1M).⁴⁵

Djeca uzrasta 0-18 godina koja čine 23,4%⁴⁶ stanovništva su u posebnom riziku od katastrofa. Crna Gora još uvijek nema usaglašen jedinstven sistem za sveobuhvatno prikupljanje podataka o djeci koji bi omogućio njihovu razmjenu, analizu i procjenu uticaja različitih javnih politika.⁴⁷ Djeca obuhvaćena sistemom obrazovanja pohađaju 19 državnih i 37 privatnih predškolskih ustanova, 160 osnovnih škola, 19 državnih i 9 privatnih obrazovnih centara (muzičke škole, obrazovni centri i resursni centri), 44 državne i 1 privatnu srednju školu. Ukupan broj nastavnog osoblja u državnim školama je 9 494 (77,42% Ž), a u privatnim je 292 (77,89% Ž).

⁴² <https://www.preventionweb.net/media/94610/download?startDownload=true>

⁴³ Popis 2011, Monstat

⁴⁴ Indeks rodne ravnopravnosti 2023, Monstat

⁴⁵ Podaci Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, dobijeni u februaru 2024.

⁴⁶ Popis 2011, Monstat

⁴⁷ Strategija za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023, str.14

Stručnih saradnika/ca je 410 (88,54% Ž) u državnim, a 19 (89% Ž) u privatnim školama.⁴⁸ Samo mali broj obrazovnih ustanova ima preduzetne planove zaštite i spašavanja od požara i zemljotresa. Aktivnosti sprovedene u prethodnom strateškom ciklusu obuhvatile su: seminare za psihosocijalnu pomoć djeci, radionice za djecu, kurseve prve pomoći, obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa (u poslednjih 10 godina, održano je 64 seminara na kojima je učestvovalo 1 698 nastavnika/ce).⁴⁹

Starija lica preko 65 godina čine 12,8% ukupnog stanovništva, od čega su 63% žene.⁵⁰ U okviru ove populacije, najranjivije grupe⁵¹ čine samohrana lica, posebno u udaljenim ruralnim područjima i centralnim gradskim jezgrima, siromašni, oboljeli od demencije, kao i oni koji su na smještaju u rezidencijalnim ustanovama. U Crnoj Gori 860 lica (većinom žene) boravi u četiri državna doma za stare (Bijelo Polje, Podgorica, Risan i Nikšić) i dva privatna (oba u Danilovgradu). Ni jedan od domova nema izrađen preduzetni plan zaštite i spašavanja za različite vrste rizika.

Romska i egipćanska populacija čini 1,01% od ukupnog broja stanovnika/ca u Crnoj Gori.⁵² Ova populacija, naročito oni koji žive u nebezbednim i prenaseljenim objektima i naseljima na rizičnim lokacijama, najviše je pogođena posljedicama i sporije se oporavlja od katastrofa. Mnoga domaćinstva nemaju osnovne uslove za pristojan život (9,8% nema struju, 13,8% nema tekuću vodu, 17,8% nema kupatilo i frižider, 20% nema šporet).⁵³ Ovu populaciju karakteriše međugeneracijsko siromaštvo, visok stepen nepismenosti, naročito među ženama (32,5% pripadnika/ca romske i egipćanske populacije ne posjeduje nijedan vid obrazovanja, od toga 43,2% žena i 22,6% muškaraca), nizak procenat obuhvata sistemom obrazovanja (svega 16% djece je u predškolskim ustanovama; stopa završavanja osnovne škole je 56%, a srednje 3%).⁵⁴ Takođe, nizak nivo zdravlja, etnička distanca, kao i činjenica da najveći dio njih govori albanski ili romski jezik, pojačavaju sve poznate rizike od katastrofa. Svega 28 Roma (svi muškog pola) iz Podgorica (bivši kamp Konik) završilo je obuku Crvenog krsta za postupanje u vanrednim uslovima i osnovni kurs pružanja prve pomoći.⁵⁵ Povoljnu okolnost u planiranju odgovora na katastrofu predstavlja činjenica da romske i egipćanske NVO, kao i saradnici/ce u socijalnoj zaštiti, obrazovanju i zdravstvu uživaju veliko povjerenje zajednice i mogu biti ključni akteri u njenom mobilisanju.

Za **osobe sa invaliditetom (OSI)** još uvijek ne postoje precizni podaci o broju. Nepristupačnost objekata predstavlja veliki rizik za ovu populaciju. Od 20 objekata centara za socijalni rad, samo jedan je pristupačan za OSI, 11 je djelimično pristupačno, a 8 je nepristupačno. Kada je riječ o osnovnim školama, najviše 16 osnovnih škola od 163 su potpuno pristupačne za OSI, dok su najviše tri srednje škole od 50 potpuno pristupačne za ovu ranjivu grupu. Za osobe sa

⁴⁸ Podaci dobijeni od Ministarstva prosvjete u februaru 2024.

⁴⁹ Podaci dobijeni od Ministarstva prosvjete u februaru 2024.

⁵⁰ Popis 2011, Monstat

⁵¹ Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starih lica 2013-2017

⁵² Popis 2011, Monstat

⁵³ Strategija socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025, str. 45-50

⁵⁴ Ibid, str. 50-52

⁵⁵ Podatak Crvenog krsta, dobijen u svrhu izrade ove Strategije

oštećenim vidom najviše elemenata pristupačnosti imaju institucije zdravstva, domovi zdravlja, bolnice, centri za socijalni rad, dok je najmanji nivo pristupačnosti zastupljen u lokalnim samoupravama.⁵⁶ Nesrazmjerno je visok rizik od siromaštva među ženama sa invaliditetom usljed njihove veoma niske stope zaposlenosti. Njihove zarade i/ili naknade često dijele ili ih u potpunosti koriste njihove porodice. U slučaju događanja prirodne i druge katastrofe, povećava se rizik od diskriminacije i zlostavljanja OSI, uključujući naročito zlostavljanje i seksualnu eksploataciju žena i djevojčica. Projektom Crvenog krsta „Mobilni timovi – Medijacija u zajednici” obuhvaćeno je 150 korisnika/ca, ali samo na teritoriji Podgorice.⁵⁷ U okviru projekta pod pokroviteljstvom Mehanizma Unije za civilnu zaštitu EU, urađena je detaljna analiza nedostataka i potreba u pružanju zaštite i spašavanju OSI i izrađene su Smjernice za postupanje sa osobama sa invaliditetom, zavisno od invaliditeta (fizički, multipla skleroza, oštećeni vid, sluh, intelektualne smetnje, spektar autizma). Brošure za postupanje sa OSI u slučaju elementarnih nepogoda i drugih nesreća su distribuirane udruženjima i dnevnim centrima. Izrađen je i film za osobe sa oštećenjem vida i osobe sa oštećenjem sluha u cilju jačanja bezbjednosti u slučaju požara, poplava i zemljotresa.

LGBTI osobe su u slučajevima prirodnih i drugih katastrofa posebno izložene riziku od nasilja. Homofobija/transfobija u Crnoj Gori je još uvijek izražena, pa ove osobe u odnosu na druge ranjive i marginalizovane društvene grupe uživaju najmanju podršku građana i građanki (43%).⁵⁸ Samo dio nastavnog kadra i stručnog osoblja (33% školskih psihologa/škinja i pedagoga/škinja) je osposobljeno za rad sa LGBTI osobama. Usljed nedovoljne informisanosti medicinskog osoblja o ljudskim pravima i nedovoljne obučenosti, prisutne su predrasude o LGBTI osobama među medicinskim osobljem,⁵⁹ kao i diskriminacija u pristupu zdravstvenim uslugama. Niko od službenika/ca Direktorata za zaštitu i spašavanje nije do sada završio obuku za senzibilan rad sa ovom populacijom. S obzirom, da je u slučaju događanja prirodnih i drugih katastrofa neophodno angažovanje i drugih službi, važno je imati u vidu da je u poslednjih 5 godina, 313 službenika/ca Uprave policije završilo ovakvu obuku.

U Crnoj Gori je 2023. godine boravilo 3 093 (390 Ž, 2 703 M) **migranata/kinja, azilanata/kinja**. Jezici koje najčešće govore su: farski, ruski, ukrajinski, arapski, španski i engleski, ali ni na jednom od ovih jezika ne postoje priručnici i brošure za postupanje u slučaju katastrofa, osim na engleskom jeziku Porodični vodič za reagovanje u slučajevima prirodnih nepogoda i drugih nesreća.⁶⁰ Kapaciteti centara za prihvatanje u Spužu i Božaju i u alternativnim smještajima (Vrela Ribnička) nijesu dovoljni za smještaj svih stranaca koji traže međunarodnu zaštitu.⁶¹ Od 37 zaposlenih u Direktoratu za upravne poslove, državljanstvo i strance (24 Ž i 13 M), samo 1 službenica je pohađala radionicu za postupanje u vanrednim situacijama.⁶² Prema evidenciji Direktorata za zaštitu i spašavanje, ni jedan od prihvatnih centara nema preduzetne planove zaštite i spašavanja za različite vrste rizika.

⁵⁶ Strategija za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027, str. 23-78

⁵⁷ Podatak dobijen od Crvenog krsta u februaru 2024.

⁵⁸ Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, str. 13-23

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Podaci MUP-a, dobijeni u februaru 2024.

⁶¹ Strategija o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori 2021-2025, str. 12-17

⁶² Podaci dobijeni od MUP-a u februaru 2024.

3. Vizija, strateški i operativni ciljevi s pratećim indikatorima uspjeha

3.1. Vizija i misija

Na osnovu analize rizika, utvrđivanja snaga, slabosti, šansi i prijetnji, te analize zainteresovanih strana, može se iskazati vizija i misija u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, dok se nakon sprovedenih analiza i utvrđivanja drva problema i drva rješenja dolazi do konačne vizije.

Strategija za smanjenje rizika od katastrofa ima za viziju podizanje nivoa svijesti, kapaciteta, osposobljenosti i mehanizama upravljanja iz oblasti smanjenja rizika od katastrofa kod svih zainteresovanih strana, kako bi se preventivnim djelovanjem, smanjenjem postojećih i sprečavanjem novih rizika, kao i jačanjem otpornosti doprinijelo održivom razvoju Crne Gore.

Za ostvarivanje ove vizije potreban je:

- viši nivo svijesti donosilaca/teljki odluka o važnosti sprovođenja politike smanjenja rizika od katastrofa na lokalnom i nacionalnom nivou;
- viši nivo znanja učesnika/ca sistema zaštite i spašavanja iz oblasti smanjenja rizika od katastrofa;
- viši nivo znanja učesnika/ca civilnog društva, volontera/ki i privatnog sektora iz oblasti smanjenja rizika od katastrofa;
- viši nivo razumijevanja rizika kod građana/ki i pripadnika/ca ranjivih grupa iz oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Da bi vizija smanjenja rizika od katastrofa bila uspješno sprovedena potrebno je povećati stepen svijesti i znanja na nacionalnom i lokalnom nivou vezano za realizaciju preventivnih, operativnih i sanacionih mjera u ovoj oblasti.

U okviru misije potrebno je postići rezultate u sprovođenju ciljeva koji doprinose postizanju jedinstvene vizije razvoja strateške oblasti.

Misija će se ostvariti kroz realizaciju četiri strateška cilja, i to:

- razumijevanje rizika,
- jačanje upravljanja rizicima,
- ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti i
- jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijedenu ponovnu izgradnju (Build Back Better) prilikom oporavka, sanacije i obnove.

Iz ovoga proizilazi da je neophodno donijeti jasan strateški okvir na nacionalnom nivou, čijom će se implementacijom podići nivo svijesti i pripremljenosti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Na taj način će se spriječiti novi i smanjiti postojeći rizici kroz sprovođenje seta aktivnosti iz raznih oblasti (pravnih, socijalnih, zdravstvenih, kulturnih, obrazovnih, političkih

i dr.) koje sprečavaju i smanjuju izloženost opasnosti i ranjivosti na katastrofe, povećavaju pripravnost za odgovor i oporavak, a time i jačaju otpornost.

Sprovedenjem strateških i operativnih ciljeva doći će se do realizacije planiranih aktivnosti shodno Akcionom planu aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2025-2030. godine.

3.2. Razrada strateških i operativnih ciljeva

Strateški prioriteti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa do 2030 i prioriteti Crne Gore u sprovođenju Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa do 2030. godine

Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015–2030 usvojen je na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a koja je održana u Sendaiju, Japan, 18. marta 2015. godine⁶³ koji predstavlja nastavak Hyogo okvira za djelovanje (HFA) 2005–2015: Izgradnja otpornosti nacija i zajednica na katastrofe.

Sendai okvir stavlja snažan naglasak na: upravljanje rizicima od katastrofa u odnosu na upravljanje katastrofama, definicije sedam globalnih ciljeva, smanjenje rizika od katastrofa kao očekivanog ishoda, cilj usmjeren na sprečavanje nastajanja novog rizika, smanjenje postojećeg rizika i jačanje otpornosti, kao i niz vodećih principa, uključujući primarnu odgovornost država za prevenciju i smanjenje rizika od katastrofa, angažman cjelokupnog društva i svih državnih institucija. Sendai okvirom obim smanjenja rizika od katastrofa je značajno proširen kako bi se usredsredio na prirodne opasnosti, kao i na one izazvane ljudskim faktorom, te s tim povezane ekološke, tehnološke i biološke opasnosti i rizike.

Presjek implementacije Sendai okvira rađen je 2022. godine za period 2015-2022. Generalna skupština Ujedinjenih nacija je pozvala na „srednjoročnu reviziju implementacije Sendai okvira 2015-2030” (MTR SF). Na sastanku na visokom nivou o srednjoročnom pregledu Sendi okvira za smanjenje rizika od katastrofa, države članice su definisale aktivnosti u koje je potrebno uložiti još veće napore kako bi se do 2030. povećala otpornost zajednice. Takođe, akcenat je stavljen na to da se u narednom periodu pređe sa upravljanja katastrofama na upravljanje rizicima.

MTR SF je identifikovao brojne oblasti za prioritetno djelovanje u periodu do 2030. godine, uključujući i nove ili novonastale rizike, koji se između ostalog tiču tranzicije u proizvodnji i potrošnji energije, klime koja se mijenja, ranjivosti sistema ishrane, nestašice vode i upravljanja vodnim resursima, eksternalizacije rizika u globalnom finansijskom sistemu, brze tehnološke promjene i zloupotrebe, digitalizacije i sajber ranjive infrastrukture, tehnoloških nezgoda, biorizika, zdravlja ljudi i životinja, ubrzavanja gubitka prirode i biodiverziteta. Vezano za

⁶³ Nastao je kao rezultat konsultacija koje su započele u martu 2012. godine i međuvladinih pregovora od jula 2014. godine do marta 2015. godine, uz podršku Kancelarije Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa, a na zahtjev Generalne skupštine UN-a.

definisane dalje aktivnost sve do 2030. posebna pažnja treba biti usmjerena na aktivnosti unutra četiri ključna prioriteta (slika ispod).

Slika 2. Prioriteti Sendai okvira

Kada govorimo o oblasti smanjenja rizika od katastrofa na nacionalnom nivou neophodno je pomenuti da je izradom Strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2018-2023, Crna Gora napravila odlučujući korak u uspostavljanju smanjenja rizika od katastrofa kao jednog od državnih prioriteta. Crna Gora je prva država Zapadnog Balkana koja je Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa 2018-2023. godina obuhvatila sve oblasti koje se odnose na smanjenje rizika od prirodnih i drugih katastrofa.

U cilju efikasnije implementacije Strategije za smanjenje rizika od katastrofa i Dinamičkog plana aktivnosti, Crna Gora je sprovodila redovne godišnje analize i stoga je svesrdno prihvatila poziv za podnošenje MTR Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa za period od 2015 do 2022. godine. U proces MTR izvještavanja bio je uključen širok spektar državnih institucija, naučne zajednice, lokalnih samouprava, nevladinih organizacija i drugih zainteresovanih strana.

Imajući u vidu sve promjene globalnog konteksta, MTR analiza je pokazala da je Crna Gora značajno unaprijedila zakone, strategije i planove za smanjenje rizika od katastrofa. Analiza je takođe otkrila sljedeće izazove: nedostatak stručnog i dobro obučenog osoblja u sektorima koji se odnose na smanjenje rizika od katastrofa; nedostatak svijesti i razumijevanja pitanja upravljanja rizicima među donosiocima odluka što ima uticaj na sektorske politike, posebno u oblasti finansija. Takođe, nedostatak sveobuhvatnih evidentiranih podataka na lokalnom i nacionalnom nivou o elementarnim nepogodama prije 2008. godine i odsustvo metodologije ili smjernica za prikupljanje i dalju diseminaciju podataka; još uvijek neizgrađen sistem obavještavanja i uzbunjivanja; nepostojanje centra za obuku pripadnika/ca operativnih jedinica

za zaštitu i spašavanje; nedostatak odgovarajuće opreme za zaštitu i spašavanje, prije svega vazduhoplova za gašenje šumskih požara i dr.

Preporuke za unapređenje su sljedeće: izmjene i unapređenje postojećeg zakonskog okvira; podizanje svijesti stanovništva na temu smanjenja rizika od katastrofa kroz edukaciju mladih i to kroz različite međupredmetne programe; edukacija Koordinacionog tima, Operativnog štaba i Opštinskih timova za zaštitu i spašavanje o smanjenju rizika od katastrofa; sprovođenje redovne obuke na svim nivoima; uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja zasnovanog na naprednim informacionim tehnologijama; opremanje jedinica zaštite i spašavanja opremom za različite vrste rizika i dr.

Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa (2025-2030) Crna Gora će stvoriti sasvim novu perspektivu u ovoj oblasti i kroz svoje ključne segmente (prevencija novih rizika i smanjenje postojećih, kroz implementaciju integrisanih sveobuhvatnih ekonomskih, socijalnih, zdravstvenih, obrazovnih, ekoloških i drugih mjera) spriječiće i smanjiti izloženost i ranjivost društva od rizika od katastrofa, a povećati pripremljenost za reagovanje i obnovu.

Prioriteti Sendai okvira kao strateški ciljevi

Strateški prioriteti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa utvrđeni su u skladu sa Sendai okvirom za smanjenje rizika od katastrofa za period 2015-2030. godina, oslanjajući se na Mapu puta za sprovođenje Sendai okvira (European Forum for Disaster Risk Reduction EFDRR Roadmap) za period 2021-2030. godina.

U cilju procjene globalnog napretka u postizanju ciljeva Sendai okvira, utvrđeno je sedam globalnih ciljeva i četiri prioriteta djelovanja.

Sedam globalnih ciljeva su:

1. Značajno smanjiti mortalitet na globalnom nivou usljed katastrofa do 2030. godine, sa ciljem da se smanji prosječna stopa smrtnosti na svakih 100 000 na globalnom nivou, za period 2020-2030 u odnosu na period 2005-2015;
2. Značajno smanjiti broj ugroženih ljudi na globalnom nivou do 2030. godine, sa ciljem da se smanji prosječna cifra na globalnom nivou na svakih 100 000, za period 2020-2030 u odnosu na period 2005-2015;
3. Smanjiti direktne ekonomske gubitke od katastrofa u odnosu na globalni bruto domaći proizvod (BDP) do 2030. godine;
4. Značajno smanjiti štetu od katastrofa po kritičnu infrastrukturu i ometanje pružanja osnovnih usluga, a naročito kada je riječ o zdravstvenim i obrazovnim ustanovama, kroz razvoj njihove otpornosti do 2030. godine;
5. Značajno povećati broj zemalja sa nacionalnim i lokalnim strategijama za smanjenje rizika od katastrofa do 2020. godine;
6. Značajno unaprijediti međunarodnu saradnju zemalja u razvoju kroz adekvatnu i održivu podršku kao dopunu nacionalnim aktivnostima na sprovođenju ovog okvira do 2030. godine;

7. Značajno povećati dostupnost i pristup sistemima za rano upozoravanje u slučaju različitih hazarda, kao i procjenama i informacijama o rizicima od katastrofa do 2030. godine.

Četiri prioritetne oblasti Sendai okvira, a koje su u Strategiji prepoznati kao strateški ciljevi su:

Prioritet 1: Razumijevanje rizika od katastrofa

Politike i prakse koje se tiču upravljanja rizikom od katastrofa treba zasnivati na razumijevanju rizika od katastrofa u svim njegovim dimenzijama počev od: ranjivosti, kapaciteta, preko izloženosti lica i imovine, karakteristika hazarda, pa do životne sredine. To može biti od velikog značaja za determinisanje procjena rizika od katastrofa, prevenciju i ublažavanje, kao i za razvoj i implementaciju spremnosti i efikasnog odgovora na katastrofe.

Prioritet 2: Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa u cilju kvalitetnijeg upravljanja rizicima od katastrofa

Upravljanje rizicima od katastrofa na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou je od velikog značaja za djelotvorno i efikasno upravljanje rizicima od katastrofa. Potrebno je imati jasnu viziju, planove, izvršiti podjelu nadležnosti, organizovati upravljanje i koordinaciju unutar i među sektorima, kao i obezbijediti učešće svih relevantnih i zainteresovanih učesnika/ca. Iz tog razloga neophodno je jačanje upravljanja rizicima od katastrofa tokom prevencije, ublažavanja, pripravnosti, reagovanja, oporavka i sanacije, kao i jačanje saradnje i partnerstva kroz mehanizme i institucije za sprovođenje instrumenata za smanjenje rizika od katastrofa.

Prioritet 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa u cilju jačanja otpornosti

Javno i privatno ulaganje u oblasti prevencije i smanjenja rizika od katastrofa kroz strukturne i nestrukturne mjere je od suštinskog značaja za unapređenje ekonomske, društvene, zdravstvene i kulturne otpornosti lica, zajednica, zemalja i njihove imovine, kao i životne sredine. One mogu biti pokretačice inovacija i podstaći otvaranje novih radnih mjesta. Takve mjere su isplative i korisne i imaju za cilj spašavanje života, sprečavanje i smanjenje gubitka i šteta, a sve to kako bi se obezbijedili efikasni oporavak i sanacija.

Prioritet 4: Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (Build Back Better) prilikom oporavka, sanacije i obnove

Konstantan rast rizika od katastrofa, uključujući povećanje izloženosti lica i imovine, u kombinaciji sa naučenim lekcijama iz prethodnih katastrofa, ukazuje na potrebu da se dalje jača spremnost zajednice za efikasno reagovanje, kao i da se preduzmu aktivnosti na predviđanju događaja, integriše smanjenje rizika od katastrofa u fazi spremnosti za reagovanje i da se obezbijede kapaciteti za efikasno reagovanje i obnovu na svim nivoima. Od ključnog značaja je osnaživanje žena i ranjivih kategorija kako bi se promovisao ravnopravni i inkluzivni pristup reagovanju, oporavku, sanaciji i rekonstrukciji.

Ciljeve otpornosti na katastrofe EU kao operativni ciljevi

U kontekstu stalnog pojavljivanja novih rizika, na nivou EU, utvrđeni su Ciljevi otpornosti na katastrofe kako bi se poboljšali kapaciteti zemalja članica Mehanizma Unije za civilnu zaštitu EU, u smislu da efikasnije predviđaju i nose se sa posljedicama budućih katastrofa.

Evropska komisija je u svojim preporukama utvrdila pet ciljeva otpornosti kojima se sve države članice Mehanizma Unije za civilnu zaštitu trebaju baviti, i to:

- 1. Predviđanje** – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa;
- 2. Priprema** – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika;
- 3. Uzbuna** – poboljšanje ranog upozoravanja;
- 4. Odgovor** – jačanje kapaciteta za odgovor;
- 5. Sigurnost** – osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite.

Crna Gora, kao zemlja kandidatkinja za članstvo u EU i država članica Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, ulaže značajne napore u cilju unapređenja i poboljšanja efikasnosti sistema zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite. Kako Strategija za smanjenje rizika od katastrofa definiše jasan put za dalji razvoj, ciljevi otpornosti Unije našli su svoje mjesto kao operativna rješenja za otpornost na katastrofe koja će da mjere napredak naše države na tom putu, kratkoročno, srednjoročno i dugoročno.

Učinimo gradove otpornim

Učinimo gradove otpornima 2030 (Making Cities Resilience 2030) je jedinstvena inicijativa koja ukršta različite aktere/ke, radi poboljšanja lokalne otpornosti na katastrofe, kroz podjelu znanja i iskustava, uspostavljanje mreža za međusobno učenje gradova u okviru kojih se gradovi međusobno ojačavaju. Zbog rastućeg rizika od katastrofa, gradovi moraju kvalitetnije planirati ulaganje u otpornost.

Krajnji cilj inicijative MCR2030 je da se postara da gradovi postanu inkluzivniji, bezbjedniji, otporni i održivi do 2030. godine, što će direktno doprinijeti postizanju Cilja održivog razvoja 11 (SDG11), „Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnima, bezbjednima, otpornima i održivima”, i drugih svjetskih okvira uključujući Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa, Pariski sporazum i Novu urbanu agendu.

Strateški ciljevi ove inicijative, snažno su ispreplijetani sa svim aktivnostima koje su se u prethodnom periodu sprovodile kroz strateški dokument za period 2018-2023. S tim u vezi, jedan od operativnih ciljeva Strategije za smanjenje rizika od katastrofa 2025-2030, koji će obuhvatiti sve aktivnosti vezane za otpornost gradova je „Učinimo gradove otpornim”, koji će direktno mjeriti postignuti napredak na lokalnom nivou u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

Povezanost Ciljeva održivog razvoja (SDGs), Prioriteta Sendai okvira i Ciljeva Pariskog sporazuma

Strateški prioriteti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa utvrđeni su u skladu sa tri međusobno povezana međunarodna okvira, usvojena 2015. godine: Sendai okvirom za smanjenje rizika od katastrofa 2015–2030,⁶⁴ Pariskim sporazumom unutar UN konvencije o klimatskim promjenama (UNFCCC)⁶⁵ i UN Agendom održivog razvoja do 2030. godine (SDG).⁶⁶ Determinisanje i povezanost ciljeva održivog razvoja (SDG), prioriteta Sendai okvira i ciljeva Pariskog sporazuma predstavljaju ključne elemente globalnih napora za postizanje održivog i pravednog ekonomskog, socijalnog i ekološkog razvoja. Smanjenje rizika od katastrofa i izgradnja otpornosti su od suštinskog značaja za postizanje ciljeva Agende 2030. Crna Gora je preuzela obaveze u skladu sa Agendom 2030, što uključuje poboljšanje obrazovanja, jačanje ekonomije, smanjenje siromaštva i nejednakosti, promovisanje zdravlja i rodnu ravnopravnost. Takođe, obavezala se na zaštitu životne sredine, očuvanje prirodnih resursa i smanjenje rizika od katastrofa, što odražava prioritete Sendai okvira. U skladu s Pariskim sporazumom, Crna Gora ima za cilj smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte i prilagođavanje klimatskim promjenama.

Povezanost između prioriteta Sendai okvira, Ciljeva održivog razvoja (SDGs) i Ciljeva Pariskog sporazuma može se razumjeti kroz nekoliko ključnih aspekata:⁶⁷

- ✓ **Integracija smanjenja rizika od katastrofa u održivi razvoj i adaptaciju na klimatske promjene**

Sendai okvir za smanjenje rizika od katastrofa direktno se povezuje sa ciljevima održivog razvoja kroz potrebu za integracijom smanjenja rizika od katastrofa u planiranje održivog razvoja. Na primjer, SDG 11 teži da učini gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim, što direktno odgovara ciljevima Sendai okvira o jačanju otpornosti infrastrukture i smanjenju izloženosti i ranjivosti na katastrofe, posebno u kontekstu, razvoja lokalnih strategija za smanjenje rizika od katastrofa, urbanističkog planiranja i politike korišćenja zemljišta. Urbanizacija može povećati ranjivost na prirodne katastrofe poput poplava ili zemljotresa ako se ne planira adekvatno. Stoga je važno uskladiti strategije urbanog

⁶⁴ Cilj ovog okvira je spriječiti nastanak novih i smanjiti postojeće rizike od katastrofa kroz realizaciju integriranih i sveobuhvatnih ekonomskih, strukturnih, pravnih, socijalnih, zdravstvenih, kulturnih, obrazovnih, ekoloških, tehnoloških, političkih i institucionalnih mjera koje sprečavaju i smanjuju izloženost i ranjivosti na katastrofe, povećavaju pripravnost za odgovor i oporavak, a sve sa ciljem jačanja otpornosti zajednica.

⁶⁵ Pariski sporazum usvojen je unutar UN Konvencije o klimatskim promjenama (UNFCCC) i predstavlja globalni okvir za borbu protiv klimatskih promjena. Glavni cilj sporazuma je ograničiti globalno zagrijavanje ispod 2°C u odnosu na preindustrijski nivo, sa nastojanjem da se ograniči na 1.5°C. Ovaj sporazum obvezuje zemlje da postave nacionalno utvrđene doprinose (NDC) za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte i preduzimu konkretne mjere prilagođavanja klimatskim promjenama.

⁶⁶ Agenda održivog razvoja 2030 globalni je plan djelovanja koji su usvojili lideri iz cijelog svijeta na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija. Sadrži 17 ciljeva održivog razvoja (SDGs) i 169 povezanih ciljeva. Ovi ciljevi obuhvaćaju širok spektar ekonomskih, socijalnih i ekoloških pitanja, uključujući eliminaciju siromaštva, borbu protiv nejednakosti, klimatsku akciju, život na kopnu i partnerstvo za ciljeve. Glavni cilj Agende 2030 je osigurati održivi razvoj za sadašnje i buduće generacije, uz poštovanje ljudskih prava i unaprjeđenje dostojanstva svih ljudi.

⁶⁷ Podaci o indikatorima Ciljeva održivog razvoja (COR) za Crnu Goru. <https://www.sdgmontenegro.me>

planiranja s ciljevima smanjenja rizika od katastrofa, kako bi se osigurala otpornost i sigurnost građana u urbanim područjima.

✓ **Borba protiv negativnih uticaja klimatskih promjena kao ključni element**

Sve tri inicijative podržavaju globalne napore za jačanje otpornosti na klimatske promjene i smanjenje rizika od katastrofa. Zajednički cilj Pariskog sporazuma i SDG 13 (Akcija za klimu) je borba protiv negativnih uticaja klimatskih promjena i njihovih posljedica, dok Sendai okvir ističe važnost smanjenja rizika od katastrofa povezanih sa klimatskim promjenama. Klimatske promjene predstavljaju značajan pokretač rizika od katastrofa, povećavaju učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja poput poplava i požara što može imati ozbiljne posljedice po ljude, životnu sredinu i infrastrukturu. Ovi događaji direktno utiču na ostvarivanje mnogih drugih SDG-ova, poput onih koji se odnose na vodu (SDG 6), svijet bez gladi (SDG 2) i zdravlje (SDG 3).

✓ **Otpornost kao ključ za smanjenje rizika i održivi razvoj**

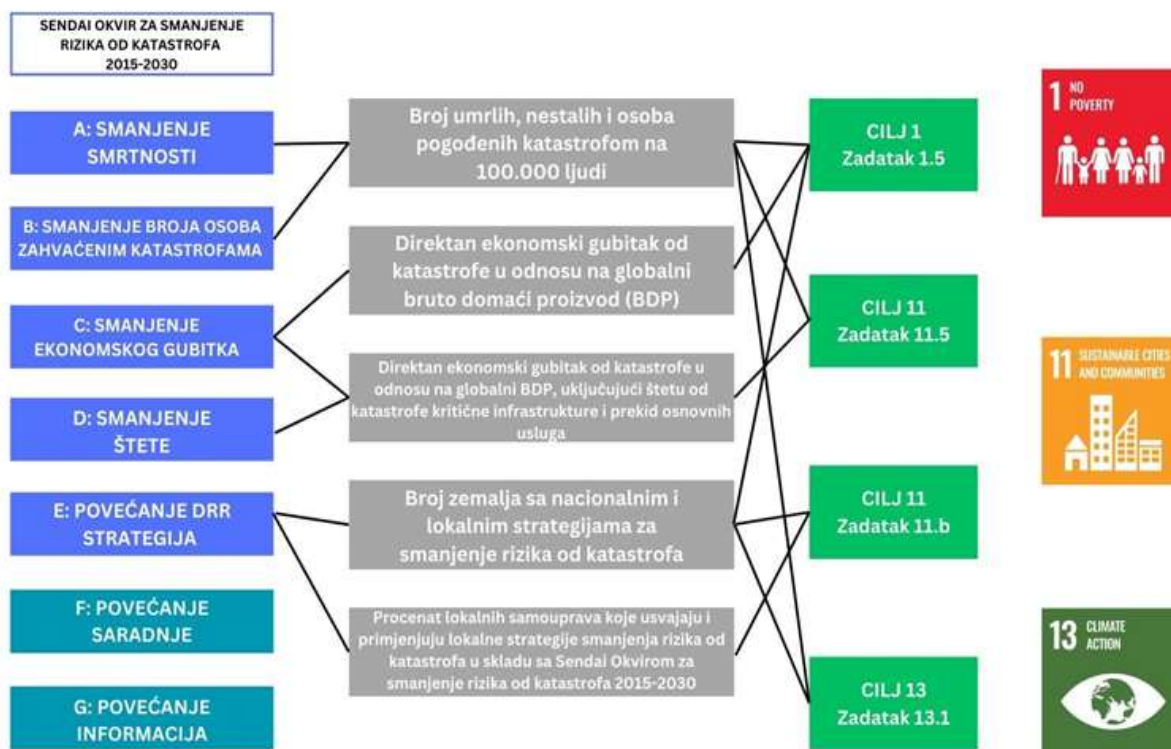
Izgradnja otpornosti na katastrofe je ključna za postizanje kako ciljeva Sendai okvira, tako i ciljeva održivog razvoja. To uključuje otpornost infrastrukture, ekosistema i zajednica na klimatske promjene i katastrofe. Otpornost je također, osnova za adaptaciju na klimatske promjene, što je jedan od važnijih djelova Pariskog sporazuma. Ovo pokazuje kako su akcije koje su potrebne za postizanje otpornosti na katastrofe i adaptaciju na klimatske promjene integralni dijelovi šireg napora za ostvarivanje održivog razvoja. SDG 4 koji se odnosi na kvalitetno obrazovanje igra važnu ulogu u podizanju svijesti, izgradnji znanja i jačanju otpornosti na katastrofe među zajednicama. SDG 6, Čista voda i sanitarni uslovi, koji osigurava pristup sigurnoj vodi i sanitarnim objektima od suštinske je važnosti za stanovništvo pogođeno katastrofama, kako bi se spriječilo širenje bolesti preko vode i održali higijenski standardi. SDG 7, Pristupačna i čista energija, je ključan za odgovor na katastrofe zbog pristupa pouzdanim izvorima energije, uključujući napajanje hitnih skloništa, medicinskih ustanova i komunikacionih sistema. SDG 9, Industrija, inovacije i infrastruktura, u dijelu otpornosti infrastrukture i održive industrijalizacije je ključno za smanjenje rizika od katastrofa i osiguranje kontinuiteta usluga tokom i nakon katastrofa.

✓ **Sinergija i koherentnost politika**

Postizanje sinergije i koherentnosti između različitih politika i akcija potrebnih za ostvarivanje ciljeva SDGs, Sendai okvira, i Pariskog sporazuma je neophodno. Potreban je integrisan pristup koji prepoznaje međuzavisnost između politika smanjenja rizika od katastrofa, adaptacije na klimatske promjene i održivog razvoja, odnosno koordinisane i integrisane akcije na svim nivoima društva. Na primjer, politike koje promovišu održivo upravljanje prirodnim resursima ne samo da doprinose SDG, već i smanjuju rizik od katastrofa i pomažu u adaptaciji na klimatske promjene. Takođe, ne smijemo zaboraviti SDG 5 koji se odnosi na postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i djevojčica. U kontekstu kreiranja politika smanjenja rizika od katastrofa, SDG 5 je prioritetan jer ističe važnost uključivanja rodno osjetljivih pristupa u svim fazama smanjenja i upravljanja rizicima od katastrofa. Implementacija SDG 5 doprinosi stvaranju inkluzivnijeg i otpornijeg društva, što je ključno za efikasno upravljanje rizicima od katastrofa i postizanje održivog razvoja.

✓ Globalna i lokalna akcija

Konačno, povezanost između ovih okvira i ciljeva naglašava važnost globalne i lokalne akcije. Globalni sporazumi kao što su Sendai okvir i Pariski sporazum postavljaju međunarodne standarde i ciljeve, ali je njihova efikasna implementacija na lokalnom nivou ključna za ostvarivanje održivog razvoja. Lokalne zajednice su često na prvoj liniji suočavanja sa posljedicama katastrofa i klimatskih promjena, što naglašava potrebu za jačanjem lokalnih kapaciteta i otpornosti.

Slika 3. Korelacija između globalnih ciljeva Sendai okvira i globalnih Ciljeva održivog razvoja kroz zajedničke indikatore

Doprinos ciljeva smanjenja rizika od katastrofa održivom razvoju ogleda se u stvaranju otpornijih zajednica i infrastrukture, što doprinosi dugoročnoj stabilnosti i prosperitetu. Integracija ciljeva smanjenja rizika od katastrofa u održivi razvoj osigurava zaštitu ljudskih života, ekosistema i ekonomskih resursa, omogućujući dugoročnu održivost i otpornost društva na rizike i izazove. Osim toga, uspješna integracija ciljeva smanjenja rizika od katastrofa u održivi razvoj i obratno osigurava inkluzivan pristup resursima i pravdi, posebno za najranjivije zajednice, čime se postiže ravnoteža između ekonomskog napretka, socijalne pravde i zaštite životne sredine. Ova sinergija doprinosi dugoročnom prosperitetu društva i unapređuje otpornost na prirodne katastrofe i klimatske promjene.

Strateški ciljevi Strategije za smanjenje rizika od katastrofa i veza sa Ciljevima održivog razvoja (SDG):

- **Razumijevanje rizika od katastrofa:** Ovaj cilj dominantno podržava SDG 1, 2, 3, 5 i 15 i to kroz unapređenje svijesti o rizicima od katastrofa i njihovom uticaju na siromaštvo, glad, rodnu nejednakost, zdravlje i ekološku održivost. To podrazumijeva integraciju pitanja smanjenja rizika od katastrofa u različite sektore, prevashodno razvoj inkluzivnih politika koje imaju za cilj povećanje otpornost ruralnih i urbanih naselja, razvoj politike osiguranja, kao i zdravstvene politike stavljajući poseban akcenat na rodno odgovorni aspekt. Dalje, sistematsko prikupljanje i razvrstavanje podataka po različitim parametrima, kao što su baze podataka o štetama i gubicima, registri rizika, korišćenje alata, tehnologije i vještačke inteligencije neophodni su za razumijevanje postojećih i budućih rizika, posebno onih čiji je intenzitet pod uticajem klimatskih promjena.
- **Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa:** Ovaj cilj doprinosi SDG 11 i 17 kroz izgradnju kapaciteta za efikasno upravljanje katastrofama i jačanje globalnih partnerstava, međunarodne i regionalne saradnje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Fokus je na holističkom upravljanju rizicima od katastrofa, odnosno na uključivanju širokog spektra relevantnih aktera/ki, te na razvoju kulture smanjenja rizika od katastrofa i otpornosti, posebno sa akcentom na lokalni nivo. Dobro upravljanje podrazumijeva i izdvajanja dovoljno sredstava i definisanje budžeta za aktivnosti smanjenja rizika od katastrofa, zatim promociju ulaganja u prevenciju, kao i razvoj novih i inovativnih modela finansiranja.
- **Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti:** Ovaj cilj podržava SDG 6, 7, 9, 13 i 15 kroz investicije u infrastrukturu, energiju, vodu i mjere zaštite životne sredine radi smanjenja ranjivosti na katastrofe. Između ostalih, prioriteta su ulaganja u rješenja zasnovana na prirodi, odnosno rješenja zasnovana na ekosistemima kako bi se pojačali naponi u borbi protiv degradacije zemljišta, erozije, sniježnih lavina, suše, poplava i gubitka biodiverziteta, a sve sa ciljem smanjenja rizika od katastrofa i uticaja klimatskih promjena, odnosno postizanja održivog razvoja.
- **Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i obnovu:** Ovaj cilj podržava SDG 4, 5, 8 i 16 kroz obrazovanje, rodnu ravnopravnost, ekonomski razvoj i inkluzivnu obnovu nakon katastrofa. Kada je obrazovni sektor u pitanju potrebno je nastaviti uključivanje smanjenja rizika od katastrofa u školske programe na svim nivoima, posebno uzimajući u obzir ranjive grupe, zatim obezbijediti bezbjedno školsko okruženje kroz izradu planova zaštite i spašavanja za različite vrste rizika, kao i gradnju otporne infrastrukture. Potrebno je ojačati sposobnost institucija da se pripreme za katastrofe i reaguju na njih, kao i promociju mjera za smanjenje rizika u poslovnom okruženju, uključujući bezbjednost na radnom mestu. Ovaj cilj podrazumijeva i jačanje sistema komunikacije, odnosno uspostavljanja i razvoj multi-hazardnog sistema rane najave.

Operativni ciljevi ovog strateškog dokumenta doprinijeće ostvarenju Specifičnih ciljeva održivog razvoja (SDG) kroz sljedeće aktivnosti:

- **Predviđanje:** Poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa podržava SDG 13, 15 i 17 kroz jačanje sposobnosti predviđanja klimatskih promjena, ekoloških rizika i globalne saradnje.
- **Priprema:** Povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika podržava SDG 1, 3 i 4 kroz obrazovanje, podizanja svijesti kao i jačanje kapaciteta kako bi se osiguralo da zajednice mogu adekvatno reagovati na izazove koje donose klimatske promjene i rizici od katastrofa.
- **Uzbunjivanje:** Poboljšanje ranog upozoravanja doprinosi ostvarenju SDG 11 i 16 kroz efikasno uzbunjivanje i obavještanje građana i institucija o prijetnjama od katastrofa.
- **Odgovor:** Jačanje kapaciteta za odgovor podržava SDG 2, 6 i 9 kroz brzu i efikasnu intervenciju kako bi se osigurala sigurnost hrane, vode i infrastrukture.
- **Sigurnost:** Osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite doprinosi SDG 5, 7 i 8 kroz zaštitu ranjivih grupa, pristup energiji i podršku ekonomskom razvoju i obnovi nakon katastrofa.
- **Učiniti gradove otpornim:** Ovaj cilj podržava SDG 9, 11 i 15 kroz izradu lokalnih procjena, strateške i planske dokumentacije, jačanju tehničkih i administrativnih kapaciteta, te izgradnji otpornih infrastrukturnih sistema, urbanog planiranja i očuvanja ekosistema u urbanim sredinama.

Navedeni ciljevi ovog dokumenta u potpunosti su usaglašeni sa strateškim ciljem Nacionalne strategija održivog razvoja do 2030. godine u oblasti prirodnih resursa - *Ublažiti uticaje prirodnih i antropogenih katastrofa* definisanim mjerama.

Smanjenje rizika od katastrofa i Plan prilagođavanja na klimatske promjene

Poboljšanje sinergija između ciljeva Plana prilagođavanja na klimatske promjene u Crnoj Gori⁶⁸ i Ciljeva održivog razvoja ključna je kako bi se osiguralo učinkovito sprovođenje Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa⁶⁹, a koji posebno prepoznaje važnost ulaganja u inkluzivne, zelene i digitalne sisteme podržane novim strategijama i investicionim mehanizmima, uključujući Planove prilagođavanja na klimatske promjene.

⁶⁸ Plan prilagođavanja na klimatske promjene koncipiran je kao proces koji ima za cilj pružanje podrške u oblikovanju, koordinaciji, sprovođenju i praćenju nacionalnih inicijativa za upravljanje klimatskim rizicima. Glavni fokus Plana je identifikovanje konkretnih mjera koje se odnose na ključne klimatske ranjivosti u sektorima poljoprivrede, vode, turizma i zdravstva. Ovaj dokument obuhvata niz aktivnosti usmjerenih na jačanje otpornosti i povećanje kapaciteta Crne Gore za suočavanje sa negativnim posljedicama klimatskih promjena. Predstavlja početak dugoročnog procesa koji će rezultirati mjerama i koracima koje će voditi Crnu Goru ka otpornoj na klimatske promjene. Plan je trenutno u posljednjoj fazi pripreme.

⁶⁹ EFDRR Roadmap 2021 - 2030

Ekstremni vremenski i klimatski događaji, uključujući poplave, požare i suše, predstavljaju značajnu prijetnju prioritetnim sektorima identifikovanim u Planu prilagođavanja na klimatske promjene u Crnoj Gori. Sinergija Plana prilagođavanja na klimatske promjene sa Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa od veoma velike je važnosti za izgradnju klimatske otpornosti i postizanje SDG 13. U poljoprivredi, suše, poplave i ekstremne temperature mogu dramatično smanjiti prinose usjeva i oslabiti kvalitet tla. Diversifikacija usjeva, uzgoj sorti otpornih na ekstremne temperature, te primjena tehnologija za navodnjavanje i upravljanje vodom ključni su koraci u adaptaciji na klimatske promjene, ali i na razvoju otpornosti na katastrofe. Edukacija poljoprivrednika/ca o adaptivnim praksama takođe je važna, kao i sinergija politike smanjenja rizika od katastrofa i poljoprivredne politike.

Izgradnja otporne infrastrukture i razvoj zelenog/održivog turizma mogu pomoći ovom sektoru da se prilagodi promjenama u klimi. Osim toga, potrebno je sprovesti i unaprijediti sistem obavještanja i uzbunjivanja za korisnike/ce i preduzeća u turizmu, kao i uspostaviti program podizanja svijesti u zajednicama. Integracija turizma u opštinske planove zaštite i spašavanja za različite vrste rizika ključna je kako bi se osigurala sigurnost turista tokom nepogoda.

U oblasti zdravstva ključne aktivnosti su praćenje javnog zdravlja u kontekstu klimatskih promjena – uspostavljanje baza podataka, izrada strateške i planske dokumentacije za zaštitu javnog zdravlja od ekstremnih vremenskih uslova, te edukacija građana i građanki o mjerama samopomoći.

U sektoru voda, poplave i suše mogu ozbiljno ugroziti sigurnost vode za piće, poljoprivredu i industriju, te oštetiti vodovodnu infrastrukturu. Sprovođenje strukturnih mjera za zaštitu od poplava, promovisanje održivog korištenja vodnih resursa, mapiranje rizika od poplava i izrada međusektorskih planova za obalna područja direktno doprinosi adaptaciji na klimatske promjene. Razvoj sistema za rano upozoravanje na poplave i suše, te implementacija planskih mjera za ublažavanje šteta takođe su važni koraci.

Ukratko, integracija aktivnosti adaptacije - prilagođavanja u sektorske politike ne samo da će pomoći u smanjenju negativnih uticaja ekstremnih vremenskih događaja na prioritetne sektore, već će takođe unaprijediti opštu otpornost na katastrofe. Obrazovni programi i podizanje svijesti o klimatskim promjenama i smanjenju rizika od katastrofa u školama i među javnošću ključni su za povećanje opšte otpornosti društva. Posebnu pažnju treba posvetiti rješenjima zasnovanim na prirodi, odnosno rješenjima zasnovanim na ekosistemima čija je funkcija u rješavanju sistemskih izazova, kao što su klimatske promjene, gubitak biodiverziteta, rizik od katastrofa, degradacija ekosistema, bezbjednost vode, hrane i zdravlja ljudi. Prepoznavanje ovih rješenja i povećanje ulaganja u ove vrste projekata direktno će koristiti ugroženim zajednicama da pored smanjenja izloženosti i veće otpornosti na katastrofe, zaštite biodiverzitet i postignu bolje upravljanje prirodnim resursima.

Izgradnja kapaciteta u oblasti adaptacije igra ključnu ulogu u Planu prilagođavanja na klimatske promjene i naporima vezanim za smanjenje rizika od katastrofa, uključujući unapređenje infrastrukture, jačanje sistema rane najave, kao i promovisanje inicijativa za adaptaciju kako na nacionalnom, tako i lokalnom nivou. Investiranjem u izgradnju adaptivnih kapaciteta unapređuje se otpornost na uticaje klimatskih promjena i rizike od katastrofa.

3.3. Razrada ključnih aktivnosti za sprovođenje svakog od operativnih ciljeva

Strateški cilj	1. Razumijevanje rizika od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	1. Izrada Programa međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026 - 2029	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Crna Gora ima obavezu da podržava principe na kojima počiva razvojna politika EU, s ciljem podsticanja razvoja i ostvarivanja ciljeva održivog razvoja. U okviru ispunjavanja obaveza iz pregovaračkog procesa, usvojen je Zakon o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći. Takođe, potrebno je dalje usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, te je članom 7 Zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći definisano da prioritetne ciljeve i oblasti djelovanja za sprovođenje međunarodne razvojne saradnje i upućivanje međunarodne humanitarne pomoći utvrđuje Vlada Crne Gore, na predlog organa državne uprave nadležnog za vanjske poslove, kao i da predlog priprema Ministarstvo u koordinaciji sa organima državne uprave.</p> <p>Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024 – 2027 je definisano da Vlada Crne Gore u IV kvartalu 2025. godine usvoji Program međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026-2029, u koji će biti inkorporirani definisani celeksi.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 10, 16 i 17	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	/	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prema članovima 208-211 i 214 Lisabonskog ugovora, kao i smjernicama OECD-a, razvojna saradnja se definiše kao skup ekonomskih, finansijskih i tehničkih mjera, uključujući finansijsku pomoć, namijenjenih unapređenju ekonomskog i socijalnog razvoja zemalja u razvoju. Sa druge strane, humanitarna pomoć (koja je dio Službene Razvojne Podrške - Official Development Assisatance - ODA) kategoriše se kao kratkoročna pomoć za spašavanje života, smanjenje ljudske patnje i očuvanje čovjekovog dostojanstva i namijenjena je više stanovništvu nego državama, uz poštovanje principa humanosti, nepristrasnosti, neutralnosti i nezavisnosti. Stoga, Program utiče/razmatra ranjive grupe u partnerskim zemljama.	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024 - 2027	<u>Ciljana vrijednost</u> Izrada Programa međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026 – 2029 sa djelimičnom primjenom pravne tekovine EU, celeksi 42017Y0630(01) i 42008X0130(01)
Izvor provjere	Ministarstvo vanjskih poslova, sajt MVP-a i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo vanjskih poslova	
Partnerske institucije	Organi državne uprave i drugi subjekti u okviru partnerstva za održivi razvoj, u skladu sa Zakonom o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći	
Vremenski okvir	IV kvartal 2025	

Procjena troškova	Nema troškova opredijeljenih za ovu namjenu	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva vanjskih poslova	
Strateški cilj	1. Razumijevanje rizika od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	2. Savjetovanje sa direktorima obrazovno-vaspitnih ustanova	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Realizacija savjetovanja sa direktorima svih obrazovno-vaspitnih ustanova sa Strategijom djelovanja u aktivnostima izazvanim raznim hazardima. Savjetovanje će se realizovati na regionalnom principu na kojem će biti pozvano oko 300 direktora predškolskih, osnovnih i srednjih škola. Cilj savjetovanja: podizanje svijesti direktora obrazovnih – vaspitno ustanova u vezi planiranja i sprovođenja aktivnosti predviđenih Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Ne doprinosi	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Na savjetovanjima će učestvovati direktori/ce oba pola i primjena informacija sa savjetovanja na implementaciju AP bi se odnosila na sve zainteresovane aktere/ke koji učestvuju u realizaciji Strategije uvažavajući rodnu ravnopravnost i ranjive grupe.	
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u> Do sada je realizovano 4 savjetovanja	<u>Ciljana vrijednost</u> 6 novih savjetovanja sa obavezama u vezi sa implementacijom aktivnosti iz Strategije
Izvor provjere	Godišnji izvještaj o radu Zavoda za školstvo	
Nadležna institucija	Zavod za školstvo	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat zaštite i spašavanja	
Vremenski okvir	2025	
Procjena troškova	1.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za školstvo 100%	
Strateški cilj	1. Razumijevanje rizika od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	

Aktivnost	3. Ratifikacija međunarodnog Sporazuma o traganju i spašavanju u civilnom vazduhoplovstvu potpisanog između Crne Gore, Republike Srbije, Republike Slovenije i Republike Sjeverne Makedonije	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Agencija za civilno vazduhoplovstvo u saradnji sa MUPom i UPSUL radi na ratifikaciji krovnog međunarodnog Sporazuma (potpisan 2023. godine u Ohridu) koji će omogućiti lakše potpisivanje međudržavnih operativnih bilateralnih sporazuma između spasilačkih centara za traganje i spašavanje (RCC/MRCC) Ključni koraci: priprema teksta međunarodnog sporazuma za ratifikaciju i ratifikacija istog.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 17	
Adaptacija na klimatske promjene	Ne	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost
	Potpisan međunarodni sporazum	Ratifikovan međunarodni sporazum
Izvor provjere	Sajt Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo	
Nadležna institucija	Agencija za civilno vazduhoplovstvo	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Vremenski okvir	2025. godina	
Procjena troškova	/	
Potencijalni izvori finansiranja	/	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	1. Izrada planske dokumentacije u oblasti traganja i spašavanja na nacionalnom nivou za udese i nezgode u civilnom vazduhoplovstvu	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Zaštita i spašavanje sprovodi se na osnovu planova zaštite i spašavanja, koji se izrađuju i donose na tri nivoa (nacionalnom, opštinskom i preduzetnom nivou). Planovi zaštite i spašavanja izrađuju se na osnovu elaborata o procjeni rizika. Elaborat o procjeni rizika sastavni je dio plana zaštite i spašavanja. Ovaj proces podrazumijeva formiranje radne grupe od relevantnih subjekata sistema zaštite i spašavanja za izradu planske dokumentacije.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Planska dokumentacija na nacionalom nivou posebno će razmatrati oblast klimatskih promjena u posebnom poglavlju kao konketnog rizika i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti adaptaciji u okviru 4 prioritetna sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Planska dokumentacija će uzeti u obzir specifične ranjivosti žena i ranjivih kategorija stanovništva i ugraditi, gdje god je to moguće, rodno odgovorne i inkluzivne odredbe.	

Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen plan na nacionalnom nivou po važećoj metodologiji za izradu planova zaštite i spašavanja.	Ciljana vrijednost Novi plan na nacionalnom nivou izrađen shodno <i>Pravilniku o sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja elaborata o procjeni rizika na osnovu kojih se izrađuju planovi zaštite i spašavanja („Službeni list CG”, broj 31/17)</i> i <i>Pravilniku o bližem sadržaju i metodologiji izrade, načinu usaglašavanja, ažuriranja i čuvanja planova zaštite i spašavanja („Službeni list CG”, broj 34/17).</i>
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova, sajt MUP-a i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo i dr.	
Vremenski okvir	2029-2030 - Nacionalni plan traganja i spašavanja prilikom udesa i nezgoda u civilnom vazuhoplovstvu	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	2. Izrada plana komunikacija u slučaju elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Zbog blagovremenog i efikasnog reagovanja u slučaju elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća potrebno je definisati plan komunikacija svih subjekata u sistemu zaštite i spašavanja u slučaju navedenih nesreća. Ovaj proces podrazumijeva formiranje radne grupe od relevantnih subjekata sistema zaštite i spašavanja za izradu plana komunikacije.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13.	
Adaptacija na klimatske promjene	Plan komunikacije će doprinijeti efikasnijem sprovođenju politika i mjera prilagođavanja na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Plan komunikacija će doprinijeti efikasnijoj zaštiti ranjivih kategorija stanovništva.	
Indikatori	Polazna vrijednost 0 Ne postoji plan komunikacija u slučaju elementarnih nepogoda, većih i drugih nesreća	Ciljana vrijednost 1 Izrađen plan komunikacija u slučaju elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova, sajt MUP-a i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Svi subjekti u sistemu zaštite i spašavanja	

Vremenski okvir	2029-2030 - Plan komunikacija u slučaju elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća	
Procjena troškova	6.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	3. Izrada Preduzetnog plana za zaštitu i spašavanje od požara za Privredno društvo za gazdovanje šumama	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Sistem zaštite i spašavanja u Crnoj Gori počiva i sprovodi se na osnovu planova zaštite i spašavanja. U Procjeni rizika od katastrofa Crne Gore izvršena je identifikacija dominantnih rizika na teritoriji cjelokupne države i shodno ovom dokumentu potrebno je izraditi plansku dokumentaciju. Preduzetni plan Privrednog društava za gazdovanje šumama sastojat će se od Elaborata o procjeni rizika i Plana zaštite i spašavanja od požara. U skladu sa zakonom, nakon sprovedenog Javnog poziva, angažovaće se licencirano lice za izradu Preduzetnog plana za Privredno društvo za gazdovanje šumama.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, 17	
Adaptacija na klimatske promjene	Šumski ekosistemi su pod sve većim stresom zbog klimatskih promjena, neodrživog korišćenja i djelovanja čovjeka. Projekcija je da će opasnosti poput šumskih požara, gradacija štetnih organizama, suša i toplotnih talasa dovesti do češćih i intenzivnijih prirodnih katastrofa, dok šumski požari predstavljaju i prijetnju za zdravlje i imovinu ljudi. Elaborat o procjeni rizika i Plan zaštite i spašavanja od požara za Privredno društvo za gazdovanje šumama—Preduzetni plan, posebno će razmatrati oblast klimatskih promjena u posebnom poglavlju ili u okviru poglavlja koja tretiraju životnu sredinu.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Izrada Preduzetnog plana doprinijeće efikasnijoj zaštiti ranjivih kategorija stanovništva, s obzirom da su šumski požari izvor zagađenja vazduha.	
Indikatori	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	Izrađen Preduzetni plan za područnu jedinicu Pljevlja	Izrađen Preduzetni plan za Privredno društvo za gazdovanje šumama
Izvor provjere	Sajt Privredno društvo za gazdovanje šumama Sajt Uprava za gazdovanje šumama i lovištima	
Nadležna institucija	Privredno društvo za gazdovanje šumama	
Partnerske institucije	Licencirana lica za izradu planova zaštite i spašavanja	
Vremenski okvir	2025. godine, raspisivanje Javnog poziva i izbor izvršioca 2026. godine, izrađen i usvojen Preduzetni plan za Privredno društvo za gazdovanje šumama	
Procjena troškova	15.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Privrednog društva za gazdovanje šumama 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	

Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	4. Edukacija/Obuka zaposlenih za zaštitu od požara	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Obuku čuvara šuma, šumarskih tehničara i inženjera za zaštitu šuma za postupanja u slučaju pojave požara, praktičnu upotrebu opreme i sredstava za gašenje požara, sprovede Privredno društvo za gazdovanje šumama u saradnji sa opštinskim službama zaštite i spašavanja.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, 5,8,16	
Adaptacija na klimatske promjene	Šumski ekosistemi su pod sve većim stresom zbog klimatskih promjena, neodrživog korišćenja i djelovanja čovjeka. Projekcija je da će opasnosti poput šumskih požara, gradacija štetnih organizama, suša i toplotnih talasa dovesti do češćih i intenzivnijih prirodnih katastrofa, dok šumski požari predstavljaju i prijetnju za zdravlje i imovinu ljudi. Privredna društva, dužna su da, pod uslovima i na način propisan zakonom, učestvuju u zaštiti šuma od požara i da stave na raspolaganje alat, prevozna, tehnička i druga potrebna sredstva za zaštitu šuma.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Obuka će sadržati poseban dio koji se tiče rodne ravnopravnosti i zaštite ranjivih kategorija stanovništva. Taj dio obude će se zasnivati na Uputstvu za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva u svim aspektima smanjenja rizika od katastrofa koje će biti izrađeno u okviru Aktivnosti 6.	
Indikatori	Polazna vrijednost 200 needukovanih čuvara/ki šuma, šumarskih tehničara/ki i inženjera/ki za zaštitu šuma, po polu	Ciljana vrijednost 200 edukovanih čuvara/ki šuma, šumarskih tehničara/ki i inženjera/ki za zaštitu šuma, po polu
Izvor provjere	Privredno društvo za gazdovanje šumama, sajt Privrednog društvo za gazdovanje šumama	
Nadležna institucija	Privredno društvo za gazdovanje šumama	
Partnerske institucije	Opštinske službe za zaštitu i spašavanje	
Vremenski okvir	2025. godine, edukacija 30 čuvara šuma, šumarskih tehničara i inženjera 2026. godine, edukacija 50 čuvara šuma, šumarskih tehničara i inženjera 2027. godine, edukacija 30 čuvara šuma, šumarskih tehničara i inženjera 2028. godine, edukacija 30 čuvara šuma, šumarskih tehničara i inženjera 2029. godine, edukacija 30 čuvara šuma, šumarskih tehničara i inženjera 2030. godine, edukacija 30 čuvara šuma, šumarskih tehničara i inženjera	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet lokalne samouprave 100 %	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje-poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	5. Izrada i revidovanje/ ažuriranje planova zaštite i spašavanje - Preduzetni planovi NP Crne Gore	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore upravlja sa pet nacionalnih parkova, Parkom prirode Solana i Botaničkom baštom u Kolašinu. Izrađeni su Planovi zaštite i spašavanja od požara za pet nacionalnih parkova, ali su potrebni novi planovi za PP Solana i Botaničku baštu.	

	Planovi Z/S za pet nacionalnih parkova iz 2020. godine zahtevaju analizu i provjeru validnosti podataka, kao i procjenu novih rizika od požara zbog promjena u vegetaciji, degradiranim površinama i infrastrukturnim razvojem od tada. Stoga je neophodno utvrditi da li je potrebna revizija i izrada novih planova za područja nacionalnih parkova.	
CILJEVI održivog razvoja	<u>SDG 1, 2, 3, 5 i 15</u>	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Planovi zaštite i spašavanja od požara su ključni za adaptaciju na klimatske promjene, jer omogućavaju efikasno upravljanje sve češćim i intenzivnijim požarima uzrokovanim globalnim zagrijavanjem, a i razmatraće uticaj klimatskih promjena u posebnom poglavlju. Ovi planovi integrišu različite mjere i aktivnosti koje jačaju otpornost i adaptaciju ekosistema i zajednica na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Planovi Z/S obuhvataju najranjivije grupe stanovništva i uspostavljaju efikasan sistem zaštite stanovništava u ruralnim područjima nacionalnih parkova.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Donijeto 5 Plana Z/S za sve nacionalne parkove Crne Gore	Ciljana vrijednost Izrađen Plan Z/S za PP Solana Izrađen Plan Z/S za Botaničku baštu - Kolašin Sprovedena revizija postojećih Planova i donešena odluka o potrebi i izradi novih Planova Z/S za nacionalne parkove (5 ažuriranih ili 5 novih planova)
Izvor provjere	JP Nacionalni parkovi Crne Gore www.nparkovi.me	
Nadležna institucija	JP Nacionalni parkovi Crne Gore	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje, Ministarstvo ekologije ruralnog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	
Vremenski okvir	2025 - Sprovedena revizija postojećih Planova 2026 - Izrađen Plan Z/S za PP Solana 2025 - Izrađen Plan Z/S za Botaničku baštu – Kolašin 2026-2028 - Izrada novih Planova	
Procjena troškova	50.000 EUR	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet JP Nacionalni parkovi Crne Gore 0 - 50 % Donatorska sredstva (IPA fondovi) 50 - 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje-poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	6. Izraditi Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva u svim aspektima smanjenja rizika od katastrofa za sve institucije/organizacije koje su uključene u sistem smanjenja rizika od katastrofa	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizovati savjetovanje sa NVO-ima koji se bave zaštitom žena i ranjivih grupa stanovništva, nacionalnim i lokalnim institucijama i međunarodnim organizacijama 2. Uraditi prvi nacrt Uputstva na osnovu Izvještaja i preporuka sa savjetovanja 2. Prikupiti i proučiti slična uputstva/standardne operativne procedure i dobre prakse drugih zemalja i dopuniti nacrt 3. Organizovati sastanak sa svim institucijama/organizacijama iz oblasti smanjenja rizika od katastrofa radi usaglašavanja i dopune dokumenta i izrade finalnog Uputstva 4. Finalno Uputstvo staviti na web stranicu Crnogorskog informacionog sistema za različite vrste rizika https://www.meffis.me/ i poslati svim učesnicima/cama savjetovanja 	

CILJEVI održivog razvoja	SDG 11 i 17	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Ova aktivnost doprinosi inkluzivnijem pristupu u sprovođenju različitih mjera i aktivnosti u okviru sistema zaštite i spašavanja, čime se smanjuju rizici za žene i ranjive grupe u katastrofama izazvanim klimatskim promjenama.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Aktivnost direktno utiče na povećanje nivoa zaštite žena i ranjivih kategorija stanovništva od katastrofa, kroz strukturiran odgovor institucija/organizacija na njihove potrebe u svim segmentima zaštite.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 0	Ciljana vrijednost: 1 izrađeno uputstvo 10 muškaraca i 10 žena učesnika/ca sastanka sa institucijama
Izvor provjere	Izveštaj Direktorata o sprovođenju Strategije	
Nadležna institucija	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Crveni krst Crne Gore, NVO-i	
Vremenski okvir	2. kvartal 2026.	
Procjena troškova	3.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet MUP-a - Direktorat za zaštitu i spašavanje 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	7. Organizovati 3 obuke za podizanje kapaciteta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje za postupanje sa ranjivim kategorijama stanovništva, koristeći preporuke iz Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	1. Napraviti plan obuke i materijale/prezentacije, koristeći Uputstvo 2. Organizovati obuke za pripadnike/ce operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje 3. Pozvati izabrane predstavnike/ce NVO-a koji se bave zaštitom prava žena i ranjivih grupa da učestvuju kao predavači/ce 3. Uraditi detaljan izvještaj o obukama	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11 i 17	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Unapređenje kapaciteta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva podiže nivo spremnosti i adaptabilnosti sistema zaštite i spašavanja na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ova aktivnost direktno razmatra potrebe ranjivih grupa i aspekt rodne ravnopravnosti. Aktivnost takođe doprinosi izgradnji kapaciteta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje da postupaju na rodno senzitivnan i inkluzivan način.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 0	Ciljana vrijednost 3 obuke

		15 muškaraca i 5 žena pripadnika/ca operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje koji su učestvovali na obukama 3 predstavnika i 3 predstavnice NVO-a koji su kao predavači/ce učestvovali na obukama
Izvor provjere	Izveštaj Direktorata	
Nadležna institucija	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Crveni krst Crne Gore, NVO-i	
Vremenski okvir	4. kvartal 2026.	
Procjena troškova	6.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet MUP-a - Direktorat za zaštitu i spašavanje 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	8. Organizovati 1 savjetovanje godišnje sa predstavnicima/cama sistema obrazovanja i sistema socijalne zaštite u vezi sa izradom i unapređenjem preduzetnih planova za zaštitu i spašavanje u skladu sa Uputstvom za postupanje sa ženama i ranjivim grupama	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<ol style="list-style-type: none"> 1. U saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja (MRSS), Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija (MPNI) i Zavodom za školstvo, definisati listu učesnika/ca, agendu i uvodničare za pojedine teme. Cilj savjetovanja je da se, osim upoznavanja sa sadržajem uputstva, razmotri na koji način i u kom roku će se uraditi novi/unaprijediti postojeći preduzetni planovi za zaštitu i spašavanje za institucije unutar sistema obrazovanja i sistema socijalne zaštite 2. Uputiti pozive 3. Organizovati savjetovanje i formulisati zaključke i preporuke za institucije 4. Uraditi Izveštaj sa savjetovanja sa zaključcima i preporukama i uputiti ga na adrese svih institucija obrazovanja i socijalne zaštite 	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 4, 5, 8 i 16	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Unapređenjem preduzetnih planova za zaštitu i spašavanje osigurava se smanjenje rizika i veća otpornost obrazovnog sistema i sistema socijalne zaštite u slučajevima katastrofa izazvanih klimatskim promjenama.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Aktivnost doprinosi inkluzivnijem pristupu i unapređenju nivoa pripravnosti na katastrofe obrazovnih i socijalnih institucija kroz uključivanje odredbi Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama u preduzetne planove.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 0	Ciljana vrijednost Održana 4 savjetovanja 4 obrazovne institucije koje su uključile odredbe iz Uputstva u svoje preduzetne planove 4 institucija socijalne zaštite koje su uključile odredbe iz Uputstva u svoje preduzetne planove
Izvor provjere	Izveštaj sa savjetovanja	
Nadležna institucija	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje	

Partnerske institucije	Zavod za školstvo, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, Ministarstvo rada i socijalnog staranja	
Vremenski okvir	4. kvartal 2027, 2028, 2029 i 2030. Organizovati 1 savjetovanje godišnje	
Procjena troškova	8.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet MUP-a - Direktorat za zaštitu i spašavanje 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	9. Seminar: „Obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa“	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Akreditovani dvodnevni seminar za nastavnike/ce i stručne saradnike/ce za edukaciju u primjeni međupredmetnog programa “Obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa”. Planira se godišnje 5 seminara. Seminari se realizuju na lokalnom/regionalnom nivou. Zavod za školstvo šalje dopise obrazovno-vaspitnim ustanovama o vremenu, mjestu, agendi seminara i stručnom profilu nastavnika učesnika seminara. Cilj seminara je: podizanje nivoa svjesnosti i znanja direktora/ki obrazovno-vaspitnih ustanova, nastavnika/ca i stručnih saradnika/ca o obrazovanju u situacijama izazvanih raznim hazardima, kao i mjerama prevencije, pripremljenosti, intervencije i oporavka.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Edukacija obrazovnog kadra i školske uprave doprinosi podizanju svijesti i znanja obrazovnog sistema o klimatskim promjenama.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Na seminarima će učestvovati nastavnici/ce oba pola i primjena znanja sa seminara u nastavnom procesu odnosiće se na sve grupe učenika (pol, ranjivost, rizično ponašanje, manjine...). Dio seminara će biti posvećen predstavljanju Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama.	
Indikatori	<p><u>Polazna vrijednost</u></p> <p>Do sada održano 65 seminara, obučeno 1730 polaznika/ca</p>	<p><u>Ciljana vrijednost</u></p> <p>Ukupno 30 novih seminara (5 realizovanih seminara na godišnjem nivou, na kojima će prisustvovati do 150 nastavnika/ca i stručnih saradnika/ca (30 po seminaru), po polu i mjestu u kome se nalazi škola u kojoj rade</p> <p>Dobijanje sertifikata za ukupno 900 polaznika/ca seminara na osnovu urađenog praktičnog zadatka (priprema za čas, realizacija časova, fotografije sa odrađenih vježbi sa učenicima)</p>
Izvor provjere	Godišnji izvještaj o radu Zavoda za školstvo	
Nadležna institucija	Zavod za školstvo	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Vremenski okvir	2025-2026, 2027-2028, 2029-2030, U jednom dvogodišnjem AP realizovano po 10 seminara.	

Procjena troškova	30.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	40 % Budžet Zavoda za školstvo 60 % UNICEF ili druga međunarodna organizacija ili Fond za zaštitu i spašavanje	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	10. Seminar: „Psihosocijalna podrška djeci/učenicima/cama u stresnim situacijama“	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Akreditovani dvodnevni seminar za direktore/ke obrazovno-vaspitnih ustanova i stručne saradnike/ce (pedagozi/pegagoškinje i psiholozi/psihološkinje) za edukaciju. Planira se godišnje 2 seminara. Seminari se realizuju na lokalnom/regionalnom nivou. Zavod za školstvo šalje dopise obrazovno-vaspitnim ustanovama o vremenu, mjestu, agendi seminara i stručnom profilu nastavnika/ca - učesnika/ca seminara. Cilj seminara je: upoznati direktore/ke i stručne saradnike/ce u vaspitno–obrazovnim institucijama o važnosti osjetljivog i efikasnog reagovanja na potrebe djece i adolescenata/kinja u kriznim situacijama, kao i na osnovne principe komunikacije sa medijima u kriznim situacijama, kako bi se povećala mogućnost pružanja preciznih informacija sa aspekta zaštite djece i škole u cjelini.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Ne doprinosi	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Na seminarima će učestvovati direktori/ke i nastavnici/ce oba pola i primjena znanja sa seminara u nastavniom procesu odnosiće se na sve grupe učenika/ca (pol, ranjivost, rizično ponašanje, manjine...). Na seminaru će biti predstavljeno Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama.	
Indikatori	Polazna vrijednost Do sada održan 21 seminar, na kojima je bio prisutan ukupno 631 polaznik/ca (direktori/ce, pedagozi/pedagoškinje, psiholozi/psihološkinje i nastavnici/ce)	Ciljana vrijednost Ukupno 12 novih seminara (2 realizovana seminara na godišnjem nivou, na kojima će prisustvovati do 60 nastavnika/ca i stručnih saradnika/ca (30 po seminaru), po polu i po mjestu u kome se nalazi škola u kojoj rade Dobijanje sertifikata za ukupno 360 polaznika/ca seminara na osnovu urađenog praktičnog zadatka (izrađen Plan djelovanja u kriznim situacijama i uvršten u Godišnji plan i program ustanove)
Izvor provjere	Godišnji izvještaj o radu Zavoda za školstvo	
Nadležna institucija	Zavod za školstvo	
Partnerske institucije	Crveni krst Crne Gore	
Vremenski okvir	2025-2026, 2027-2028, 2029-2030, U jednom dvogodišnjem AP realizovano po 4 seminara na kojima je maksimalno bilo prisutno 120 direktora i stručnih saradnika.	
Procjena troškova	12.000 eura	

Potencijalni izvori finansiranja	20% Budžet Zavoda za školstvo, 20 % Budžet Crvenog krsta CG, 60% Budžet UNICEF-a ili druge međunarodne organizacije	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	11. Izrada izbornog predmeta u srednjoj školi - Prva pomoć	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Zavod za školstvo ili Crveni krst CG pokreće procedure izrade izbornog programa za osnovnu i srednju školu. Formira se međusektorska komisija od predstavnika Crvenog krsta, Zavoda za školstvo i Instituta za javno zdravlje. Komisija u roku od šest mjeseci treba da izradi radnu verziju programa. Potom se organizuje javna rasprava na kojem se mogu uvažiti relevantne sugestije za izradu finalne verzije programa. Program se nakon toga, sa stručnom podrškom Zavoda za školstvo, dostavlja na Nacionalnom savjetu za obrazovanje na usvajanje. Tada program postaje javno važeći. Učenici u osnovnoj i srednjoj školi ga potom mogu birati za izučavanje sadržaja koji on nudi.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Izrada programa doprinosi jačanju spremnosti obrazovnog sistema, djece i mladih za postupanje u vanrednim situacijama izazvanim klimatskim promjenama, čime se smanjuje ranjivost i jača otpornost građanstva na klimatske izazove.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	U ciljevima programa pored sazajnih obavezno se definišu i procesni ciljevi između kojih su i ciljevi koji se odnose na rodnu jednakost i poštovanje različitosti. Prilikom izrade programa, biće uzeto u obzir Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama.	
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u> Nema	<u>Ciljana vrijednost</u> Izborni program Prva pomoć usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje i postao javno važeći program.
Izvor provjere	Odluka Nacionalnog savjeta za obrazovanje, Službeni list Crne Gore	
Nadležna institucija	Zavod za školstvo	
Partnerske institucije	Crveni krst Crne Gore	
Vremenski okvir	2026	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	50% Budžet Zavoda za školstvo i 50% Crvenog krsta Crne Gore	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	12. Edukacija opštinskih timova za zaštitu i spašavanje	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Koordinacija i rukovođenje u sistemu zaštite i spašavanja predstavljaju najvažniji i najizazovniji segment. Suština predmetne edukacije je unapređenje znanja, informisanosti, efikasnosti i operativnosti svih članova/ca opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, a time i boljeg reagovanja ovih timova.	

	Ključne aktivnosti bile bi: 1. Ažuriranje spiskova svih opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, 2. Formiranje radne grupe od službenika/ca DZS i priprema istih za edukaciju, 3. Osmišljavanje i izrada potrebnih informativno-edukativnih materijala za edukaciju; 4. Sprovođenje aktivnosti po svim opštinama u Crnoj Gori	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11	
Adaptacija na klimatske promjene	Kroz edukaciju i štabne vježbe opštinskih timova za zaštitu i spašavanje direktno i indirektno će se članovi/ce ovih timova uključiti u konkretne mjere koje će doprinijeti adaptaciji u okviru sva 4 prioriteta sektora, zavisno od prirode djelatnosti subjekta zaštite i spašavanja iz kojeg dolaze	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Predmetna edukacija direktno će uticati na razumijevanje, odnos i konkretne aktivnosti članova/ca ovih timova prema ranjivim grupama, kako unutar sopstvenih ustanova/institucija/službi u kojima članovi timova rade, tako i u odnosu na lokalnu zajednicu iz koje dolaze. Prilikom edukacije, koristiće se Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva kao jedan od pomoćnih edukativnih materijala.	
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u> Dosadašnje edukacije i obuke opštinskih timova za zaštitu i spašavanje Po aktuelnom Pravilniku i Programu obučeni samo 1 opštinski tim za zaštitu i spašavanje	<u>Ciljana vrijednost</u> Edukacija 25 opštinskih timova za zaštitu i spašavanje
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova/Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Nadležna institucija	Jedinice lokalne samouprave/Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja iz kojih su članovi/ce opštinskih timova za zaštitu i spašavanje	
Vremenski okvir	2025/26 edukacija opštinskih timova za zaštitu i spašavanje u sjevernom regionu (11 opština: PLJ, ŽB,BP,MO, AN, PT, BA,GS,PL,PŽ,RO) 2027/28 edukacija opštinskih timova za zaštitu i spašavanje u središnjem regionu (7 opština: PG, CT, TZ, DG,ZT,KL,NK) 2029/30 edukacija opštinskih timova za zaštitu i spašavanje u primorskom regionu (6 opština HN,TV,KO,BD, BR,UL)	
Procjena troškova	50.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet MUP 20% Donacije 80%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	13. Izrada projektne dokumentacije u cilju zaštite od štetnog dejstva voda (poplava)	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Posljedica stvaranja nanosnih naslaga značajno smanjuje propusnu moć riječnog korita za vodu i izaziva bočnu eroziju korita koja može da ugrozi stabilnost i pouzdanost bliskih priobalnih nasipa i prouzrokuje poplave. Shodno navedenom, obaveza Uprava za vode je da prepozna lokacije na kojima pojava velikih voda može ugroziti infrastrukturne objekte (magistralni put, dalekovode, groblje i sl.). U cilju zaštite istih neophodno je pripremiti tehničku dokumentaciju tj. uraditi glavni projekat izgradnje obaloutvrda sa regulacijom korita rijeke Tare i Lima.	

CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11	
Adaptacija na klimatske promjene	Utjecaji klimatskih promjena u potpunosti su pokriveni izradom hidrauličkih proračuna na prihvat velikih voda u projektima regulacije rijeka.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Projektna dokumentacija koja će biti izrađena će obuhvatiti područja u kojima borave ranjive grupe	
Indikatori	Polazna vrijednost Pripremljen projektni zadatak za izradu projekta regulacije korita rijeke Lim	Ciljana vrijednost Izrada 5 projekata regulacije korita rijeke Tare i Lima
Izvor provjere	Uprava za vode, godišnji izvještaj o radu Uprave za vode i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	
Nadležna institucija	Uprava za vode	
Partnerske institucije	Sve Opštine na kojima gravitiraju rijeke Tara i Lim	
Vremenski okvir	2025 - Izrada projekta za izgradnju obaloutvrde sa regulacijom korita rijeke Lim u dužini 500 m u cilju zaštite od erozije prostora sa lokacijom pilane u Opštini Andrijevića 2026 - 2028 Izrada 2 projekta za izgradnju obaloutvrde sa regulacijom korita rijeke Tare i Lim, shodno godišnjem prioritetu lokacije na kojima pojava velikih voda može ugroziti infrastrukturne objekte 2028- 2030 - Izrada 2 projekta za izgradnju obaloutvrde sa regulacijom korita rijeke Tare i Lim, shodno godišnjem prioritetu lokacije na kojima pojava velikih voda može ugroziti infrastrukturne objekte	
Procjena troškova	500.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Uprave za vode 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	14. Usvajanje i ažuriranje Planova upravljanja rizicima od poplava	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Transpozicija zahtjeva iz Direktive EU o upravljanju rizicima od poplava (2007/60/EC) u nacionalni zakonodavni okvir za Priliminarnu procjenu rizika od poplava u Crnoj Gori u potpunosti je završena. Preliminarna procjena rizika od poplava (PFRA) obuhvata istorijske poplavne događaje i potencijalne buduće poplavne događaje koji mogu imati značajne štetne posljedice na zdravlje ljudi, životnu sredinu, kulturnu baštinu i privredne aktivnosti. Uprava za vode ima vodeću ulogu u implementaciji EU direktive o poplavama. U 2023. godini pripremljene su mape opasnosti i mape rizika od poplava i urađen je nacrt planova upravljanja rizicima od poplava za oba vodna područja. Finalizacija ovog procesa je usvajanje planova upravljanja rizicima od poplava od strane Vlade. Planovi se ažuriraju ukoliko dođe do promjene podataka utvrđenih planom uz uzimanje u obzir uticaja klimatskih promjena na pojavu poplava, pa je krajnji korak u ovom procesu ažuriranje planova upravljanja rizicima od poplava	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11	

Adaptacija na klimatske promjene	Utjecaji klimatskih promjena na identifikaciju područja za koje postoje značajni rizici od poplava u potpunosti su pokriveni radom na scenarijima ekstremnih poplavnih događaja	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Planovi upravljanja rizicima od poplava obuhvatiće i područja u kojima borave ranjive grupe	
Indikatori	Polazna vrijednost Nacrt planova upravljanja rizicima od poplava	Ciljana vrijednost Usvojeni i ažurirani planovi upravljanja rizicima od poplava
Izvor provjere	Sajt Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede; sajt Uprave za vode i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Uprava za vode	
Partnerske institucije	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za vodoprivredu	
Vremenski okvir	2025 -2026 - Ažuriranje planova upravljanja rizicima od poplava će se sprovesti u zavisnosti od promjene podataka utvrđenih planom uz uzimanje u obzir uticaja klimatskih promjena na pojavu poplava 2026 -2028 - Ažuriranje planova upravljanja rizicima od poplava će se sprovesti u zavisnosti od promjene podataka utvrđenih planom uz uzimanje u obzir uticaja klimatskih promjena na pojavu poplava 2028 – 2030 - Ažuriranje planova upravljanja rizicima od poplava će se sprovesti u zavisnosti od promjene podataka utvrđenih planom uz uzimanje u obzir uticaja klimatskih promjena na pojavu poplava	
Procjena troškova	200.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	EU IPA sredstva 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	15. Analiza podataka neophodnih za proglašavanje vanredne zaštite od štetnog dejstva voda (poplava)	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Na osnovu Zakona o vodama donijet je Opšti plan zaštite od štetnog dejstva voda za period od 2023. do 2028. godine. Vanredna zaštita od štetnog dejstva voda preduzima se u periodu nailaska velikih voda i podrazumijeva preduzimanje potrebnih tehničkih mjera. Vanredna zaštita od štetnog dejstva voda nastaje kada vodostaji na mjerodavnoj stanici dostignu nivo koji odgovara prvom stepenu opasnosti od poplava, a očekuje se i dalji porast vodostaja, ili kada je odbrambena linija ugrožena usljed dugotrajnih visokih vodostaja, kao i kada erozija zemljišta dostigne stepen koji može ugroziti privredne, saobraćajne ili druge objekte. Nedostatak koji je u praksi primijećen je nepoznavanje visine vodostaja na osnovu kojih će se proglasiti određeni stepen zaštite ili vanredna odbrana od poplava. Ova analiza će dati odgovore na četiri stepena opasnosti u zavisnosti od veličine opasnosti od nastanka poplava. Krajnji korak u ovom procesu je izmjena Opšteg plana sa nedostajućim podacima	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11, SDG 15	

Adaptacija na klimatske promjene	Opšti plan posebno će razmatrati oblast klimatskih promjena u posebnom poglavlju kao konketnog rizika i predvidjeti konkretne stepene opasnosti koji će doprinijeti adaptaciji u okviru sektora voda	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Proglašenje vanredne zaštite od štetnog dejstva voda (poplava) na određenom području obuhvatiće i ranjive grupe	
Indikatori	Polazna vrijednost Opšti plan zaštite od štetnog dejstva voda za period od 2023. do 2028. godine	Ciljana vrijednost Analiza podataka neophodnih za proglašavanje vanredne zaštite od štetnog dejstva voda (poplava) i donošenje novog Opšteg plana zaštite od štetnog dejstva voda shodno podacima
Izvor provjere	Godišnji izvještaj o radu Uprave za vode i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Opšti plan na sajtu Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i sajtu Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Uprava za vode	
Partnerske institucije	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje, Ministrastvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za vodoprivredu	
Vremenski okvir	2025-2026 Analiza podataka neophodnih za proglašavanje vanredne zaštite od štetnog dejstva voda (poplava) 2026-2028 - Izrada Opšteg plana zaštite od štetnog dejstva voda	
Procjena troškova	10.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Uprave za vode 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	16. Učešće na obukama, kursevima, vježbama i ostalim aktivnostima koji su vezani za upravljanje rizika od katastrofa (civilno – vojni odnosi CMR, CMI, civilno-vojna saradnja CIMIC, civilno – vojno planiranje u vanrednim situacijama CMEP, aktivnosti u oblasti hemijske, biološke, radiološke i nuklearne zaštite, zaštite na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara)	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	U cilju smanjenja rizika i eventualnih posljedica, fokus je na jačanju kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa i umrežavanju svih institucija, relevantnih sektora i zainteresovanih strana za djelovanje u slučaju katastrofa. Bilateralnom i saradnjom sa međunarodnim institucijama i organizacijama, Crna Gora je dobila novi kvalitet u oblasti zaštite i spašavanja i preuzela obavezu da se aktivno uključi u pripreme svjetske zajednice za stvaranje uslova za brzo reagovanje u slučaju prirodnih i drugih katastrofa. Nakon uspostavljanja sistema kroz vježbe kriznog upravljanja, na nacionalnom nivou i u okviru NATO sistema za odgovore na krize, periodično će se provjeravati sistem kriznog upravljanja, kapaciteti i sposobnosti Crne Gore da odgovori na različite bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4	
Adaptacija na klimatske promjene	Jačanje nivoa spremnosti i umrežavanje institucija za upravljanje rizicima od katastrofa direktno doprinosi jačanju adaptibilnosti i otpornosti Crne Gore na klimatske promjene.	

Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Angažovanje pripadnika/ca Vojske na zaštiti i spašavanju će se zasnivati na principima rodne ravnopravnosti i inkluzivnosti koji su definisani ciljevima Strategije implementacije Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i bezbjednost.						
Indikatori	Polazna vrijednost U toku 2023. godine 2 pripadnika/ce Vojske su pohađala obuke iz kriznog upravljanja			Ciljana vrijednost U narednih 6 godina je planirano da se 24 pripadnika/ce MO i Vojske na obuke, kurseve i seminare za upravljanje rizicima od katastrofa			
Izvor provjere	Ministarstvo odbrane i sajt Vlade Crne Gore						
Nadležna institucija	Ministarstvo odbrane – Vojska Crne Gore						
Partnerske institucije	Svi subjekti sistema zaštite i spašavanja						
Vremenski okvir	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	12.000€	12.000€	12.000€	12.000€	12.000€	12.000€	
Procjena troškova	72.000 eura						
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet – Ministarstvo odbrane 100%						
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa						
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa						
Aktivnost	17. Jačanje otpornosti kulturne baštine na rizike od katastrofa						
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Uključivanje upravljanja rizicima od katastrofa u strateške i planske dokumente vezane za kulturnu baštinu, kroz reviziju postojećih ključnih dokumenata za uključivanje aspekata upravljanja rizicima i eventualnu izradu novih; Planiranje i sprovođenje konzervatorskih aktivnosti na kulturnim dobrima koja su u lošem stanju, kroz razvoj konzervatorskih projekata i programa zaštite kulturnih dobara na osnovu procjene stanja; Osiguravanje finansijskih sredstava i resursa za obnovu putem državnih fondova i međunarodne pomoći.						
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 8,SDG 11 Jačati kapacitet kulturnih institucija na svim nivoima i uspostaviti održivi sistem finansiranja SDG 4 (4.7), SDG 8 (8.9) i SDG 11 (11.4); Unaprijediti efikasan sistem zaštite kulturne baštine na svim nivoima SDG 4 (4.7), SDG 8 (8.9) i SDG 11 (11.4); Unaprijediti zaštitu kulturne baštine na svim nivoima SDG 11 (11.4) i SDG 8 (8.9); Unaprijediti održivo korišćenje i upravljanje kulturnom baštinom SDG 11 (11.4) i SDG 8 (8.3 i 8.9).						
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Integracija zaštite kulturne baštine u strategije adaptacije na klimatske promjene je od suštinske važnosti. Time se štiti kulturna baština ne samo od trenutnih rizika, već se i osigurava njena dugoročna otpornost na buduće klimatske promjene, čime se podržavaju ciljevi održivog razvoja i jača ukupna otpornost zajednica. Veza između upravljanja rizicima od katastrofa za zaštitu kulturne baštine i adaptacije na klimatske promjene može se objasniti kroz nekoliko ključnih aspekata. Klimatske promjene						

	povećavaju učestalost i intenzitet prirodnih katastrofa poput zemljotresa, poplava, oluja, suša i ekstremnih temperatura, što direktno ugrožava kulturnu baštinu. Stoga, mjere za zaštitu kulturne baštine moraju biti integrisane s naporima za adaptaciju na klimatske promjene, a konkretne mjere će doprinijeti adaptaciji u okviru 4 prioritetna sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade planskih dokumenata biće integrisan rodni i inkluzivni aspekt, kako bi se integrisale različite potrebe i kapaciteti svih članova/ca zajednice i osiguralo da kulturna baština koristi svima.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Donesen Menadžment plan Područja Kotora usvojen od Vlade CG Osnovan Savjet za upravljanje Područjem Kotora – Vlada donijela Odluku; Donesen Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2023. g usvojen od Vlade CG.	Ciljana vrijednost Revidovan Menadžment plan Područja Kotora Osnovan novi Savjet za upravljanje Područjem Kotora Ministarstvo kulture i medija uradilo Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara - Vlada usvojila
Izvor provjere	Sajt Ministarstva kulture i medija i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo kulture i medija	
Partnerske institucije	Javne ustanove iz oblasti kulture Javne ustanove i državni organi iz oblasti kulturne baštine	
Vremenski okvir	- 2025: Formiranje novog Savjeta za upravljanje Područjem Kotora - 2025: Revizija Menadžment plana za upravljanje Područjem Kotora - 2025: Donošenje Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025.g. sa finansijskim pokazateljima i kulturnim dobrima koja zahtijevaju konzervatorski i istraživački tretman, sa ciljem poboljšanja njihovog postojećeg stanja - 2026: Donošenje Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2026. sa finansijskim sredstvima i kulturnim dobrima koja zahtijevaju konzervatorski i istraživački tretman, sa ciljem poboljšanja njihovog postojećeg stanja	
Procjena troškova	Ukupno: 1.760.000 eura - 2025: Formiranje novog Savjeta za upravljanje Područjem Kotora - 2026: Revizija Menadžment plana za upravljanje Područjem Kotora - 10.000 eura - 2025: Donošenje Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025 - 850.000 eura - 2026: Donošenje Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2026 - 900.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva kulture i medija 95% Budžeti institucija i organa državne uprave koji sprovode aktivnosti 5%	
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	18. Izmjene i dopune Zakona o hidrometeorološkim poslovima u domenu tretiranja ekstremnih situacija	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Zakonom o hidrometeorološkim poslovima definisati ocjenu hazarda koji su prepoznati u Procjeni rizika od katastrofa Crne Gore. Ovaj proces podrazumijeva formiranje radne grupe, javnu raspravu, odgovore na pitanja javne rasprave i izradu Nacrta zakona i usvajanje od strane Vlade Crne Gore.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 1,2,15	
Veza sa Adaptacijom na	Izmjene i dopune Zakona će doprinijeti adaptaciji u okviru 4 prioritetna sektora Plana prilagođavanja na klimatske promjene.	

klimatske promjene		
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Razmatraće ranjive grupe, zato što će se hidrometeorološki poslovi obavljati i na područjima na kojima borave ranjive grupe	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> Izrađen predlog izmjena i dopuna Zakona o hidrometeorološkim poslovima	<u>Ciljana vrijednost</u> Usvojene izmjene i dopune Zakona o hidrometeorološkim poslovima
Izvor provjere	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, sajt ZHMS i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Vlada Crne Gore	
Partnerske institucije	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju - ZHMS	
Vremenski okvir	2025-2026.	
Procjena troškova	4.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 100%	
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	19. Donošenje Zakona o seizmološkim poslovima	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Zakon o radu državnog organa zaduženog za poslove seizmologije definiše seizmološku djelatnost i principe rada, monitoring i ocjenu hazarda. Pod djelatnošću se podrazumijevaju oblasti u nadležnosti Države koje se dodjeljuju seizmološkoj službi na osnovu polja rada. Takođe zakon definiše način, obim rada, opis rada i na osnovu navedenog, strukturu zaposlenih. Ovaj proces podrazumijeva formiranje radne grupe za definisanje teksta Nacrta zakona, izradu Nacrta zakona, sprovođenje javne rasprave, odgovore na pitanja sa javne rasprave i usvajanje Predloga zakona od strane Vlade Crne Gore	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 1,2,15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Kroz donošenje Zakona moguće je unaprijediti ključne aspekte vezane uz procjenu, prevenciju i upravljanje rizicima izazvanim klimatskim promjenama u 4 prioritetne oblasti koje je definisao Plan prilagođavanja, čime će se osigurati bolja pripremljenost sistema za podizanje novoa otpornosti i adaptabilnosti građanstva na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Zakonom će se podstaći učešće žena i ranjivih kategorija stanovništva u procesima procjene seizmičkih rizika i planiranja mjera prilagođavanja. Takođe, Zakon može predvidjeti posebne programe i mjere pomoći za ranjive kategorije, npr. prioritetni pristup u spašavanju, pružanju medicinske i psihosocijalne pomoći i obnovi stambenih objekata. Prilikom izrade Zakona, biće uzeto u obzir Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama.	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> Izrađen predlog nacrta Zakon o seizmološkim poslovima	<u>Ciljana vrijednost</u> Usvojen Zakon o seizmološkim poslovima

Izvor provjere	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, sajt ZHMS i Vlade	
Nadležna institucija	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Vlada Crne Gore	
Partnerske institucije	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Vremenski okvir	2025-2026	
Procjena troškova	15.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 100%	
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	20. Obuka meteorologa/škinja za primjenu mašinskog učenja i vještačke inteligencije u meteorologiji	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Evropski centar za srednjoročnu prognozu vremena ECMWF u svom programu obuka organizuje radionice za države članice ECMWF-a o primjeni mašinskog učenja i vještačke inteligencije u prognozi vremena. Vještačka inteligencija i mašinsko učenje generiše veliki broj podataka i sve više ima operativnu primjenu u numeričkoj prognozi vremena.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 13,15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Podizanje kapaciteta stručnjaka/inja za meteorologiju doprinosi efikasnijem sprovođenju mjera Programa prilagođavanja u 4 prioriteta sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> U ZHMS-u nema obučanih meteorologa/škinja za primjenu mašinskog učenja i vještačke inteligencije u prognozi vremena	<u>Ciljana vrijednost</u> Realizovana jednomjesečna obuka u ECMWF, obučan jedan/na meteorolog/škinja za primjenu mašinskog učenja i vještačke inteligencije u prognozi vremena
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Nadležna institucija	ZHMS	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	2025	
Procjena troškova	20.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 100%	

Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	21. Pripremne aktivnosti za izradu druge generacije Eurokoda 8	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	U cilju usklađivanja sa standardima EU potrebna je izrada druge generacije Eurokoda 8 - Projektovanje seizmički otpornih konstrukcija. Da bi se blagovremeno realizovala ova aktivnost potrebno je prikupljanje različitih vrsta podataka (geoloških, tektonskih, seizmoloških, podataka o seizmičnosti i vrsti seizmičnosti). Takođe, potrebno je pokrenuti aktivnosti oko pisanja projekata, traženja izvora finansiranja.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11, 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Prilikom prikupljanja podataka za izradu Eurokoda 8 biće uzeti u obzir 2 prioritetna sektora u okviru Plana prilagođavanja na klimatske promjene – turizam i sektor voda.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> Nesistematizovani podaci za izradu Eurokoda 8	<u>Ciljana vrijednost</u> Prikupljeni i sistematizovani svi potrebni podaci za izradu Eurokoda 8
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Sektor za seizmologiju	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Partnerske institucije	ZHMS – Sektor za seizmologiju, Zavod za geološka istraživanja	
Vremenski okvir	2025-2026.	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	22. Obuka za rad sa WISKI bazom hidroloških podataka	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Obuka kadra za rad sa WISKI bazom obezbjeđuje korišćenje svih mogućnosti obrade i analize hidroloških podataka, kao i dobijanje informacija i podataka u realnom vremenu. Angažovanje eksternog eksperta/kinje za obuku kadra u sektoru za hidrologiju za korišćenje hidrološke baze podataka WISKI	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11, 13	
Veza sa Adaptacijom na	Podizanje kapaciteta kadra u sektoru hidrologije za obradu i analizu hidroloških podataka direktno doprinosi boljoj pripremljenosti sistema za sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u sektoru voda	

klimatske promjene		
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izbora inženjera/ki za obuku, vodiće se računa o zastupljenosti oba pola.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Prezentacija o mogućnostima koju baza pruža prisustvovalo 6 inženjera/ki	Ciljana vrijednost Realizacijom jedne obuke obučeno 6 inženjera/ki za rad sa bazom podataka i izradu raspoloživih produkata unutar WISKI baze Broj obučenih inženjerki
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju ZHMS, izvještaj o radu	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	IV kvartal 2025.	
Procjena troškova	10.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 100%	
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	23. Migracija podataka u hidrološku bazu WISKI	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Prenos raspoloživih starih baza hidroloških podataka u novu WISKI bazu, kao i import podataka za monitoring podzemnih voda u odgovarajuću bazu podataka (postojeća WISKI ili neka druga). Cilj realizacije ove aktivnosti je kompletiranje baze podataka i njen rad u punom kapacitetu. Raspisivanje tendera, odabir i angažovanje eksperta/kinje za migraciju podataka.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11, 13	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Migracijom podataka iz starih baza u novu WISKI bazu osiguraće se efikasnije planiranje, sprovođenje i monitoring u sektoru voda, koji je jedan od 4 prioriteta sektora u okviru Plana prilagođavanja.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Migracija hidroloških podataka iz Excel-a, ASCII baze (editorska baza)	Ciljana vrijednost Hidrološki podaci i podaci o monitoringu podzemnih voda u jedinstvenoj bazi podataka - WISKI baza
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju - Sektor za hidrologiju	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	

Partnerske institucije					
Vremenski okvir	2025				
Procjena troškova	10.000 eura				
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 100%				
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa				
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa				
Aktivnost	24. Revitalizacija mreže stanica za podzemne vode				
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Obilazak terena od strane stručnih lica u cilju dobijanja više informacija o stanju bušotina i njihovim karakteristikama. Ovo, između ostalog, podrazumijeva mjerenje dubine bušotina, kao i procjenu da li je dubina bušotine zadovoljavajuća za dobijanje kvalitetnih podataka. Nadalje, prikupiti sve neophodne podatke o samim bušotinama, tj. sastavu zemljišta, kote i slično. Takođe, potrebno je utvrditi lokacije od značaja za monitoring podzemnih voda.</p> <p>Realizacijom ove aktivnosti dobiće se jedinstvena baza meta podataka i pouzdanosti podataka o mreži stanica podzemnih voda, kao i informacija o potrebama i nedostacima vezanim za opremu i njeno funkcionisanje.</p>				
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11, 6				
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Doprinosi efikasnijem sprovođenju Plana prilagođavanja u 4 prioritetna sektora				
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne				
Indikatori rezultata	<table border="1"> <thead> <tr> <th><u>Polazna vrijednost</u></th> <th><u>Ciljana vrijednost</u></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sadašnja mreža ima 46 podzemnih stanica gdje kvalitet nekih stanica nije dobar ili je sumnjiv</td> <td>Uspostavljena kvalitetna mreža od 46 stanica za podzemne vode i monitoring podzemnih voda</td> </tr> </tbody> </table>	<u>Polazna vrijednost</u>	<u>Ciljana vrijednost</u>	Sadašnja mreža ima 46 podzemnih stanica gdje kvalitet nekih stanica nije dobar ili je sumnjiv	Uspostavljena kvalitetna mreža od 46 stanica za podzemne vode i monitoring podzemnih voda
<u>Polazna vrijednost</u>	<u>Ciljana vrijednost</u>				
Sadašnja mreža ima 46 podzemnih stanica gdje kvalitet nekih stanica nije dobar ili je sumnjiv	Uspostavljena kvalitetna mreža od 46 stanica za podzemne vode i monitoring podzemnih voda				
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju sektor za hidrologiju, Izvještaj o radu				
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju				
Partnerske institucije	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Uprava za vode				
Vremenski okvir	2025-2026				
Procjena troškova	25.000 eura				
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 40% IPA fondovi 60%				

Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	25. Obuka zaposlenih u Sektoru za hidrologiju o vrsti opreme za mjerenje podzemnih voda i nivoa površinskih voda i načinom rada iste	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Oprema za mjerenje nivoa podzemnih i površinskih voda, prema preporuci WMO-a treba da bude istog tipa. Poštujući te preporuke u Odsjeku za hidrologiju postojeća oprema je tipa OTT. Da bi se ojačali tehnički i administrativni kapaciteti potrebno je da službenici/ce iz Sektora hidrologije prođu obuku o vrsti i načinu rada opreme koja se koristi za mjerenje nivoa podzemnih i površinskih voda.</p> <p>Za sprovođenje ove aktivnosti potrebno je organizovati i obezbijediti obilazak OTT predstavništva u cilju upoznavanja sa opremom na terenu i metodom rada. Cilj realizacije ove aktivnosti je jačanje administrativnih kapaciteta za kvalitetniji rad mreže hidroloških stanica</p>	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 13, 6	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Podizanje kapaciteta službenika/ca sektora hidrologije doprinosi boljoj pripremljenosti sistema za sprovođenje Plana prilagođavanja u sektoru voda.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izbora službenika/ca za obuku, vodiće se računa o učešću oba pola.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Službenici/ce iz Sektora za hidrologiju nisu prošli obuku ovog tipa	Ciljana vrijednost Obučena 3 službenika/ce iz Sektora za hidrologiju za ispravno funkcionisanje opreme i kvalitetan monitoring podzemnih voda Broj obučenih žena
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju sektor za hidrologiju	
Nadležna institucija	Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	2027	
Procjena troškova	15.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 100%	
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	26. Izrada planske dokumentacije za zaštitu i spašavanja obrazovno-vaspitnih ustanova za zgradu Ministarstva prosvjete, nauka i inovacija, Zavoda za školstvo i Ispitnog centra	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Kako Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija treba da bude nosilac Strategije u oblasti obrazovanja, ono treba da predstavlja model ponašanja i aktivnosti u ovoj oblasti. Zadatak MPNI-a je da to planira i da izradi Planove zaštite i spašavanja u od zemljotresa i požara za označeni objekat.	

	Koraci: odabir lica za izradu planova, izrada planova i objavljivanje spiska na sajtu MPNI.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Izradom planova se podiže kapacitet obrazovnog sistema za prilagođavanje na klimatske promjene, kao i za podizanje nivoa otpornosti i adaptabilnosti stanovništva.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Izrađenim planovima biće obuhvaćeni svi zaposleni u ovom objektu, kao i sve vrste ranjivih kategorija koje svakodnevno provode određeni dio vremena u označenom objektu. Prilikom izrade planova, biće korišćeno Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva	
Indikatori	Polazna vrijednost Nema izrađenih planova zaštite i spašavanja od požara i zemljotresa	Ciljana vrijednost Broj izrađenih planova zaštite i spašavanja od zemljotresa i požara za objekat u kome se nalaze službenici/ce MPNI, ZZŠ i IC, po mjestu
Izvor provjere	Uvid u dokumentaciju i infrastrukturu cijele zgrade	
Nadležna institucija	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	
Partnerske institucije	Zavod za školstvo, Ispitni centar, Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Vremenski okvir	2025. godina	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Ministarstvo prosvjete, nauke i novacija 100%	
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	27. Izrada planske dokumentacije u oblasti zaštite i spašavanja za sve obrazovno-vaspitne ustanove u Crnoj Gori	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Po Zakonu o zaštiti i spašavanju sve obrazovno-vaspitne ustanove u Crnoj Gori treba da imaju izrađene Planove zaštite i spašavanja i da imaju obezbijeđena neophodna infrastrukturna sredstva za preventivno, operativno i sanaciono postupanje u situacijama izazvanim različitim hazardima. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija za narednih šest godina treba da obezbijedi namjenska budžetska sredstva za ovu oblast koja će godišnje rasporediti. Koraci: definisanje ustanova za koje će se radi preduzetni planovi zaštite i spašavanja, odabir lica za izradu planova, izrada planova i objavljivanje spiska na sajtu MPNI.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Izradom planova se podiže kapacitet obrazovnog sistema za prilagođavanje na klimatske promjene, kao i za podizanje nivoa otpornosti i adaptabilnosti stanovništva.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Izrada planova zaštite i spašavanja jednaka je korist i za osobe sa različitim specifičnostima koje podrazumijeva pol, ranjivost, rizično ponašanje, manjine iz razloga što se ista i nalaze u označenim objektima. Prilikom izrade planova, biće korišćeno Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama	
Indikatori	Polazna vrijednost 45 izrađenih Planova zaštite i spašavanja obrazovno-vaspitnih ustanova	Ciljana vrijednost 150 planova zaštite i spašavanja obrazovno-vaspitnih ustanova za različite rizike

Izvor provjere	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, Podaci o obrazovno-vaspitnim ustanovama koje imaju izrađene planove zaštite i spašavanja će biti javno dostupni na web stranici MPNI-a.	
Nadležna institucija	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	
Partnerske institucije	MUP – Direktor za zaštitu i spašavanje i obrazovno-vaspitne ustanove	
Vremenski okvir	2025-2026, 2027-2028, 2029-2030. U jednom dvogodišnjem AP realizovana izrada preduzetnih planova po 50 obrazovno-vaspitnih ustanova. Ukupno za sva tri AP izrađeno 150 planova zaštite i spašavanja za obrazovno-vaspitne ustanove	
Procjena troškova	300.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija 30% Donacije 40% Međunarodni izvori finansiranja 30%	
Strateški cilj	2.Jaćanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	28. Izmjene i dopune Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>U Luci Bar i Luci Kotor postoji sistem upravljanja sigurnošću, koji je i zakonska obaveza, dok manje luke i marine nisu u obavezi da uspostave isti, što bi trebalo urediti izmjenama zakona. Naime, sistem upravljanja sigurnošću uspostavljen je u lukama Bar i Kotor, a dodatnim izmjenama bi se za to obavezale i: Luka Budva, Luka Zelenika i brodogradilišna Luka Bijela, te Marina Bar, Marine Porto Montenegro, Porto Novi, Luštica, Lazaro u Meljinama.</p> <p>Dodatno bi propisima trebalo prepoznati još Luku Risan i Luku Ulcinj, koje trenutno propisi uopšte ne prepoznaju kao luke.</p> <p>Ovom aktivnošću smanjuje se rizik od požara- ugrožavanja infra i/ili supra strukture i/ili živih bića eksplozijom i/ili požarom na benzinskim stanicama ili rezervoarima sa naftnim derivatima ili opasnim teretima u Luci Bar ili drugim lukama ili marinama u Crnoj Gori.</p> <p>Zakon se ovim izmjenama i dopunama usaglašava sa direktivama EU u oblasti sigurnosti plovidbe i ali i konvencijama međunarodnih pomorskih organizacija.</p> <p>Ključni koraci formiranje radne grupe, izrada Nacrta zakona, sprovođenje javne rasprave, usvajanje predloga Zakona od strane Vlade Crne Gore i usvajanje Zakona u Skupštini.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 9 i 12	
Adaptacija na klimatske promjene	Doprinosi prioritetnim sektorima Plana prilagođavanja na klimatske promjene, posebnu sektoru koji se odnosi na turizam	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade predloga izmjena i dopuna Zakona, biće uzet u obzir rodni i inkluzivni aspekt koji je ugrađen u Plan prilagođavanja klimatskim promjenama (sektor turizma), kao i Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva, kako bi se obezbijedio siguran pristup lukama za osobe sa invaliditetom i druge ranjive kategorije i korišćenje lučke infrastrukture.	
Indikatori	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost
	Trenutnim zakonskim rješenjem obaveza uspostavljanja sistema upravljanja sigurnošću je obaveza samo većih luka (luke Bar i Kotor).	Uspostavljanja sistema upravljanja sigurnošću Izmijenjen Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe, kojim bi se prepoznale još 10 manjih luka i marina i obavezale na uspostavljanje sistema upravljanja sigurnošću.

Izvor provjere	Sajt Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Nadležna institucija	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Partnerske institucije	Mnistarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje, Vojska Crne Gore, Jedinice lokalne samouprave	
Vremenski okvir	2026. godina	
Procjena troškova	Izmjena zakona ne iziskuje troškove	
Potencijalni izvori finansiranja	/	
Strateški cilj	2.Jaćanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	29. Implementacija izmjena i dopuna Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe - Uspostaviti sistem upravljanja sigurnošću u svim lukama i marinama	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Trenutno dvije luke u Crnoj Gori imaju uspostavljen sistem upravljanja sigurnošću (Luka Bar i Luka Kotor), što je i zakonska obaveza, dok bi planiranim izmjenama Zakona trebalo obavezati sse luke i marine u državi, i to: Luka Budva, Luka Zelenika i brodogradilišna Luka Bijela, te Marina Bar, Marine Porto Montenegro, Porto Novi, Luštica, Lazaro u Meljinama, a dodatno bi propisima trebalo prepoznati još Luku Risan I Luku Ulcinj, koje trenutno propisi uopšte ne prepoznaju kao luke.</p> <p>Ovom aktivnošću smanjuje se rizik od požara- ugrožavanja infra i/ili supra strukture i/ili živih bića eksplozijom i/ili požarom na benzinskim stanicama ili rezervoarima sa naftnim derivatima ili opasnim teretima u Luci Bar ili drugim lukama ili marinama u Crnoj Gori.</p> <p>Ključni koraci: Upoznavanje donosilaca odluka sa odredbama Zakona, donošenje podzakonskih akata u skladu sa Zakonom i međunarodnim standardima u ovoj oblasti, uspostavljanje sistema upravljanja sigurnošću u svim lukama i marinama.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 9 i 12	
Adaptacija na klimatske promjene	Doprinosi prioritetnim sektorima Plana prilagođavanja na klimatske promjene, posebno sektoru koji se odnosi na turizam	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom sprovođenja izmjena i dopuna Zakona, biće uzet u obzir rodni i inkluzivni aspekt koji je ugrađen u Plan prilagođavanja klimatskim promjenama (sektor turizma), kao i Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva, kako bi se obezbijedio siguran pristup lukama za osobe sa invaliditetom i druge ranjive kategorije i korišćenje lučke infrastrukture.	
Indikatori	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost
	Trenutnim zakonskim rješenjem obaveza uspostavljanja sistema upravljanja sigurnošću je obaveza samo većih luka (luke Bar i Kotor).	Uspostavljeni sistemi upravljanja sigurnošću u Lukama Budva, Luka Zelenika i brodogradilišnja Luka Bijela, Marina Bar, Marine Porto Montenegro, Porto Novi, Luštica, Lazaro u Meljinama
Izvor provjere	Sajt Ministarstva saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Nadležna institucija	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Partnerske institucije	Mnistarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje, Vojska Crne Gore, Jedinice lokalne samouprave	

Vremenski okvir	2028. godina	
Procjena troškova	2.000.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet koncesionara ili Javno preduzeće morsko dobro 100 %	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1.Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	30. Izmjene i dopune Zakona o bezbjednosnoj zaštiti brodova i luka	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izmjenama i dopunama Zakona, odnosno usaglašavanjem sa direktivama EU, kojim se uređuje način bezbjednosne zaštite brodova i luka za pristajanje i sidrenje brodova, postupci u slučaju događaja kojim se ugrožava ili se može ugroziti bezbjednost broda i luke, podigao bi se nivo bezbjednosti saobraćanja brodova, te se samim tim smanjuje rizik od pomorskih nezgoda: udar i/ili sudar i/ili nasukanje, odnosno ugrožavanje maritimne, a i sigurnosti lučke infra i/ili supstrukture i/ili živih bića udarom broda prilikom uplovljenja ili isplavljenja u njih i/ili druge već privezane plovne objekte u lukama i/ili marinama u Crnoj Gori, kojom prilikom može doći i do eksplozije ili požara (primjer broda "Nilos" u Luci Bar, sa početka ovog milenijuma, kada je šteta na Novom petrolejskom vezu bila 1 milion USD, bez drugih težih posledica). Ključni koraci: formiranje radne grupe, izrada Nacrta zakona, sprovođenje javne rasprave, usvajanje predloga Zakona od strane Vlade Crne Gore i usvajanje Zakona u Skupštini.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 14	
Adaptacija na klimatske promjene	Doprinosi sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja na klimatske promjene u sektoru turizma.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade predloga izmjena i dopuna Zakona, biće uzete u obzir UNDP-jeve studije ranjivosti i rodne ravnopravnosti koje su urađene u svrhu izrade Plana prilagođavanja, kao i Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva, kako bi se obezbijedio siguran pristup lukama i brodovima za osobe sa invaliditetom i druge ranjive kategorije, kao i korišćenje lučke i brodske infrastrukture od strane ovih lica.	
Indikatori	Početna vrijednost Postojeći Zakon o bezbjednosnoj zaštiti brodova i luka, neusaglašen sa direktivama EU	Ciljana vrijednost Izmijenjen i dopunjen Zakon, usklađen sa direktivama EU u oblasti bezbjednosne zaštite brodova i luka.
Izvor provjere	Sajt Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Nadležna institucija	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	2027. godina	
Procjena troškova	0	
Potencijalni izvori finansiranja	n/a	

Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	31. Ažuriranje Nacionalnog plana za sprječavanje zagađenja mora sa plovnih objekata i čišćenje mora od zagađenja	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Cilj ove aktivnosti je smanjenje rizika od zagađenja mora sa plovnih objekata: Ugrožavanje maritimne, a i sigurnosti lučke infra i/ili supra-strukture i/ili živih bića izlivanjem, prosipanjem ili isticanjem zagađujućih opasnih ili štetnih supstanci sa plovnih objekata u more (unutar lučkog ili akvatorijuma marina u Crnoj Gori, izvan akvatorijuma - u unutrašnjim morskim vodama i/ili teritorijalnom moru Crne Gore, ili izvan crnogorskog teritorijalnog mora - na otvorenom moru, ali čije širenje može dospjeti u prostor suverenih prava Crne Gore), ili kao posljedica pomorskih nesreća ili nehотиčno. Ključni koraci: formiranje radne grupe, analiza sadržaja postojećeg nacionalnog plana, izrada Nacrta novog nacionalnog plana i izrada i usvajanje Nacionalnog plana	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 14	
Adaptacija na klimatske promjene	Doprinosi efikasnijem sprovođenju Plana prilagođavanja na klimatske promjene u sva 4 prioritetna sektora (vode, zdravlje, turizam i poljoprivreda).	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom ažuriranja Nacionalnog plana, biće uzeti u obzir rizici za žene i ranjive grupe koji su prepoznati u Planu prilagođavanja na klimatske promjene, kao i ciljevi i aktivnosti kojima se podiže nivo otpornosti građanstva na klimatske promjene.	
Indikatori	Početna vrijednost Postojeći Nacionalni plan za sprječavanje zagađenja mora sa plovnih objekata i čišćenje mora od zagađenja	Ciljana vrijednost Ažuriran Nacionalni plan za sprečavanje zagađenja mora sa plovnih objekata i čišćenje mora od zagađenja
Izvor provjere	Sajt Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Nadležna institucija	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	2026. godina	
Procjena troškova	0	
Potencijalni izvori finansiranja	n/a	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	32. Izrada Nacionalnog plana za zaštitu i spašavanje od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Sistem zaštite i spašavanja u Crnoj Gori počiva i sprovodi se na osnovu planova zaštite i spašavanja. U Procjeni rizika od katastrofa Crne Gore izvršena je identifikacija dominantnih rizika na teritoriji cjelokupne države, shodno ovom dokumentu potrebno je izraditi nacionalni plan za zaštitu i spašavanje od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja. Ovaj proces podrazumijeva formiranje radne grupe od subjekata sistema zaštite i spašavanja, pribavljanje	

	mišljenja od strane relevantnih subjekata za zaštitu i spašavanje, te u krajnjem usvajanju od strane Vlade Crne Gore.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11	
Adaptacija na klimatske promjene	Planska dokumentacija na nacionalom nivou posebno će razmatrati oblast klimatskih promjena u posebnom poglavlju kao konketnog rizika i predvidjeti konkretne mjere koje će na komplementaran način doprinijeti sprovođenju Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom ažuriranja Nacionalnog plana, biće uzeti u obzir rizici za žene i ranjive grupe koji su prepoznati u Planu prilagođavanja na klimatske promjene, kao i ciljevi i aktivnosti kojima se podiže nivo otpornosti građanstva na klimatske promjene. U zavisnosti od konkretnog rizika, u ugroženim područjima, obuhvatiće sistematsko prikupljanje i razvrstavanje podataka po različitim parametrima	
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u> 7 izrađenih planova na nacionalnom nivou	<u>Ciljana vrijednost</u> Izrađen Nacionalni plan za zaštitu i spašavanje od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja
Izvor provjere	Sajt Ministarstvo unutrašnjih poslova i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Svi subjekti sistema zaštite i spašavanja	
Vremenski okvir	2025	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%	
Strteški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	33. Jačanje ljudskih, tehničkih i administrativnih kapaciteta zdravstvenog sistema u slučaju katastrofa	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Cilj navedene aktivnosti je da se što bolje pripremi zdravstveni sektor u slučaju ekstremnih vremenskih događaja i da se racionalizuje sistem upravljanja zdravstvenim kriznim situacijama. Takođe, cilj aktivnosti je da se unaprijedi svijest zdravstvenih radnika/ca o uticaju povezanosti klimatskih promjena i katastrofa i ojačaju tehnički kapaciteti za adekvatan odgovor. Navedena aktivnost će se realizovati kroz sljedeće korake: Izrada integrisanog plana koordinisanog postupanja u zdravstvenim kriznim situacijama; Izrada Standardno operativnih procedura (SOP) za zdravstvene ustanove u slučaju katastrofa; Izrada vodiča i protokola kako bi se unaprijedila prevencija, dijagnostika i liječenje infektivnih bolesti u katastrofama nastalih pod uticajem klimatskih promjena; Procjena tehničkih i ljudskih kapaciteta službi sva tri nivoa zdravstvene zaštite za zaštitu od ekstremnih klimatskih promjena i katastrofa u Crnoj Gori; Organizovanje obuka i treninga timova vanbolničke zdravstvene zaštite za postupanje u otežanim uslovima i katastrofama;	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 3 i 13	

Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	U oblasti zdravstva ključne aktivnosti su praćenje javnog zdravlja u kontekstu klimatskih promjena - uspostavljanje baza podataka, izrada strateške i planske dokumentacije za zaštitu javnog zdravlja od ekstremnih vremenskih uslova, te edukacija građana o mjerama samopomoći.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Rodna pitanja će biti integrisana u procjenu klimatskih rizika, kao i u protokole, smjernice i planove za hitne slučajeve i odgovor nakon katastrofe. Akcioni plan za prilagođavanje postojećih sistema i infrastrukture će uzeti u obzir specifične potrebe žena, kao i ranjivih grupa (djeca, starije osobe, osobe sa invaliditetom, LGBTI osobe, Romi i Egipćani, migranti i tražioci azila). Kapacitet/obuka zdravstvenih radnika će sadržati aspekte vezane za rod i uključivanje ranjivih grupa.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Nepostojanje integrisanog plana koordinisanog postupanja u zdravstvenim kriznim situacijama i standardno operativnih procedura. Timovi zdravstvenih radnika nisu obučeni za postupanje u kriznim situacijama. Nisu procijenjeni tehničkih i ljudski kapaciteti na sva tri nivoa zdravstvene zaštite za zaštitu od ekstremnih klimatskih promjena i katastrofa u Crnoj Gori.	Ciljana vrijednost Izrađen integrisani plan koordinisanog postupanja u zdravstvenim kriznim situacijama Izrađeno najmanje 2 SOP za postupanje u kriznim situacijama Izvršena najmanje jedna obuka (online ili sa fizičkim prisustvom najmanje 50 učesnika) u cilju obuka i treninga timova vanbolničke zdravstvene zaštite za postupanje u otežanim uslovima i katastrofama Izvršena procjena tehničkih i ljudski kapaciteti na sva tri nivoa zdravstvene zaštite za zaštitu od ekstremnih klimatskih promjena i katastrofa.
Izvor provjere	Sajt Ministarstva zdravlja i Instituta za javno zdravlje, Izvještaji o realizaciji pojedinih koraka iz navedenih aktivnosti biće dostupni na zahtjev svim zainteresovanim stranama	
Nadležna institucija	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje	
Partnerske institucije	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje, Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje, Zdravstvene ustanove	
Vremenski okvir	1. Izrada integrisanog plana koordinisanog postupanja u zdravstvenim kriznim situacijama QIV 2025 - QII 2026 2. Izrada Standardno operativnih procedura (SOP) za zdravstvene ustanove u slučaju katastrofa; QII – QIV 2026 3. Izrada vodiča i protokola kako bi se unaprijedila prevencija, dijagnostika i liječenje infektivnih bolesti u katastrofama nastalih pod uticajem klimatskih promjena QII – QIV2026; 4. Procjena tehničkih i ljudskih kapaciteta službi sva tri nivoa zdravstvene zaštite za zaštitu od ekstremnih klimatskih promjena i katastrofa u Crnoj Gori QIV 2025 – QI 2026; 5. Organizovanje obuka i treninga timova vanbolničke zdravstvene zaštite za postupanje u otežanim uslovima i katastrofama QI– QIV2027;	
Procjena troškova	15.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Sopstveni izvori, Vlada, budžet Ministarstva zdravlja - 40 % Donatori, Međunarodne institucije (UNICEF, UNDP, SZO,) - 60 %	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	

Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	34. Izrada smjernica za postavljanje ciljeva prilagođavanja na klimatske promjene	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Razvoj smjernica za postavljanje ciljeva prilagođavanja na klimatske promjene kao dokument koji nudi okvir za razvoj i određivanje ciljeva prilagođavanja klimatskim promjenama u Crnoj Gori. Ciljevi prilagođavanja su mjerljivi i vremenski definisani ciljevi koji se odnose na smanjenje ranjivosti na klimatske promjene i poboljšanje kapaciteta za suočavanje s njima. U ovom kontekstu je planirano, u saradnji sa relevantnim partnerima, pripremiti smjernice koje bi poslužile kao input izradi podzakonskih akata Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača. Ključni koraci: analiza postojećih dokumenata, angažovanje eksperata/kinje, izrada nacrti i usvajanje dokumenta.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost direktno doprinosi aktivnostima na prilagođavanju klimatskim promjenama kroz unapređenje regulatornog okvira i razvoj podzakonskih akata Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Smjernice će uključiti razmatranja uticaje na žene i ranjive kategorije stanovništva.	
Indikatori	Polazna vrijednost 0 izrađenih smjernica na nacionalnom nivou	Polazna vrijednost 1 izrađenih smjernica na nacionalnom nivou 1 podzakonski akt
Izvor provjere	Sajt Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera UNDP	
Vremenski okvir	2025-2027	
Procjena troškova	25.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	UNDP 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	35. Izrada smjernica za finansijsko planiranje prilagođavanja na klimatske promjene	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Finansijsko planiranje prilagođavanja klimatskim promjenama je ključni korak ka izgradnji otporne budućnosti. Ove smjernice će pomoći da se izrade finansijski okviri koji će omogućiti pokrivanje troškova prilagođavanja klimatskim promjenama. Ti troškovi mogu uključivati implementaciju novih tehnologija, implamentaciju postojećih, kao i identifikovanje postojećih i novih izvora finansiranja. U ovom kontekstu je planirano, u saradnji sa relevantnim partnerima, pripremiti smjernice koje bi poslužile kao input izradi podzakonskih akata Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača. Ključni koraci: analiza postojećih smjernica, priprema nacrti smjernica i utvrđivanje prijedloga.	

CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost direktno doprinosi aktivnostima na prilagođavanju klimatskim promjenama kroz unapređenje regulatornog okvira i razvoj podzakonskih akata Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Smjernice će uključiti razmatranja uticaja na žene i ranjive grupe stanovništva.	
Indikatori	Polazna vrijednost 0 izrađenih smjernica na nacionalnom nivou	Polazna vrijednost 1 izrađenih smjernica na nacionalnom nivou 1 podzakonski akt
Izvor provjere	Sajt Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	
Nadležna institucija	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje UNDP	
Vremenski okvir	2025-2028	
Procjena troškova	25.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	UNDP 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	36. Izrada i donošenje Odluke o obezbjeđivanju materijalnih rezervi za potrebe sistema zaštite i spašavanja	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Sistem zaštite i spašavanja u Crnoj Gori je uspostavljen shodno evropskim postulatima i karakteriše ga decentralizacija vlasti kao osnovni princip. Shodno tome, uspostavljen je način koordiniranja i rukovođenja na preduzetnom, lokalnom i nacionalnom nivou. Svi subjekti sistema raspolažu sa određenom količinom tehničkih kapaciteta koji se mogu iskoristiti u različitim situacijama. Materijalne rezerve za potrebe ovog sistema su jako bitan resurs koji će biti u funkciji prilikom događanja prirodnih i drugih nepogoda velikih razmjera. Utvrđivanje ove vrste kapaciteta je značajan izazov i potreba sistema. Ključni koraci: izraditi pregled svih subjekata sistema na nacionalnom i lokalnom nivou, izraditi tabelu kapaciteta, poslati tabelu svim subjektima sistema radi utvrđivanja tehničkih kapaciteta, izrada nacrtu odluke, sublimiranje prikupljenih podataka o kapacitetima, priprema odluke sa tabelarnim pregledom i slanje Vladi na usvajanje.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Podizanje tehničkih kapaciteta subjekata sistema zaštite i spašavanja doprinosi unapređenju ukupnih kapaciteta Crne Gore da efikasnije sprovede ciljeve i aktivnosti Plana prilagođavanja	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	

Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Nije uspostavljena Odluka.	Ciljana vrijednost Usvojena Odluka o obezbjeđivanju materijalnih rezervi za potrebe Sistema zaštite i spašavanja.
Izvor provjere	Sajt Ministarstva unutrašnjih poslova	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova	
Partnerske institucije	Svi subjekti sistema zaštite i spašavanja	
Vremenski okvir	2027-2028	
Procjena troškova	1.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstvo unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	37. Redovno održavanje Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa kroz organizovanje konferencija na različite teme tj. shodno različitim vrstama rizika	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Nacionalna platforma za smanjenje rizika od katastrofa uspostavljena je 16. decembra 2014. godine u Podgorici i od tada se redovno održavaju konferencije nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa kroz organizovanje konferencija na različite teme tj. shodno različitim vrstama rizika (poplave, šumski požari, zemljotresi, klizišta i odroni...). Za organizovanje konferencije Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa zadužen je Odbor za smanjenje rizika od katastrofa.</p> <p>Konferencije Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa održavaće se redovno jednom godišnje radi razmjene mišljenja, iznošenja i usaglašavanja stavova, predloga, znanja i iskustava za djelovanje na smanjenju rizika od katastrofa, kao i procjenjivanja opasnosti i usaglašavanja aktivnosti svih subjekata uključenih u djelovanje na smanjenju prijetnji i rizika od katastrofa.</p> <p>Ključni koraci: definisanje teme konferencije, determinisanje učesnika/ca konferencije, izrada agende, pozivanje učesnika/ca i medija, kao i održavanje konferencije.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11 i SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Na nacionalnoj platformi za smanjenje rizika od katastrofa razmatraće se i oblast klimatskih promjena i uticaj klimatskih promjena na pojavu različitih vrsta rizika.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom planiranja konferencije, u agendu će biti uvrštena tema rodne ravnopravnosti i inkluzije, dok će se prilikom izbora učesnika/ca voditi računa da se pozovu predstavnici/ce NVO-a koji zastupaju interese žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Indikatori	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost

	Do sada je održano 10 nacionalnih platformi za smanjenje rizika od katastrofa kroz organizovanje konferencija na različite teme tj. shodno različitim vrstama rizika.	Održano 6 nacionalnih platformi za smanjenje rizika od katastrofa kroz organizovanje konferencija na različite teme tj. shodno različitim vrstama rizika. Broj predstavnika/ca NVO-a koji zastupaju interese žena i ranjivih kategorija stanovništva Procenat žena i muškaraca učesnika/ca platformi
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova, sajt MUP-a i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Subjekti zaštite i spašavanja.	
Vremenski okvir	2025-2030	
Procjena troškova	30.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2.Priprema - povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	1. Napraviti bazu dokumenata o smanjenju rizika od katastrofa u okviru Crnogorskog informacionog sistema za različite vrste rizika	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	1. U saradnji sa NVO-ima, organizacijama i institucijama koje se bave zaštitom žena i ranjivih grupa, prikupiti sva raspoloživa dokumenta/materijale u oblasti smanjenja rizika od katastrofa (publikacije, uputstva, edukativne filmove i sl.) u elektronskoj formi 2. Napraviti izbor materijala koje je potrebno prevesti na engleski, albanski i romski, kao i na jezike kojim govore migranti/kinje i izbjeglice (ukrajinski, ruski, arapski) 3. Postaviti materijale na web stranici https://www.meffis.me/	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11 i 17	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Bolja informisanost žena i ranjivih grupa stanovništva o opasnostima od katastrofa, kao i njihova bolja pripremljenost za postupanje pozitivno utiče na njihovu adaptibilnost i otpornost na katastrofe izazvane klimatskim promjenama.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Aktivnost direktno podstiče bolju informisanost žena i ranjivih grupa stanovništva o rizicima od katastrofa i postupanju tokom katastrofa. Prevođenjem dokumenata/materijala na jezike koji se govore u Crnoj Gori, kao i na jezike kojim govore migranti/kinje i izbjeglice, proširuje se obuhvat informisanosti ranjivih kategorija stanovništva.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 0	Ciljana vrijednost 10 edukativnih materijala koji su postavljeni na web stranici https://www.meffis.me/ 5 materijala koji su prevedeni na strane jezike i postavljeni na web stranici https://www.meffis.me/
Izvor provjere	https://www.meffis.me/	

Nadležna institucija	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	NVO-i, Crveni krst CG	
Vremenski okvir	3. kvartal 2025.	
Procjena troškova	3.000 eura u cilju kvalitetnijeg upravljanja rizicima od katastrof	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet MUP-a- Direktorat za zaštitu i spašavanje 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	2. Savjetovanje privatnih vlasnika/ca šuma i udruženja privatnih vlasnika/ca šuma o požarima i preduzimanju mjera u cilju zaštite od požara	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	U cilju zaštite šuma sa pravom svojine, Privredno društvo za gazdovanje šumama sprovede savjetovanje privatnih vlasnika/ca šuma i udruženja privatnih vlasnika/ca šuma, u pogledu postupanja u slučaju pojave požara i korišćenja opreme za gašenje požara.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11,17	
Adaptacija na klimatske promjene	Šumski ekosistemi su pod sve većim stresom zbog klimatskih promjena, neodrživog korišćenja i djelovanja čovjeka. Projekcija je da će opasnosti poput šumskih požara, gradacija štetnih organizama, suša i toplotnih talasa dovesti do češćih i intenzivnijih prirodnih katastrofa, dok šumski požari predstavljaju i prijetnju za zdravlje i imovinu ljudi. Privredna društva, vlasnici/ce i udruženja vlasnika/ca privatnih šuma, dužni su da, pod uslovima i na način propisan zakonom, učestvuju u zaštiti šuma i da stave na raspolaganje alat, prevozna, tehnička i druga potrebna sredstva za zaštitu šuma. Time se kroz ovu aktivnost direktno podstiče učešće lokalnih zajednica i građana/ki i podižu njihovi kapaciteti za otpornost i prilagođavanje klimatskim promjenama.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Na savjetovanju će biti razmatrano Uputstvo za postupanje prema ženama i ranjivim kategorijama stanovništva, kako bi se podigao nivo informisanosti i senzibilnosti vlasnika/ca šuma i udruženja u odnosu na ove kategorije stanovništva.	
Indikatori	Polazna vrijednost U organizaciji SNV-Holandske razvojne organizacije u periodu 2007-2011.god. započeo je proces udruživanja i savjetovanja privatnih vlasnika šuma na lokalnom i nacionalnom nivou.	Ciljana vrijednost Izvršeno savjetovanje 100 privatnih vlasnika/ca šuma u 5 Udruženja privatnih vlasnika/ca šuma. Procenat žena koje su učestvovala na savjetovanju.
Izvor provjere	Privredno društvo za gazdovanje šumama, sajt PDGŠ	
Nadležna institucija	Privredno društvo za gazdovanje šumama Udruženja privatnih vlasnika šuma	
Partnerske institucije	Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Lokalne zajednice Lokalna samouprava NVO	
Vremenski okvir	2026. godina Izvršeno savjetovanje 30 privatnih vlasnika/ca šuma 2028. godina Izvršeno savjetovanje 40 privatnih vlasnika/ca šuma	

	2030. godina Izvršeno savjetovanje 30 privatnih vlasnika/ca šuma	
Procjena troškova	3.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Privrednog društva za gazdovanje šumama 100 %	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	3. Edukacija - Obuka zaposlenih/zainteresovanih strana	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Plan zaštite i spašavanja nalaže formiranje Preduzetnih jedinica u okvirima JP Nacionalni parkovi Crne Gore, a koje moraju biti obučene, opremljene i sposobne za adekvatno reagovanje u slučaju požara. Formiranje ovih jedinica u nacionalnim parkovima omogućava bolje i pravovremeno reagovanje na požare. Obuka će se sprovesti prema propisima i uključivaće sticanje potrebnih sertifikata za djelovanje prilikom požara na otvorenom prostoru. Pored obuke, potrebno je nabaviti vatrogasnu opremu i uređaje za efikasan odgovor na požare. Preventivno djelovanje uključuje edukaciju i podizanje svijesti posjetilaca/teljki i svih zainteresovanih strana u nacionalnim parkovima, posebno školske djece. Obavještanje i upoznavanje sa značajem šumskih ekosistema je neophodno za sve zainteresovane strane u područjima nacionalnih parkova.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG: 6, 7, 9, 13 i 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Adaptacija na klimatske promjene i smanjenje rizika od šumskih požara zahtevaju integrisane pristupe upravljanju šumama. Ovo uključuje formiranje i obuku specijalizovanih vatrogasnih jedinica, nabavku moderne opreme za gašenje požara, te sprovođenje preventivnih mjera kao što su edukacija javnosti o rizicima i pravilnom ponašanju u prirodi. Kroz ovu aktivnost se podiže nivo informisanosti i nivo otpornosti i prilagodljivosti građanstva na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Edukacijom i informisanjem lokalnih zajednica, posjetilaca, a posebno školske djece o rizicima požara i načinima prevencije, povećava se njihova svijest i sposobnost za reagovanje u tim situacijama. Ova edukacija pomaže na smanjenju direktnog uticaja ljudskog faktora koji izaziva požare čime se štite životi, imovina i prirodni resursi od negativnih efekata na lokalno stanovništvo i sve zainteresovane strane.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Nacionalni parkovi nemaju obučene preduzetne jedinice. Zaposleni u službi fizičke zaštite su prema Planovima zaštite i spašavanja od požara predloženi za članove preduzetnih jedinica	Ciljana vrijednost Formirane i obučeno 5 preduzetnih jedinica Sprovedeno minimum 10 obuka iz službe fizičke zaštite na teme javljanja, obavještanja, reagovanja itd. Sprovedene oduke i edikativne aktivnosti za zainteresovane strane - minimum 30 predavanja (6 predavanja po jednom nacionalnom parku)
Izvor provjere	JP Nacionalni parkovi Crne Gore www.nparkovi.me	
Nadležna institucija	JP Nacionalni parkovi Crne Gore	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje, JP Nacionalni parkovi Crne Gore	

Vremenski okvir	Shodno Planu, izrađeni i opremljeni PP puktovi, nabavljena potrebna oprema 2025-2026 Sprovedene oduke i edikativne aktivnosti za zainteresovane strane 2026-2028 Formirane i obučene preduzetne jedinice 2028-2030	
Procjena troškova	100.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet JP Nacionalni parkovi Crne Gore 0 - 50 % Donatorska sredstva (IPA fondovi) 50 – 100 %	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema - povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	4. Organizovati savjetovanje sa NVO-ima koji se bave zaštitom žena i ranjivih grupa stanovništva, nacionalnim i lokalnim institucijama i međunarodnim organizacijama radi definisanja specifičnih potreba žena i ranjivih grupa stanovništva u svim segmentima smanjenja rizika od katastrofa (informisanje i rano upozoravanje, odgovor, sigurnost, otporni gradovi)	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<ol style="list-style-type: none"> 1. U saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja (MRSS), Ministarstvom za ljudska i manjinska prava (MLMP), Zajednicom opština i Crvenim krstom Crne Gore (CK CG) definisati spisak učesnika/ca savjetovanja iz redova NVO-a, međunarodnih organizacija, nacionalnih institucija i lokalnih samouprava i usaglasiti agendu i uvodničare/ke za pojedinačne teme 2. Uputiti pozive za učešće 3. Izraditi materijale/dokumenta za savjetovanje 4. Održati savjetovanje 5. Uraditi detaljan izvještaj sa preporukama za pojedinačne segmente smanjenja rizika od katastrofa (informisanje i rano upozoravanje, odgovor, sigurnost, otporni gradovi) 6. Poslati izvještaj organizacijama na usaglašavanje/komentare/sugestije 7. Objaviti završni izvještaj sa preporukama na web stranici https://www.meffis.me/ 	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 1,2,3,5 i 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Ova aktivnost doprinosi smanjivanju rizika za žene i ranjive grupe stanovništva u slučajevima katastrofa izazvanih klimatskim promjenama u svim segmentima zaštite od katastrofa (informisanje i rano upozoravanje, odgovor, sigurnost, otporni gradovi)	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Kroz definisanje i uključivanje specifičnih potreba žena i ranjivih grupa u sve segmente zaštite od katastrofa, ova aktivnost direktno doprinosi njihovoj boljoj informisanosti i doprinosi efikasnijem i inkluzivnijem odgovoru sistema zaštite od katastrofa na potrebe ranjivih kategorija stanovništva	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 0	Ciljana vrijednost 5 preporuka vezanih za pojedinačne segmente smanjenja rizika od katastrofa 5 muškaraca i 5 žena - predstavnika/ca institucija koji su prisustvovali savjetovanju 5 muškaraca i 5 žena - predstavnika/ca lokalnih samouprava koji su prisustvovali savjetovanju 2 muškaraca i 2 žena - predstavnika/ca NVO-a koji su prisustvovali savjetovanju
Izvor provjere	Izveštaj sa savjetovanja	
Nadležna institucija	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje	

Partnerske institucije	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Crveni krst CG, Zajednica opština, NVO-i	
Vremenski okvir	4. kvartal 2025.	
Procjena troškova	5.000 Eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet MUP-a - Direktorat za zaštitu i spašavanje 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	5. Napraviti Uputstvo vezano za osiguravanje pristupa seksualnom i reproduktivnom zdravlju, reproduktivnim pravima, prevenciji i odgovoru na rodno zasnovano nasilje u kontekstu katastrofa	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definisati opis posla i angažovati eksperta/kinju za izradu Uputstva 2. Proučiti primjere i dobre prakse drugih zemalja (ekspert/kinja) 3. U saradnji sa ekspertom/kinjom, definisati agendu i organizovati jednodnevno savjetovanje sa Ministarstvom zdravlja (MZ), Ministarstvom rada i socijalnog staranja (MRSS), Crvenim krstom Crne Gore (CKCG) i NVO-ima koji se bave zaštitom od nasilja u porodici, osoba sa invaliditetom, LGBTI osoba i Romkinja i Egipćanki, kao i Roma/kinja - saradnika/ca u oblasti zdravlja i socijalne zaštite, radi definisanja potreba i sadržaja Uputstva. 3. Izraditi prvi nacrt uputstva i poslati ga na usaglašavanje sa svim učesnicima/cama savjetovanja (ekspert/kinja) 4. Ugraditi primjedbe i predloge u nacrt i izraditi finalno Uputstvo (ekspert/kinja) 5. Poslati Uputstvo svim učesnicima/cama savjetovanja 6. Organizovati javnu prezentaciju Uputstva 7. Postaviti Uputstvo na web stranicu https://www.meffis.me/ 	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 4, 5, 8 i 16	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost podiže kapacitete zdravstvenog sistema i sistema podrške žrtvama porodičnog nasilja i nasilja nad ženama da u slučajevima katastrofa izazvanih klimatskim promjenama efikasnije organizuju sistem zaštite reproduktivnog i seksualnog zdravlja, kao i prevencije od rodno zasnovanog nasilja.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Aktivnost direktno osigurava bolji pristup seksualnom i reproduktivnom zdravlju tokom katastrofa i smanjuje rizik od rodno zasnovanog nasilja u kontekstu katastrofa.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 0	Ciljana vrijednost Izrađeno Uputstvo 10 muškaraca i 15 žena iz institucija koji su učestvovali na savjetovanju ukupno 3 muškarca i 3 žene predstavnika/ca NVO-a koji su učestvovali na savjetovanju ukupno
Izvor provjere	Izveštaj Direktorata za zaštitu i spašavanje o sprovođenju Strategije	
Nadležna institucija	Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja	
Partnerske institucije	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje	

Vremenski okvir	4. kvartal 2029.	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet MUP-a - Direktorat za zaštitu i spašavanje 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	6. Školska takmičenja u najboljim literalnim, likovnim i muzičkim radovima učenika u oblasti smanjenja rizika od katastrofa	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Povodom Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa – 13. Oktobar, Zavod za školstvo organizuje školska takmičenja na temu smanjenja rizika od katastrofa u likovnim, literalnim i muzičkim radovima. Na svom sajtu objavljuje konkurs za takmičenje. Prvi korak je da škole organizuju školska takmičenja. Potom, najbolje učeničke radove šalju na adresu Zavoda za školstvo. Komisija od predstavnika Zavoda za školstvo, Ministarstva prosvjete i Ministarstva unutrašnjih poslova – Direktorata za zaštitu i spašavanje biraće najbolje radove. Najboljim radovima pored diplome/zahvalnosti uručiće se adekvatne nagrade.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi podizanju nivoa informisanosti o klimatskim promjenama među djecom i mladima, koja je važan faktor u procesu podizanja otpornosti i prilagodljivosti stanovništva na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Školska takmičenja će obuhvatiti učenike/ce oba pola, kao i učenike/ce koji pripadaju ranjivim kategorijama.	
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u> Nema	<u>Ciljana vrijednost</u> Realizovana 3 školska takmičenja i proglašeni najbolji radovi učenika osnovnih i srednjih škola. Ukupan broj djece i mladih koja su učestvovala na takmičenjima, po polu i mjestu u kome se nalazi škola
Izvor provjere	Zavod za školstvo, godišnji izvještaj o radu Zavoda za školstvo	
Nadležna institucija	Zavod za školstvo	
Partnerske institucije	Ministarstvo prosvjete i Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Vremenski okvir	2026, 2028, 2030	
Procjena troškova	15.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	30 % Budžet Zavoda za školstvo 40 % Budžet Ministarstva prosvjete 30 % Budžet Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	7. Edukacija upravnika/ca stambenih zgrada	

Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Suština predmetne aktivnosti je edukacija upravnika/ca u stambenim zgradama za preduzimanje preventivnih mjera i aktivnosti u slučaju zemljotresa, požara, ekstremnih vremenskih nepogoda i drugih rizika, kako bi se angažovanjem upravnika smanjile žrtve, štete i gubici u zgradama. Edukacija ima za cilj podizanje nivoa znanja i svijesti, kao i pripremu upravnika/ca za efikasnije reagovanje u slučaju određenih nepogoda i nesreća.</p> <p>Ključni koraci: Osmišljavanje Programa edukacije Prikupljanje podataka Izrada, štampanje i podjela edukativno-informativnog materijala Sprovedenje edukacije u svim jedinicama lokalne samouprave u Crnoj Gori putem radionica</p>	
CILJEVI održivog razvoja	<p>Doprinosi: SDG 11 Predmetna aktivnost je direktno povezana sa ciljevima inicijative MCR2030 kojoj je osnovna misija da gradovi postanu inkluzivniji, bezbjedniji, otporni i održivi do 2030. godine, što će direktno doprinijeti postizanju Cilja održivog razvoja 11 (SDG11); U pogledu rizika podržava SDG 1, 3 i 4 kroz obrazovanje, podizanje svijesti, kao i jačanje kapaciteta kako bi se osiguralo da zajednice mogu adekvatno reagovati na izazove koje donose klimatske promjene i rizici od katastrofa.</p>	
Adaptacija na klimatske promjene	<p>Edukacija upravnika/ca stambenih zgrada može se povezati uz konkretne mjere koje će doprinijeti adaptaciji na klimatske promjene u okviru sektora turizma</p>	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	<p>Predmetna edukacija direktno utiče na status ranjivih grupa, kroz ažuriranje podataka i edukaciju</p>	
Indikatori	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	<p>Podaci iz lokalnih službi - Spiskovi upravnika/ca i Preduzeća za održavanje stambenih zgrada</p>	<p>Edukovani svi zvanično izabrani upravnici/ce Broj edukovanih upravnika/ca, po polu i mjestu</p>
Izvor provjere	<p>Jedinice lokalne samouprave - Sekretarijati za stambeno-komunalne djelatnosti, sajtovi opština, lokalno komunalno preduzeće itd.</p>	
Nadležna institucija	<p>Jedinice lokalne samouprave i Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>	
Partnerske institucije	<p>Subjekti sistema zaštite i spašavanja: nadležni lokalni sekretarijati, opštinske Službe zaštite i spašavanja, lokalne turističke organizacije</p>	
Vremenski okvir	<p>2025/26 sve jedinice lokalne samouprave u sjevernom regionu 2027/28 sve jedinice lokalne samouprave u centralnom regionu 2028/30 sve jedinice lokalne samouprave u primorskom regionu</p>	
Procjena troškova	<p>2.000 po jednoj Radionici tj. po jednoj Opštini (u nekim opštinama koje imaju veći broj zgrada, biće organizovano više radionica) 2.000 x 260= 52.000 eura 3.000 eura za izradu edukativno-informativnih materijala Ukupno 55.000 eura</p>	
Potencijalni izvori finansiranja	<p>Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%</p>	
Strateški cilj	<p>2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa</p>	
Operativni cilj	<p>2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika</p>	
Aktivnost	<p>8. Edukacija predstavnika/ca medija u oblasti smanjenja rizika od katastrofa</p>	

Opis aktivnosti i ključnih koraka	Sistem zaštite i spašavanja/smanjenja rizika od katastrofa u Crnoj Gori počiva i sprovodi se na osnovu učešća svih subjekata, zavisno od njihove uloge i osnovne djelatnosti kojom se bave. Predmetna edukacija ima za cilj unapređenje znanja i svijesti medijskih poslenika/ca o oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Ključni koraci bili bi: Sačinjavanje programa edukacije, utvrđivanje pregleda medija i kontakt osoba, prikupljanje primjera iz prakse, izrada adekvatnih prezentacija i edukacija predstavnika medija	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11, u pogledu rizika podržava SDG 1, 3 i 4 kroz obrazovanje, podizanje svijesti, kao i jačanje kapaciteta kako bi se osiguralo da zajednice mogu adekvatno reagovati na izazove koje donose klimatske promjene i rizici od katastrofa.	
Adaptacija na klimatske promjene	Edukacija predstavnika/ca medija može doprinijeti boljoj informisanosti i adaptibilnosti građanstva na klimatske promjene u okviru sva 4 prioriteta sektora. Sa druge strane, ova aktivnost doprinosi temeljitijem i svestranijem praćenju i promovisanju aktivnosti Direktorata za zaštitu i spašavanje i ostalih subjekata sistema, kao i ciljeva Strategije	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Nakon predmetne edukacije, mediji će sa većim senzibilitetom tretirati i promovisati prava žena i ranjivih grupa u oblasti smanjenja rizika od katastrofa. Tokom edukacije, biće korišćeno Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva.	
Indikatori	Polazna vrijednost Materijal sa seminara na predmetnu temu „Uloga medija u oblasti smanjenja rizika od katastrofa“	Ciljana vrijednost Edukovani predstavnici/ce lokalnih i nacionalnih medija (minimum po 2 predstavnika/ce svakog medija) Broj edukovanih predstavnika/ca medija, po polu i po mjestu.
Izvor provjere	Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo unutrašnjih poslova/DZS	
Nadležna institucija	Ministarstvo kulture i medija	
Partnerske institucije	Ministarstvo kulture i medija, jedinice lokalne samouprave, mediji, Institut za medije, NVO-i, Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje,	
Vremenski okvir	2027-2028	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	9. Uspostavljanje i održavanje katastra rječnih nanosa sa ciljem registrovanja promjena u koritima vodotoka	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Upravljanje vodama i vodnim zemljištem zasniva se na načelu prava na zaštitu od štetnog djelovanja voda (zaštita stanovništva i njegove imovine). Brojni su negativni procesi u rječnim koritima nastali dijelom prirodnim putem, ali i antropogenim uticajem. S tim u vezi, za sprovođenje mjera na zaštiti od štetnog dejstva voda treba prepoznati lokacije na kojima taloženje materijala ili erozija uništava priobalno zemljište, uz predlog mjera i radnji na određenim lokacijama. Prepoznavanje ovih lokacija na kojima su formirani rječni sprudovi i određivanje mjera u cilju povećanja propusne moći rječnog korita uticaće na smanjenje mogućnosti pojave poplava. Sve mjere koje predvidi katastar trebaju biti zasnovane na prirodnim rješenjima, odnosno rješenjima zasnovanim na ekosistemima čija je funkcija u	

	rješavanju sistemskih izazova, kao što su klimatske promjene, gubitak biodiverziteta i degradaciju ekosistema. Krajnji korak u ovom procesu je zaustavljanje otuđivanja rječnog materijala i drugih ljudskih aktivnosti koji u krajnjem povećavaju stepen ugroženosti od poplava	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11	
Adaptacija na klimatske promjene	Klimatske promjene utiču na veću učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih događaja poput poplava. Osposobljavanjem korita za prihvatanje velikih voda jača se otpornost na katastrofe i doprinosi adaptaciji na klimatske promjene	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Da, zato što će katastar rječnih nanosa obuhvatiti područja na kojima borave ranjive grupe.	
Indikatori	Polazna vrijednost Projektni zadatak za izradu katastra rječnih nanosa za vodotoke Lima i Tare na teritoriji Opština Plav, Gusinje, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin	Ciljana vrijednost Ažuriranje katastra rječnih nanosa za vodotoke Lima i Tare na teritoriji Opština Plav, Gusinje, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin
Izvor provjere	Uprava za vode, sajt Uprave za vode	
Nadležna institucija	Uprava za vode	
Partnerske institucije	Sve lokalne samouprave na kojima gravitiraju vodotoci Tare i Lima	
Vremenski okvir	2025 - Izrada katastra rječnih nanosa 2026 - Ažuriranje katastra sa pregledom promjena na terenu 2027 - Ažuriranje katastra sa pregledom promjena na terenu 2028 - Ažuriranje katastra sa pregledom promjena na terenu 2029 - Ažuriranje katastra sa pregledom promjena na terenu 2030 - Ažuriranje katastra sa pregledom promjena na terenu	
Procjena troškova	100.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Uprave za vode 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	10. Organizovanje kampanja i edukativnih programa koji će informisati građane/ke o klimatskim promjenama, njihovim efektima i načinima na koje mogu doprinijeti smanjenju rizika od katastrofa i prilagođavanju na klimatske promjene	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Organizovanje edukativnih kampanja i programa odnosi se na medijsku kampanju, edukaciju u obrazovnom sistemu i podršku lokalnim inicijativama. Identifikacija ciljne publike i ključnih poruka omogućava ciljanje odgovarajućih informacija na odgovarajuće ljude, povećavajući efikasnost kampanje. U okviru ove aktivnosti, biće urađen edukativni materijali, video materijali, uključujući brošure, leci i vodiči, kako bi se građani/ke upoznali sa relevantnim informacijama o rizicima povezanim sa klimatskim promjenama, kao i načinima smanjenje rizika od katastrofa. Angažovanje medija je ključno za širenje informacija i podizanje svijesti o važnosti ove teme, dok integracija tema o zaštiti od katastrofa izazvanih klimatskim promjenama u obrazovni sistem osigurava da se ova važna tema uključi u formalno obrazovanje. Podrška lokalnim inicijativama jača angažovanje i inkluziju lokalnih zajednica u proces adaptacije, doprinoseći istovremeno i smanjenju rizika od katastrofa. Redovno praćenje efikasnosti	

	kampanje omogućava MERT-u, MUP-u da identifikuje uspjehe i izazove kampanje i preduzmu odgovarajuće korake za kontinuirano poboljšanje sprovođenja daljih mjera za ova važna pitanja.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 11, SDG 13	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Edukativne kampanje o klimatskim promjenama, usmjerene na informisanje građana/ki o rizicima i zaštiti od rizika od katastrofa izazvanih klimatskim promjenama komplementarna je sa sličnim aktivnostima planiranim u okviru Plana prilagođavanja na klimatske promjene, ali se od njih razlikuje jer ima u fokusu informisanje i podizanje svijesti o rizicima i zaštiti od rizika.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Edukativne kampanje i programi će biti prilagođeni specifičnim potrebama i izazovima žena i ranjivih grupa, kao što su siromašni, stariji ljudi, osobe sa invaliditetom ili ruralno stanovništvo koje može biti posebno pogođeno klimatskim promjenama, dok će edukativni materijali i kampanje trebaju obratiti pažnju na ulogu žena u smanjivanju rizika i promovisati njihovo učešće u procesima odlučivanja o upravljanju rizicima od katastrofa. Ovo bi moglo uključivati pružanje specifičnih informacija o zaštiti žena tokom prirodnih katastrofa, promovisanje rodno ravnotežnog učešća u edukativnim programima i osnaživanje žena da preduzmu akcije za smanjenje rizika od katastrofa u svojim zajednicama. Prilikom planiranja kampanja, biće uzeto u obzir Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama.	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> U periodu od 2018. do 2023. godine, održano je 20 edukativnih kampanja na temu smanjenja rizika od katastrofa (DRR) i klimatskih promjena u Crnoj Gori	<u>Ciljana vrijednost</u> 3 puta godišnje organizovati kampanje i edukativne programe širom države, obuhvatajući škole, zajednice i medijske platforme, koje će efikasno informisati građane/ke rizicima i zaštiti od rizika od katastrofa izazvanih klimatskim promjenama i ukazati im na konkretne korake koje mogu preduzeti kako bi doprinijeli smanjenju rizika i prilagođavanju na klimatske promjene. Za šest godina održati 18. edukativnih kampanja na temu smanjenja rizika od katastrofa (DRR) i klimatskih promjena u Crnoj Gori.
Izvor provjere	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvo unutrašnjih poslova, sajt Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstva unutrašnjih poslova i Vlade Crne Gore.	
Nadležna institucija	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvo unutrašnjih poslova	
Partnerske institucije	Svi subjekti nadležni za oblast klimatskih promjena i smanjenja rizika od katastrofa	
Vremenski okvir	2025 - 2030	
Procjena troškova	15.000 eura godišnje, za šest godina 90.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 50% Ministarstvo unutrašnjih poslova 50%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	11. Promovisanje i unapređenje zdravlja, bezbjednosti i dobrobiti zajednice kroz edukaciju, motivaciju i praktičnu podršku u oblasti dobrovoljnog davalatstva krvi, prve pomoći, psiho-socijalne podrške i aktivnosti spasilaštva na vodi i uređenim skijalištima. (Povećanje broja	

	dobrovoljnih davalaca/teljki krvi, jačanje kapaciteta za pružanje prve pomoći, edukacija ranjivih grupa o kriznim situacijama, organizovanje takmičenja i vježbi prve pomoći, obuku spasilaca na vodi i skijalištima, pružanje psiho-socijalne podrške u kriznim situacijama, i promociju aktivnosti kroz izradu promotivnog materijala)			
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Organizacija edukativnih predavanja, akcija dobrovoljnog davanja krvi u svim opštinama. Jačanje kapaciteta za pružanje prve pomoći (treninzi, obuke i relicenciranje za instruktore/ke prve pomoći, članove/ce sanitetskih timova, i građane/ke). Radionice za RE lica, osobe sa invaliditetom (OSI), tražioce azila, i lica sa međunarodnom zaštitom (organizovanje radionica na temu kriznih situacija i očekivanih reakcija). Organizovanje obuka i ovjera za spasioce/teljke na vodi i skijalištima, kao i obuka instruktora/ki spasilaštva. Pružanje psiho-socijalne podrške u kriznim situacijama (obuke za zaposlene i volontere/ke na temu psiho-socijalne podrške). Izrada i distribucija promotivnog materijala.			
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11 i 17			
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Ova aktivnost doprinosi boljoj informisanosti građanstva o rizicima od katastrofa i povećava nivo njihove otpornosti i adaptibilnosti na klimatske promjene.			
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Edukativna predavanja uključuju žene i muškarce iz svih kategorija stanovništva, sa posebnim osvrtom usmjerenim na ranjive grupe, kao što su pripadnici/ce RE populacije, izbjeglice iz Ukrajine, osobe sa invaliditetom, kao i tražioci azila.			
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost		Ciljana vrijednost	
	Akcije DDK 4 492 Radionice za ranjive grupe 10 Obuke prve pomoći 7 000 Psiho-socijalna podrška (obuke) 70 Obuke spasilaca na vodi 12 Obuke spasilaca na ski stazama 25		Akcije DDK 22 460 Radionice za ranjive grupe 30 Obuke prve pomoći 40 000 Psiho-socijalna podrška (obuke) 190 Obuke spasilaca na vodi 36 Obuke spasilaca na ski stazama 60 Broj polaznika/ca obuka, po vrsti obuke i po polu	
Izvor provjere	Godišnji izvještaj Crvenog krsta Crne Gore			
Nadležna institucija	Crveni krst Crne Gore			
Partnerske institucije	Svi subjekti sistema zaštite i spašavanja.			
Vremenski okvir	2025-2030			
Procjena troškova	47.000 eura na godišnjem nivou /282.000 eura ukupno			
Potencijalni izvori finansiranja	Crveni	krst	Crne	Gore 90%
	Budžet Crne Gore 10%			
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa			
Operativni cilj	2. Priprema - povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika			
Aktivnost	12. Obilježavanje 13. oktobra - Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa			
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija će uvrstiti u školski kalendar 13. oktobar Međunarodni dan smanjenja rizika od katastrofa koje će škole obilježavati u vidu slobodnog dijela kurikuluma. Tokom ovog dana će se sprovesti vježbe evakuacije, držati prigodna predavanja, okrugli stolovi,			

	sprovoditi saradnja sa lokalnom zajednicom, te organizovati školska takmičenja u likovnim, literalnim i muzičkim radovima posvećenom ovom danu.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi boljoj informisanosti obrazovnog sistema i građanstva o rizicima od katastrofa i povećava nivo njihove otpornosti i adaptibilnosti na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	U obilježavanju ovog dana učestvovali svi učenici/ce, nastavnici/ce, roditelji, spoljni saradnici/ce, kao i pripadnici/ce ranjivih kategorija stanovništva. Prilikom planiranja aktivnosti, biće uzeto u obzir Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama.	
Indikatori	Polazna vrijednost Nije do sada organizovan i na sistematičan način obilježavan ovaj dan.	Ciljana vrijednost 13 oktobar uvršten u školski kalendar kao dio slobodnog kurikuluma.
Izvor provjere	Školski kalendar rada za osnovne i srednje škole	
Nadležna institucija	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	
Partnerske institucije	Zavod za školstvo	
Vremenski okvir	2025 - 2030	
Procjena troškova	24.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija 100 %	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	13. Edukacija i podizanje svijesti stanovništva o uticaju klimatskih promjena i katastrofa na zdravlje	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Cilj ove aktivnosti je da se poveća nivo svijesti javnosti o klimatskim promjenama i njihovom uticaju na zdravlje. Takođe, cilj je da se udruženim djelovanjem javnih institucija omogućiti blagovremeno obavještanje javnosti o ekstremnim vremenskim prilikama i katastrofama. Navedena aktivnost će se realizovati kroz sljedeće korake: priprema kampanje, analiza ciljnih grupa, osmišljavanje načina sprovođenja kampanje, utvrđivanje sadržaja kampanje i realizacija kampanje.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 3 i 13	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Planirana aktivnost je komplementarna sa ciljevima i aktivnostima Plana prilagođavanja na klimatske promjene. U oblasti zdravstva ključne aktivnosti su praćenje javnog zdravlja u kontekstu klimatskih promjena - uspostavljanje baza podataka, izrada strateške i planske dokumentacije za zaštitu javnog zdravlja od ekstremnih vremenskih uslova, te edukacija građana o mjerama samopomoći.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Rodna pitanja će biti integrisana u edukativne materijale za podizanje nivoa svijesti javnosti o klimatskim promjenama i njihovom uticaju na zdravlje sa posebnim osvrtom na ranjive grupe (djeca, trudnice, starije osobe, osobe sa invaliditetom, LGBTI osobe, Romi i Egipćani, migranti i tražioci azila). Prilikom pripreme kampanje, biće uzeto u obzir Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva.	

Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Nedovoljne aktivnosti na podizanju svijesti o uticaju klimatskih promjena na zdravlje (do sada sprovedene samo aktivnosti na podizanju svijesti od uticaja toplotnih talasa na zdravlje koje nisu organizovane kao zajednička kampanja javnih institucija).	Ciljana vrijednost Organizovana najmanje jedna kampanja. Broj edukativnih materijala izrađenih u okviru kampanje
Izvor provjere	Sajt Ministarstva zdravlja, Instituta za javno zdravlje i Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju; Izveštaji o realizaciji pojedinih koraka iz navedenih aktivnosti biće dostupni na zahtjev svim zainteresovanim stranama	
Nadležna institucija	Ministarstvo zdravlja/Institut za javno zdravlje	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavnje; Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju; Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; Centar za ekotoksikološka istraživanja	
Vremenski okvir	Podizanje nivoa svijesti javnosti o klimatskim promjenama i njihovom uticaju na zdravlje QIV 2025 - QIV 2026	
Procjena troškova	10.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Sopstveni izvori, Vlada, budžet Ministarstva zdravlja - 40 % Donatori, Međunarodne institucije (UNICEF, UNDP, SZO....) - 60 %	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	14. Izrada 2 informativna trening modula za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnost	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>U okviru Uprave za ljudske resurse Crne Gore razvijena je online platforma za obuku: ILIAS platforma. ILIAS platforma je otvoreni web-bazirani sistem za upravljanje učenjem (LMS). Podržava upravljanje sadržajem za učenje (uključujući usklađenost sa SCORM 2004 standardom) i alate za saradnju, komunikaciju, evaluaciju i ocjenjivanje.</p> <p>U okviru ove aktivnosti planirano je razviti makar 2 modula obuke koji bi bili postavljeni na platformi kojom upravlja Uprava za ljudske resurse. Tema koju moduli obrađuju bi bili: a) predstavljanje nacionalne strategije, sadržaja ciljeva i očekivanih rezultata I b) uvod i razumijevanje rizika od katastrofa, ključni pojmovi, značaj za zaposlene u javnoj upravi, njihova uloga u sistemu, način na koji mogu doprinijeti unapređenju sistema i slično. Kako Uprava za ljudske resurse posjeduje razvijenu mrežu koordinatora/ki koji se bave promovisanjem sadržaja platforme, jedna od planiranih aktivnosti je organizacija prezentacije modula kako bi koordinatori/ke mogli da promovišu module u okviru sistema javne uprave, nevladinom sektoru, ali i široj javnosti.</p> <p>Ključni koraci za razvoj i promociju modula obuke na ILIAS platformi:</p> <p>1. Razvoj modula:</p>	

	<p>a) Nacionalna strategija: Definisati ciljeve i očekivane rezultate nacionalne strategije. Pripremiti sadržaj koji jasno i pregledno predstavlja strategiju. Izabrati format modula (tekst, video, prezentacija, kviz). Razviti sadržaj modula prema odabranom formatu. Osigurati SCORM kompatibilnost za online učenje na ILIAS platformi.</p> <p>b) Rizik od katastrofa: Identifikovati ključne pojmove i značaj rizika od katastrofa za javnu upravu. Definisati ulogu zaposlenih u sistemu zaštite od katastrofa. Prikazati kako zaposleni mogu doprinjeti unapređenju sistema. Izabrati format i razviti sadržaj modula slično kao u tački a).</p>	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4	
Adaptacija na klimatske promjene	Svaki razvijeni modul će posebnu pažnju obratiti na uvođenje i razradu ključnih pojmova koji se odnose na klimatske promjene, prilagođavanje na klimatske promjene, kao i veza između ublažavanja negativnih uticaja klimatskih promjena i upravljanja rizicima od katastrofa	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Moduli koje budu pripremani u okviru ove aktivnosti će kao posebna poglavlja obraditi uticaj na žene, muškarce i ranjive grupe. Prilikom izrade modula, biće korišćeno Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva. U procesu izrade modula, obezbijediće se učešće oba pola.	
Indikatori	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	0 modula dostupnih na ILIAS platformi Pripreme aktivnosti (u smislu identifikacije tema, korisnika, partnera u implementaciji):	Makar 2 modula razvijena i promovisana od strane mreže koordinatora/ki Broj koordinatora/ki po polu i sektoru iz koga dolaze
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava za ljudske resurse	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje Uprava za ljudske resurse	
Partnerske institucije	Državni organi i organi državne uprave	
Vremenski okvir	Razvoj modula, testiranje, implementacija na platformi, kontinuirano praćenje korišćenja i periodično unapređenje: 2025-2026 jedan modul održan, 2028-2030 drugi modul održan	
Procjena troškova	Inicijalni razvoj modula 10.000 Troškovi kontinuiranog praćenje korišćenja i periodično unapređenje na godišnjem nivou: 1500 Ukupno: 17.500	
Potencijalni izvori finansiranja	Projekti koji za temu imaju unapređenje kapaciteta u oblasti klimatskih promjena, smanjenja rizika od katastrofa 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	15. Izrada smjernica za procjenu ranjivosti na klimatske promjene	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada smjernica za procjenu ranjivosti na klimatske promjene važan je korak u izgradnji otpornosti na klimatske promjene i povezivanju ovog sa procesima poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa. U ovom kontekstu je planirano, u saradnji sa relevantnim partnerima, pripremiti smjernice koje bi poslužile kao input izradi podzakonskih akata Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača.	

	Ključni koraci: analiza postojećih dokumenata vezanih za procjenu ranjivosti klimatskih promjena, angažovanje eksperata, izrada nacрта i usvajanje dokumenta.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost direktno doprinosi aktivnostima na prilagođavanju klimatskim promjenama kroz unapređenje regulatornog okvira i razvoj podzakonskih akata Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Smjernice će uključiti razmatranja uticaja na žene, muškarce i ranjive grupe. Prilikom izrade podzakonskog akta, biće uzete u obzir preporuke iz Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama.	
Indikatori	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	0 izrađenih smjernica na nacionalnom nivou	Izrađene smjernice 1 podzakonski akt
Izvor provjere	Sajt Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	
Nadležna institucija	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje UNDP	
Vremenski okvir	2025-2027	
Procjena troškova	25.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 20% UNDP 80%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	16. Izrada informacionog trening modula na temu procjene ranjivosti na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnost	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>U okviru Uprave za ljudske resurse Crne Gore razvijena je online platforma za obuku: ILIAS platforma. ILIAS platforma je otvoreni web-bazirani sistem za upravljanje učenjem (LMS). Podržava upravljanje sadržajem za učenje (uključujući usklađenost sa SCORM 2004 standardom) i alate za saradnju, komunikaciju, evaluaciju i ocjenjivanje.</p> <p>U okviru ove aktivnosti planirano je razviti makar 1 modul obuke koji bi bio postavljen na platformi kojom upravlja Uprava za ljudske resurse. Tema koju modul obrađuje: procjene ranjivosti na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnost. Kako Uprava za ljudske resurse posjeduje razvijenu mrežu koordinatora koji se bave promovisanjem sadržaja platforme, jedna od planiranih aktivnosti je organizacija prezentacije modula kako bi koordinatori mogli da promovišu module u okviru sistema javne uprave, nevladinom sektoru, ali i široj javnosti.</p> <p>Ključni koraci za razvoj i promociju modula obuke na ILIAS platformi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razvoj modula: Izabrati format modula (tekst, video, prezentacija, kviz). Razviti sadržaj modula prema odabranom formatu. Osigurati SCORM kompatibilnost za online učenje na ILIAS platformi. 	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4	

Adaptacija na klimatske promjene	Svaki razvijeni modul će posebnu pažnju obratiti na uvođenje i razradu ključnih pojmova koji se odnose na klimatske promjene, prilagođavanje na klimatske promjene, kao i veza između ublažavanja negativnih uticaja klimatskih promjena i upravljanje rizicima od katastrofa. Ova aktivnost doprinosi podizanju kapaciteta sistema za sprovođenje Plana adaptacije na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Moduli koje budu pripremani u okviru ove aktivnosti će kao posebna poglavlja obraditi uticaj na žene i ranjive grupe, u skladu sa Uputstvom za postupanje sa ženama i ranjivim grupama. Tokom izrade modula, biće obezbijeđeno učešće oba pola.	
Indikatori	Polazna vrijednost 0 modula dostupnih na ILIAS platformi Pripreme aktivnosti (u smislu identifikacije tema, korisnika, partnera u implementaciji)	Ciljana vrijednost Makar 1 modul razvijen i promovisan od strane mreže koordinatora/ki Broj koordinatora/ki koji su učestvovali u izradi modula, po polu i po sektoru iz koga dolaze
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava za ljudske resurse	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje Uprava za ljudske resurse UNDP	
Partnerske institucije	Državni organi i organi državne uprave	
Vremenski okvir	Razvoj modula, testiranje, implementacija na platformi, kontinuirano praćenje korišćenja i periodično unapređenje: 2025 – 2030	
Procjena troškova	10.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Projekti koji za temu imaju unapređenje kapaciteta u oblasti klimatskih promjena, smanjenja rizika od katastrofa 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	17. Izrada informacionog trening modula na temu za postavljanje ciljeva prilagođavanja na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnosti	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>U okviru Uprave za ljudske resurse Crne Gore razvijena je online platforma za obuku: ILIAS platforma. ILIAS platforma je otvoreni web-bazirani sistem za upravljanje učenjem (LMS). Podržava upravljanje sadržajem za učenje (uključujući usklađenost sa SCORM 2004 standardom) i alate za saradnju, komunikaciju, evaluaciju i ocjenjivanje.</p> <p>U okviru ove aktivnosti planirano je razviti makar 1 modul obuke koji bi bio postavljen na platformi kojom upravlja Uprava za ljudske resurse. Tema koju modul obrađuje: za postavljanje ciljeva prilagođavanja na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnosti. Kako Uprava za ljudske resurse posjeduje razvijenu mrežu koordinatora/ki koji se bave promovisanjem sadržaja platforme, jedna od planiranih aktivnosti je organizacija prezentacije modula kako bi koordinatori/ke mogli da promovišu module u okviru sistema javne uprave, nevladinom sektoru, ali i široj javnosti.</p> <p>Ključni koraci za razvoj i promociju modula obuke na ILIAS platformi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razvoj modula: Izabrati format modula (tekst, video, prezentacija, kviz). Razviti sadržaj modula prema odabranom formatu. Osigurati SCORM kompatibilnost za online učenje na ILIAS platformi. 	

CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4 i 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Svaki razvijeni modul će posebnu pažnju obratiti na uvođenje i razradu ključnih pojmova koji se odnose na klimatske promjene, prilagođavanje na klimatske promjene, kao i veza između ublažavanja negativnih uticaja klimatskih promjena i upravljanja rizicima od katastrofa. Ova aktivnost doprinosi podizanju kapaciteta sistema za sprovođenje Plana adaptacije na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Moduli koje budu pripremani u okviru ove aktivnosti će kao posebna poglavlja obraditi uticaj na žene i ranjive grupe, u skladu sa Uputstvom za postupanje sa ženama i ranjivim grupama. Tokom izrade modula, biće obezbijeđeno učešće oba pola.	
Indikatori	Polazna vrijednost 0 modula dostupnih na ILIAS platformi Pripreme aktivnosti (identifikacija tema, korisnika, partnera u implementaciji)	Ciljana vrijednost Makar 1 modul razvijen i promovisan od strane mreže koordinatora/ki Broj koordinatora/ki
Izvor provjere	Sajt Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave za ljudske resurse	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje Uprava za ljudske resurse UNDP	
Partnerske institucije	Državni organi i organi državne uprave	
Vremenski okvir	Razvoj modula, testiranje, implementacija na platformi, kontinuirano praćenje korišćenja i periodično unapređenje: 2025 – 2030	
Procjena troškova	10.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	UNDP 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	18. Izrada informacionog trening modula na temu finansijsko planiranje prilagođavanja na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnosti	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>U okviru Uprave za ljudske resurse Crne Gore razvijena je online platforma za obuku: ILIAS platforma. ILIAS platforma je otvoreni web-bazirani sistem za upravljanje učenjem (LMS). Podržava upravljanje sadržajem za učenje (uključujući usklađenost sa SCORM 2004 standardom) i alate za saradnju, komunikaciju, evaluaciju i ocjenjivanje.</p> <p>U okviru ove aktivnosti planirano je razviti makar 1 modul obuke koji bi bio postavljen na platformi kojom upravlja Uprava za ljudske resurse. Tema koju modul obrađuje: finansijsko planiranje prilagođavanja na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnosti. Kako Uprava za ljudske resurse posjeduje razvijenu mrežu koordinatora koji se bave promovisanjem sadržaja platforme, jedna od planiranih aktivnosti je organizacija prezentacije modula kako bi koordinatori/ke mogli da promovišu module u okviru sistema javne uprave, nevladinom sektoru, ali i široj javnosti.</p> <p>Ključni koraci za razvoj i promociju modula obuke na ILIAS platformi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razvoj modula: Izabrati format modula (tekst, video, prezentacija, kviz). Razviti sadržaj modula prema odabranom formatu. 	

	Osigurati SCORM kompatibilnost za online učenje na ILIAS platformi.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4	
Adaptacija na klimatske promjene	Svaki razvijeni modul će posebnu pažnju obratiti na uvođenje i razradu ključnih pojmova koji se odnose na klimatske promjene, prilagođavanje na klimatske promjene, kao i veza između ublažavanja negativnih uticaja klimatskih promjena i upravljanje rizicima od katastrofa. Ova aktivnost doprinosi podizanju kapaciteta sistema za sprovođenje Plana adaptacije na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Moduli koje budu pripremani u okviru ove aktivnosti će kao posebna poglavlja obraditi uticaj na žene i ranjive grupe, u skladu sa Uputstvom za postupanje sa ženama i ranjivim grupama. Tokom izrade modula, biće obezbijeđeno učešće oba pola.	
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u> 0 modula dostupnih na ILIAS platformi Pripremne aktivnosti (identifikacija tema, korisnika, partnera u implementaciji)	<u>Ciljana vrijednost</u> Makar 1 modul razvijen i promovisan od strane mreže koordinatora/ki Broj koordinatora/ki koji su učestvovali u razvoju modula, po polu i sektoru iz koga dolaze
Izvor provjere	Sajt Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave za ljudske resurse	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje Uprava za ljudske resurse UNDP	
Partnerske institucije	Državni organi i organi državne uprave	
Vremenski okvir	Razvoj modula, testiranje, implementacija na platformi, kontinuirano praćenje korišćenja i periodično unapređenje: 2025 – 2030	
Procjena troškova	10.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	UNDP 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informiranosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	19. Integracija Zelenih rješenja za prirodne katastrofe (NbS) u sektorsko i nacionalno planiranje	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Aktivnost promoviše integraciju Zelenih rješenja za prirodne katastrofe (NbS) u sektorsko i nacionalno planiranje smanjenja rizika od katastrofa kroz sveobuhvatno upravljanje rizikom, zajedničko političko odlučivanje i međusektorsku saradnju. Takođe, doprinosi ažuriranju Nacionalne strategije i akcionih planova za očuvanje bioraznornosti (NBSAP) kako bi se podsticalo usklađivanje sa nacionalnim ciljevima u oblasti klimatskih promjena (NDC i NAP) i nacionalnim/lokalnim strategijama za smanjenje rizika od katastrofa.</p> <p>Predložene aktivnosti:</p> <p>Izraditi Mapu puta za mainstreaming NbS u planiranje smanjenja rizika od katastrofa. Razviti nacionalne smjernice koje pružaju praktične savjete o tome kako uključiti NbS rješenja u postojeće procese planiranja smanjenja rizika od katastrofa. Smjernice treba da budu lako razumljive i dostupne svim relevantnim akterima.</p>	

	<p>Doprinijeti izradi Nacionalnih strategija i akcionih planova za očuvanje bioraznorodnosti (NBSAP) i finansiranju zaštite bioraznorodnosti kako bi se identificirale sinergije sa ciljevima NDC, NAP i DRR strategije.</p> <p>Analiza NBSAP-a kako biste identificirali oblasti gdje se NbS rješenja mogu koristiti za postizanje ciljeva NDC-a (nacionalnih određenih doprinosa), NAP-a (nacionalnog plana prilagođavanja i DRR Strategije. Ovo može pomoći u razvoju koherentnog pristupa upravljanju klimatskim promjenama i smanjenju rizika od katastrofa.</p> <p>U saradnji sa Nacionalnim Savjetom za održivi razvoj organizovati multi-stakeholderski forum za promociju međusektorske saradnje na NbS. Okupiti predstavnike/ce vlade, civilnog društva, privatnog sektora i akademske sfere kako bi se razgovaralo o izazovima i mogućnostima za implementaciju NbS rješenja. Forum može služiti kao platforma za razmjenu informacija, koordinaciju aktivnosti i mobilizaciju resursa za promociju NbS-a.</p> <p>Razviti pilot projekte za implementaciju NbS rješenja: Identifikovati područja koja su ranjiva na prirodne katastrofe i sarađivati sa lokalnim zajednicama na razvoju i implementaciji pilot projekata koji koriste NbS za smanjenje rizika.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	<p>Jačanje upravljanja prirodnim resursima kao dio strategije za smanjenje rizika od katastrofa, upravljanje i reagovanje ne samo što podržava implementaciju Sendai okvira, već je i u skladu sa ostvarivanjem ciljeva drugih globalnih agenda poput Ciljeva održivog razvoja (uključujući SDG 6, 9, 11, 13, 14, 15), Pariskog sporazuma (posebno članovi 7 i 8), Kunming-Montréalskog globalnog okvira za biodiverzitet (ciljevi 8, 11 i 15) i Nove urbane agende (posebno obaveze 14, 101, 157).</p>	
Adaptacija na klimatske promjene	<p>Mapa puta će posebnu pažnju obratiti na uvođenje i razradu ključnih pojmova koji se odnose na klimatske promjene, prilagođavanje na klimatske promjene, kao i vezu između ublažavanja negativnih uticaja klimatskih promjena i upravljanja rizicima od katastrofa</p>	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	<p>Sistem se koristi za cijelu teritoriju Crne Gore i obuhvata cjelokupno stanovništvo, pa će prilikom izrade Mape puta biti uzeti u obzir rodni aspekti i inkluzija ranjivih kategorija stanovništva. Prilikom održavanja multisektorskih foruma, biće obezbijeđeno učešće oba pola.</p>	
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u>	<u>Ciljana vrijednost</u>
	<p>0 mapa puta 1 pilot projekat 0 multi-stakeholderski forum za promociju međusektorske saradnje na NbS</p>	<p>1 mapa puta 5 pilot projekata 0 multi-stakeholderski forum za promociju međusektorske saradnje na NbS Broj učesnika/ca multisektorskog foruma, po polu i po sektoru/instituciji iz koje dolaze</p>
Izvor provjere	<p>Sajt Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera</p>	
Nadležna institucija	<p>Ministarstvo unutrašnjih poslova</p>	
Partnerske institucije	<p>Državni organi i organi državne uprave</p>	
Vremenski okvir	<p>2025-2028 Izraditi Mapu puta za mainstreaming NbS u planiranje smanjenja rizika od katastrofa: 2025 – 2026 Unapređenje metodologije izrade strateškog dokumenata sa smjernicama za uključivanje NbS: 2025 – 2028 Doprinijeti izradi Nacionalnih strategija i akcionih planova za očuvanje bioraznorodnosti (NBSAP) i finansiranju zaštite bioraznorodnosti kako bi se identificirale sinergije sa ciljevima NDC, NAP i DRR strategije: 2025 – 2027 U saradnji sa Nacionalnim Savjetom za održivi razvoj organizovati multi-stakeholderski forum za promociju međusektorske saradnje na NbS: kontinuirano 2025 – 2030</p>	

	Razviti pilot projekte za implementaciju NbS rješenja: makar 2 predoga projekta 2025 – 2030	
Procjena troškova	350.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Globalni fond za životnu sredinu 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa u cilju kvalitetnijeg upravljanja rizicima od katastrofa	
Operativni cilj	2. Priprema-povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	20. Obilježavanje Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa – 13. oktobar	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Povodom obilježavanja Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa – 13. oktobra organizovaće se kampanje podizanja svijesti građana/ki, djece i mladih na temu smanjenja rizika od katastrofa. Kampanje će se održati u svim opštinama u Crnoj Gori u formi info-pulteva i edukativnih radionica u osnovnim i srednjim školama. Za potrebe organizovanja kampanje pripremiće se edukativni i promotivni materijali.</p> <p>Ključni koraci: definisanje teme kampanje, determinisanje učesnika/ca kampanje, priprema promotivnog materijala, održavanje aktivnosti u okviru kampanje.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11 i SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Planirana aktivnost je komplementarna sa aktivnostima podizanja svijesti i informisanosti građanstva o klimatskim promjenama koje su predviđene u okviru Plana prilagođavanja.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom planiranja kampanje, biće uzete u obzir potrebe za informisanjem različitih ciljnih grupa, uključujući žene, muškarce, kao i ranjive kategorije stanovništva, kako bi kampanja imala veći obuhvat. Time se postižu bolji efekti kampanje u smislu podizanja nivoa svijesti različitih kategorija građanstva.	
Indikatori	<p>Polazna vrijednost</p> <p>Do sada je održano 10 kampanja obilježavanja Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa – 13. oktobar.</p>	<p>Ciljana vrijednost</p> <p>Održano 6 kampanja obilježavanja Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa – 13. oktobar.</p> <p>Ukupno održanih 16 kampanja.</p>
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova, sajt MUP-a i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Subjekti zaštite i spašavanja.	
Vremenski okvir	2025-2030 na godišnjem nivou	
Procjena troškova	30.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	3. Uzbunjivanje - poboljšanje ranog upozoravanja	

Aktivnost	1. Studija izrade sistema video nadzora u nacionalnim parkovima za potrebe ranog otkrivanja požara, kontrole nelegalnih aktivnosti i ostalih incidenata koji utiču na prirodno okruženje	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Donijeće se Studija opravdanosti postavljanja video nadzora u nacionalnim parkovima Crne Gore radi rane detekcije požara. Studija će pružiti neophodne podatke o opremi, sredstvima, ljudstvu i infrastrukturi potrebnoj za instalaciju video nadzora. Nakon izrade Studije, slijedi nabavka opreme i uspostavljanje sistema video nadzora za rano otkrivanje požara unutar nacionalnih parkova. Sistem će takođe omogućiti osmatranje i detekciju požara van granica parkova, proširujući praćenje na značajan deo okolnog područja.	
CILJEVI održivog razvoja	<u>SDG 1, 2, 3, 5, 11, 15 i 17</u>	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Zaštitom šuma od požara se adaptivno djeluje na klimatske promjene. Požari su posljedica negativnog uticaja klimatskih promjena, te se zaštitom šuma od požara adaptivno djeluje na globalno zagrijavanje. Uspostavljanje video nadzora ne osigurava se samo prevencija od požara, već se obezbjeđuje mogućnost uspostavljanja različitih monitoringa koji obezbjeđuju potrebne informacije za adaptacija i ublažavanja efekata klimatskih promjena	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Uspostavljanjem video nadzora obezbjeđuje se stalna kontrola prostora, čime se osigurava veća bezbjednost stanovništva koje živi i radi u blizini šuma.	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> Djelimično uspostavljen video nadzor za NP Lovćen i NP Skadarsko jezero. Potrebna izrada Studije Instalacija sistema video nadzora za ostale NP	<u>Ciljana vrijednost</u> Izrađena Studija uspostavljanja video nadzora za brzo otkrivanje požara na području nacionalnih parkova. Instaliran video nadzor na području parkova koja su predviđena Studijom uspostavljanja video nadzora.
Izvor provjere	JP Nacionalni parkovi Crne Gore, www.nparkovi.me	
Nadležna institucija	JP Nacionalni parkovi Crne Gore	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje, Ministarstvo ekologije ruralnog razvoja i razvoja sjevera, Uprava za šume (Državno preduzeće za upravljanje šumama).	
Vremenski okvir	2025-2026 - Izrađena Studija uspostavljanja video nadzora za brzo otkrivanje požara na području nacionalnih parkova 2026-2028 - Instaliran video nadzor na području parkova koja su predviđena Studijom uspostavljanja video nadzora	
Procjena troškova	100.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet JP Nacionalni parkovi Crne Gore 0 - 15 % Donatorska sredstva (IPA fondovi) 85 - 100 %	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	5. Sigurnost – osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite.	
Aktivnost	1. Organizovanje osposobljavanja i usavršavanja pripadnika/ca specijalističkih i dobrovoljnih jedinica za zaštitu i spašavanje	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Zakonom o zaštiti i spašavanju (član 17a) propisana je obaveza Ministarstva unutrašnjih poslova da sprovodi osposobljavanje i usavršavanje pripadnika/ca jedinica civilne zaštite, specijalističkih jedinica za zaštitu i spašavanje i dobrovoljnih jedinica za zaštitu i spašavanje. Organizovanje osposobljavanja i usavršavanja pripadnika/ca specijalističkih i dobrovoljnih jedinica za zaštitu i spašavanje vrši se shodno Programu osposobljavanja i programu	

	usavršavanja pripadnika/ca jedinica civilne zaštite, specijalističkih jedinica za zaštitu i spašavanje i dobrovoljnih jedinica za zaštitu spašavanje i načinu sprovođenja programa, koji je propisan Pravilnikom o osposobljavanju i usavršavanju pripadnika/ca jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica za zaštitu i spašavanje („Službeni list Crne Gore“, broj 81/2020). Radi sprovođenja ove aktivnosti Ministarstvo unutrašnjih poslova će raspisati tender za organizovanje osposobljavanja i usavršavanja pripadnika/ca specijalističkih jedinica za zaštitu i spašavanje i dobrovoljnih jedinica za zaštitu spašavanje, odabrati predavače i instruktore, sprovesti osposobljavanje i usavršavanje specijalističkih jedinica za zaštitu i spašavanje i dobrovoljnih jedinica za zaštitu spašavanje i dodijeliti sertifikate pripadnicima/cama koji uspješno završe planirano osposobljavanje i usavršavanje.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4 i	
Adaptacija na klimatske promjene	Podizanje kapaciteta pripadnika/ca specijalističkih i dobrovoljnih jedinica za zaštitu i spašavanje doprinosi povećanju nivoa ukupnih kapaciteta sistema za sprovođenje ciljeva i aktivnosti u okviru Plana prilagođavanja na klimatske promjene	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	U toku programa osposobljavanja i usavršavanja, polaznici/ce će biti upoznati sa Uputstvom za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva. Tokom sprovođenja programa, biće omogućeno učešće oba pola.	
Indikatori	Polazna vrijednost Do sada se nije sprovodila obuka shodno ovom Pravilniku.	Ciljana vrijednost 180 pripadnika/ca specijalističkih jedinica za zaštitu i spašavanje i dobrovoljnih jedinica za zaštitu spašavanje uspješno završilo planirano osposobljavanje i usavršavanje. Procenat žena koje su završile programe osposobljavanja i usavršavanja
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova, sajt MUP-a i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Subjekti zaštite i spašavanja.	
Vremenski okvir	2025-2030 cc 30 osoba na godišnjem nivou	
Procjena troškova	300.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	5. Sigurnost – osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite.	
Aktivnost	2. Poboljšanje tehničke opremljenosti Direktorata za zaštitu i spašavanje (oprema i sredstva za djelovanje u slučaju zemljotresa)	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Radi bolje pripremljenosti i odgovora na katastrofe, u ovom slučaju zemljotresa potrebno je izvršiti nabavku lične i kolektivne zaštitne opreme za zaštitu i spašavanje od zemljotresa. Radi realizacije ove aktivnosti potrebno je pripremiti tehničke specifikacije opreme, sprovesti proceduru javne nabavke, odabrati najpovoljnijeg ponuđača, kao i izvršiti obuku za upotrebu nabavljene opreme i sredstava.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11 i 13	

Adaptacija na klimatske promjene	Bolja opremljenost sistema zaštite i spašavanja doprinosi podizanju nivoa spremnosti ukupnog sistema za sprovođenje Plana prilagođavanja na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom planiranja i nabavke opreme, biće uzete u obzir preporuke iz Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama, kako bi se uzele u obzir njihove specifične potrebe i kako bi se sistem bolje pripremio za inkluzivno djelovanje tokom zaštite i spašavanja.	
Indikatori	Polazna vrijednost Nedostatak adekvatne lične i kolektivne zaštitne opreme za zaštitu i spašavanje od zemljotresa.	Ciljana vrijednost Nabavljena lična i kolektivna zaštitna oprema za zaštitu i spašavanje od zemljotresa.
Izvor provjere	Ministarstvo unutrašnjih poslova, sajt MUP-a i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Subjekti zaštite i spašavanja.	
Vremenski okvir	2025-2026	
Procjena troškova	500.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	1. Izrada akustičkih studija: Danilovgrad, Nikšić, Šavnik, Žabljak, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Zeta	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada Akustičke studije podrazumijeva utvrđivanje mjera i osnovnih zahtjeva, kao i tehnička uputstva i podatke od značaja za izgradnju sistema, kriterijume i jasne preporuke za projektovanje, izvođenje u smislu izbora tipa i vrste sirena, tehnologije za povezivanje sirena i sistema. U Studiji se definišu najvažniji faktori od značaja za prostiranje, pokrivenost i čujnost alarmnog signala opasnosti, na način da bude razumljiv za korisnike. Proces izrade Akustičke studije podrazumijeva: pripremu i raspisivanje javne nabavke, angažovanje privrednog društva za izradu akustičke studije i izrada	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Dokumentacija će razmatrati oblast klimatskih promjena u posebnom poglavlju kao konketnog rizika i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti adaptaciji u okviru 4 prioriteta sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade studije, biće uzete u obzir UNDP-jeve studije procjene ranjivosti i rodne ravnopravnosti koje su izrađene za potrebe izrade Plana prilagođavanja na klimatske promjene, kao i Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađena Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa Akcionim planom za sprovođenje strategije na nacionalnom nivou.	Ciljana vrijednost Izrada akustičkih studija u 8 jedinica lokalnih samouprava

	Izrađena 1 Akustička studija za sistem obavještanja i uzbunjivanja - Opština Bar	
Izvor provjere	Sajt Opština i izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou	
Vremenski okvir	Danilovgrad (I kvartal 2028- IV kvartal 2028); Nikšić(II kvartal 2025- III kvartal 2026); Šavnik (I kvartal 2025- IV kvartal 2025); Žabljak (I kvartal 2025- IV kvartal 2025); Bijelo Polje (I kvartal 2026- IV kvartal 2026); Mojkovac (II kvartal 2028- IV kvartal 2030); Kolašin (I kvartal 2026- IV kvartal 2026); Zeta (I kvartal 2025- IV kvartal 2025)	
Procjena troškova	59.500 eura Danilovgrad (10.000), Nikšić (10.000), Šavnik (7.000), Žabljak (7.000), Bijelo Polje (6.000), Mojkovac (7.500), Kolašin (7.000), Zeta (5.000)....	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština 100% Budžet Opštine i Projekti /Danilovgrad/	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	2. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od ekstremnih meteoroloških pojava: Podgorica, Zeta, Bar, Budva, Cetinje, Nikšić, Šavnik, Plužine, Žabljak, Rožaje, Mojkovac	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada Plana zaštite i spašavanja podrazumijeva definisanje mjera i aktivnosti za sprečavanje i umanjenje posledica od katastrofa, podatke o snagama i sredstvima subjekata sistema sistema zaštite i spašavanja, njihovo organizovanje i koordinirano angažovanje i djelovanje u cilju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i obezbjeđenja osnovnih uslova života, a u skladu sa Nacionalnim Planom zaštite i spašavanja od ekstremnih meteoroloških pojava. Proces izrade Plana podrazumijeva: Formiranje radne grupe, izradu nacrtu Plana, dobijanje stručnog mišljenja od Direktorata za zaštitu i spašavanje-dobijanje saglasnosti, organizovanje Javne rasprave, usvajanje Plana na Skupštini Opštine, objavljivanje Plana.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Dokumentacija će razmatrati oblast klimatskih promjena kao konketnog rizika i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti sprovođenju Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade opštinskih planova, biće obuhvaćena i područja u kojima borave ranjive grupe. Kako bi se što efikasnije odgovorilo na potrebe žena i ranjivih grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu planova.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen 1 Plan na lokalnom nivou: Pljevlja	Ciljana vrijednost Izrađeno 11 Planova zaštite i spašavanja od ekstremnih meteoroloških pojava na opštinskom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih planova, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština i Izvještaj o realizaciji Akcionog Plana za sprovođenje Strategije	

Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou, NVO-i koji zastupaju interese žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	Podgorica/I kvartal 2028 – IV kvartal 2028/; Zeta/I kvartal 2029- IV kvartal 2029/; Bar/II kvartal 2024-II kvartal 2025/; Budva/IV kvartal 2025- I kvartal 2027/; Cetinje/I kvartal 2026- IV kvartal 2026/; Nikšić/III kvartal 2025-IV kvartal 2026/; Šavnik/I kvartal 2028- IV kvartal 2028/; Plužine/I kvartal 2026- IV kvartal 2026/; Žabljak/I kvartal 2029- IV kvartal 2029/; Rožaje/I kvartal 2029- IV kvartal 2029/; Mojkovac/IV kvartal 2027- III kvartal 2029/.	
Procjena troškova	66.500 eura Podgorica/7.000/, Zeta/5.000/, Bar/5.000/, Budva/10.000/, Cetinje/5.000/, Nikšić/10.000/, Šavnik/5.000/, Plužine/5.000/, Žabljak/3.000/, Rožaje/5.000/, Mojkovac/6.500/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžeti jedinica lokalnih samouprava 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	3. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika: Ulcinj, Bar, Budva, Bijelo Polje	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada Plana zaštite i spašavanja podrazumijeva definisanje mjera i aktivnosti za sprečavanje i umanjenje posledica od katastrofa, podatke o snagama i sredstvima subjekata sistema sistema zaštite i spašavanja, njihovo organizovanje i koordinirano angažovanje i djelovanje u cilju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i obezbjeđenja osnovnih uslova života u skladu sa nacionalnim Planom zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika. Proces izrade Plana podrazumijeva: Formiranje radne grupe, izrada nacrtu Plana, dobijanje stručnog mišljenja od Direktorata za zaštitu i spašavanje-dobijanje saglasnosti, organizovanje Javne rasprave, usvajanje Plana na Skupštini Opštine, objavljivanje Plana.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Dokumentacija će razmatrati i oblast klimatskih promjena i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti sprovođenju Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade opštinskih planova, biće obuhvaćena i područja u kojima borave ranjive grupe. Kako bi se što efikasnije odgovorilo na potrebe žena i ranjivih grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu planova.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen Plan zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika na nacionalnom nivou i izrađen 1 Plan na lokalnom nivou: Podgorica	Ciljana vrijednost Izrađena 4 Plana zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika na opštinskom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih planova, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština, Izvještaj o realizaciji Akcionog Plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou i NVO-i koji zastupaju interese žena i ranjivih kategorija stanovništva	

Vremenski okvir	Ulcinj /II kvartal 2029- I kvartal 2030/; Bar/II kvartal 2024- II kvartal 2025/; Budva/III kvartal 2025- III kvartal 2026/; Bijelo Polje/I kvartal 2029- IV kvartal 2030/	
Procjena troškova	41.000 eura Ulcinj /20.000/; Bar/5.000/; Budva/10.000/; Bijelo Polje/6.000 /	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžeti jedinica lokalnih samouprava 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	4. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od klizišta i odrona: Ulcinj, Budva, Tivat, Cetinje, Danilovgrad, Plužine, Pljevlja, Andrijevića, Rožaje, Berane, Mojkovac, Kolašin	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada Plana zaštite i spašavanja podrazumijeva definisanje mjera i aktivnosti za sprečavanje i umanjenje posledica od katastrofa, podatke o snagama i sredstvima subjekata sistema sistema zaštite i spašavanja, njihovo organizovanje i koordinirano angažovanje i djelovanje u cilju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i obezbjeđenja osnovnih uslova života u skladu sa nacionalnim Planom zaštite i spašavanja od klizišta i odrona. Proces izrade Plana podrazumijeva: Formiranje radne grupe, izrada nacrtu Plana, dobijanje stručnog mišljenja od Direktorata za zaštitu i spašavanje-dobijanje saglasnosti, organizovanje Javne rasprave, usvajanje Plana na Skupštini Opštine, objavljivanje Plana.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Dokumentacija će razmatrati i oblast klimatskih promjena i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti sprovođenju Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade opštinskih planova, biće obuhvaćena i područja u kojima borave ranjive grupe. Kako bi se što efikasnije odgovorilo na potrebe žena i ranjivih grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu planova.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen Plan zaštite i spašavanja od klizišta i odrona na nacionalnom nivou i Izrađena 4 Plana na lokalnom nivou: Bar, Bijelo Polje, Podgorica i Herceg Novi	Ciljana vrijednost Izrađeno 12 planova zaštite i spašavanja od klizišta i odrona na lokalnom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih planova, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština, Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou, NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	Ulcinj/I kvartal 2029-III 2029/; Budva/IV kvartal 2025-I kvartal 2027/; Tivat/II kvartal 2028- II kvartal 2029/; Cetinje/I kvartal 2026-IV kvartal 2026/; Danilovgrad /I kvartal 2026- IV kvartal 2027/; Plužine/I kvartal 2025- IV 2025/; Pljevlja/I kvartal 2026- IV kvartal 2026/; Andrijevića/I kvartal 2029-III kvartal 2029/; Rožaje/I kvartal 2028-IV kvartal 2028/; Berane/I kvartal 2029-IV kvartal 2029/; Mojkovac /III kvartal 2026- III kvartal 2028/; Kolašin / I kvartal 2028-IV kvartal 2028/...	
Procjena troškova	112.000 eura	

	Ulcinj/20.000/; Budva/10.000/; Tivat/5.000/; Cetinje/5.000 /; Danilovgrad/25.000/; Pljevlja/7.000/; Plužine/5.000/; Andrijevića/7.000/; Rožaje/5.000/; Berane/10.000/; Mojkovac /8.000/; Kolašin /5.000/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština Budžet Opštine i Projekti /Danilovgrad/	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	5. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od poplava: Zeta, Tivat, Gusinje, Plav i Petnjica	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada Plana zaštite i spašavanja podrazumijeva definisanje mjera i aktivnosti za sprečavanje i umanjenje posledica od katastrofa, podatke o snagama i sredstvima subjekata sistema sistema zaštite i spašavanja, njihovo organizovanje i koordinirano angažovanje i djelovanje u cilju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i obezbjeđenja osnovnih uslova života u skladu sa nacionalnim Planom zaštite i spašavanja od poplava. Proces izrade Plana podrazumijeva: Formiranje radne grupe, izrada nacrtu Plana, dobijanje stručnog mišljenja od Direktorata za zaštitu i spašavanje-dobijanje saglasnosti, organizovanje Javne rasprave, usvajanje Plana na Skupštini Opštine, objavljivanje Plana.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Dokumentacija će razmatrati i oblast klimatskih promjena i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade opštinskih planova, biće obuhvaćena i područja u kojima borave ranjive grupe. Kako bi se što efikasnije odgovorilo na potrebe žena i ranjivih grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu planova.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen Plan zaštite i spašavanja od poplava na nacionalnom nivou i izrađeno 17 Planova na lokalnom nivou: Podgorica, Cetinje, Danilovgrad, Ulcinj, Nikšić, Kolašin, Mojkovac, Berane, Andrijevića, Plav, Rožaje, Budva, Kotor, Pljevlja, Herceg Novi, Bijelo Polje, Bar.	Ciljana vrijednost Izrađeno 5 Planova zaštite i spašavanja od poplava na opštinskom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih planova, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština , Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou, NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	Zeta/ II kvartal 2026- IV kvartal 2026/; Tivat/II kvartal 2026-II kvartal 2027/; Gusinje/I kvartal 2025-IV kvartal 2025/; Plav/I kvartal 2026- IV kvartal 2026/; Petnjica/I kvartal 2026- IV kvartal 2026/	
Procjena troškova	21.000 eura Zeta/5.000/; Tivat/5.000/; Gusinje/2.000/; Plav/5.000/; Petnjica/4.000/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština 100%	

Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	6. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od požara: Zeta, Ulcinj, Plav	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada Plana zaštite i spašavanja podrazumijeva definisanje mjera i aktivnosti za sprečavanje i umanjenje posledica od katastrofa, podatke o snagama i sredstvima subjekata sistema sistema zaštite i spašavanja, njihovo organizovanje i koordinirano angažovanje i djelovanje u cilju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i obezbjeđenja osnovnih uslova života u skladu sa nacionalnim Planom zaštite i spašavanja od požara. Proces izrade Plana podrazumijeva: Formiranje radne grupe, izrada nacrtu Plana, dobijanje stručnog mišljenja od Direktorata za zaštitu i spašavanje-dobijanje saglasnosti, organizovanje Javne rasprave, usvajanje Plana na Skupštini Opštine, objavljivanje Plana.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Dokumentacija će razmatrati i oblast klimatskih promjena i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade opštinskih planova, biće obuhvaćena i područja u kojima borave ranjive grupe. Kako bi se što efikasnije odgovorilo na potrebe žena i ranjivih grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu planova.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen Plan zaštite i spašavanja od požara na nacionalnom nivou i izrađen 21 plan na lokalnom nivou: Podgorica, Berane, Mojkovac, Nikšić, Pljevlja, Herceg Novi, Tivat, Andrijevića, Kotor, Cetinje, Žabljak, Bijelo Polje, Gusinje, Šavnik, Rožaje, Danilovgrad, Petnjica, Plužine, Kolašin, Budva, Bar.	Ciljana vrijednost Izrađena 3 Plana zaštite i spašavanja od požara na lokalnom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih planova, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou, NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	Zeta/ IV kvartal 2026- I kvartal 2027/; Ulcinj/IV kvartal 2025-III 2026/; Plav/I kvartal 2026- IV kvartal 2026/	
Procjena troškova	25.000 eura Zeta/5.000/; Ulcinj/15.000/; Plav/5.000/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština 100%	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	7. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća: Bar, Budva, Tivat, Cetinje, Danilovgrad, Bijelo Polje	

Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada Plana zaštite i spašavanja podrazumijeva definisanje mjera i aktivnosti za sprečavanje i umanjenje posledica od katastrofa, podatke o snagama i sredstvima subjekata sistema sistema zaštite i spašavanja, njihovo organizovanje i koordinirano angažovanje i djelovanje u cilju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i obezbjeđenja osnovnih uslova života u skladu sa nacionalnim Planom zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća. Proces izrade Plana podrazumijeva: Formiranje radne grupe, izrada nacrtu Plana, dobijanje stručnog mišljenja od Direktorata za zaštitu i spašavanje-dobijanje saglasnosti, organizovanje Javne rasprave, usvajanje Plana na Skupštini Opštine, objavljivanje Plana.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Dokumentacija će razmatrati i oblast klimatskih promjena i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade opštinskih planova, biće obuhvaćena i područja u kojima borave ranjive grupe. Kako bi se što efikasnije odgovorilo na potrebe žena i ranjivih grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu planova.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen Plan zaštite i spašavanja od od tehničko - tehnoloških nesreća na nacionalnom nivou i izrađen 1 Plan na lokalnom nivou: Podgorica	Ciljana vrijednost Izrađeno 6 Planova zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških nesreća na opštinskom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih planova, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština, Izvještaj o realizaciji Akcionog Plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou, NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	Bar/II kvartal 2024-II kvartal 2025/; Budva/I kvartal 2025- I kvartal 2026/; Tivat/II kvartal 2027-II kvartal 2028/; Cetinje/I kvartal 2027- IV kvartal 2027/; Danilovgrad/I kvartal 2025- IV kvartal 2025/; Bijelo Polje /I kvartal 2028- IV kvartal 2029/...	
Procjena troškova	41.000 Eura Bar/5.000/; Budva/10.000/; Tivat/5.000/; Cetinje/5.000/; Danilovgrad/10.000 /; Bijelo Polje /6.000/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština Budžet Opštine i Projekti /Danilovgrad/	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	8. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od zemljotresa: Zeta, Ulcinj, Kotor, Nikšić, Šavnik, Andrijevića, Petnjica, Kolašin	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada Plana zaštite i spašavanja podrazumijeva definisanje mjera i aktivnosti za sprečavanje i umanjenje posledica od katastrofa, podatke o snagama i sredstvima subjekata sistema sistema zaštite i spašavanja, njihovo organizovanje i koordinirano angažovanje i djelovanje u cilju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i obezbjeđenja osnovnih uslova života u skladu sa nacionalnim Planom zaštite i spašavanja od zemljotresa.	

	Proces izrade Plana podrazumijeva: Formiranje radne grupe, izrada nacrtu Plana, dobijanje stručnog mišljenja od Direktorata za zaštitu i spašavanje-dobijanje saglasnosti, organizovanje Javne rasprave, usvajanje Plana na Skupštini Opštine, objavljivanje Plana.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Dokumentacija će razmatrati i oblast klimatskih promjena i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade opštinskih planova, biće obuhvaćena i područja u kojima borave ranjive grupe. Kako bi se što efikasnije odgovorilo na potrebe žena i ranjivih grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu planova.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa na nacionalnom nivou i 14 Planova na lokalnom nivou: Herceg Novi, Berane, Rožaje, Žabljak, Cetinje, Pljevlja, Bijelo Polje, Tivat, Mojkovac, Plužine, Danilovgrad, Podgorica, Bar, Budva.	Ciljana vrijednost Izrađeno 8 Planova zaštite i spašavanja od zemljotresa na lokalnom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih planova, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou, NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	Zeta/ IV kvartal 2026- I kvartal 2027/; Ulcinj/I kvartal 2028- IV kvartal 2028/ Kotor/I kvartal 2027- IV kvartal 2027 /; Nikšić/III kvartal 2025-IV kvartal 2026/; Šavnik/I kvartal 2025- IV kvartal 2025/; Andrijevića/I kvartal 2028-III kvartal 2028/; Petnjica/I kvartal 2027- IV kvartal 2027/; Kolašin/I kvartal 2030-IV kvartal 2030/....	
Procjena troškova	67.000 Eura Zeta/5.000/; Ulcinj/20.000/;Kotor/5.000/; Nikšić/10.000/; Šavnik/5.000/; Andrijevića/7.000/; Petnjica/10.000/; Kolašin/5.000/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština Projekti i fondove /Petnjica	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	9. Izrada lokalnih Procjena rizika od katastrofa: Ulcinj, Budva,Tivat, Kotor, Nikšić, Cetinje, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Bijelo Polje, Andrijevića, Gusinje, Petnjica, Plav, Rožaje, Berane, Kolašin, Danilovgrad, Zeta, Podgorica	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izrada lokalne Procjena rizika od katastrofa podrazumijeva prepoznavanje dominantnih rizika na teritoriji opštine u skladu sa nacionalnom Procjenom rizika od katastrofa, izradu scenarija, izradu mapa hazarda i mapa rizika, utvrđivanje nivoa rizika za svaki pojedinačni rizika itd. Ovaj proces podrazumijeva: Formiranje radne grupe, izradu dokumenta i usvajanje dokumenta.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Procjene rizika kao dio planske dokumentacije razmatrice oblast klimatskih promjena u posebnom poglavlju i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora.	

Da li utiče /razmatra ranjive grupe	U zavisnosti od konkretnog rizika, u ugroženim područjima, obuhvatiće sistematsko prikupljanje i razvrstavanje podataka po različitim parametrima. Kako bi se što efikasnije procijenili rizici koji se odnose na žene i ranjive grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu planova. Prilikom definisanja rizika, biće korištene UNDP-jeve studije procjene rizika i rodne ravnopravnosti koje su urađene u sklopu priprema za izradu Plana prilagođavanja na klimatske promjene.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađena Procjena rizika od katastrofa na nacionalnom nivou i 3 lokalne Procjene: Bar, Herceg Novi i Mojkovac	Ciljana vrijednost Izrađeno 20 Procjena rizika od katastrofa na lokalnom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih procjena rizika, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština i Izvještaj o realizaciji Akcionog Plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou, NVO-i koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	Ulcinj/I kvartal 2027-IV kvartal 2027//; Budva/I kvartal 2028-IV kvartal 2028//; Tivat/II kvartal 2026- II kvartal 2027//; Kotor/I kvartal 2025- IV kvartal 2025//; Cetinje/I kvartal 2028- IV kvartal 2028//; Nikšić/III kvartal 2026-III kvartal 2027//; Šavnik/I kvartal 2028-IV kvartal 2028//; Žabljak/I kvartal 2028-IV kvartal 2028//; Pljevlja/II kvartal 2025- IV kvartal 2025//; Bijelo Polje /I kvartal 2026-IV kvartal 2027//; Andrijevica/I kvartal 2025-IV kvartal 2025//; Gusinje/I kvartal 2025-I kvartal 2026//; Petnjica/I kvartal 2026- IV kvartal 2026//; Plav /I kvartal 2025-IV kvartal 2025//; Rožaje/I kvartal 2025-IV kvartal 2025//; Kolašin / I kvartal 2025-IV kvartal 2025//; Berane /I kvartal 2026- IV kvartal 2026//; Danilovgrad /I kvartal 2027- IV kvartal 2027//; Zeta /I kvartal 2026-IV kvartal 2026//; Podgorica/I kvartal 2026- IV kvartal 2026//	
Procjena troškova	159.000 eura Ulcinj/20.000/, Budva/10.000/, Tivat/5.000/, Kotor/5.000/,Cetinje/10.000/, Nikšić/10.000/, Šavnik /5.000/, Žabljak/5.000/, Pljevlja/4.000/, Bijelo Polje/5.000/, Andrijevica/7.000/, Gusinje/7.000/, Petnjica/10.000/, Plav/10.000/, Rožaje/10.000/, Kolašin/5.000/, Berane/ 6.000/, Danilovgrad/10.000/, Zeta/5.000/, Podgorica/10.000/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština Budžet Opštine i Projekti /Danilovgrad/	
Strateški cilj	2. Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa od katastrofa	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	10. Izrada lokalnih Strategija za smanjenje rizika od katastrofa : Ulcinj, Budva, Tivat, Kotor, Nikšić, Cetinje, Šavnik, Žabljak, Bijelo Polje, Andrijevica, Gusinje, Petnjica, Plav, Rožaje, Kolašin, Mojkovac, Berane , Zeta, Podgorica.	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Lokalna Strategija podrazumijeva sagledavanje i analizu stanja u oblasti zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, viziju i strateške pravce razvoja, strateška rješenja i smjernice za smanjenje rizika od katastrofa, elementarnih nepogoda i drugih nesreća, sa prioritetima i instutucionalnom osnovom za sprovođenje i finansiranje, a u skladu sa Nacionalnom Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa.	

	Ovaj proces podrazumijeva: formiranje radne grupe, izrada Strateškog dokumenta i usvajanje Strateškog dokumenta	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Strateška dokumentacija na lokalnom nivou posebno će razmatrati oblast klimatskih promjena u posebnom poglavlju kao rizika i predvidjeti konkretne mjere koje će doprinijeti adaptaciji u okviru 4 prioritetna sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	U zavisnosti od konkretnog rizika obuhvaćenog u strateškom dokumentu, u ugroženim područjima će se obuhvatiti sistematsko prikupljanje i razvrstavanje podataka po različitim parametrima. Kako bi se što efikasnije procijenili rizici koji se odnose na žene i ranjive grupa, njihovi NVO predstavnici/ce će biti uključeni u radne grupe za izradu strateških dokumenata.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađena nacionalna Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025-2030. godine i 4 lokalne Strategije: Bar, Herceg Novi, Danilovgrad, Pljevlja.	Ciljana vrijednost Izrađeno 19 Strategija na lokalnom nivou Broj predstavnika/ca NVO-a koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva, koji su učestvovali u izradi lokalnih strateških dokumenata, po polu i po opštini
Izvor provjere	Sajt Opština, Izvještaj o realizaciji Akcionog Plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou, NVO-i koji se bave zaštitom interesa žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	Ulcinj/I kvartal 2026-IV kvartal 2026/; Budva/I kvartal 2027-I kvartal 2028/; Tivat/II kvartal 2025- II kvartal 2026/; Kotor/I kvartal 2026- IV kvartal 2026/; Nikšić/čeka se usvajanje I kvartal 2026/; Cetinje/I kvartal 2029-IV kvartal 2029/; Šavnik/I kvartal 2027-IV kvartal 2027/; Žabljak/I kvartal2027-IV kvartal 2027/; Bijelo Polje /II kvartal 2024-IV kvartal 2025/; Andrijevića/II kvartal 2026-I kvartal 2027/; Gusinje/I kvartal 2025-I kvartal 2026/ Petnjica/I kvartal2027- IV kvartal 2027/; Plav /I kvartal 2026-IV kvartal 2026/; Rožaje/I kvartal 2026-IV kvartal 2026/; Kolašin / I kvartal 2026-IV kvartal 2026/; Mojkovac /I kvartal 2025- IV kvartal 2025/; Berane/I kvartal 2025-IV kvartal 2025/ Zeta /I kvartal 2025-IV kvartal 2025/ ; Podgorica/I kvartal 2025- IV kvartal 2025/	
Procjena troškova	146.000 eura Ulcinj/20.000/, Budva/10.000/, Tivat/5.000/, Cetinje/10.000/, Kotor/4.000/, Šavnik/5.000/, Žabljak/5.000/, Bijelo Polje/3.000/, Andrijevića/9.000/, Gusinje/5.000/, Petnjica/10.000/, Plav/9.000/, Rožaje/9.000/, Kolašin/5.000/, Mojkovac/15.000/, Berane /7.000/, Zeta/5.000/, Podgorica/10.000/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	1. Nabavka drona za praćenje aktivnosti na zaštiti šuma	

Opis aktivnosti i ključnih koraka	Privredno društvo za gazdovanje šumama, izvršiće nabavku dronova za potrebu zaštite šuma. Prvenstveno je neophodan dron sa video kamerom koji može snimati ili pružati video prenos uživo. Time bi se unaprijedila zaštita šuma, uspostavio efikasan sistem otkrivanja, nadzora šumskih požara i precizno lociranje opožarenih površina.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 6,7,9,13,15	
Adaptacija na klimatske promjene	Šumski ekosistemi su pod sve većim stresom zbog klimatskih promjena, neodrživog korišćenja i djelovanja čovjeka. Projekcija je da će opasnosti poput šumskih požara, gradacija štetnih organizama, suša i toplotnih talasa dovesti do češćih i intenzivnijih prirodnih katastrofa, dok šumski požari predstavljaju i prijetnju za zdravlje i imovinu ljudi. Privredna društva, dužna su da, pod uslovima i na način propisan zakonom, učestvuju u zaštiti šuma i da stave na raspolaganje alat, prevozna, tehnička i druga potrebna sredstva za zaštitu šuma.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Uspostavljanjem video nadzora putem drona obezbjeđuje se stalna kontrola prostora, čime se osigurava veća bezbjednost stanovništva koje živi i radi u blizini šuma. Obzirom da su šumski požari izvor zagađenja vazduha ranjiva grupa su kategorije ljudi narušenog zdravlja.	
Indikatori	Polazna vrijednost Nedostaju dronovi.	Ciljana vrijednost Nabavljeno 5 dronova.
Izvor provjere	Privredno društvo za gazdovanje šumama, sajt PDGŠ	
Nadležna institucija	Privredno društvo za gazdovanje šumama	
Partnerske institucije	Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Nacionalni Parkovi Crne Gore Privatni vlasnici šuma Udruženja privatnih vlasnika šuma	
Vremenski okvir	2025. godina 1 dron 2027. godina 2 drona 2029. godina 2 drona	
Procjena troškova	50.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Privrednog društva za gazdovanje šumama 100 %	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	2. Izgradnja i instalacija potrebne infrastrukture za brzo djelovanje u cilju gašenja požara	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Efikasno i brzo djelovanje prilikom otkrivanja požara je posebno važno kako se požar ne bi razvio do stepena kada je nemoguće lokalizovati i ugastiti ga. Izgradnjom i postavljanjem neophodne infrastrukture i sredstava na lokacijama koje su najugroženije od požara se obezbjeđuje brzo djelovanje u cilju gašenja požara u početnoj fazi. Izvršiće se izgradnja punktova sa vodenim zalihama i za smještaj priručne opreme za gašenje požara koja će omogućiti najbliže pozicioniranim službenicima/cama službe fizičke zaštite upotrebu potrebnih sredstava i pristupiti gašenju požara u početnoj fazi. Obezbijediće se zalihe vode i priručna sredstva za gašenje na više lokacija koja su prepoznata kao područja sa visokim stepenom rizika od požara. Raspored lociranja punktova će se predvidjeti posebnim projektnim rješenjima ili elaboratima. Ovo podrazumijeva nabavku specijalizovane opreme, izgradnju vidikovaca, sanaciju i	

	održavanje postojeće putne infrastruktura i drugih sredstava neophodnih za efikasan odgovor na zaštiti šuma od požara.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 6, 7, 9, 13 i 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Izgradnja potrebne putne infrastrukture, štiteći šume od požara i smanjujući učestalost požara u šumskim ekosistemima direktno doprinosi adaptaciji na klimatske promene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Pored prirodnih vrijednosti, zaštita šuma od požara ima pozitivan uticaj na stanovništvo i druge zainteresovane strane u zaštićenim područjima. Očuvanje šuma u nacionalnim parkovima i unapređenje usluga za posjetioce i lokalne zajednice ima direktan uticaj jer najveći deo turističke i privredne delatnosti zavisi od zdravih, očuvanih i pejzažno privlačnih šuma.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost JP Nacionalni parkovi Crne Gore raspolaže isključivo sa ručnom opremom za gašenje poazara (naprtnjače, metle, sjekire, testere, rukavice isl). Na području Parkova nije obezbijeđeno mjesto na kome se može koristiti voda ili pijesak za gašenje požar. Trenutno se održavaju isključivo najfrekventniji putevi.	Ciljana vrijednost Izrađen Plan izgradnje potrebne infrastrukture i sanacionih aktivnosti Shodno Planu, izrađeni i opremljeni PP puktovi, nabavljena potrebna oprema (minimum 3 punkta po parku) Obnovljeni i sanirani šumski putevi (minimum 5 km po parku)
Izvor provjere	JP Nacionalni parkovi Crne Gore www.nparkovi.me	
Nadležna institucija	JP Nacionalni parkovi Crne Gore	
Partnerske institucije	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje, Ministarstvo ekologije ruralnog razvoja i razvoja sjevera, Agencija za zaštitu životne sredine	
Vremenski okvir	2025-2026 Izrađen Plan izgradnje potrebne infrastrukture i sanacionih aktivnosti 2026-2028 Obnovljeni i sanirani šumski putevi 2028-2030 Shodno Planu, izrađeni i opremljeni PP puktovi, nabavljena potrebna oprema	
Procjena troškova	200.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet JP Nacionalni parkovi Crne Gore 10 % Donatorska sredstva (IPA fondovi) 90%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	3. Istraživanje efekata primjene Obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa na znanje, vrijednosti i životne vještine učenika/ca osnovnih i srednjih škola	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Osnovni cilj istraživanja je da se utvrde efekti obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa na znanje, vrijednosti i životne vještine učenika osnovnih i srednjih škola. Uzorak istraživanja predstavljaju učenici završnih razreda osnovne i srednje škole iz svih regiona Crne Gore. Da bi se realizovalo istraživanje preduzeće se sledeći koraci: izrada upitnika za učenike/ce; štampanje upitnika ili elektronsko ispitivanje; utvrđivanje uzorka istraživanje – škole; izbor ispitivača, obavljanje ispitivanja; izrada baze podataka; unos podataka; statistička obrada podataka; logička analiza podataka; izrada izvještaja; izrada zaključaka i preporuka istraživanja; izrada PTT prezentacije. Istraživanje treba da odgovori i na pitanja: koliko učenici/ce završnih razreda osnovne i srednje škole, znaju o bezbjednosnim rizicima, njihovim manifestacijama i posljedicama po imovinu i život ljudi; kakvo je kod učenika poznavanje sigurnosnih i zaštitnih mjera i radnji u rizičnim situacijama; koliko je razvijena svijest o potrebi zaštite i spašavanje ljudi	

	i imovine; da li učenici/ce koji su učili ovaj predmet imaju više znanja, pozitivnije stavove i vrijednosti prema ovim pitanjima u odnosu na učenike/ce koji nisu učili ovaj predmet.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Rezultati istraživanja će dati neohodje ulazne podatke za sprovođenje planiranih ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	U uzorak istraživanje ulaze učenici/ce oba pola, socijalnog i nacionalnog porijekla, ranjive kategorije i sl.	
Indikatori	Polazna vrijednost Realizovano istraživanje 2019. godine.	Ciljana vrijednost Izrađena statistička i logička analiza istraživanja sa zaključkom i preporukama. Broj učesnika/ca istraživanja, po polu i mjestu Rezultati istraživanja prezentovani prema polu ispitanika/ca i mjestu
Izvor provjere	Zavod za školstvo godišnji izvještaj, sajt Zavoda za školstvo	
Nadležna institucija	Zavod za školstvo	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat zaštite i spašavanja	
Vremenski okvir	2030	
Procjena troškova	2.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za školstvo 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	4. Jačanje tehničkih kapaciteta seizmičkog monitoringa	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Proširenje nacionalne mreže akcelerometara, uz razvijanje „shake“ mapa za dogođene zemljotrese. Širiti mrežu profesionalnih akcelerometara radi pune implementacije nabavljenih softvera koji kreiraju GIS karte uticaja. Ova aktivnost je prenijeta iz prethodnog Akcionog plana Strategije 2018-2023. Ova aktivnost podrazumijeva nabavku i instaliranje 8 akcelerometara za period 2025-2030.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11, 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u sektoru turizma.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	

Indikatori rezultata	Polazna vrijednost U okviru postojeće mreže stanica funkcioniraju 12 akcelerometara	Ciljana vrijednost Proširena mreža akcelerometara - nabavka i instalacija 8 akcelerometara
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju - Sektor za seizmologiju	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	2025-26. - 2 akcelerometra 2026-27. - 2 akcelerometra 2027-28. - 2 akcelerometra 2028-29. - 2 akcelerometra	
Procjena troškova	200.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	5. Rekonstrukcija seizmološke mreže	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Nabavka dva širokopojasna seizmometra, njihova implementacija na seizmološkim stanicama. Izmještanje već postojeće seizmološke stanice na Možuri kod Ulcinja	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u sektoru turizma.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost U okviru postojeće mreže stanica funkcioniraju 14 seizmometara	Ciljana vrijednost Nabavljena dva širokopojasna seizmometra, postavljena na postojećim seizmološkim stanicama čime se obezbjeđuje veća pokrivenost teritorije, siguran prenos, bolji kvalitet seizmičkog signala i preciznije određivanje parametara zemljotresa
Izvor provjere	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju - sajt Sektora za seizmologiju sa podacima o stanicama i instrumentima, godišnji izvještaj, Izvještaj o radu,	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Partnerske institucije	Direktorat za zaštitu i spašavanja MUP	

Vremenski okvir	2025-2028 2025 – plan aktivnosti, pribavljanje potrebnih dozvola i mapiranje terena 2026 – priprema tenderske dokumentacije i nabavka opreme 2027 – instalacija uređaja na terenu 2028 – implementiranje softverskih rešenja sa izmjenama na terenu	
Procjena troškova	160.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Kapitalni budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 30% IPA fondovi 30% Donacija JICA 40%	
Strteški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	6. Tehničko-tehnološko opremanje - nabavka meteorološkog radara i edukacija meteorologa za korišćenje radara i praćenje meteoroloških sistema za Nowcasting prognoze	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Za unapređenje sistema rane najave na elementarne nepogode neohodna je nabavka meteorološkog radara radi jačanja otpornosti i spremnosti Crne Gore za odgovor na elementarne nepogode i rizike. Realizacija ove aktivnosti omogućava praćenje meteoroloških sistema za izradu Nowcasting prognoza čime se stvaraju uslovi za preventivno i brzo djelovanje u okolnostima elementarnih nepogoda i rizika koji su identifikovani Procjenom rizika od katastrofa Crne Gore.</p> <p>Proces nabavke i instalacije radara je predviđeno da se odvija kroz tri faze. Prva faza- priprema tehničke studije za odabir najbolje lokacije za instaliranje radara, odabir vrste-tipa radara i najadekvatnijeg nabavljača. Druga faza- priprema tenderske dokumentacije sa kompletnom tehničkom specifikacijom i nabavka radara. Treća faza instalacija radara i obuka kadra za korišćenje i upravljanje radarom i interpretacija produkata.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 13, 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost ZHMS i Crna Gora ne raspolaže meteorološkim radarom i obučanim meteorolozima za njihovo korišćenje. Do kraja 2024. godine priprema tehničke studije za odabir najbolje lokacije za instaliranje radara, odabir vrste-tipa radara i najadekvatnijeg nabavljača.	Ciljana vrijednost Postavljen radar, osposobljen kadar za korišćenje produkata sa radara i izrada nowcasting prognoza na osnovu istih.
Izvor provjere	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju, web strana ZHMS-a, Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, MUP-a, Direktorat za zaštitu i spašavanje, Izvještaji o radu ZHMS	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	

Partnerske institucije	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, MUP Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Vremenski okvir	2025 - priprema tenderske dokumentacije sa kompletnom tehničkom specifikacijom i nabavka radara. 2026 - 2027 instalacija radara i obuka kadra za korišćenje i upravljanje radarom i interpretacija produkata.	
Procjena troškova	3.000.000 eura Budžet za 2024. godinu iznosi 44.516,70 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Kapitalni budžet Crne Gore 100% IPA fondovi - dodatni troškovi	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	7. Uspostavljanje posebnog (Remote) sistema na obali (južni Jadran) za automatski meteorološki monitoring i online platforme za kretanje meteoroloških sistema za potrebe pomorsko-privredno-turističke sigurnosti u regionu južnog Jadrana i obalnom dijelu	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Formiranje radne grupe, izrada Elaborata, priprema tendera, priprema lokacije, nabavka i instalacija, obuka meteorologa za prognozu.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 13, 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja adaptaciji u okviru 2 prioritetna sektora- u sektoru voda i turizma	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> Nema ni jedna plutača za automatski meteorološki monitoring.	<u>Ciljana vrijednost</u> Uspostavljen sistem za automatski meteorološki monitoring, plutače u Baru i Ulcinju i online platforma radi sigurnosti u regionu južnog Jadrana i obalnom području.
Izvor provjere	Izveštaji o radu Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Partnerske institucije	Uprava pomorske sigurnosti	
Vremenski okvir	2025-2027 2025-nabavka plutače za Ulcinj 2026-nabavka plutače Bar 2027-postavljanje online platforma za korisnike	
Procjena troškova	300.000 eura	

Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 10% IPA fondovi 90%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	8. Jačanje tehničkih kapaciteta seizmičkog monitoringa - širenje mreže permanentnih GPS stanica	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Proširenje mreže jednom permanentnom GPS stanicom. Cilj aktivnosti je bolja pokrivenost teritorije, akurentniji podaci i nabavka modernijeg uređaja u cilju kompatibilnosti sa savremenim tehnologijama satelitske navigacije	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11, 17	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u 2 prioritetna sektora- turizam i sektor voda	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> Sektor za seizmologiju raspolaže sa dvije GPS stanice	<u>Ciljana vrijednost</u> Instalirana jedna nova GPS stanica
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju – Sektor za seizmologiju sa podacima o stanicama i instrumentima, godišnji izvještaj za seizmologiju, Izvještaj o radu,	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	2025-2028. godina 2025 – plan aktivnosti, pribavljanje potrebnih dozvola i mapiranje terena 2026 – priprema tenderske dokumentacije i nabavka opreme 2027 – instalacija uređaja na terenu 2028 – implementiranje softverskih rešenja sa izmjenama na terenu	
Procjena troškova	20.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 40% EU fondovi 60%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	9. Obezbeđivanje prostornih podataka i novih e-servisa iz nadležnosti Uprave za nekretnine za potrebe informacionog Sistema za zaštitu i spašavanje - Update postojećih podataka i obezbeđivanje novih e-servisa	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Update postojećih podataka katastarsko-kartografskih podataka i obezbeđivanje e-servisa Obezbeđivanje podataka Adresnog registra i obezbeđivanje e-servisa.	

	Obezbjeđivanje podataka Prostornih jedinica i obezbjeđivanje e-servisa.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 11, 17	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi sprovođenju ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u sva 4 prioritetna sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ukrštanje podataka iz navedenih registara osiguraće bolje planiranje zaštite i spašavanja u odnosu na pojedine kategorije stanovništva, uključujući i ranjive grupe koje borave u institucijama koje su u nadležnosti sistema obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 1. 90 % teritorije Crne Gore pokriveno prostornim podacima 2. 40 % podataka Adresnog registra 3. 50 % ažurni podaci Evidencije prostornih jedinica	Ciljana vrijednost 1. 95% teritorije Crne Gore pokriveno prostornim podacima 2. 100 % podataka Adresnog registra 3. 100% ažurni podaci Evidencije prostornih jedinica
Izvor provjere	Godišnji izvještaj Uprava za nekretnine	
Nadležna institucija	Uprava za nekretnine https://www.gov.me/uzn	
Partnerske institucije	Privatni i javni sektor - Ažurnost katastarskih podataka zavisi od nosilaca prava na nepokretnostima Lokalna samouprava - Podaci o ulicama, trgovima i kućnim brojevima su u nadležnosti lokalnih samouprava, a Uprava za nekretnine vodi Registar na centralnom nivou. Lokalna samouprava, Uprava za statistiku - Podaci o naseljima su u nadležnosti lokalnih samouprava, Uprava za statistiku obezbjeđuje ostale prostorne jedinice. Uprava za nekretnine vodi evidenciju o prostornim jedinicama na centralnom nivou.	
Vremenski okvir	Podaci se svakodnevno obrađuju u kontinuitetu, jer dolazi do svakodnevnih promjena bilo da se radi o promjeni oblika i površini parcele, bilo o vlasničkoj strukturi. Podaci Adresnog registra se u kontinuitetu obrađuju, jer određeni set podataka se mijenja u određenom vremenskom periodu uslovljeno dodjeljivanjem novih naziva ulica, promjenom postojećih i dodjeljivanjem novih adresa. Obezbjeđivanje e-servisa do kraja 2025. godine. Podaci Prostornih jedinica se u kontinuitetu obrađuju u zavisnosti od promjena uslovljenp osnivanjem novih naselja ili izmjenom postojećih. Obezbjeđivanje e-servisa do kraja 2026. godine.	
Procjena troškova	Update postojećih podataka katastarskih evidencija, održavanje i nadogradnja sistema i obezbjeđivanje e-servisa - Cca 100.000 eura na godišnjem nivou. Održavanje i nadogradnja postojećeg sistema koji se koristi od strane lokalnih samouprava i Uprave za nekretnine i obezbjeđivanje e-servisa - Cca 50.000 eura na godišnjem nivou Održavanje i nadogradnja postojećeg sistema koji se koristi od Uprave za nekretnine i Uprave za statistiku, a planirano i od strane lokalnih samouprava i obezbjeđivanje e-servisa - Cca 50.000 eura na godišnjem nivou Ukupno: 1.200.000	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Uprave za nekretnine	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	

Aktivnost	10. Unapređenje tehničke infrastrukture za potrebe preventivnog djelovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Ministarstvo prosvjete će uz izradu Planova za zaštitu i spašavanje izvršiti popis tehničke infrastrukture koje obrazovno-vaspitne ustanove imaju. Nakon toga će na osnovu raspoloživog stanja napraviti plan nabavke i distribucije neophodne tehničke infrastrukture (PP aparati, piktogrami, kutije za prvu pomoć, hidranti, hidrantska crijeva i mlaznice, panick lampe, megafoni, ormarići za prvu pomoć...)</p> <p>Ključni koraci: definisanje stanja i potreba obrazovno-vaspitnih ustanova po pitanju opreme i sredstava, raspisivanje javne nabavke, odabir privrednog društva za izvršenje predmetne nabavke, isporuka opreme i sredstava ustanovama.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 16	
Adaptacija na klimatske promjene	Podizanje kapaciteta i tehničke opremljenosti sistema obrazovanja doprinosi podizanju spremnosti sistema za zaštitu od katastrofa izazvanih klimatskim promjenama, kao i za jačanje otpornosti i adaptibilnosti građanstva na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Povećanjem kvaliteta tehničkih kapaciteta obrazovno-vaspitnih ustanova će i ranjive grupe biti značajno bezbjednije.	
Indikatori	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	30 ustanova ima adekvatnu infrastrukturnu opremu za adekvatno reagovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa (pp aparati, hidrofor, piktogrami, kutije za prvu pomoć, hidranti ...)	Sve obrazovno-vaspitne ustanove, oko 220 predškolskih, osnovnih i srednjih škola su opremljene sa adekvatnom infrastrukturnom opremom.
Izvor provjere	Godišnji izvještaj Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i obrazovno-vaspitnih ustanova	
Nadležna institucija	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Vremenski okvir	2025-2030 - nabavka opreme na godišnjem nivou	
Procjena troškova	<p>50.000 eura za dvogodišnji AP. Uključuje nabavku neophodne infrastrukturne opreme za 50 obrazovno-vaspitnih ustanova.</p> <p>2025 – 25.000 eura</p> <p>2026 - 25.000 eura</p> <p>2027 - 25.000 eura</p> <p>2028 - 25.000 eura</p> <p>2029 - 25.000 eura</p> <p>2030 - 25.000 eura</p> <p>Ukupno za šest godina 150.000 eura</p>	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa u cilju jačanja otpornosti	
Operativni cilj	1.Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	11. Izvođenje interresorne vježbe „Jadran 2025“	

Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Ovo je vježba nacionalnog karaktera, tokom koje se primjenjuju standardne operativne procedure u cilju unapređenja interoperabilnosti državnih i ostalih institucija, traganja i spašavanja na moru, požara, tehničko-tehnoloških akcidenata.</p> <p>Primarni zadatak vježbe je interresorno uvježbavanje elemenata koji participiraju kroz Nacionalni plan spašavanja u cilju dostizanja neophodnog nivoa zajedničkog djelovanja, u različitim kriznim situacijama kao i rukovođenje i koordiniranje i rad u saniranju posljedica vještački izazvanih katastrofa. Cilj vježbe je testiranje nacionalnih planova i procedura, uvježbavanje ljudstva, provjera funkcionalnosti opreme i sredstava po pitanju traganja i spašavanja na moru, sigurnosti i bezbjednosti pomorske i vazdušne plovidbe.</p> <p>Ključni koraci: priprema scenarija vježbe, analiza organa koji su nadležni za sprovođenje aktivnosti u okviru vježbe, formiranje radne grupe, priprema za vježbu i održavanje vježbe.</p>	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 14	
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi podizanju kapaciteta sistema i povećaju nivoa otpornosti i adaptabilnosti stanovništva u slučajevima katastrofa izazvanih klimatskim promjenama.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izvođenja vježbi, biće uzete u obzir preporuke iz Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva, čime se podiže spremnost sistema da odgovori na specifične potrebe različitih kategorija stanovništva.	
Indikatori	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost
	Vježba se izvodi jednom godišnje, pa je od 2015. godine ukupno održano 9 Inter-resornih vježbi	Izvedena vježba (6 vježbi u periodu obuhvaćenom Strategijom)
Izvor provjere	Sajt Ministarstva saobraćaja i pomorstva – Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Nadležna institucija	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Partnerske institucije	Ministarstvo unutrašnjih poslova, Mornarica Vojske Crne Gore.	
Vremenski okvir	2025-2030 (6 vježbi)	
Procjena troškova	7.000,00 EUR godišnje (42.000,00 eura za vremenski period na koji se Strategija odnosi)	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama – 100%	
Strteški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa u cilju jačanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	12. Izrada i uspostavljanje registra rizika	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>U Crnoj Gori je izrađena Procjena rizika od katastrofa na nacionalnom nivou koja je obuhvatila 9 grupa najdominantnijih rizika. Nakon toga je izrađena i Procjena sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa, u kojoj su definisani administrativni, tehnički i finansijski kapaciteti naše države za odgovor na determinisane rizike. Međutim, Crna Gora nije uspostavila mnoge druge podatke koji trebaju biti dio registra rizika a koji se odnose na izradu mapa hazarda i rizika, na unošenje katastarskih i demografskih podataka, izradu katastra događaja koji su se dešavali u prošlosti, a vezano za prirodne nepogode kao i za tehničko-tehnološke nesreće.</p> <p>Ključni koraci: analiza rizika koji će biti obuhvaćeni katastrofom, analiza najugroženijih područja sa aspekta prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća, analiza podataka koji će činiti sastavni dio</p>	

	registra rizika, pregled institucija za prikupljanje podataka, angažovanje privrednog društva – eksperata za izradu registra rizika i izrada i uspostavljanje registra rizika.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11 i 13	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost podrazumijeva izradu mapa hazarda i rizika za vremenske i klimatske događaje, čime se stvaraju uslovi za efikasnije sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja na klimatske promjene u sve 4 prioritetne oblasti.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Analiza podataka će se vršiti za različite kategorije stanovništva, uključujući pol, starost, mjesto stanovanja i pripadnost ranjivoj kategoriji. U fazi pripreme analize, biće konsultovane UNDP-jeve studije ranjivosti i rodne ravnopravnosti koje su urađene u sklopu izrade Plana prilagođavanja na klimatske promjene.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Ne postoji registar rizika.	Ciljana vrijednost Uspostavljen registar rizika. U registru prepoznati rizici za različite kategorije stanovništva, u odnosu na pol, starost, mjesto stanovanja i pripadnost ranjivoj kategoriji.
Izvor provjere	Sajt Ministarstva unutrašnjih poslova	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova	
Partnerske institucije	Svi subjekti sistema zaštite i spašavanja	
Vremenski okvir	2027-2028	
Procjena troškova	800.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstvo unutrašnjih poslova 10% EU fond 90%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa u cilju jačanja otpornosti	
Operativni cilj	1.Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	13. Projekat istraživanja terena za potrebe izrade karte odrona 1:200 000	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Realizacija projekta će doprinijeti da se izvrši istraživanje terena sa aspekta odrona koji su se dešavali u prethodnom periodu i koji se mogu očekivati u budućnosti, a koji ugrožavaju ljude, materijalna dobra i kulturna i materijalna dobra. Ključni koraci: inženjersko-geološko kartiranje terena, izrada, interpretacija i analiza aerofotosimaka, obrada podataka i izrada karte.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 15	
Adaptacija na klimatske promjene	Promovisanje i unapređenje sistema zaštite životne sredine i upravljanja za prevenciju rizika generisanog ekstermnim klimatskim promjenama intezivne i/ili dugotrajne padavine	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Projekat istraživanja terena će uzeti u obzir rizike koji se odnose na ranjive kategorije stanovništva, s obzirom na njihovo mjesto stanovanja, s posebnim akcentom na neformalna naselja koja se nalaze u području rizika od odrona.	

Indikatori	Polazna vrijednost Projekat izrade karte odrona	Ciljana vrijednost Karta odrona sa tumačem
Izvor provjere	Sajt Ministarstva energetike i rudarstva	
Nadležna institucija	Ministarstvo energetike i rudarstva	
Partnerske institucije	Zavod za geološka istraživanja	
Vremenski okvir	U periodu od 2025 – 2027. godine predviđeno je: 2025: Prikupljanje dodatnih podataka od institucija za dopunu digitalnog katastra odrona, snimanje dronom i verifikacija podataka na terenu, obrada izvedenih snimaka dronom, analiza snimaka i prikupljenih podataka sa terena i izrada Godišnjeg izvještaja; 2026: Prikupljanje dodatnih podataka od institucija za dopunu digitalnog katastra odrona, snimanje dronom i verifikacija podataka na terenu, obrada izvedenih snimaka dronom, analiza snimaka i prikupljenih podataka sa terena i izrada godišnjeg izvještaja; 2027: Snimanje dronom i verifikacija podataka na terenu, obrada izvedenih snimaka dronom, analiza snimaka i prikupljenih podataka sa terena i izrada Karte odrona 1:200000 sa Tumačem.	
Procjena troškova	150.994,20 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva energetike i rudarstva 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa u cilju jačanja otpornosti	
Operativni cilj	1. Predviđanje – poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	14. Projekat istraživanja terena za potrebe izrade karte klizišta i debitnih tokova 1:200 000	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izvođenje svih istražnih radova u skladu sa revidovanim projektom: prikupljanje i sistematizacija dodatnih podataka iz grupe nacionalnih stakeholder-a, pokretanje i godišnje održavanje portala klizišteprijavi.me, promovisanje projekta i portala klizišteprijavi.me na društvenim mrežama, sastanci sa stakeholderima iz grupe regionalne i opštinske službe, terenu sa snimanjem dronom, obrada snimaka izvedenih dronom, obrada prikupljenih podataka sa terena i ažuriranje katastra promocija projekta u medijima, izrada godišnjih izvještaja, izrada finalne verzije karte podložnosti na klizanje i debitne tokove, 1:200 000 i izrada tumača za kartu podložnosti na klizanje i debitne tokove, 1:200 000.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 15	
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi promovisanju i unapređenju sistema zaštite životne sredine i upravljanja za prevenciju rizika generisanog ekstremnim klimatskim promjenama - intenzivne i/ili dugotrajne padavine. Time se jača kapacitet sistema za efikasnije i efektivnije sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja na klimatske promjene u 4 prioriteta sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Sprovođenje ove aktivnosti doprinosi prevenciji i zaštiti stanovništva, uključujući i ranjive kategorije, koje živi u područjima klizišta i debitnih tokova.	
Indikatori	Polazna vrijednost Projekat izrade karte podložnosti na klizanje i debitne tokove	Ciljana vrijednost Karta podložnosti na klizanje i debitne tokove sa tumačem i katastrom

Izvor provjere	Sajt Ministarstva energetike i rudarstva
Nadležna institucija	Ministarstvo energetike i rudarstva
Partnerske institucije	Zavod za geološka istraživanja
Vremenski okvir	<p>U periodu od 2025 – 2029. godine predviđeno je:</p> <p>2025: prikupljanje i sistematizacija dodatnih podataka iz grupe nacionalnih stakeholder-a; pokretanje i godišnje održavanje portala klizišteprijavi.me; promovisanje projekta i portala klizišteprijavi.me na društvenim mrežama (instagram, facebook...); sastanci sa stakeholderima iz grupe regionalne i opštinske službe; verifikacija podataka na terenu sa snimanjem dronom; obrada snimaka izvedenih dronom; obrada prikupljenih podataka sa terena i ažuriranje Katastra; izrada godišnjeg izveštaja;</p> <p>2026: prikupljanje i sistematizacija dodatnih podataka iz grupe nacionalnih stakeholder-a; ažuriranje i godišnje održavanje portala klizišteprijavi.me; promovisanje projekta i portala klizišteprijavi.me na društvenim mrežama (instagram, facebook...); sastanci sa stakeholderima iz grupe regionalne i opštinske službe; verifikacija podataka na terenu sa snimanjem dronom; obrada snimaka izvedenih dronom; obrada prikupljenih podataka sa terena i ažuriranje Katastra; promocija projekta u medijima; izrada Godišnjeg izveštaja;</p> <p>2027: prikupljanje i sistematizacija dodatnih podataka iz grupe nacionalnih stakeholder-a; ažuriranje i godišnje održavanje portala klizišteprijavi.me; promovisanje projekta i portala klizišteprijavi.me na društvenim mrežama (instagram, facebook...); sastanci sa stakeholderima iz grupe regionalne i opštinske službe; verifikacija podataka na terenu sa snimanjem dronom; obrada snimaka izvedenih dronom; obrada prikupljenih podataka sa terena i ažuriranje Katastra; promocija projekta u medijima; izrada godišnjeg izveštaja;</p> <p>2028: prikupljanje i sistematizacija dodatnih podataka iz grupe nacionalnih stakeholder-a; ažuriranje i godišnje održavanje portala klizišteprijavi.me; promovisanje projekta i portala klizišteprijavi.me na društvenim mrežama (instagram, facebook...); sastanci sa stakeholderima iz grupe regionalne i opštinske službe; verifikacija podataka na terenu sa snimanjem dronom; obrada snimaka izvedenih dronom; obrada prikupljenih podataka sa terena i ažuriranje Katastra; promocija projekta u medijima; izrada godišnjeg izveštaja;</p> <p>2029: prikupljanje i sistematizacija dodatnih podataka iz grupe nacionalnih stakeholder-a; ažuriranje i godišnje održavanje portala klizišteprijavi.me; promovisanje projekta i portala klizišteprijavi.me na društvenim mrežama (instagram, facebook...); promocija projekta u medijima; izrada Godišnjeg izveštaja; izrada finalne verzije Karte podložnosti na klizanje i debitne tokove, 1:200 000; izrada Tumača sa Katastrom za Kartu podložnosti na klizanje i debitne tokove, 1:200 000 .</p>
Procjena troškova	167.453,50 eura
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva energetike i rudarstva 100%
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika
Aktivnost	1. Izraditi dodatne edukativne materijale za rad sa ranjivim grupama, sa posebnim osvrtom na žene i osobe drugih rodni identiteta u okviru ranjivih grupa i prevesti ih na engleski, albanski, romski, ruski, ukrajinski i arapski jezik, kao i u audio formi
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<ol style="list-style-type: none"> 1. U saradnji sa NVO-ima koji se bave zaštitom prava žena i ranjivih grupa i Crvenim krstom Crne Gore, definisati potrebe za dodatnim materijalima 2. Izraditi dodatne materijale 3. Odabrati materijale za prevod

	4. Prevesti izabrane materijale na albanski, romski, ruski, ukrajinski, i arapski jezik, kao i u audio formi. 5. Prevedene materijale postaviti na web stranicu www.rizici.me	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 6, 7, 9, 13 i 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Bolja informisanost žena i ranjivih grupa stanovništva o opasnostima od katastrofa, kao i njihova bolja pripremljenost za postupanje pozitivno utiče na njihovu adaptibilnost i otpornost na katastrofe izazvane klimatskim promjenama.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Aktivnost direktno podstiče bolju informisanost žena i ranjivih grupa stanovništva o rizicima od katastrofa i postupanju tokom katastrofa. Prevođenjem materijala na jezike koji se govore u Crnoj Gori, kao i na jezike kojim govore migranti/kinje i izbjeglice, proširuje se obuhvat informisanosti ranjivih kategorija stanovništva.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Broj postojećih materijala na web stranici https://www.meffis.me/	Ciljana vrijednost 5 novih materijala/dokumenata 5 novih materijala/dokumenata koji su prevedeni na strane jezike
Izvor provjere	www.rizici.me	
Nadležna institucija	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Crveni Krst Crne Gore, NVO-i	
Vremenski okvir	4. kvartal 2027. godine	
Procjena troškova	6.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	2. Jačanje administrativnih kapaciteta institucija kulture u upravljanju rizicima od katastrofa	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Cilj ove aktivnosti je jačanje sposobnosti relevantnih institucija i organizacija za učinkovito upravljanje rizicima od katastrofa u sektoru kulturne baštine i institucijama kulture. Ključni koraci su: sprovođenje obuka i edukacija za direktore/ke ustanova i zaposlene o upravljanju rizicima i zaštiti kulturne baštine; Razvoj i usvajanje standardizovanih procedura i protokola za upravljanje rizicima u sektoru kulturne baštine i uopšte kulture. Jačanje svijesti javnosti i uključivanje lokalnih zajednica vlasnika/ca i držalaca/teljki kulturnih dobara u aktivnosti zaštite kulturne baštine od katastrofa, kroz sprovođenje kampanja javnog informisanja o važnosti zaštite kulturne baštine i upravljanja rizicima, kao i organizovanje radionica i seminara za lokalne zajednice, vlasnike/ce i držaoce/teljke kulturnih dobara.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, SDG 8,SDG 11 Jačati kapacitet kulturnih institucija na svim nivoima i uspostaviti održivi sistem finansiranja SDG 4 (4.7), SDG 8 (8.9) i SDG 11 (11.4); Unaprijediti efikasan sistem zaštite kulturne baštine na svim nivoima SDG 4 (4.7), SDG 8 (8.9) i SDG 11 (11.4); Unaprijediti zaštitu kulturne baštine na svim nivoima SDG 11 (11.4) i SDG 8 (8.9);	

	Unaprijediti održivo korišćenje i upravljanje kulturnom baštinom SDG 11 (11.4) i SDG 8 (8.3 i 8.9).	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Integracija zaštite kulturne baštine u strategije adaptacije na klimatske promjene je od suštinske važnosti. Time se ne samo štiti kulturna baština od trenutnih rizika, već se i osigurava njena dugoročna otpornost na buduće klimatske promjene, čime se podržavaju ciljevi održivog razvoja i jača ukupna otpornost zajednica. Veza između upravljanja rizicima od katastrofa za zaštitu kulturne baštine i adaptacije na klimatske promjene može se objasniti kroz nekoliko ključnih aspekata. Klimatske promjene povećavaju učestalost i intenzitet prirodnih katastrofa poput, zemljotresa, poplava, oluja, suša i ekstremnih temperatura, što direktno ugrožava kulturnu baštinu. Stoga, mjere za zaštitu kulturne baštine moraju biti integrisane s naporima za adaptaciju na klimatske promjene, a konkretne mjere će doprinijeti adaptaciji u okviru 4 prioriteta sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Razmatranje ranjivih grupa je ključno u kontekstu zaštite kulturne baštine i upravljanja rizicima od katastrofa, posebno u adaptaciji na klimatske promjene. Ranjive grupe, često su najviše pogođene katastrofama i klimatskim promjenama. pa će se razumijevanje njihovih specifičnih potreba i integracija u planiranje i sprovođenje mjera obezbijediti kroz učešće predstavnika/ca NVO-a koji zastupaju interese žena i ranjivih grupa na info danima/radionicama.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Aktivnost 1: početkom 2024 u MKM održana 3 info dana za edukaciju vlasnika/ca i držalaca/teljki kulturnih dobara na temu značaja unaprjeđenja stanja i čuvanja (20 učesnika/ca)	Ciljana vrijednost Aktivnost 1: Održana 1 obuka za edukaciju direktora/ca ustanova i zaposlenih u kulturi Održana 3 info dana/radionice za lokalnu zajednicu, vlasnike/ce i držaoce kulturnih dobara sa najmanje 20/30 učesnika/ca po danu Broj predstavnika/ca NVO-a koji zastupaju interese žena i ranjivih kategorija stanovništva koji su učestvovali na radionicama, po polu i mjestu
Izvor provjere	Ministarstvo kulture i medija, sajt MKM i Vlade Crne Gore	
Nadležna institucija	Ministarstvo kulture i medija	
Partnerske institucije	Javne ustanove iz oblasti kulture Javne ustanove i državni organi iz oblasti kulturne baštine, NVO-i koji zastupaju interese žena i ranjivih kategorija stanovništva	
Vremenski okvir	-2025: sprovođenje obuka i edukacija za direktore/ce ustanova i zaposlene u kulturi o upravljanju rizicima i zaštiti kulturne baštine -2026: Jačanje svijesti i participacija lokalne zajednice, vlasnika/ca i držalaca/teljki kulturnih dobara kroz kampanje i radionice -2027: Jačanje svijesti i participacija lokalne zajednice, vlasnika/ca i držalaca/teljki kulturnih dobara kroz kampanje i radionice	
Procjena troškova	Ukupno: 6.000 eura - 2025: Sprovođenje obuka i edukacija za direktore/ke ustanova i zaposlene u kulturi o upravljanju rizicima i zaštiti kulturne baštine: 2.000 eura -2026: Povećanje svijesti i participacija lokalne zajednice, vlasnika/ca i držalaca/teljki kulturnih dobara kroz kampanje i radionice: 2.000 eura - 2027: Povećanje svijesti i participacija lokalne zajednice, vlasnika/ca i držalaca/teljki kulturnih dobara kroz kampanje i radionice: 2.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstva kulture i medija 70% Budžeti institucija i organa državne uprave koji sprovode aktivnosti 30%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	

Operativni cilj	3. Uzbunjivanje - poboljšanje ranog upozoravanja	
Aktivnost	1. Uspostavljanje sistema monitoringa šumskih ekosistema	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Okvir monitoringa treba da uključi aktivnosti na praćenju: korišćenja šuma i uspostavljenom šumskom redu nakon korišćenja; zdravstvenog stanja šuma; oštećenosti šumskih ekosistema i zdravstvenoj zaštiti šumskog bilja. Potrebno je uspostaviti regulatorni okvir, definisati metodologije praćenja šuma i obučiti nadležna tijela za vršenje monitoringa. Na kraju, ključni korak je uspostavljanje operativnog informacionog sistema o šumama koji je u funkciji donošenja kvalitetnih i pravovremenih odluka koje minimizuju rizike od prirodnih katastrofa po šumske ekosisteme i daju dobru stručnu osnovu za ublažavanje i sanaciju šteta.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 15, SDG 13	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Dugoročno integrisano strateško planiranje upravljanja šumama na bazi aktivnog i sistematičnog monitoringa šuma doprinijeće efikasnijem i efektivnijem sprovođenju ciljeva i mjera Plana prilagođavanja na klimatske promjene u sva 4 prioritetna sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	S obzirom da su šumski požari izvor zagađenja vazduha i narušavaju zdravlje ljudi, uvođenje sistema monitoringa omogućuje smanjene rizika po zdravlje žena, muškaraca i ranjivih kategorija stanovništva. U obuci koja se sprovodi za sistem monitoringa, učestvovali stručnjaci/kinje oba pola.	
Indikatori rezultata	<u>Polazna vrijednost</u> Monitoring šuma se sprovodi u segmentima - monitoring zdravstvenog stanja šuma	<u>Ciljana vrijednost</u> Postavljen je strateški okvir za monitoring šuma, planski dokumenti i odluke o upravljanju šumama se donose na bazi pouzdanih podataka uz obezbijeđen integrisani pristup koji uključuje mjere adaptacije na klimatske promjene Usvojen: Zakon o šumama; Pravilnik o metodologiji procjene šteta u šumama; Pravilnik o metodologiji za prikupljanje podataka o zdravstvenom stanju šuma; Pravilnik o načinu monitoringa, metode i smjernice za prikupljanje podataka, pojmovnike, šifre i faktore konverzije za pojedine vrste podataka monitoringa; Pravilnik o bližem sadržaju podataka koji se unose u informacioni sistem i način održavanja i korišćenja informacionog sistema. Uspostavljen operativni informacioni sistema o šumama; Obučeno najmanje 25 inženjera/ki i informatičara/ki (3 u MPŠV i 22 u Upravi za šume; Procenat žena među obučanim inženjerima/kama i informatičarima/kama.
Izvor provjere	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Šumarski informacioni sistem	
Nadležna institucija	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za šumarstvo, lovstvo i drvnu industriju; Uprava za gazdovanje šumama i lovištima	
Partnerske institucije	Privredno društvo za gazdovanje šumama, Privatni vlasnici šuma	

Vremenski okvir	2025 - 2026 Uspostavljanje operativnog informacionog sistema o šumama 2027 -2030 ⁷⁰ Postavljanje strateškog okvira za monitoring i obuke			
Procjena troškova	1,94 mill. eura (EU 0,4; GEF 1,0; FAO 0,18 i Budžet 0,36)			
Potencijalni izvori finansiranja	EK (IPA III kroz projekat „Uspostavljanje informacionog sistema u šumarstvu) GEF (Projekat „II nacionalna inventura šuma u CG) FAO (Podrška sistemu planiranja gazdovanja šumama u CG) Budžet CG (Realizacija Strategije razvoja šumarstva 2024-2029 - razvoj integrisanog sistema planiranja gazdovanja šuma)			
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti			
Operativni cilj	5. Sigurnost – osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite.			
Aktivnost	1. Nabavka protivpožarna opreme i materijala za protivpožarnu opremu koja može biti korišćena za potrebe 3. misije Vojske Crne Gore u cilju odgovora na ublažavanju i otklanjanju posljedica požara			
Opis aktivnosti i ključnih koraka	U Procjeni rizika od katastrofa Crne Gore izvršena je identifikacija dominantnih rizika na teritoriji države i shodno ovom dokumentu jedan od dominantnih rizika na teritoriji Crne Gore su požari. Ova aktivnost podrazumijeva nabavku PP opreme koja bi bila korišćena za potrebe angažovanja Vojske Crne Gore u III misiji i podrazumijeva sastavljanje tenderske dokumentacije, objavljivanje tendera, odabir najboljeg ponuđača i kupovinu najbolje PP opreme na regionalnom tržištu.			
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11			
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi poboljšanju materijalnih uslova (PP oprema) za sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u sva 4 prioriteta sektora.			
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne			
Indikatori	Polazna vrijednost		Ciljana vrijednost	
	Dotrajala i PP oprema sa isteklim resursima upotrebe		Opremanje 1200 pripadnika Vojske sa novom PP opremom	
Izvor provjere	Ministarstvo odbrane i sajt Vlade Crne Gore, Godišnji izvještaj o radu MO i VCG			
Nadležna institucija	Ministarstvo odbrane – Direktorat za logistiku			
Partnerske institucije	Svi subjekti sistema zaštite i spašavanja			
Vremenski okvir	2025	2026	2027	2028
	100.000€	100.000€	100.000€	100.000€
Procjena troškova	Ukupno 400.000 eura			
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet – Ministarstvo odbrane 100%			

⁷⁰ Preciziranje vremenskog okvira zavisi od donošenja Direktive Evropske unije, shodno ovoj dinamici biće izvršeno i planiranje strateškog okvira.

Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti			
Operativni cilj	5. Sigurnost – osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite.			
Aktivnost	2. Nabavka opreme za traganje i spašavanje koja će biti korišćena za potrebe 3. misije Vojske Crne Gore u cilju osiguravanja snažnog sistema zaštite i spašavanja			
Opis aktivnosti i ključnih koraka	U Procjeni rizika od katastrofa Crne Gore izvršena je identifikacija dominantnih rizika na teritoriji države i shodno ovom dokumentu jedan od rizika na teritoriji Crne Gore su prirodne katastrofe (poplave, sniježne padavine, ...). Ova aktivnost podrazumijeva nabavku opreme za traganje i spašavanje koja bi bila korišćena za potrebe angažovanja Vojske Crne Gore u III misiji i podrazumijeva sastavljanje tenderske dokumentacije, objavljivanje tendera, odabir najboljeg ponuđača i kupovinu najbolje opreme za traganje i spašavanje koje možemo pronaći na svjetskom i regionalnom tržištu.			
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11			
Adaptacija na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi poboljšanju materijalnih uslova (oprema za traganje i spašavanje) za sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u sva 4 prioritetna sektora.			
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne			
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u> Nedostatak opreme za traganje i spašavanje		<u>Ciljana vrijednost</u> Opremanje 10 pripadnika Vojske (5 timova) sa novom opremom za traganje i spašavanje	
Izvor provjere	Ministarstvo odbrane i sajt Vlade Crne Gore			
Nadležna institucija	Ministarstvo odbrane – Direktorat za logistiku			
Partnerske institucije	Svi subjekti sistema zaštite i spašavanja			
Vremenski okvir	2025	2026	2027	2028
	43.000€	43.000€	43.000€	43.000€
Procjena troškova	Ukupno 172.000 eura			
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet – Ministarstvo odbrane 100%			
Strateški cilj	3 . Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa u cilju jačanja otpornosti			
Operativni cilj	5. Sigurnost – osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite			
Aktivnost	3. Organizovanje i formiranje jedinica civilne zaštite			
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Jedinice civilne zaštite, shodno Zakonu o zaštiti i spašavanju su jedna od vrsta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje koje služe kao masovna podrška za djelovanje u slučaju događanja različitih vrsta rizika. Jedinice civilne zaštite se formiraju kao jedinice opšte namjene i specijalizovane jedinice. Ključni koraci: analiza zainteresovanih osoba za učešće u jedinicama civile zaštite, analiza rizika, izrada organizacijsko-formacijske strukture, obezbjeđivanje finansijskih sredstava, raspisivanje			

	javnog oglasa, priprema i potpisivanje ugovora sa pripadnicima/cama jedinica civilne zaštite i formiranje jedinica civilne zaštite.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi SDG 11 i 13	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	S obziroma da klimatske promjene značajno utiču na povećanje intenziteta i frekvencije različitih vrsta rizika, poboljšanjem operativne spremnosti doprinijeće se prilagođavanju na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Kako bi se osiguralo učešće oba pola u jedinicama civilne zaštite, kao i učešće pripadnika/ca ranjivih grupa, prilikom analize zainteresovanih osoba i raspisivanja javnog oglasa, biće naglašeno da se žene i pripadnici/ce ranjivih grupa ohrabruju da konkurišu za ove pozicije.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost Nema formiranih jedinica civilne zaštite.	Ciljana vrijednost Formirane jedinice civilne zaštite – 50% pripadnika/ca od kompletne strukture (2000 pripadnika/ca) Broj pripadnika/ca jedinica civilne zaštite, po polu i mjestu
Izvor provjere	Sajt Ministarstva unutrašnjih poslova	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova	
Partnerske institucije	Svi subjekti sistema zaštite i spašavanja	
Vremenski okvir	2029-2030	
Procjena troškova	300.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Ministarstvo unutrašnjih poslova 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	1. Izvođenje radova po Glavnom projektu rekonstrukcije sistema nasipa na rijeci Bojani	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	U okviru regionalnog projekta „Integralno upravljanje rizicima od poplava u proširenom slivu rijeke Drim“ izrađen je glavni projekat rekonstrukcije nasipa na rijeci Bojani. Revidovani Glavni projekat je finalizovan u aprilu 2023.godine. Rekonstrukcija je projektovana za 5 nasipa: Sveti Nikola – Reč (6,337 m), Sutjel – Sveti Đorđe (1,455 m), Gropat-Štodra (1,150 m), Štodra-Sukobin (2,900 m), kao i na Vladimirskom potoku (app. 5,000 m), glavnoj pritoci rijeke Bojane u Crnoj Gori. Naredni korak je sprovođenje strukturnih mjera za smanjenje rizika od poplava – izvođenje radova po projektu nasipa za odbranu od poplava na rijeci Bojani	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11	

Adaptacija na klimatske promjene	Projekat je posebno razmatrao uticaj klimatskih promjena i predviđene mjere rekonstrukcije nasipa će doprinijeti adaptaciji i većoj otpornosti stanovništva na klimatske promjene, kao i efikasnijem i efektivnijem sprovođenju Plana prilagođavanja u sve 4 prioritetne oblasti.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Izgradnja nasipa na rijeci Bojani će uticati na veću bezbjednost svih kategorija stanovništva i spriječiti gubitak zemljišta, nekretnina i sredstava za život usled poplava.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen i revidovan glavni projekat rekonstrukcije nasipa na rijeci Bojani	Ciljana vrijednost Rekonstrukcija nasipa: Sveti Nikola – Reč (6,337 m), Sutjel – Sveti Đorđe (1,455 m), Gropat-Štodra (1,150 m), Štodra-Sukobin (2,900 m), kao i na Vladimirkom potoku (app. 5,000 m)
Izvor provjere	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za vodoprivredu - sajt	
Nadležna institucija	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	
Partnerske institucije	Uprava za vode, Opština Ulcinj	
Vremenski okvir	2025-2026 - rekonstrukcija dijela nasipa Štodra - Sukobin 2026-2028 - rekonstrukcija nasipa: Sveti Nikola – Reč (6,337 m), Sutjel – Sveti Đorđe (1,455 m) 2028-2030 – rekonstrukcija nasipa: Gropat-Štodra (1,150 m), kao i na Vladimirkom potoku (app. 5,000 m)	
Procjena troškova	10 miliona eura	
Potencijalni izvori finansiranja	EU IPA III sredstva 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	2. Izvođenje radova po Glavnom projektu regulacije rijeke Lim u Bijelom Polju i Beranama	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Glavni projekti regulacije rijeke Lim urađeni su u okviru krovnog projekta „Upravljanje slivom rijeke Drine na Zapadnom Balkanu (WRDRB1)“. Izvođenje radova po ovom projektu doprinosi infrastrukturnom razvoju i zaštiti od poplava. Po projektu izvođiće se radovi na dvije lokacije Uređenju lijeve obale Lima u Bijelom Polju na potezu od Vatrogasnog doma do ulice Limske, Regulaciji rijeke Lim u urbanoj zoni Berana	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 13, SDG 11	
Adaptacija na klimatske promjene	Projekat je posebno razmatrao uticaj klimatskih promjena i predviđene mjere regulacije će doprinijeti adaptaciji i većoj otpornosti stanovništva na klimatske promjene, kao i efikasnijem i efektivnijem sprovođenju Plana prilagođavanja u sve 4 prioritetne oblasti.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Izgradnja nasipa na rijeci Bojani će uticati na veću bezbjednost svih kategorija stanovništva i spriječiti gubitak zemljišta, nekretnina i sredstava za život usljed poplava.	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađen i revidovan projekat regulacije rijeke Lim u Bijelom Polju i Beranama	Ciljana vrijednost Izvođenje radova po projektu regulacije rijeke Lim u Bijelom Polju i Beranama
Izvor provjere	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za vodoprivredu - sajt	

Nadležna institucija	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Direktorat za vodoprivredu	
Partnerske institucije	Uprava za vode	
Vremenski okvir	2025-2026 - Izvođenje radova na dvije lokacije	
Procjena troškova	8,6 miliona eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Regionalni Program integrisanog razvoja koridora rijeke Save i Drine (SDIP) – Inicijativa Svjetske banke u oblasti upravljanja vodama 100%	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	3. Izgradnja smještajnih kapaciteta Službi zaštite i spašavanja: Tivat, Pljevlja i Kolašin	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Izgradnja smještajnih kapaciteta za pripadnike/ce i tehniku Službi zaštite i spašavanja podrazumijeva: Izgradu Projekta Vatrogasnog doma i izgradnju Vatrogasnog doma	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Poboljšanje kapaciteta smještaja Službi zaštite i spašavanja podiže ukupni kapacitet sistema za efikasnijem i efektivnije sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori	Polazna vrijednost Izrađena Strategija za smanjenje rizika od katastrofa, Izrađena Procjena sposobnosti upravljanja rizicima i Izvještaj o stanju sistema zaštite i spašavanja Crnoj Gori u 2023. godini. Ima 12 adekvatnih smještajnih kapaciteta: Podgorica, Andrijevića, Bar, Berane, Bijelo Polje, Cetinje, Danilovgrad, Herceg Novi, Mojkovac, Šavnik, Ulcinj i Žabljak	Ciljana vrijednost Izrađene 3 adekvatna smještajna kapaciteta- Vatrogasna doma u opštinama Tivat, Pljevlja i Kolašin
Izvor provjere	Sajt Opština, Izvještaj o realizaciji Akcionog Plana za sprovođenje Strategije i Izvještaj o stanju sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjenti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou	
Vremenski okvir	Tivat /I kvartal 2025- IVkvartal 2027/; Pljevlja/I kvartal 2025- IV kvartal 2026/; Kolašin/I kvartal 2026 – IV kvartal 2026/	
Procjena troškova	Ukupno 4.950.000 eura Tivat /650.000/, Pljevlja/2.000.000/, Kolašin/2.300.000/	

Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opštine/Tivat/ Budžet Opštine, državni budžet i Međunarodni fondovi/Pljevlja/ Budžet i Projekti/Kolašin/	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	4. Jačanje tehničkih kapaciteta Službi zaštite i spašavanja: Tivat, Danilovgrad, Pljevlja, Mojkovac, Kolašin	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<u>Tivat</u> (Nabavka specijalnog navalnog vozila); <u>Danilovgrad</u> (Proširenje hidrantske mreže, Nabavka lične zaštitne opreme, Nabavka vatrogasnog vozilacistijerne); <u>Pljevlja</u> (Nabavka lične i kolektivne zaštitne opreme); <u>Mojkovac</u> (Nabavka opreme); <u>Kolašin</u> (Nabavka opreme za punjenje i servisiranje vatrogasnih aparata, nabavka specijalnog vatrogasnog vozila-hidraulične spasilačke korpe)	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Poboljšanje tehničkih kapaciteta Službi zaštite i spašavanja podiže ukupni kapacitet sistema za efikasnijem i efektivnije sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioritetna sektora.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori	<u>Polazna vrijednost</u> Izrađena Strategija za smanjenje rizika od katastrofa, Izrađena Procjena sposobnosti upravljanja rizicima i Izveštaj o stanju sistema zaštite i spašavanja Crnoj Gori u 2023. godini. Ima 152 vatrogasno- spasilačkih vozila u punom kapacitetu i ostalih vozila 36 tehnički ispravnih	<u>Ciljana vrijednost</u> Jačanje tehničkih kapaciteta Službi zaštite i spašavanja u Crnoj Gori u 5 opština
Izvor provjere	Sajt Opština, Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje strategije, Izveštaj o stanju sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjeksi sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou	
Vremenski okvir	<u>Tivat</u> Nabavka specijalnog navalnog vozila/I kvartal 2028- IV kvartal 2028/; Danilovgrad Proširenje hidrantske mreže/ 2025-2030/, Nabavka lične zaštitne opreme/I kvartal 2024-IV kvartal 2026/,	

	<p>Nabavka vatrogasnog vozila-cistijerne/I kvartal 2027- IV kvartal 2030/, Nabavka malog vozila za gašenje požara/I kvartal 2027- IV kvartal 2029); <u>Pljevlja</u> Nabavka lične i kolektivne zaštitne opreme/2025-2030/; <u>Mojkovac</u> Nabavka opreme/II kvartal 2024- IV kvartal 2030/; <u>Kolašin</u> Nabavka opreme za punjenje i servisiranje vatrogasnih aparata/I kvartal 2025 –IV kvartal 2025/, Nabavka specijalnog vatrogasnog vozila-hidraulične spasilačke korpe/I kvartal 2026 – IV kvartal 2026/</p>
Procjena troškova	<p>Ukupno 7.125.000 eura <u>Tivat</u> Nabavka specijalnog navalnog vozila /400.000/ <u>Danilovgrad</u> Proširenje hidrantske mreže /5.930.000/ Nabavka lične zaštitne opreme /10.000/ Nabavka vatrogasnog vozila-cistijerne /200.000/ Nabavka malog vozila za gašenje požara /100.000/ <u>Pljevlja</u> Nabavka lične i kolektivne zaštitne opreme /200.000/ <u>Mojkovac</u> Nabavka opreme /15.000/, <u>Kolašin</u> Nabavka opreme za punjenje i servisiranje vatrogasnih aparata /20.000/ Nabavka specijalnog vatrogasnog vozila-hidraulične spasilačke korpe /250.000/</p>
Potencijalni izvori finansiranja	<p>Kapitalni Budžet i Budžet Opštine/Tivat/ Budžet Opštine i Projekti/Danilovgrad, Kolašin/ Budžet Opštine/Mojkovac/ Budžet Opštine i Državni budžet i Međunarodni fond/ Pljevlja/</p>
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim
Aktivnost	5. Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja - Nabavka opreme i postavljanje opreme: Herceg Novi, Bar, Tivat, Danilovgrad, Nikšić, Šavnik, Žabljak, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Zeta
Opis aktivnosti i ključnih koraka	<p>Aktivnost nabavke i postavljanje opreme vrši se na osnovu izrađene Akustičke studije koja sadrži specifikaciju nabavke potrebne opreme, projektovanje i izgradnju sistema i doprinosi u potpunosti uspostavljanju sistema obavještanja i uzbunjivanja u označenim opštinama. Koraci su: raspisivanje javnog poziva, odabir ponuđača, nabavka opreme, postavljanje opreme, aktiviranje sistema obavještanja i uzbunjivanja.</p>
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13
Adaptacija na klimatske promjene	Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja podiže ukupni kapacitet sistema za efikasnije i efektivnije sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora. Istovremeno se podiže nivo otpornosti i stepena adaptabilnosti stanovništva na klimatske promjene.
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne

Indikatori	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	Izrađena Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa Akcionim planom za sprovođenje strategije na nacionalnom nivou. Izrađena 1 Akustička studija za sistem obavještanja i uzbunjivanja – Opština Bar	Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja u 11 lokalnih samouprava
Izvor provjere	Sajt Opština i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou	
Vremenski okvir	Herceg Novi (I kvartal 2025- IV kvartal 2030); Bar (I kvartal 2025- IV kvartal 2030); Tivat (II kvartal 2025- IV kvartal 2026); Danilovgrad (I kvartal 2029- IV kvartal 2030); Nikšić(II kvartal 2026- I kvartal 2027); Šavnik (I kvartal 2026- IV kvartal 2026); Žabljak (II kvartal 2026- IV kvartal 2026); Bijelo Polje (I kvartal 2027- IV kvartal 2028); Mojkovac (II kvartal 2029- IV kvartal 2030); Kolašin (I kvartal 2027- IV kvartal 2027); Zeta (II kvartal 2028- IV kvartal 2028)...	
Procjena troškova	Ukupno 260.000 eura Herceg Novi (nema podataka), Bar (10.000), Tivat (15.000), Danilovgrad (25.000), Nikšić (20.000), Šavnik (15.000), Žabljak (15.000) , Bijelo Polje (30.000), Mojkovac (15.000), Kolašin (15.000), Zeta (100.000)	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština Budžet Opština i Projekti /Danilovgrad i Tivat/	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	6. Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja (izrada akustičkih studija, nabavka opreme i postavljanje): Ulcinj, Budva, Cetinje, Pljevlja, Berane, Andrijevića, Gusinje, Petnjica, Plav, Rožaje, Podgorica	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Uspostavljanje Sistema obavještanja i uzbunjivanja i njegovo održavanje vrši se u skladu sa elaboratom o procjeni rizika i akustičkom studijom. Sistem za obavještanje i uzbunjivanje podrazumijeva: odgovarajuće javne sirene, uređaje, spojne puteve i tehnička sredstva za upravljanje, kao i njihovu organizaciju razmještaja, procedure upravljanja, upotrebe i održavanja u skladu sa tehničkim standardima. Ovaj proces podrazumijeva: rasposivanje javne nabavke, odabir ponuđača za izradu akustičkih studija, izradu Akustičke studije, nabavku i postavljanje opreme, te uspostavljanje Sistema u potpunosti.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 11, SDG 13	
Adaptacija na klimatske promjene	Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja podiže ukupni kapacitet sistema za efikasnije i efektivnije sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u okviru 4 prioriteta sektora. Istovremeno se podiže nivo otpornosti i stepena adaptibilnosti stanovništva na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Prilikom izrade akustičke studije, biće uzeti u obzir rizici za žene i ranjive grupe koji su navedeni u UNDP-jevima studijama rizika i rodne ravnopravnosti izrađenih u svrhu pripreme Plana prilagođavanja na klimatske promjene.	

Indikatori	Polazna vrijednost Izrađena Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije na nacionalnom nivou. Izrađena 1 Akustička studija za sistem obavještanja i uzbunjivanja - Opština Bar	Ciljana vrijednost Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja u 11 lokalnih samouprava
Izvor provjere	Sajt Opština i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije	
Nadležna institucija	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	
Partnerske institucije	Subjekti sistema zaštite i spašavanja na lokalnom i nacionalnom nivou	
Vremenski okvir	Ulcinj/III kvartal 2025-II 2026;/ Budva/I kvartal 2025-IV kvartal 2030;/ Cetinje/I kvartal 2025- IV kvartal 2025;/ Pljevlja/I kvartal 2027- IV kvartal 2027;/ Berane /I kvartal 2027- IV kvartal 2029;/ Andrijevića/I kvartal 2027-II kvartal 2028;/ Gusinje/I kvartal 2027-I kvartal 2028;/ Petnjica/I kvartal 2027- I kvartal 2028;/ Plav /I kvartal 2027-IV kvartal 2027;/ Rožaje/I kvartal 2027-IV kvartal 2027;/ Podgorica/I kvartal 2025- I kvartal 2027/	
Procjena troškova	Ukupno 274.000 eura Ulcinj/15.000/, Budva/10.000/, Cetinje/20.000/, Pljevlja/100.000/, Berane/7.000/, Andrijevića/20.000/, Gusinje/12.000/, Petnjica/30.000/, Plav/15.000/, Rožaje/15.000/, Podgorica/30.000/	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Opština Budžet Opštine i Projekti /Petnjica/	
Strateški cilj	3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	
Operativni cilj	6. Učiniti gradove otpornim	
Aktivnost	7. Nabavka novih brana oko plovnog objekata	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Cilj ove aktivnosti je smanjenje rizika od zagađenja mora sa plovnih objekata i čišćenje mora od zagađenja. Ključni koraci: analiza tržišta vezanog za brane, raspisivanje javne nabavke, odabir najboljeg ponuđača, potpisivanje ugovora i isporuka brana.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 14	
Adaptacija na klimatske promjene	Ova aktivnost doprinosi sprovođenju ciljeva i mjera Plana prilagođavanja u sva 4 prioriteta sektora	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Kroz aktivnost se omogućava smanjenje zdravstvenih i ekonomskih rizika povezanih sa zagađenjem mora za stanovništvo u priobalnom području, kao i za turiste/kinje koji borave u tom području. Ovo se naročito odnosi na ranjive kategorije stanovništva, djecu, starije, osobe sa invaliditetom, trudnice i porodilje.	
Indikatori	Početna vrijednost UPSUL trenutno raspolaže	Ciljana vrijednost Nabavka čamca za sprečavanje zagađenja mora sa plovnih objekata

	Sledećom opremom: 1 km PVC brana, 1 km neoprene I 2 km upijajućih brana.	
Izvor provjere	Sajt Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Nadležna institucija	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	2027. godina	
Procjena troškova	3.000.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama 100%	
Strateški cilj	4. Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (Build Back Better) prilikom oporavka, sanacije i obnove	
Operativni cilj	1. Predviđanje - poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa	
Aktivnost	1. Formiranje interventnih ekipa sa kadrovskim i tehničkim kapacitetima	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Privredno društvo za gazdovanje šumama mora imati osposobljene interventne ekipe sa opremljenim vozilom, odgovarajućim alatima i opremom zamisla otvaranje protivpožarnih puteva u svrhu izrade vanrednih protivpožarnih prosjeka radi zaustavljanja daljnjeg širenja požara. Privredno društvo za gazdovanje šumama formiraće 25 interventnih ekipa sa po tri lica osposobljena za zaštitu i spašavanje od požara, kao i za rad s motornim šumskim alatom.	
CILJEVI održivog razvoja	Doprinosi: SDG 4, 5,8,16	
Adaptacija na klimatske promjene	Šumski ekosistemi su pod sve većim stresom zbog klimatskih promjena, neodrživog korišćenja i djelovanja čovjeka. Projekcija je da će opasnosti poput šumskih požara, gradacija štetnih organizama, suša i toplotnih talasa dovesti do češćih i intenzivnijih prirodnih katastrofa, dok šumski požari predstavljaju i prijetnju za zdravlje i imovinu ljudi. Privredna društva, dužna su da, pod uslovima i na način propisan zakonom, učestvuju u zaštiti šuma i da stave na raspolaganje alat, prevozna, tehnička i druga potrebna sredstva za zaštitu šuma. Aktivnost doprinosi stvaranju boljih uslova za sprovođenje ciljeva i mjera Plana prilagođavanja na klimatske promjene.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Aktivnost će uticati na veću bezbjednost svih kategorija stanovništva i spriječiti zdravstvene rizike, kao i ekonomske rizike kao što su gubitak zemljišta, nekretnina i sredstava za život usled šumskih požara.	
Indikatori	Polazna vrijednost Nedostaju interventne ekipe sa kadrovskim i tehničkim kapacitetima. Formiraju se nezvanično po potrebi u nekim organizacionim jedinicama.	Ciljana vrijednost Formirano 25 interventnih ekipa sa kadrovskim i tehničkim kapacitetima u svim organizacionim jedinicama Privrednog društva za gazdovanje šumama.
Izvor provjere	Privredno društvo za gazdovanje šumama, sajt PDGŠ	
Nadležna institucija	Privredno društvo za gazdovanje šumama	

Partnerske institucije	Uprava za gazdovanje šumama I lovištima Nacionalni Parkovi Crne Gore Privatni vlasnici šuma Udruženja privatnih vlasnika šuma	
Vremenski okvir	2026. godina formirano 10 interventnih ekipa 2028. godina formirano 15 interventnih ekipa	
Procjena troškova	50.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Privrednog društva za gazdovanje šumama 100 %	
Strateški cilj	4. Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (Build Back Better) prilikom oporavka, sanacije i obnove	
Operativni cilj	2. Priprema – povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika	
Aktivnost	1. Izraditi Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva, u fazi oporavka, sanacije i obnove, koristeći međunarodne preporuke i iskustva drugih zemalja	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	1. Definirati opis posla i angažovati eksperta/kinju za izradu Uputstva za Crnu Goru 2. Proučiti primjere i dobre prakse drugih zemalja (ekspert/kinja) 3. Organizovati on-line savjetovanje sa ekspertima/kinjama zemalja i organizacija koje su učestvovala na Konferenciji Evropskog foruma za smanjenje rizika od katastrofa (novembar 2024) radi razmjene iskustava i materijala (ekspert/kinja) 4. U saradnji sa ekspertom/kinjom, organizovati jednodnevno savjetovanje sa institucijama, Crvenim krstom Crne Gore i NVO-ima radi prikupljanja njihovih inputa 5. Izraditi finalno Uputstvo (ekspert/kinja) 6. Organizovati javnu prezentaciju Uputstva za predstavnike/ce institucija, organizacija, Crvenog krsta i NVO-a 7. Postaviti Uputstvo na web stranicu https://www.meffis.me/	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 4, 5, 8 i 16	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Kroz orodnjavanje i uvođenje principa inkluzivnosti u Uputstvo za oporavak, sanaciju i obnovu smanjuju se rizici i pojačava se otpornost žena i ranjivih grupa stanovništva na katastrofe izazvane klimatskim promjenama.	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ova aktivnost direktno utiče na prevenciju rizika za žene i ranjive grupe u kontekstu katastrofa (oporavak, sanacija i obnova) i pojačava njihovu otpornost.	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 0	Ciljana vrijednost Izrađeno Uputstvo 10 žena i 15 muškaraca učesnika/ca savjetovanja, po institucijama 3 žene i 3 muškarca učesnika/ca savjetovanja iz redova NVO-a
Izvor provjere	Izveštaj Direktorata za zaštitu i spašavanje o sprovođenju Strategije	
Nadležna institucija	Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje	
Partnerske institucije	Crveni krst Crne Gore	

Vremenski okvir	4. kvartal 2028. godine	
Procjena troškova	5.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet MUP-a - Direktorat za zaštitu i spašavanje 100%	
Strateški cilj	4. Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (Build Back Better) prilikom oporavka, sanacije i obnove	
Operativni cilj	3. Uzbunjivanje – poboljšanje ranog upozoravanja	
Aktivnost	1. Nabavka odgovarajuće opreme za monitoring podzemnih voda ili obnova postojeće opreme	
Opis aktivnosti i ključnih koraka	Nabavka odgovarajuće opreme za monitoring podzemnih voda ili obnova postojeće koja zbog neadekvatne instalacije nije u funkciji. Ova aktivnost podrazumijeva nabavku nove i obnovu postojeće opreme, instalaciju opreme od strane eksperta koji radi u kompaniji gdje se oprema nabavlja i koji ima dugogodišnje iskustvo u radu sa istom.	
CILJEVI održivog razvoja	SDG 6, 13, 15	
Veza sa Adaptacijom na klimatske promjene	Aktivnost doprinosi stvaranju boljih uslova za sprovođenje ciljeva i aktivnosti Plana prilagođavanja u sektoru voda, poljoprivrede i turizma	
Da li utiče /razmatra ranjive grupe	Ne	
Indikatori rezultata	Polazna vrijednost 46 stanica sa sondama PT registruju nivo vodostaja i temperaturu vode i PTEC koja daje parametre kvaliteta	Ciljana vrijednost Instalirana i funkcionalna oprema za monitoring podzemnih voda na svih 46 stanica
Izvor provjere	Sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju sektor za hidrologiju	
Nadležna institucija	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	
Partnerske institucije		
Vremenski okvir	2026 - Izrada elaborata o stanju opreme na stanicama za mjerenje podzemnih voda sa specifikacijom radova i opreme, raspisivanje tendera za nabavku opreme i djelova koji nisu u funkciji 2027 - Nabavka i zamjena opreme	
Procjena troškova	80.000 eura	
Potencijalni izvori finansiranja	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 40% IPA fondovi 60%	

4. Finansijski okvir za sprovođenje Strategije

Kapacitet budžeta

Dostupnost finansijskih sredstava, radi finansiranja mogućih elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoških i drugih nesreća (vanrednih situacija i vanrednih događaja) utvrđeni su kroz korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve, tekućeg budžeta Ministarstva unutrašnjih poslova, posebno kroz Program zaštita i spašavanje, kao i Fonda sredstava za zaštitu i spašavanje i EKO fonda.

Naime, za neplanirane i nedovoljno planirane izdatke tokom fiskalne godine koriste se sredstva tekuće rezerve, a za hitne i nepredviđene izdatke tokom fiskalne godine koriste se sredstva stalne rezerve. Dakle, trenutno važeći Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Službeni list CG”, broj 145/21 od 31.12.2021), u članu 43 (Tekuća i stalna rezerva), propisuje da se za neplanirane i nedovoljno planirane izdatke tokom fiskalne godine koriste sredstva tekuće rezerve, a da se za hitne i nepredviđene izdatke tokom fiskalne godine koriste sredstva stalne rezerve, ali ne propisuje obavezu finansiranja.

Cjelishodnije rješenje je da se sredstva rezervi za slučaj **vanrednih događaja** lociraju u budžetu Programa zaštita i spašavanje, odnosno budžeta Ministarstva unutrašnjih poslova.

Fond sredstava za zaštitu i spašavanje čija se sredstva realizuju kroz Program zaštite i spašavanja MUP-a bi mogao biti mnogo značajniji izvor sredstava za sprovođenje određenih politika u oblasti zaštite i spašavanja, ukoliko bi se obezbijedio značajniji priliv sredstava u budžet po ovom osnovu.

Kapacitet budžeta lokalnih zajednica

Zakon o finansiranju lokalne samouprave (član 39) propisuje da se sredstva stalnih budžetskih rezervi, koriste za finansiranje rashoda na ime učešća opštine radi otklanjanja posljedica vanrednih događaja: (poplava, suša, zemljotres, požar, ekološke katastrofe i druge elementarne nepogode, odnosno drugih vanrednih događaja koji mogu da ugroze život i zdravlje ljudi ili prouzrokuju štetu većih razmjera).

Kapacitet EU fondova

Direktorat za zaštitu i spašavanje, kao i drugi subjekti sistema zaštite i spašavanja kontinuirano obezbijeduju veliki iznos sredstava kroz različite evropske fondove: Prvenstveno kroz Mehanizam Unije za civilnu zaštitu (EU Civil Protection Mechanism), Instrumenti za pretpristupnu pomoć, Instrumenti za pretpristupnu pomoć (IPA) dr.

Kapaciteti drugih međunarodnih organizacija

Ovaj izvor se odnosi prvenstveno na UN-ove agencije (UNDP, UNDRR, UNHCR, UNICEF i ostale) i druge međunarodne organizacije sa kojima je povremeno ostvarivana saradnja Direktorata za zaštitu i spašavanje, odnosno drugih subjekata sistema zaštite i spašavanja.

Kapaciteti domaćih specijalističkih jedinica i humanitarnih organizacija

Ovo se prvenstveno odnosi na kontinuiranu saradnju MUP-a sa Crvenim krstom Crne Gore, Gorskom službom spašavanja CG, Savezom radioamatera i drugim specijalističkim jedinicama registrovanim u Crnoj Gori.

Aktivnosti za period 2025-2030, kao i aktivnosti za prvi Akcioni plan za period 2025-2026 godina koje su prikazane u ovom dokumentu finansiraće se iz budžeta državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, projekata i programa finansiranih od različitih međunarodnih organizacija. Ukupni alocirani iznos Strategije, alocirani iznosi po strateškim ciljevima i iznosi pojedinačno za svaku godinu sprovođenja Strategije biće prikazani nakon završetka procesa javne rasprave.

5. Mehanizam za monitoring, izvještavanje i evaluaciju

Usvajanjem Strategije za smanjenje rizika od katastrofa sa Akcionim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2025-2030. godina (Strategija) započinju najvažniji koraci, a to je njena implementacija, monitoring, izvještavanje i evaluacija.

U skladu sa Smjernicama za pripremu strateških dokumenata (Generalni sekretarijat Vlade CG 2022), Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata (Vlada Crne Gore, 2018) i Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata (Sl.CG 54/2018. godine), Strategija za smanjenje rizika od katastrofa definiše svoj plan monitoringa, izvještavanja i evaluacije.

Monitoring, izvještavanje i evaluacija neophodni su zbog pravovremenog, efektivnog i efikasnog dostizanja planiranih rezultata i učinaka Strategije.

Monitoring Strategije

Monitoring Strategije, kao redovan proces prikupljanja i analize rodno razvrstanih podataka o postizanju ciljeva i rezultata u toku sprovođenja Strategije (praćenje sprovođenja aktivnosti, poštovanje definisanih rokova, ispunjenosti nivoa i indikatora, odnosno nadziranje napredovanja aktivnosti) vršiće Ministarstvo unutrašnjih poslova (Ministarstvo)- Direktorat za zaštitu i spašavanje (DZS), koje je nadležno za koordinaciju, pripremu i implementaciju strategije.

Monitoring je vezan za Akcioni plan za sprovođenje Strategije za period 2025-2030.godine (Akcioni plan) i odnosi se na godišnje praćenje nivoa realizacije aktivnosti predviđenih Akcionim planom. Izvještaj monitoringa sprovođenja Akcionog plana veže se uglavnom za indikatore rezultata, s osvrtom na indikatore učinka ukoliko su podaci dostupni. Evaluacija će se, pak, fokusirati prevashodno na indikatore učinka.

Osim Ministarstva, kao nadležnog tijela za praćenje sprovođenja Strategije, kao relevantni organi i organizacije u sprovođenju Strategije, a koje su uključene u njenu izradu i implementaciju i koje su dužne da sprovode monitoring i prikupljanje podataka su i:

- Ministarstvo Odbrane,
- Ministarstvo Turizma, Ekologije, Održivog Razvoja i Razvoja Sjevera,
- Ministarstvo Prosvjete, Nauke i Inovacija,
- Ministarstvo Zdravlja,
- Ministarstvo Saobraćaja i Pomorstva,
- Ministarstvo Kulture i Medija,
- Ministarstvo Vanjskih Poslova,
- Ministarstvo Energetike i Rudarstva,
- Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Vodoprivrede,
- Zavod za Hidrometeorologiju i Seizmologiju,
- Zavod za Školstvo,
- Zavod za Geološka Istraživanja,
- Uprava za Gazdovanje Šumama i Lovištima,
- Uprava za Vode,
- Uprava za Katastar i Državnu Imovinu,
- JP Nacionalni Parkovi CG,
- Crveni Krst Crne Gore,
- Jedinice lokalne samouprave.

Označeni organi i organizacije će u narednom šestogodišnjem periodu izvještavati Ministarstvo – Direktorat za zaštitu i spašavanje i dostavljati sve potrebne podatke koje Direktorat za zaštitu i spašavanje kao nadležno tijelo zatraži. U cilju blagovremenog izvještavanja Ministarstva - Direktorat za zaštitu i spašavanje, koje će pružati stručnu i administrativnu podršku, u svim odgovornim institucijama biće određene kontakt osobe koje će pružati i dostavljati sve tražene informacije.

Koordinaciju aktivnosti tokom procesa monitoringa i izvještavanja, po akcionim planovima, kao i nadzornu ulogu vršiće Odbor za smanjenje rizika od katastrofa, u čiji sastav su uključeni predstavnici svih relevantnih institucija koje sprovode Strategiju. Odbor formira Vlada Crne Gore, dok će Ministarstvo- Direktorat za zaštitu i spašavanje imati koordinacionu ulogu. Odbor se sastaje najmanje jednom godišnje i izvještava Ministarstvo - Direktorat za zaštitu i spašavanje o sprovođenju Strategije.

Odbor za smanjenje rizika od katastrofa imenuje operativno tijelo od predstavnika Ministarstva- Direktorata za zaštitu i spašavanje koje obezbjeđuje tehničku i stručnu podršku prilikom organizacije sastanaka i pripreme izvještaja Odbora. Operativno tijelo shodno godišnjem izvještavanju sublimira i upućuje godišnje i završni izvještaj o sprovođenju Strategije.

Ministarstvo sprovodi Strategiju, prvenstveno, kroz realizaciju aktivnosti predviđenih Akcionim planom. Strategija će obuhvatiti period od početka januara 2025. godine do kraja decembra 2030. godine, a biće realizovana kroz tri dvogodišnja akciona plana aktivnosti.

Sprovođenje Strategije kao multisektorske i sveobuhvatne, podrazumijeva doslednost i kontinuitet u sprovođenju i ostvarivanju utvrđenih ciljeva, postojanost postignutog konsenzusa učesnika oko ciljeva i načina ostvarenja istih. Princip saradnje nadležnih organa (kao jedan od sedam principa na kojima počivaju strateška dokumenta u skladu sa Metodologijom) odnosi se na obavezu međuresorske saradnje u procesu planiranja, koordinacije i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. S obzirom na to da Strategiju sprovodi više institucija, za njeno uspješno sprovođenje neophodna je redovna komunikacija da bi se podijelila dobra iskustva u samom procesu, dogovorili dalji pravci djelovanja, utvrdila uspješnost obavljenih aktivnosti i procijenile mogućnosti za poboljšanje u određenoj oblasti.

U skladu sa definisanim Akcionim planom nosioci aktivnosti će se sastajati u skladu sa planom monitoringa i pasošem indikatora, pratiti i prikupljati podatke o kojima diskutuju na sastancima i planirati dalje korake i dinamiku.

Prikupljanje i objedinjavanje podataka od ostalih institucija Ministarstvo- Direktorat za zaštitu i spašavanje, odnosno operativno tijelo će pratiti u vidu tabelarnog prikaza-tabele za izvještavanje (I Aneks 1.2. Metodologije).

Izvještavanje

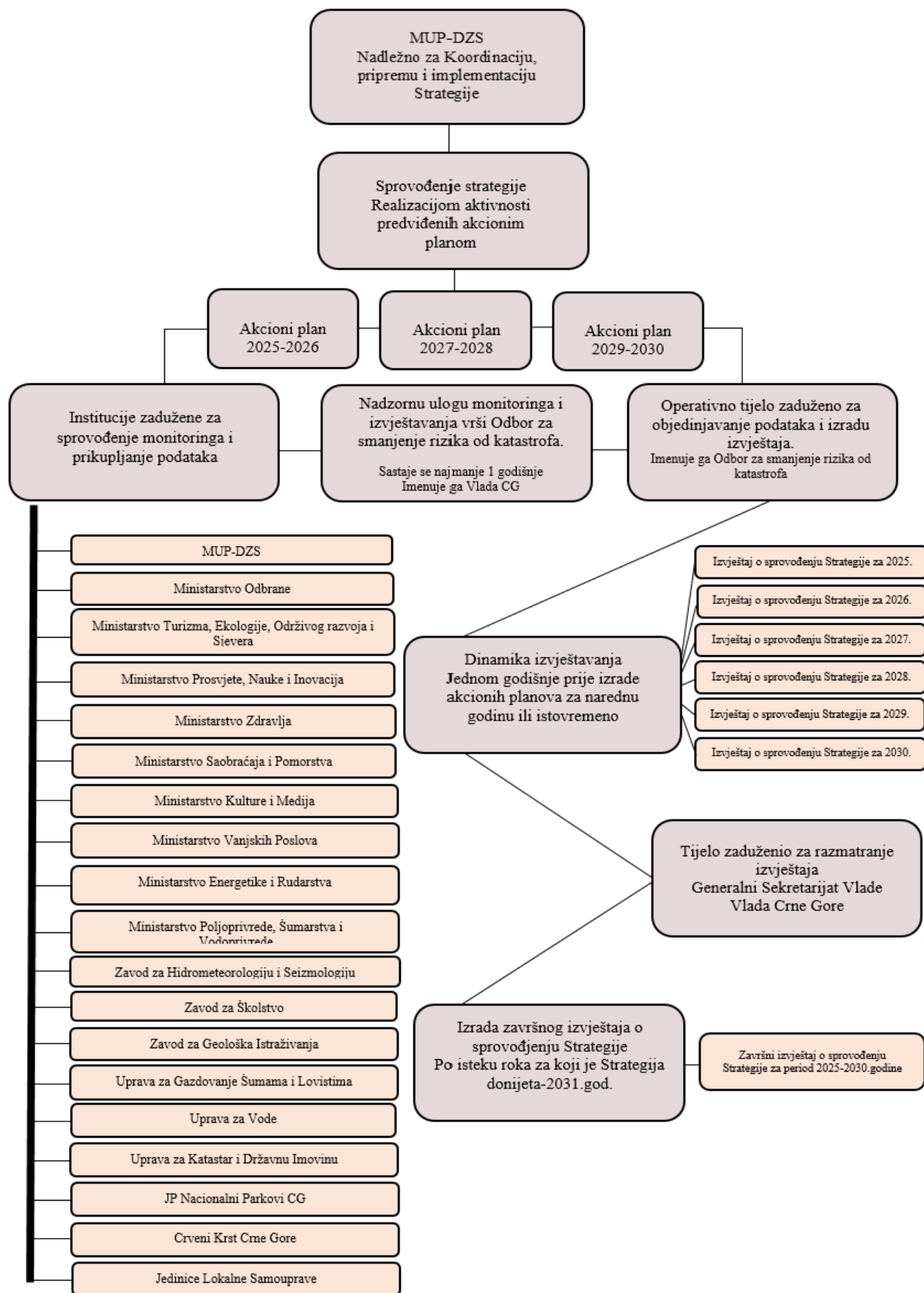
Ministarstvo je nadležno za koordinaciju i izvještavanje na godišnjem nivou o napretku u sprovođenju Strategije. Rezultate monitoringa Ministarstvo predstavlja u godišnjim izvještajima o implementaciji Akcionog plana, odnosno o sprovođenju Strategije, na posebnom obrascu.

Pripremu izvještaja vršiće operativno tijelo u Ministarstvu-DZS. Godišnji izvještaji imaju istu strukturu, stim što je nakon druge godine sprovođenja obavezno izvještavati o vrijednosti indikatora učinka (analiza postignutih vrijednosti indikatora u odnosu na planiranu srednjoročnu vrijednost).

Godišnji izvještaj o sprovođenju Strategije Ministarstvo dostavlja Generalnom sekretarijatu Vlade (GSV) radi davanja mišljenja u odnosu na njegovu strukturu i sadržaj izvještaja prije izrade akcionih planova za narednu godinu ili istovremeno, kako bi se obezbijedilo poštovanje principa kontinuiteta.

Godišnji izvještaj sa mišljenjem GSV dostavlja se Vladi na usvajanje. Godišnji izvještaj o sprovođenju Strategije potrebno je podnijeti u prvom, a najkasnije u drugom kvartalu tekuće godine, za prethodnu godinu.

Završni izveštaj o sprovođenju Strategije Ministarstvo priprema po isteku vremenskog roka za koji je strategija donijeta i obuhvata cjelokupan period za koji je strateški dokument donijet od 2025 do 2030. godine. Završni izvještaj sadrži i evaluaciju sprovođenja. Isti Ministarstvo dostavlja GSV na mišljenje u odnosu na strukturu i sadržaj završnog izvještaja i nakon toga sa mišljenjem GSV, Vladi na usvajanje.

Evaluacija

Ministarstvo - Direktorat za zaštitu i spašavanje, koje je nadležno za kreiranje strateškog dokumenta, sprovođenje i izvještavanje, odgovorno je i za proces evaluacije.

Metodologija razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strategijskih dokumenata (2018, str. 87) definiše evaluaciju kao „sistematičnu i objektivnu procjenu tekućeg ili završenog strateškog dokumenta, projekta, programa ili politike, njegovog sadržaja, implementacije i rezultata”. Svrha sprovođenja evaluacija jeste podsticanje odgovornosti, ali i stalno učenje i unapređivanje strateškog planiranja na osnovu novih saznanja, informacija i podataka koje evaluacija obezbjeđuje.

Evaluacijom se, dakle, utvrđuje relevantnost i ispunjenje ciljeva, efikasnost razvoja, djelotvornost, uticaj i održivost strateškog dokumenta. Ona se razlikuje od monitoringa jer je u pitanju kompleksniji proces koji zahtijeva sofisticiranije analitičke vještine i stručnost u različitim metodama prikupljanja i analize podataka.

Na osnovu toga kada će se sprovesti i zašto će se sprovesti, odnosno kako će se koristiti njeni rezultati, predviđena je srednjeročna-formativna i finalna-sumativna evaluacija.

Srednjeročna evaluacija koja će se sprovesti na polovini perioda važenja Strategije biće procesna (ispituje prirodu i kvalitet sprovođenja strateškog dokumenta, odnosno fokusira se na sami način i proces implementacije), a na osnovu toga kako će se koristiti biće **formativna** (fokusrana na procese - sprovodi se u cilju poboljšanja politike - informiše odluku o potrebnom poboljšanju u načinu sprovođenja strateškog dokumenta).

Finalna (ex post) evaluacija će se sprovesti pred kraj ili nakon isteka trajanja strateškog dokumenta. To će biti evaluacija učinka (ispituje rezultate strateškog dokumenta, odnosno ostvareni napredak), a na osnovu toga kako će se koristiti biće **sumativna** (fokusrana na učinak-informiše odluke o tome da li nastaviti, proširiti ili odustati od sprovođenja ili donošenja novog strateškog dokumenta).

Evaluaciju je dakle potrebno raditi u dva navrata, i to:

- Srednjeročnu/formativnu evaluaciju planirati početkom 2028. godine, za koju treba predvidjeti sredstva u iznosu od _____ eura, planirana budžetom MUP-a za 2028. godinu i
- Sumativnu/finalnu planirati početkom 2031. godine za koju predvidjeti sredstva u iznosu od _____ eura, planirana budžetom MUP-a za 2031. godinu.

Radi obezbjeđivanja većeg stepena objektivnosti u sprovođenju evaluacije, evaluacija će biti vršena od strane nezavisnog, eksternog evaluatora.

Nalazi ex-post evaluacije biće sastavni dio završnog izvještaja o sprovođenju strateškog dokumenta i uzimaće se u obzir tokom narednog ciklusa planiranja politika.

Tabela 1. Plan monitoringa, izvještavanja i evaluacije

Godina	Aktivnosti	Rezultati monitoring aktivnosti
2025	Usvajanje Strategije sa AP za period 2025-2030. godina i prvim dvogodišnjim Akcionim planom za sprovođenje Strategije za period 2025-2026. godine	Izvještaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije 2025-2026 godine za 2025. godinu
2026	Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2025. godinu	Izvještaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije 2025-2026. godine, za 2026. godinu
2027	Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2026. godinu Priprema i usvajanje drugog dvogodišnjeg AP za 2027-2028. godinu. Otpočinjanje procesa srednjoročne/formativne evaluacije	Izvještaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije 2027-2028. godine, za 2027. godinu Nalazi srednjoročne/formativne evaluacije
2028	Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2027. godinu	Izvještaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije 2027-2028. godine, za 2028. godinu
2029	Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2028. godinu Priprema i usvajanje trećeg dvogodišnjeg AP za 2029-2030. godinu	Izvještaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije 2029-2030. godine, za 2029. godinu
2030	Monitoring sprovođenja AP Strategije za 2029. godinu i otpočinjanje procesa sumativne/finalne evaluacije	Izvještaj o implementaciji AP za sprovođenje Strategije 2029-2030. godine, za 2030. godinu
2031	Ex-post evaluacija Strategije	Završni izvještaj o sprovođenju Strategije za period 2025-2030. godina, sa nalazima ex-post evaluacije

6. Informacija za javnost o ciljevima i očekivanim učincima strategije u skladu s Komunikacionom strategijom Vlade Crne Gore

Strategija je kontinuitet aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova i Vlade Crne Gore za daljim poboljšanjem preventivnog, operativnog i sanacionog djelovanja kod smanjenja rizika u slučajevima različitih vrsta katastrofa i predstavlja značajan segment ispunjavanja kriterijuma u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Smanjenje rizika od katastrofa je složen proces, čija uspješna realizacija zahtijeva uključivanje javnog i privatnog sektora na svim nivoima vlasti i u svim oblastima života. U cilju efikasne

implementacije strateških i operativnih ciljeva planirana je kontinuirana aktivnost u domenu interne i eksterne komunikacije. Interna komunikacija i kontinuirana saradnja u okviru organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova zasnovana na usvojenim procedurama i pravilima obezbjeđuje pravovremeno djelovanje svih učesnika u smanjenju rizika od katastrofa i njihovih posljedica. Jedna od prioritarnih aktivnosti je eksterna komunikacija na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Polazna osnova za kvalitetnu komunikaciju jeste transparentnost Strategije. Međuresorska radna grupa će, kao tijelo odgovorno za monitoring implementacije Strategije: aktivno promovisati Strategiju domaćoj i stranoj javnosti na svim prigodnim javnim skupovima (Tabela 2.); aktivno promovisati Strategiju kod privrednih subjekata u Crnoj Gori kroz realizaciju njenih mjera u koje će biti uključeni predstavnici/ce privrede (Tabela 3.); aktivno promovisati Strategiju kod međunarodnih partnera na svim odgovarajućim međunarodnim skupovima (Tabela 4.); preduzeti aktivnosti da Strategija bude dostupna javnosti na web portalu Ministarstva unutrašnjih poslova i Vlade Crne Gore (Tabela 2.); objavljivati izvještaje o implementaciji Strategije i izvještaje o njenoj evaluaciji na web portalu Ministarstva unutrašnjih poslova. Takođe, Međuresorska radna grupa će, u koordinaciji sa predstavnicima/cama lokalnih samouprava, realizovati zajedničke aktivnosti na promociji ciljeva Strategije, kao i ostvarenih rezultata kroz tematske aktivnosti, kampanje, organizaciju okruglih stolova, zajedničke medijske nastupe, kao i kroz druge odgovarajuće aktivnosti.

Imajući u vidu veliki broj oblasti obuhvaćenih Strategijom tretiraće se različite ciljne grupe domaće javnosti radi efikasnije promocije ciljeva i ostvarenih rezultata, kroz prezentaciju i dostupnost informacija u vezi sa: aktuelnim stanjem, planiranim aktivnostima i potrebnim resursima predviđenim Strategijom, rizicima od neadekvatne implementacije Strategije, potrebom za modernizacijom sistema kroz uspostavljanje i održavanje komunikacione mreže u koju će biti uključeni svi koji se bave rizicima od katastrofa, kao i podizanjem svijesti o značaju razumijevanja rizika od katastrofa kroz jačanje upravljanja rizicima od katastrofa.

Tabela 2. Javni sektor

Redni broj	Naziv aktivnosti	Godina realizacije	Potrebna finansijska sredstva i izvor sredstava €	Napomena
1.				
2.				
3.				
4.				

Tabela 3. Javno-privatno partnerstvo

Redni broj	Naziv aktivnosti	Godina realizacije	Potrebna finansijska sredstva i izvor sredstava €	Napomena
1.				
2.				
3.				
4.				

Tabela 4. Međunarodna saradnja

Redni broj	Naziv aktivnosti	Godina realizacije	Potrebna finansijska sredstva i izvor sredstava	Napomena
1.				
2.				
3.				
4.				

7. Prateći akcioni plan za 2025-2026 s procjenom troškova

STRATEŠKI CILJ 1.	Razumijevanje rizika od katastrofa					
OPERATIVNI CILJ 1.1	Predviđanje-poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Izrada Programa međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026 - 2029	Izrada Programa međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026 – 2029 sa djelimičnom	Ministarstvo vanjskih poslova		IV kvartal 2025	Nema troškova opredjeljenih za ovu namjenu	Budžet Ministarstva vanjskih poslova

	primjenom pravne tekovine EU, celeksi 42017Y0630(01) i 42008X0130(01)					
2. Savjetovanje sa direktorima/kama obrazovno-vaspitnih ustanova	6 novih savjetovanja sa obavezama u vezi sa implementacijom aktivnosti iz Strategije	Zavod za školstvo		2025	1.000 €	Budžet Zavoda za školstvo
3. Ratifikacija međunarodnog Sporazuma o traganju i spašavanju u civilnom vazduhoplovstvu potpisanog između Crne Gore, Republike Srbije, Republike Slovenije i Republike Sjeverne Makedonije	Ratifikovan međunarodni sporazum	Agencija za civilno vazduhoplovstvo	2025	2025	/	/
OPERATIVNI CILJ 1.2	Priprema-povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		

Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.2						
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 1.3	Uzbunjivanje-poboljšanje ranog upozoravanja					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 1.4	Odgovor-jačanje kapaciteta za odgovor					

Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.4	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 1.5	Sigurnost-osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 1.6						

Učiniti gradove otpornim						
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.6	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.						
2.						
3.						
STRATEŠKI CILJ 2.	Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa					
OPERATIVNI CILJ 2.1	Predviđanje-poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Izrada Preduzetnog plana za zaštitu i spašavanje od požara za Privredno društvo za gazdovanje šumama	Izrađen Preduzetni plan za Privredno društvo za gazdovanje šumama	Privredno društvo za gazdovanje šumama	2025	2026	15.000€	Budžet Privrednog društva za gazdovanje šumama 100%
2. Edukacija/obuka zaposlenih za zaštitu od požara	80 edukovanih čuvara šuma, šumarskih tehničara i inženjera za zaštitu šuma	Privredno društvo za gazdovanje šumama	2025	2026	2025 - 750€ 2026 - 1.250€ Ukupno 2.000€	Budžet lokalne samouprave 100 %
3. Izrada i revidovanje/ažuriranje planova zaštite i spašavanja - Preduzetnih planova Nacionalnih parkova CG	Izrađen Plan Z/S za PP Solana Izrađen Plan Z/S za Botaničku baštu - Kolašin Sprovedena revizija postojećih Planova i donešena odluka o potrebi i izradi novih Planova Z/S za nacionalne parkove (2 ažurirana ili 2 nova plana)	JP Nacionalni parkovi Crne Gore	2025	2026	Godišnje 12.500€ Ukupno 25.000€	Budžet JPNPCG 0 - 50 % Donatorska sredstva (IPA fondovi) 50 - 100%

<p>4. Izraditi Uputstvo za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva u svim aspektima zaštite i spašavanja od katastrofa za sve institucije/organizacije koje su uključene u sistem smanjenja rizika od katastrofa</p>	<p>- 1 izrađeno uputstvo</p> <p>- 10 muškaraca i 10 žena učesnika/ca sastanka sa institucijama</p>	<p>MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>		<p>II kvartal 2026</p>	<p>3.000€</p>	<p>Budžet MUP-a Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>
<p>5. Organizovati 3 obuke za podizanje kapaciteta operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje za postupanje sa ranjivim kategorijama stanovništva, koristeći preporuke iz Uputstva za postupanje sa ženama i ranjivim kategorijama stanovništva</p>	<p>3 obuke</p> <p>- 15 muškaraca i 5 žena pripadnika/ca operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje koji su učestvovali na obukama</p> <p>- 3 predstavnika i 3 predstavnice NVO-a koji su kao predavači/ce učestvovali na obukama</p>	<p>MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>		<p>IV kvartal 2026</p>	<p>6.000€</p>	<p>Budžet MUP-a Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>

<p>6. Seminar: „Obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa“</p>	<p>Ukupno 30 novih seminara (5 realizovanih seminara na godišnjem nivou, na kojima će prisustvovati do 150 nastavnika i stručnih saradnika (30 po seminaru)</p> <p>Dobijanje sertifikata za ukupno 900 polaznika seminara na osnovu urađenog praktičnog zadatka (priprema za čas, realizacija časova, fotografije sa odrađenih vježbi sa učenicima)</p>	<p>Zavod za školstvo</p>	<p>2025</p>	<p>2026</p>	<p>Godišnje 5.000€</p> <p>Ukupno 10.000€</p>	<p>40 % Budžet Zavoda za školstvo, 60 % UNICEF ili druga međunarodna organizacija, ili Fond za zaštitu i spašavanje</p>
<p>7. Seminar: „Psihosocijalna podrška djeci/učenicima/cama u stresnim situacijama“</p>	<p>Ukupno 12 novih seminara (2 realizovana seminara na godišnjem nivou, na kojima će</p>	<p>Zavod za školstvo</p>	<p>2025</p>	<p>2026</p>	<p>Godišnje 2.000€</p> <p>Ukupno 4.000€</p>	<p>20% Budžet Zavoda za školstvo , 20 % Budžet Crveni Krst, 60% Budžet Unicef ili druga</p>

	<p>prisustvovati do 60 nastavnika/ca i stručnih saradnika/ca (30 po seminaru)</p> <p>Dobijanje sertifikata za ukupno 360 polaznika/ca seminara na osnovu urađenog praktičnog zadatka (izrađen Plan djelovanja u kriznim situacijama i uvršten u Godišnji plan i program ustanove)</p>					međunarodna organizacija
8. Izborni predmet u srednjoj školi - Prva pomoć	<p>Izborni program Prva pomoć usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje i postao javno važeći program.</p>	Zavod za školstvo	2026	2026	5.000€ Uključuje honorar za članove komisije	50% budžet Zavoda za školstvo ili 50% budžet Crvenog krsta Crne Gore

9. Edukacija opštinskih timova za zaštitu i spašavanje	Edukacija 25 Timova za zaštitu i spašavanje 2025/26 edukacija Timova za zaštitu i spašavanje na sjeveru CG (11 opština: Pljevlja, Žabljak, Bijelo Polje, Mojkovac, Andrijevica, Petnjica, Berane, Gusinje, Plav, Plužine, Rožaje)	Lokalne samouprave / Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	2025	2026	Godišnje 11.000€ Ukupno 22.000€	Budžeti lokalnih samouprava, fondovi EU Lokalne samouprave
10. Izrada projektne dokumentacije u cilju zaštite od štetnog dejstva voda (poplava)	Izrada 5 projekata regulacije korita rijeke Tare i Lima 2025 - Izrada projekta za izgradnju obaloutvrde sa regulacijom korita rijeke Lim u dužini 500 m u cilju zaštite od erozije prostora	Uprava za vode	2025	2026	2025 - 100.000€ 2026 – 66.666€ Ukupno 166.666€	Budžet Uprave za vode 100%

	<p>sa lokacijom pilane u Opštini Andrijevića 2026 - početak izrade 2 projekta za izgradnju obaloutvrde sa regulacijom korita rijeke Tare i Lim, shodno godišnjem prioritetu lokacije na kojima pojava velikih voda može ugroziti infrastrukturne objekte</p>					
<p>11. Usvajanje i ažuriranje Planova upravljanja rizicima od poplava</p>	<p>Usvojeni i ažurirani planovi upravljanja rizicima od poplava</p> <p>2025 -2026 - Ažuriranje planova upravljanja rizicima od poplava, ažuriranje će se sprovoditi u</p>	Uprava za vode	2025	2026	<p>Godišnje 33.333€</p> <p>Ukupno 66.666€</p>	EU IPA sredstva 100%

	zavisnosti od promjene podataka utvrđenih planom uz uzimanje u obzir uticaja klimatskih promjena na pojavu poplava					
12. Analiza podataka neophodnih za proglašavanje vanredne zaštite od štetnog dejstva voda (poplava)	Analiza podataka neophodnih za proglašavanje vanredne zaštite od štetnog dejstva voda (poplava) i donošenje novog Opšteg plana zaštite od štetnog dejstva voda shodno podacima 2025-2026 Analiza podataka neophodnih za proglašavanje vanredne zaštite od štetnog dejstva voda (poplava)	Uprava za vode	2025	2026	10.000€	Budžet Uprave za vode 100%

13. Učešće na obukama, kursovima, vježbama i ostalim aktivnostima koji su vezani za upravljanje rizika od katastrofa (civilno – vojni odnosi CMR, CMI, civilno-vojna saradnja CIMIC, civilno – vojno planiranje u vanrednim situacijama CMEP, aktivnosti u oblasti hemijske, biološke, radiološke i nuklearne zaštite, zaštite na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara).	<p>U narednih 6 godina je planirano da se 24 pripadnika/ce MO i Vojske na obuke, kurseve i seminare za upravljanje rizicima od katastrofa .</p> <p>2025/2026 – 8 pripadnika tokom dvije godine</p>	Ministarstvo odbrane – Vojska Crne Gore	2025	2026	2025. - 12.000€ 2026. - 12.000€ Ukupno 24.000€	Budžet – Ministarstvo odbrane 100%
14. Jačanje otpornosti kulturne baštine na rizike od katastrofa	Revidovan Menadžment plan Područja Kotora Osnovan novi Savjet za upravljanje Područjem Kotora MKM upradila Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara - Vlada usvojila	Ministarstvo kulture i medija	2025	2026	Ukupno 10.000 €	Budžet MKM budžetI institucija i organa državne uprave koji sprovode aktivnosti

	<p>2025: Formiranje novog Savjeta za upravljanje Područjem Kotora: - 2025: Revizija Mjenadžment plana za upravljanje Područjem Kotora: - 2025: Donošenje Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025.g. sa finansijskim pokazateljima i kulturnim dobrima koja zahtijevaju konzervatorski i istraživački tretman, sa ciljem poboljšanja njihovog postojećeg stanja - 2026: Donošenje Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2026. sa finansijskim</p>					
--	--	--	--	--	--	--

	sredstvima I kulturnim dobrima koja zahtijevaju konzervatorski i istraživački tretman, sa ciljem poboljšanja njihovog postojećeg stanja					
15. Izmjene i dopune Zakona o hidrometeorološkim poslovima u domenu tretiranja ekstremnih situacija	Usvojene izmjene i dopune Zakon o hidrometeorološkim poslovima	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Vlada Crne Gore	2025	2026	Godišnje 2.000€ Ukupno 4.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju
16. Donošenje Zakona o seizmološkim poslovima	Usvojen Zakon o seizmološkim poslovima	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Vlada Crne Gore	2025	2026	Godišnjnje 7.500€ Ukupno 15.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Vlada Crne Gore
17. Obuka meteorologa/škinja za primjenu mašinskog učenja i vještačke inteligencije u meteorologiji	Realizovana jednomjesečna obuka u ECMWF, obučen jedan meteorolog za primenu mašinskog	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2025	2025	20.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju

	učenja i veštačke inteligencije u prognozi vremena					
18. Pripremne aktivnosti za izradu druge generacije Eurokoda 8	Prikupljeni i sistematizovani svi potrebni podaci za izradu Eurokoda 8	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2025	2026	Godišnje 2.500€ Ukupno 5.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju
19. Obuka za rad sa WISKI bazom hidroloških podataka	Realizacijom jedne obuke obučeno 6 inženjera/ki za rad sa bazom podataka I izradu raspoloživih produkata unutar WISKI baze	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju		IV kvartal 2025	Ukupno 10.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju
20. Migracija podataka u hidrološku bazu WISKI	Hidrološki podaci i podaci o monitoringu podzemnih voda u jedinstvenoj bazi podataka -WISKI baza	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2025	2025	10.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju
21. Revitalizacija mreže stanica za podzemne vode	Uspostavljena kvalitetna mreža od 46 stanica za podzemne vode i	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2025	2026	Godišnje 12.500€ Ukupno 25.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, IPA fondovi

	monitoring podzemnih voda 2025 – 23 stanice 2026 – 23 stanice					
22. Izrada planske dokumentacije za zaštitu i spašavanja obrazovno-vaspitnih ustanova za zgradu Ministarstva prosvjete, nauka i inovacija, Zavoda za školstvo i Ispitnog centra	Izrađeni planovi zaštite i spašavanja od zemljotresa i požara za objekat u kome se nalaze službenici/ce Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Zavoda za školstvo i Ispitnog centra. 2025- Izrađena 2 plana	Ministarstvo prosvjete,nauke i inovacija	2025	2025	5.000€	Budžet Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
23. Izrada planske dokumentacije u oblasti zaštite i spašavanja za sve obrazovno-vaspitne ustanove u Crnoj Gori	2025/26 - realizovana izrada preduzetnih planova za 50 obrazovno-vaspitnih ustanova	Ministarstvo prosvjete,nauke i inovacija	2025	2026	2025 - 50.000€ 2026 - 50.000€ Ukupno 100.000€	Budžet Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija Donacije Međunarodni izvori finansiranja

24. Izmjene i dopune Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe	Uspostavljanja sistema upravljanja sigurnošću Izmijenjen Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe, kojim bi se prepoznale još 10 manjih luka i marina i obavezale na uspostavljanje sistema upravljanja sigurnošću.	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	2026	2026	/	/
25. Ažuriranje Nacionalnog plana za sprječavanje zagađenja mora sa plovnih objekata i čišćenje mora od zagađenja	Ažuriran Nacionalni plan za sprečavanje zagađenja mora sa plovnih objekata i čišćenje mora od zagađenja	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	2026	2026	/	/
26. Izrada Nacionalnog plana za zaštitu i spašavanje od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja	Izrađen Nacionalni plan za zaštitu i spašavanje od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja	Ministarstvo unutrašnjih poslova	2025	2025	5.000€	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova
27. Jačanje ljudskih, tehničkih i administrativnih kapaciteta zdravstvenog sistema u slučaju katastrofa	2025/26 - Izrada integrisanog plana koordinisanog postupanja u zdravstvenim kriznim situacijama	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje	2025	2026	2025 – 5.000€ 2026 – 5.000€ Ukupno	Sopstveni izvori Vlada

	<p>Izrada Standardno operativnih procedura (SOP) za zdravstvene ustanove u slučaju katastrofa</p> <p>Izrada vodiča i protokola kako bi se unaprijedila prevencija, dijagnostika i liječenje infektivnih bolesti u katastrofama nastalih pod uticajem klimatskih promjena</p> <p>Procjena tehničkih i ljudskih kapaciteta službi sva tri nivoa zdravstvene zaštite za zaštitu od ekstremnih klimatskih promjena i katastrofa u Crnoj Gori</p>				<p>15.000€</p>	<p>budžet Ministarstva zdravlja</p> <p>Donatori</p> <p>Međunarodne institucije (UNICEF, UNDP, SZO)</p>
--	--	--	--	--	----------------	--

28. Izrada smjernica za postavljanje ciljeva prilagodavanja na klimatske promjene	1 izrađena smjernica na nacionalnom nivou 1 podzakonski akt	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	2025	2026	2025 – 12.500€ 2026 – 12.500€ Ukupno 25.000€	UNDP
29. Redovno održavanje Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa kroz organizovanje konferencija na različite teme tj. shodno različitim vrstama rizika	2025/26 – dvije Nacionalne platforme	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	2025	2026	2025 – 5.000€ 2026 – 5.000€ Ukupno 10.000€	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova
OPERATIVNI CILJ 2.2						
Priprema-povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika						
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja

<p>1. Napraviti bazu materijala o rizicima i zaštiti od katastrofa u okviru Crnogorskog Informatičnog sistema za različite vrste rizika</p>	<p>- 10 edukativnih materijala - 5 materijala koji su prevedeni na strane jezike</p>	<p>MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>		<p>III kvartal 2025</p>	<p>3.000€</p>	<p>Budžet MUP-a Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>
<p>2. Savjetovanje privatnih vlasnika šuma i udruženja privatnih vlasnika šuma o požarima i preduzimanju mjera u cilju zaštite od požara</p>	<p>2025. godina Izvršeno savjetovanje 15 privatnih vlasnika šuma 2026. godina Izvršeno savjetovanje 15 privatnih vlasnika/ca šuma</p>	<p>Privredno društvo za gazdovanje šumama Udruženja privatnih vlasnika šuma</p>		<p>2026</p>	<p>2025 - 500€ 2026- 500€ Ukupno 1.000€</p>	<p>Budžet Privrednog društva za gazdovanje šumama 100 %</p>
<p>3. Edukacija - Obuka zaposlenih/zainteresovanih strana</p>	<p>- Formirane i obučene 2 preduzetnih jedinica - Sprovedeno minimum 2 obuke za službe zaštite: javljanja, obavještanje, reagovanje</p>	<p>JP Nacionalni parkovi Crne Gore</p>	<p>2025</p>	<p>2026</p>	<p>2025 – 16.666€ 2026 – 16.666€ Ukupno 33.333€</p>	<p>Budžet JPNPCG 0 - 50 % Donatorska sredstva (IPA fondovi) 50 – 100 %</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Sprovedene obuke i edukativne aktivnosti za zainteresovane strane - minimum 5 predavanja <p>Shodno Planu, izrađeni i opremljeni PP puktovi, nabavljena potrebna oprema</p>					
<p>4. Organizovati savjetovanje sa NVO-ima koji se bave zaštitom žena i ranjivih grupa stanovništva, nacionalnim i lokalnim institucijama i međunarodnim organizacijama radi definisanja specifičnih potreba žena i ranjivih grupa stanovništva u svim segmentima zaštite od katastrofa (informisanje i rano upozoravanje,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 5 preporuka vezanih za pojedinačne segmente zaštite od katastrofa - 5 muškaraca i 5 žena - predstavnika/ca institucija koji su prisustvovali savjetovanju - 5 muškaraca i 5 žena - 	<p>MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>		<p>IV kvartal 2025</p>	<p>5.000€</p>	<p>Budžet MUP-a Direktorat za zaštitu i spašavanje</p>

odgovor, sigurnost, otporni gradovi)	predstavnika/ca lokalnih samouprava koji su prisustvovali savjetovanju - 2 muškaraca i 2 žena - predstavnika/ca NVO-a koji su prisustvovali savjetovanju					
5. Napraviti bazu dokumenata o smanjenju rizika od katastrofa u okviru Crnogorskog informacionog sistema za različite vrste rizika	- Broj edukativnih materijala koji su postavljeni na web stranicu - 10 - Broj materijala koji su prevedeni na strane jezike i postavljeni na web-stranicu - 5	MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje		III kvartal 2025	3.000€	Budžet MUP-a Direktorata za zaštitu i spašavanje
6. Školska takmičenja u najboljim literarnim, likovnim i muzičkim radovima učenika/ca u oblastima smanjenja rizika od katastrofa	Realizovano jedno školsko takmičenje i proglašeni najbolji radovi učenika/ca osnovnih i srednjih škola.	Zavod za školstvo	2025	2026	2025 – 2.500€ 2026 – 2.500€ Ukupno 5.000€	30 % Budžet Zavoda za školstvo 40 % Budžet Ministarstva prosvjete

						30 % Budžet Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje
7. Edukacija upravnika/ca stambenih zgrada	Edukovani svi zvanično izabrani upravnici/ce u svim opštinama u sjevernom regionu - 11	Lokalne samouprave i Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje, mediji	2025	2026	2025 – 9.166€ 2026 - 9.166€ Ukupno 18.333€	Budžet Lokalnih samouprava 100% Projekti, fondovi EU
8. Uspostavljanje i održavanje katastra rječnih nanosa sa ciljem registrovanja promjena u koritima vodotoka	2025 - Izrada katastra rječnih nanosa 2026 - Ažuriranje katastra sa pregledom promjena na terenu	Uprava za vode	2025	2026	2025 – 16.666€ 2026 – 16.666€ Ukupno 33.333€	Budžet Uprave za vode 100%
9. Organizovanje kampanja i edukativnih programa koji će informisati građane/ke o klimatskim promjenama, njihovim efektima i	2025/2026 - 6 kampanja i edukativnih programa	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvo	2025	2026	2025 - 15.000€ 2026 - 15.000€	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 50% i Ministarstvo

načinima na koje mogu doprinijeti smanjenju rizika od katastrofa i prilagođavanju na klimatske promjene		unutrašnjih poslova			Ukupno 30.000€	unutrašnjih poslova 50%
10. Promovisanje i unapređenje zdravlja, bezbjednosti i dobrobiti zajednice kroz edukaciju, motivaciju i praktičnu podršku u oblasti dobrovoljnog davalatstva krvi, prve pomoći, psiho-socijalne podrške i aktivnosti spasilaštva na vodi i uređenim skijalištima. (Povećanje broja dobrovoljnih davalaca/teljki krvi, jačanje kapaciteta za pružanje prve pomoći, edukacija ranjivih grupa o kriznim situacijama, organizovanje takmičenja i vježbi prve pomoći, obuku spasilaca na vodi i skijalištima, pružanje psiho-socijalne podrške u	- Akcije DDK - 3743 - Radionice za ranjive grupe 5 - Obuke prve pomoći - 6666 - Psiho-socijalna podrška (obuke) - 31 - Obuke spasilaca na vodi 6 - Obuke spasilaca na ski stazama 10	Crveni krst Crne Gore	2025	2026	2025 - 47.000€ 2026 - 47.000€ 94.000€ ukupno	Crveni krst Crne Gore 90% Državni budžet 10%

kriznim situacijama, i promociju aktivnosti kroz izradu promotivnog materijala)						
12. Obilježavanje 13. oktobra - Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa	Jedna aktivnost godišnje	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	2025	2026	2025 – 4.000€ 2026 – 4.000€ Ukupno 8.000€	Budžet Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija
13. Edukacija i podizanje svijesti stanovništva o uticaju klimatskih promjena i katastrofa na zdravlje	Organizovane dvije kampanje	Ministarstvo zdravlja / Institut za javno zdravlje	2025	2026	2025 – 5.000€ 2026 – 5.000€ Ukupno 10.000€	Sopstveni izvori, Vlada, budžet Ministarstva zdravlja, Donatori, Međunarodne institucije (UNICEF, UNDP, SZO...)
14. Izrada 2 informativna trening modula za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnosti	2025-2026 jedan modul održan	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje Uprava za ljudske resurse	2025	2026	2025 – 2.916€ 2026 – 2.916€ Ukupno 5.833€	Projekti koji za temu imaju unapređenje kapaciteta u oblasti klimatskih promjena, smanjenja rizika od katastrofa

15. Izrada smjernica za procjenu ranjivosti na klimatske promjene	1 smjernica 1 podzakonski akt	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	2025	2026	2025 – 8.333€ 2026 – 8.333€ Ukupno 16.666€	Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera UNDP
16. Izrada informacionog trening modula na temu procjene ranjivosti na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnost	1 modul razvijen i promovisan od strane mreže koordinatora	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje Uprava za ljudske resurse UNDP	2025	2026	2025 - 1.666€ 2026 – 1.666€ Ukupno 3.333€	Projekti koji za temu imaju unapređenje kapaciteta u oblasti klimatskih promjena, smanjenja rizika od katastrofa
17. Izrada informacionog trening modula na temu za postavljanje ciljeva prilagodavanja na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnost	1 modul razvijena i promovisan od strane mreže koordinatora	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje Uprava za ljudske resurse UNDP	2025	2026	2025 - 1.666€ 2026 – 1.666€ Ukupno 3.333€	UNDP
18. Izrada informacionog trening modula na temu	1 modula razvijena i promovisan od	Ministarstvo unutrašnjih	2025	2026	2025 - 1.666€	UNDP

finansijsko planiranje prilagodavanja na klimatske promjene za zaposlene u javnoj upravi, nevladinom sektoru uz mogućnost pristupa modulima široj javnost	strane mreže koordinatora	poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje Uprava za ljudske resurse UNDP			2026 – 1.666€ Ukupno 3.333€€	
19. Integracija Zelenih rješenja za prirodne katastrofe (NbS) u sektorsko i nacionalno planiranje	Izraditi Mapu puta za mainstreaming NbS u planiranje smanjenja rizika od katastrofa: 2025 – 2026 Unapređenje metodologije izrade strateškig dokumenata sa smjernicama za uključenje NbS: 2025 – 2028 Doprinijeti izradi Nacionalnih strategija i akcionih planova za očuvanje bioraznorodnosti (NBSAP) i	Ministarstvo unutrašnjih poslova	2025	2026	2025 – 58.333€ 2026 - 58.333€ Ukupno 116.666€	Globalni fond za životnu sredinu

	<p>finansiranju zaštite bioraznorodnosti kako bi se identificirale sinergije sa ciljevima NDC, NAP i DRR strategije: 2025 – 2027</p> <p>U saradnji sa Nacionalnim Savjetom za održivi razvoj organizovati multi-stakeholderski forum za promociju međusektorske saradnje na NbS: 2025 – 2030</p> <p>Razviti pilot projekte za implementaciju NbS rješenja: makar 1 predlog projekta 2025 – 2030</p>					
20. Obilježavanje Međunarodnog dana	Održane 2 kampanje	Ministarstvo unutrašnjih	2025	2026	2025 – 5.000€	Budžet Ministarstva

smanjenja rizika od katastrofa – 13. oktobar	obilježavanja Međunarodnog dana smanjenja rizika od katastrofa – 13. oktobar	poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje			2026 – 5.000€ Ukupno 10.000€	unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje
OPERATIVNI CILJ 2.3		Uzbunjivanje-poboljšanje ranog upozoravanja				
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Studija izrade sistema video nadzora u nacionalnim parkovima za potrebe ranog otkrivanja požara, kontrole nelegalnih aktivnosti i ostalih incidenata koji utiču na prirodno okruženje	2025-2026 - Izrađena Studija uspostavljanja video nadzora za brzo otkrivanje požara na području nacionalnih parkova.	JP Nacionalni parkovi Crne Gore	2025	2026	2025 – 25.000€ 2026 – 25.000€ Ukupno 50.000€	Budžet JPNPCG 0 - 15 % Donatorska sredstva (IPA fondovi) 85 - 100 %

2. Nabavka drona za praćenje aktivnosti na zaštiti šuma	2025 – 2026 godina 1 dron	Privredno društvo za gazdovanje šumama		2025	2025 – 10.000€ 2026 – 10.000€ Ukupno 20.000€	Budžet Privrednog društva za gazdovanje šumama 100 %
3.						
OPERATIVNI CILJ 2.4	Odgovor-jačanje kapaciteta za odgovor					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.4	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 2.5	Sigurnost-osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite					

Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Organizovanje osposobljavanja i usavršavanja pripadnika specijalističkih i dobrovoljnih jedinica za zaštitu i spašavanje	2025/2026 – oko 60 osoba	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	2025	2026	2025 – 50.000€	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova
					2026 – 50.000€	
					Ukupno 100.000€	
2. Poboljšanje tehničke opremljenosti Direktorata za zaštitu i spašavanje (oprema i sredstva za djelovanje u slučaju zemljotresa)	Nabavljena lična i kolektivna zaštitna oprema za zaštitu i spašavanje od zemljotresa	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje	2025	2026	2025 – 250.000€	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova
					2026 – 250.000€	
					Ukupno 500.000€	
3.						

OPERATIVNI CILJ 2.6	Učiniti gradove otpornim					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.6	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Izrada akustičkih studija: Nikšić, Šavnik, Žabljak, Bijelo Polje, Kolašin, Zeta	2025/2026 Izrada akustičke studije u 6 lokalnih samouprava	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Nikšić II kvartal 2025	Nikšić III kvartal 2026	Nikšić 10.000€	Budžet Opština Budžet Opštine i Projekti /Danilovgrad/
			Šavnik I kvartal 2025	Šavnik IV kvartal 2025	Šavnik 7.000€	
			Žabljak I kvartal 2025	Žabljak IV kvartal 2025	Žabljak 7.000€	
			Bijelo Polje I kvartal 2026	Bijelo Polje IV kvartal 2026	Bijelo Polje 6.000 €	

			Kolašin I kvartal 2026	Kolašin IV kvartal 2026	Kolašin 7.000€	
			Zeta I kvartal 2025	Zeta IV kvartal 2025	Zeta 5.000€	
					Ukupno 42.000€	
2. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od ekstremnih meteoroloških pojava: Bar, Budva, Cetinje, Nikšić, Plužine	2025/2026 Izrađeno 5 Planova zaštite i spašavanja od ekstremnih meteoroloških pojava na opštinskom nivou	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Bar II kvartal 2024	Bar II kvartal 2025	Bar 5.000€	Budžet Opština
			Budva IV kvartal 2025	Budva I kvartal 2027	Budva 10.000€	
			Cetinje I kvartal 2026	Cetinje IV kvartal 2026	Cetinje 5.000€	
			Nikšić III kvartal 2025	Nikšić IV kvartal 2026	Nikšić 10.000€	
			Plužine	Plužine	Plužine	

			I kvartal 2026-	IV kvartal 2026	5.000€	
					Ukupno 35.000€	
3. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika: Bar, Budva	2025/26 Izrađena 2 Plana zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških akcidenata na opštinskom nivou	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Bar II kvartal 2024	Bar II kvartal 2025	Bar 5.000€	Budžet Opština
			Budva III kvartal 2025	Budva III kvartal 2026	Budva 10.000€	
					Ukupno 15.000€	
4. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od klizišta i odrona: Budva, Cetinje, Danilovgrad, Plužine, Pljevlja, Mojkovac	2025/26 Izrađeno 6 planova zaštite i spašavanja od klizišta i odrona na lokalnom nivou	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Budva IV kvartal 2025	Budva I kvartal 2027	Budva 10.000€	Budžet Opština Budžet Opštine i Projekti /Danilovgrad/
			Cetinje I kvartal 2026	Cetinje IV kvartal 2026	Cetinje 5.000€	
			Danilovgrad I kvartal 2026	Danilovgrad IV kvartal 2027	Danilovgrad 25.000€	
			Plužine	Plužine	Plužine	

			I kvartal 2025	IV kvartal 2025	5.000€	
			Pljevlja I kvartal 2026	Pljevlja IV kvartal 2026	Pljevlja 7.000€	
			Mojkovac III kvartal 2026	Mojkovac III kvartal 2028	Mojkovac 8.000€	
					Ukupno 60.000€	
5. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od poplava: Zeta, Tivat, Gusinje, Plav i Petnjica	Izrađeno 5 Planova zaštite i spašavanja od poplava na opštinskom nivou	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Zeta II kvartal 2026	Zeta IV kvartal 2026	Zeta 5.000€	Budžet Opština
			Tivat II kvartal 2026	Tivat II kvartal 2027	Tivat 5.000€	
			Gusinje I kvartal 2025	Gusinje IV kvartal 2025	Gusinje 2.000€	
			Plav I kvartal 2026-	Plav IV kvartal 2026	Plav 5.000€	

			Petnjica I kvartal 2026	Petnjica IV kvartal 2026	Petnjica 4.000€ Ukupno 21.000€	
6. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od požara: Zeta, Ulcinj, Plav	Izrađena 3 Plana zaštite i spašavanja od požara na lokalnom nivou	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Zeta IV kvartal 2026	Zeta I kvartal 2027	Zeta 5.000€	Budžet Opština
			Ulcinj IV kvartal 2025	Ulcinj III kvartal 2026	Ulcinj 15.000€	
			Plav I kvartal 2026	Plav IV kvartal 2026	Plav 5.000€ Ukupno 25.000€	
7. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od tehničko tehnoloških nesreća: Bar, Budva, Danilovgrad	2025/26 Izrađeno 3 Planova zaštite i spašavanja od tehničko tehnoloških nesreća na opštinskom nivou	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Bar II kvartal 2024	Bar II kvartal 2025	Bar 5.000€	Budžet Opština Budžet Opštine i Projekti /Danilovgrad/
			Budva I kvartal 2025	Budva I kvartal 2026	Budva 10.000€	
			Danilovgrad	Danilovgrad	Danilovgrad	

			I kvartal 2025	IV kvartal 2025	10.000€	
					Ukupno 25.000€	
8. Izrada lokalnih planova zaštite i spašavanja od zemljotresa: Zeta, Nikšić, Šavnik	Izrađeno 8 Planova zaštite i spašavanja od zemljotresa na lokalnom nivou	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Zeta IV kvartal 2026	Zeta I kvartal 2027	Zeta 5.000€	Budžet Opština Vlada i Direktorat za zaštitu i spašavanje /Petnjica/
			Nikšić III kvartal 2025	Nikšić IV kvartal 2026	Nikšić 10.000€	
			Šavnik I kvartal 2025	Šavnik IV kvartal 2025	Šavnik 5.000€	
					Ukupno 20.000€	
9. Izrada lokalnih Procjena rizika od katastrofa : Tivat, Kotor, Nikšić, , Pljevlja, Bijelo Polje, Andrijevica, Gusinje, Petnjica, Plav, Rožaje, Berane, Kolašin, Zeta, Podgorica	2025/26 Izrađeno 14 Procjene rizika od katastrofa na lokalnom nivou	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Tivat II kvartal 2026	Tivat II kvartal 2027	Tivat 5.000€	Budžet Opština Budžet Oštine i Projekti /Danilovgrad/
			Kotor I kvartal 2025	Kotor IV kvartal 2025	Kotor 5.000€	
			Nikšić	Nikšić	Nikšić 10.000€	

			III kvartal 2026	III kvartal 2027		
			Pljevlja II kvartal 2025	Pljevlja IV kvartal 2025	Pljevlja 4.000€	
			Bijelo Polje I kvartal 2026	Bijelo Polje IV kvartal 2027	Bijelo Polje 5.000€	
			Andrijevica I kvartal 2025	Andrijevica IV kvartal 2025	Andrijevica 7.000€	
			Gusinje I kvartal 2025	Gusinje I kvartal 2026	Gusinje 7.000€	
			Petnjica I kvartal 2026	Petnjica IV kvartal 2026	Petnjica 10.000€	
			Plav I kvartal 2025	Plav IV kvartal 2025	Plav 10.000€	
			Rožaje	Rožaje	Rožaje 10.000€	

			I kvartal 2025	IV kvartal 2025	Kolašin 5.000€	
			Kolašin I kvartal 2025	Kolašin IV kvartal 2025		
			Berane I kvartal 2026	Berane IV kvartal 2026	Berane 6.000€	
			Zeta I kvartal 2026	Zeta IV kvartal 2026	Zeta 5.000€	
			Podgorica I kvartal 2026	Podgorica IV kvartal 2026	Podgorica 10.000€	
					Ukupno 99.000€	
10. Izrada lokalnih Strategija za smanjenje rizika od katastrofa: Ulcinj, Tivat, Kotor, Nikšić, Bijelo Polje, Andrijevica, Gusinje, Plav, Rožaje, Kolašin,	Izrađeno 16 Strategija na lokalnom nivou 2025/26 – 16 opština	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Ulcinj I kvartal 2026	Ulcinj IV kvartal 2026	Ulcinj 20.000€	Budžet Opština
			Budva I kvartal 2027	Budva I kvartal 2028	Budva 10.000€	

Mojkovac, Berane , Zeta, Podgorica			Tivat II kvartal 2025	Tivat II kvartal 2026	Tivat 5.000€	
			Kotor I kvartal 2026	Kotor IV kvartal 2026	Kotor 4.000€	
			Nikšić čeka se usvajanje I kvartal 2026	Nikšić čeka se usvajanje I kvartal 2026	Nikšić /	
			Bijelo Polje II kvartal 2024	Bijelo Polje IV kvartal 2025	Bijelo Polje 3.000€	
			Andrijevica II kvartal 2026	Andrijevica I kvartal 2027	Andrijevica 9.000€	
			Gusinje I kvartal 2025	Gusinje I kvartal 2026	Gusinje 5.000€	
			Petnjica I kvartal 2027	Petnjica IV kvartal 2027	Petnjica 10.000€	

			Plav I kvartal 2026	Plav IV kvartal 2026	Plav 9.000€	
			Rožaje I kvartal 2026	Rožaje IV kvartal 2026	Rožaje 9.000€	
			Kolašin I kvartal 2026	Kolašin IV kvartal 2026	Kolašin 5.000€	
			Mojkovac I kvartal 2025	Mojkovac IV kvartal 2025	Mojkovac 15.000€	
			Berane I kvartal 2025	Berane IV kvartal 2025	Berane 7.000€	
			Zeta I kvartal 2025	Zeta IV kvartal 2025	Zeta 5.000€	
			Podgorica I kvartal 2025	Podgorica IV kvartal 2025	Podgorica 10.000€	

					Ukupno 126.000€	
STRATEŠKI CILJ 3.	Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti					
OPERATIVNI CILJ 3.1	Predviđanje-poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Izgradanja i instalacija potrebne infrastrukture za brzo djelovanje u cilju gašenja požara	2025-2026 Izrađen Plan izgradnje potrebne infrastrukture i sanacionih aktivnosti	JP Nacionalni parkovi Crne Gore	2025	2026	2025 – 33.333€ 2026 – 33.333€ Ukupno	Budžet JPNPCG 10 % Donatorska sredstva (IPA fondovi) 90%

	Shodno Planu, izrađeni i opremljeni PP puktovi, nabavljena potrebna oprema (minimum 1 punkta/Parku) Obnovljeni I sanirani šumski putevi (min. 1 Km/Parku)				66.666€	
2. Obezbjedivanje prostornih podataka i novih e-servisa iz nadležnosti Uprave za nekretnine za potrebe informacionog Sistema za zaštitu i spašavanje - Update postojećih podataka i obezbjeđivanje novih e-servisa	Update postojećih podataka katastarskih evidencija, održavanje i nadogradnja sistema i obezbjeđivanje e-servisa Održavanje i nadogradnja postojećeg sistema koji se koristi od strane lokalnih samouprava i	Uprava za nekretnine	2025	2026	2025 – 200.000€ 2026 – 200.000€ Ukupno 400.000€	Budžet Crne Gore

	<p>Uprave za nekretnine i obezbjeđivanje e-servisa</p> <p>Održavanje i nadogradnja postojećeg sistema koji se koristi od Uprave za nekretnine i Uprave za statistiku, a planirano i od strane lokalnih samouprava i obezbjeđivanje e-servisa</p>					
3. Jačanje tehničkih kapaciteta seizmičkog monitoringa	<p>Proširena mreža akcelerometara - nabavka i instalacija 2 akcelerometara</p> <p>2025. – 1 akcelerometra</p> <p>2026. – 1 akcelerometra</p>	<p>Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju</p>	2025	2026	<p>2025 – 40.000€</p> <p>2026 – 40.000€</p> <p>Ukupno 80.000€</p>	<p>Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju</p>

4. Rekonstrukcija seizmološke mreže	2025 - plan aktivnosti, pribavljanje potrebnih dozvola i mapiranje terena 2026. - priprema tenderske dokumentacije i nabavka opreme	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2025	2026	2025 – 40.000€ 2026 – 40.000€ Ukupno 80.000€	Kapitalni budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 30% IPA fondovi 30% Donacija JICA 40%
5. Tehničko-tehnološko opremanje - nabavka meteorološkog radara i edukacija meteorologa za korišćenje radara i praćenje meteoroloških sistema za Nowcasting prognoze	2025- 2026 priprema tenderske dokumentacije sa kompletnom tehničkom specifikacijom i nabavka radara i instalacija radara i obuka kadra	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2025	2026	2025 – 1.000.000€ 2026 – 1.000.000€ Ukupno 2€.000.000	Budžet Crne Gore, Otvorena je aktivnost kroz Tekući budžet. U nedostatku sredstava ići će se na korišćenje IPA fondova
6. Uspostavljanje posebnog (Remote) sistema na obali (južni Jadran) za automatski meteorološki monitoring i online platforme za kretanje meteoroloških sistema za potrebe pomorsko-privredno-turističke sigurnosti u	2025 - nabavka plutače za Ulcinj 2026 - nabavka plutače Bar	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2025	2026	2025 – 100.000€ 2026 – 100.000€ Ukupno 200.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju 10% IPA fondovi 90%

regionu južnog Jadrana i obalnom dijelu.						
7. Jačanje tehničkih kapaciteta seizmičkog monitoringa - širenje mreže permanentnih GPS stanica	2025 – plan aktivnosti, pribavljanje potrebnih dozvola i mapiranje terena 2026 – priprema tenderske dokumentacije i nabavka opreme	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2025	2026	2025 – 5.000€ 2026 – 5.000€ Ukupno 10.000€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, projekat koji je u najavi
8. Unapređenje tehničke infrastrukture za potrebe preventivnog djelovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa	Uključuje nabavku neophodne infrastrukturne opreme za 50 obrazovno-vaspitnih ustanova.	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	2025	2026	2025 – 25.000€ 2026 – 25.000€ Ukupno 50.000€	Budžet Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija
9. Izvođenje interresorne vježbe „Jadran 2025“	2025/26 – 2 vježbe	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	2025	2026	2025 – 7.000€ 2026 – 7.000€ Ukupno 14.000€	Budžet Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama

10. Projekat istraživanja terena za potrebe izrade karte odrona 1:200 000	2025 - Prikupljanje dodatnih podataka od institucija za dopunu digitalnog katastra odrona, snimanje dronom i verifikacija podataka na terenu, obrada izvedenih snimaka dronom, analiza snimaka i prikupljenih podataka sa terena i izrada Godišnjeg izvještaja; 2026 - Prikupljanje dodatnih podataka od institucija za dopunu digitalnog katastra odrona, snimanje dronom i verifikacija podataka na terenu, obrada izvedenih snimaka dronom, analiza snimaka i prikupljenih podataka sa terena i	Ministarstvo energetike i rudarstva	2025	2026	2025 - 50.000€ 2026 – 50.000€ Ukupno 100.000€	Budžet Ministarstva energetike i rudarstva
--	---	-------------------------------------	------	------	---	--

	izrada godišnjeg izvještaja;					
11. Projekat istraživanja terena za potrebe izrade karte klizišta i debritnih tokova 1:200 000	2025: prikupljanje i sistematizacija dodatnih podataka iz grupe nacionalnih stakeholder-a; pokretanje i godišnje održavanje portala klizišteprijavi.me; promovisanje projekta i portala klizišteprijavi.me na društvenim mrežama (instagram, facebook...); sastanci sa stakeholderima iz grupe regionalne i opštinske službe; verifikacija podataka na terenu sa snimanjem dronom; obrada snimaka izvedenih dronom; obrada prikupljenih	Ministarstvo energetike i rudarstva	2025	2026	2025 - 50.000€ 2026 – 50.000€ Ukupno 100.000€	Budžet Ministarstva energetike i rudarstva 100%

	<p>podataka sa terena i ažuriranje Katastra; izrada godišnjeg izveštaja;</p> <p>2026: prikupljanje i sistematizacija dodatnih podataka iz grupe nacionalnih stakeholder-a; ažuriranje i godišnje održavanje portala klizišteprijavi.me; promovisanje projekta i portala klizišteprijavi.me na društvenim mrežama (instagram, facebook...); sastanci sa stakeholderima iz grupe regionalne i opštinske službe; verifikacija podataka na terenu sa snimanjem dronom; obrada</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	snimaka izvedenih dronom; obrada prikupljenih podataka sa terena i ažuriranje Katastra; promocija projekta u medijima; izrada Godišnjeg izveštaja;					
OPERATIVNI CILJ 3.2	Priprema-povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Jačanje administrativnih kapaciteta institucija kulture u upravljanju rizicima od katastrofa	Održana 1 obuka za edukaciju direktora ustanova i zaposlenih u kulturi	Ministarstvo kulture i medija	2025	2026	2025 - 2.000 € 2026 - 2000 €	Budžet MKM budžeti institucija i organa državne uprave koji

	Održana 2 info dana/radionice za, lokalnu zajednicu, vlasnike/ce i držaoce/teljke kulturnih dobara sa najmanje 20/30 učesnika/ca po danu				Ukupno 4.000€	sprovode aktivnosti
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 3.3	Uzbunjivanje-poboljšanje ranog upozoravanja					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Uspostavljanje sistema monitoringa šumskih ekosistema	2025 - 2026 Uspostavljanje operativnog informacionog sistema o šumama	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za	2025	2026	2025 - 333.333€ 2026 – 333.333€	EK (IPA III kroz projekat „Uspostavljanje informacionog

		šumarstvo, lovstvo i drvnu industriju; Uprava za gazdovanje šumama i lovištima			Ukupno 666.666€	sistema u šumarstvu) GEF (Projekat „II nacionalna inventura šuma u CG) FAO (Podrška sistemu planiranja gazdovanja šumama u CG) Budžet CG (Realizacija Strategije razvoja šumarstva 2024- 2029 - razvoj integrisanog sistema planiranja gazdovanja šuma)
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 3.4	Odgovor-jačanje kapaciteta za odgovor					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta			

Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.4						
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 3.5	Sigurnost-osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Nabavka PP opreme i materijala za PP opremu koja može biti korišćena za potrebe 3. misije Vojske Crne Gore u cilju odgovora na ublažavanju i	Opremanje 300 pripadnika Vojske sa novom PP opremom	Ministarstvo odbrane – Direktorat za logistiku	2025	2026	2025 - 100.000€ 2026. - 100.000€	Budžet – Ministarstvo odbrane 100%

otklanjanju posljedica požara.					Ukupno 200.000€	
2. Nabavka opreme za traganje i spašavanje koja će biti korišćena za potrebe 3. misije Vojske Crne Gore u cilju osiguravanja snažnog sistema civilne zaštite.	opremanje 4 pripadnika/ce Vojske (2 tima) sa novom opremom za traganje i spašavanje	Ministarstvo odbrane – Direktorat za logistiku	2025	2026	2025. - 43.000€ 2026. - 43.000€ Ukupno 86.000€	Budžet – Ministarstvo odbrane 100%
3.						
OPERATIVNI CILJ 3.6	Učiniti gradove otpornim					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.6	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Izvođenje radova po Glavnom projektu rekonstrukcije sistema nasipa na rijeci Bojani	2025-2026 - rekonstrukcija dijela nasipa Štodra - Sukobin	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	2025	2026	2025. – 1.666.666€ 2026. – 1.666.666€	EU IPA III sredstva

	Rekonstrukcija nasipa: Sveti Nikola – Reč (6,337 m), Sutjel – Sveti Đorđe (1,455 m),				Ukupno 3.333.333€	
2. Izvođenje radova po Glavnom projektu regulacije rijeke Lim u Bijelom Polju i Beranama	2025-2026 - Izvođenje radova na dvije lokacije	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Direktorat za vodoprivredu	2025	2026	2025. – 4.300.000€ 2026. – 4.300.000€ Ukupno 8.600.000€	Regionalni Program integrisanog razvoja koridora rijeke Save i Drine (SDIP) – Inicijativa Svetske banke u oblasti upravljanja vodama
3. Izgradnja smještajnih kapaciteta Službi zaštite i spašavanja: Tivat, Pljevlja i Kolašin	Izrađene 3 adekvatna smještajna kapaciteta- Vatrogasna doma	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Tivat I kvartal 2025 Pljevlja I kvartal 2025 Kolašin I kvartal 2026	Tivat IVkvartal 2027 Pljevlja IV kvartal 2026 Kolašin IV kvartal 2026	Tivat 650.000€ Pljevlja 2 miliona € Kolašin 2.300.000€	Budžet Opštine - Tivat Budžet Opštine, državni budžet i Međunarodni fondovi – Pljevlja Budžet i Projekti - Kolašin

					Ukupno 4.950.000€	
4. Jačanje tehničkih kapaciteta Službi zaštite i spašavanja: Danilovgrad, Pljevlja, Mojkovac, Kolašin	2025/26 – 4 opštine	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Danilovgrad I kvartal 2025	Danilovgrad IV kvartal 2030	Danilovgrad 5.930.000€	Budžet Opštine i Projekti (Danilovgrad, Kolašin) Budžet Opštine (Mojkovac) Budžet Opštine i Državni budžet i Međunarodni fond (Pljevlja)
	Proširenje hidrantske mreže 2025-2030		Danilovgrad I kvartal 2024	Danilovgrad I kvartal 2024	Danilovgrad 10.000€	
	Nabavka lične zaštitne opreme		Pljevlja I kvartal 2025-2030	Pljevlja IV kvartal 2030	Pljevlja 200.000€	
	Pljevlja Nabavka lične i kolektivne zaštitne opreme		Mojkovac II kvartal 2024	Mojkovac IV kvartal 2030	Mojkovac 15.000€	
	Mojkovac Nabavka opreme		Kolašin I kvartal 2025	Kolašin IV kvartal 2025	Kolašin 20.000€	
	Kolašin Nabavka opreme za punjenje i servisiranje vatrogasnih aparata		Kolašin I kvartal 2026	Kolašin IV kvartal 2026	Kolašin 250.000€	
	Nabavka specijalnog vatrogasnog vozila-					

	hidraulične spasilačke korpe					
5. Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja- Nabavka opreme i postavljanje opreme: Herceg Novi, Bar, Tivat, Nikšić, Šavnik, Žabljak	2025/2026	Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja	Herceg Novi	Herceg Novi	Herceg Novi	Budžet Opština Budžet Opština i Projekti (Danilovgrad i Tivat)
	Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja u 6 lokalnih samouprava		I kvartal 2025	IV kvartal 2030	/	
			Bar	Bar	Bar	
			I kvartal 2025	IV kvartal 2030	10.000€	
			Tivat	Tivat	Tivat	
			II kvartal 2025	IV kvartal 2026	15.000€	
			Nikšić	Nikšić	Nikšić	
	II kvartal 2026	I kvartal 2027	20.000€			
	Šavnik	Šavnik	Šavnik			
	I kvartal 2026	IV kvartal 2026	15.000€			
	Žabljak	Žabljak	Žabljak			
	II kvartal 2026	IV kvartal 2026	15.000€			
				Ukupno 75.000€		

<p>6. Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja (izrada akustičkih studija, nabavka opreme i postavljanje): Ulcinj, Budva, Cetinje, Podgorica</p>	<p>2025/2026 Uspostavljanje sistema obavještanja i uzbunjivanja u 4 lokalnih samouprava</p>	<p>Organi lokalne samouprave, Služba zaštite i spašavanja</p>	<p>Ulcinj III kvartal 2025</p> <p>Budva I kvartal 2025</p> <p>Cetinje I kvartal 2025</p> <p>Podgorica I kvartal 2025</p>	<p>Ulcinj II kvartal 2026</p> <p>Budva IV kvartal 2030</p> <p>Cetinje IV kvartal 2025</p> <p>Podgorica I kvartal 2027</p>	<p>Ulcinj 15.000€</p> <p>Budva 10.000€</p> <p>Cetinje 20.000€</p> <p>Podgorica 30.000€</p> <p>Ukupno 75.000€</p>	<p>Budžet Opština</p>
<p>STRATEŠKI CILJ 4.</p>	<p>Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (Build Back Better) prilikom oporavka, sanacije i obnove</p>					
<p>OPERATIVNI CILJ 4.1</p>	<p>Predviđanje-poboljšanje procjene rizika, predviđanja i planiranja upravljanja rizicima od katastrofa</p>					

Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Formiranje interventnih ekipa sa kadrovskim i tehničkim kapacitetima	2026 - godina formirano 10 interventnih ekipa	Privredno društvo za gazdovanje šumama	2026	2026	2025 – 12.500€ 2026 – 12.500€ Ukupno 25.000€	Budžet Privrednog društva za gazdovanje šumama 100 %
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 4.2	Priprema-povećanje informisanosti i pripravnosti stanovništva u pogledu rizika					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	

Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
	Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 4.3	Uzbunjivanje-poboljšanje ranog upozoravanja					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1. Nabavka odgovarajuće opreme za monitoring podzemnih voda ili obnova postojeće opreme	2026 - Izrada elaborata o stanju opreme na stanicama za merenje podzemnih voda sa	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	2026	2026	2025 – 26.666€ 2026 – 26.666€	Budžet Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, IPA fondovi

	specifikacijom radova i opreme, raspisivanje tendera za nabavku opreme i dijelova koji nisu u funkciji				Ukupno 53.333€	
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 4.4	Odgovor-jačanje kapaciteta za odgovor					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Indikator učinka b)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.4	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 4.5	Sigurnost-osiguravanje snažnog sistema civilne zaštite					

Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.						
2.						
3.						
OPERATIVNI CILJ 4.6	Učiniti gradove otpornim					
Indikator učinka a)	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.6	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.						
2.						
3.						